ശബ്ദതാരാവലി

(രണ്ടാം പതിപ്പ്, രണ്ടാം വാല്യം)

ശ്രീകണ്ഠേശ്വരം ജി പത്മനാഭപിള്ള

ഷ—സ

ശബ്ദതാരാവലി.

വ്യുൽപത്തി ചരിത്രപ്രയോഗങ്ങൾ മുതലായവ അടങ്ങിയ ഒരു

മലയാളനിഘണ്ടു.

കൂടുതൽ വാക്കുകളും വിവരണങ്ങളും ചിത്രങ്ങളും

മററും ചേർത്തു പരിഷ്കരിച്ച

രണ്ടാം പതിപ്പ്.

രണ്ടാം വാല്യം.

ധ മുതൽ ഴ വരെ

ഗ്രന്ഥകർത്താവ്

ശ്രീകണ്ഠേശ്വരം ജി. പത്മനാഭപിള്ള.

പ്രകാശകൻ

പി. ചന്ദ്രശേഖരൻനായർ.

—:o:—

പ്രതി ൧൦൦൦.

"ഭാസ്കര"പ്രസ്സ് — തിരുവനന്തപുരം.

൧൧൦൩.

വില ബ്രി. രൂപ 7.

(പകർപ്പവകാശം പ്രകാശകനിലും മററും)

☞ ഒന്നാംവാല്യത്തിന്റെ ആദ്യവും രണ്ടാംവാല്യത്തിന്റെ ഒടുവിലും പ്രസാധകന്റെ മുദ്രയില്ലാത്ത പുസ്തകം വ്യാജനിർമ്മിതമാകുന്നു.

ശ്വാനൻ, ശ്വാവ്-പട്ടി.

ശ്വാനി-പെൺപട്ടി.

ശ്വാപദം-൧. മുള്ളൻപന്നി. ൨. കടുവാ. ൩. പുലി. ൪. പാമ്പ്. ൫. ഹിംസ്രമൃഗം.

ശ്വാവിധം-മുള്ളൻപന്നി.

ശ്വാവിൽ-മുള്ളൻപന്നി.

ശ്വാസകോശങ്ങൾ-ശ്വാസസഞ്ചികൾ

ഇവ നെഞ്ചിലുള്ള അസ്ഥിക്കൂട്ടിനകത്തു രക്താശയത്തിന്റെ ഇടത്തും വലത്തും ഇരിക്കുന്ന രണ്ടു സഞ്ചികളാണ്. ശ്വാസകോശം വളരെ ചെറുതായ അനേകം കോടി അറകളാൽ നിർമ്മിതമാകുന്നു.

ശ്വാസം-൧. വീർപ്പ്, പ്രാണൻ. ൨. വായു. പുറത്തേയ്ക്കു വിടുന്നതു 'ശ്വാസം'. അകത്തേയ്ക്കു വലിയ്ക്കുന്നതു 'ഉച്ഛ്വാസം'. ശ്വാസം><ഉച്ഛ്വാസം.

ശ്വാസംമുട്ടിക്കുക-ബുദ്ധിമുട്ടിക്കുക.

ശ്വി

ശ്വിത്രം-പാണ്ടു.

ശ്വേ

ശ്വേത-വി. വെളുത്ത.

ശ്വേതകുഞ്ജരൻ-(ഗജം, ഹയം)-ഐരാവതം.

ശ്വേതകേതു-മുനിയായ ഉദ്ദാലകന്റെ പുത്രൻ.

വേളികഴിച്ച സ്ത്രീകൾക്കു ബ്രാഹ്മണരോടും മററു പുരുഷന്മാരോടും സംസർഗ്ഗം അരുതെന്നു വിരോധിച്ച ഒരു ഋഷിയാണ്. ശ്വേതകേതുവിന്റെ മാതാവിനെ ഒരു ബ്രാഹ്മണൻ സംസർഗ്ഗത്തിനായി ക്ഷണിച്ചു. പുത്രൻ തടഞ്ഞു. കുററമില്ലെന്നു പുത്രനോടു പിതാവ് ഉപദേശിച്ചു. അയാൾ സമ്മതിക്കാതെ നിയമം നടപ്പാക്കി.

ശ്വേതകാക-കതമത്സ്യം.

ശ്വേതഗരുൽ-൧. വാത്ത. ൨. അരയന്നം.

ശ്വേതധാമ-കടൽനര.

ശ്വേതപിംഗം-സിംഹം.

ശ്വേതപുഷ്പം-വെളുത്ത താമര.

ശ്വേതം-൧. വെളുപ്പ്. ൨. വെള്ളി. ൩. ശുക്രൻ. ൪. കവടി. ൫. വെള്ളരിക്ക്. ൬. ജീവകം. ൭. വെൺചന്ദനം. ൮. ശംഖ്.

ശ്വേതമരിചം-മുരിങ്ങക്കായുടെ ഉള്ളിലുള്ള കുരു.

ശ്വേതരക്തം-പാടലവർണ്ണം.

ശ്വേതരഞ്ജനം-കാരീയം.

ശ്വേതരൂപ്യം-വെളുത്തീയം.

ശ്വേതവാഹനൻ-അർജ്ജുനൻ.

ശ്വേതസുരസ-വെളുത്ത ചെമന്തി.

ശ്വേതസുരാ-വാരുണിമദ്യം.

ശ്വേതാ-൧. വെള്ളപ്പക്ഷി. ൨. അമനീഞി. ൩. ക്രുവന്തറ്. ൪. പഞ്ചസാര.

ശ്വേതിമ-വെളുപ്പ്.

ഷ

ഷ-ഹല്ലുകളിൽ ൩൧-ാമത്തെ അക്ഷരം.

ഷൾ-അ. ആറാമത്തെ എണ്ണം.

ഷൾകോണം-വൈരം.

ഷൾക്കം-വി. ആറ്, ആറിരട്ടി.

ഷൾകർമ്മങ്ങൾ-ബ്രാഹ്മണർക്കുള്ള ആറു കർമ്മം.

'അദ്ധ്യാപനമദ്ധ്യയനം
യജനം യാജനം തഥാ
ദാനം പ്രതിഗ്രഹശ്ചൈവ
ഷട്കർമ്മാണ്യഗ്രജന്മനഃ'

പഠിപ്പിക്കുക, പഠിക്കുക, യജനം, യാജനം, ദാനം, പ്രതിഗ്രഹം ഇവ ആറും.

ഷൾക്കർമ്മി-വി. ഷൾക്കർമ്മമുള്ള.

ഷൾഗൻ-മൂഢൻ.

ഷൾഗുണങ്ങൾ-പ്ര. ഐശ്വര്യം, വീര്യം, വൈരാഗ്യം, വിജ്ഞാനം, ശ്രീ, യശസ്സ് ഇവ ആറും. ൨. സന്ധി, വിഗ്രഹം, യാനം, ആസനം, ദ്വൈധം, ആശ്രയം. (നൃപന്മാർ അറിയേണ്ട ഗുണങ്ങളാണ്).

ഷൾഗ്രന്ഥാ-വയമ്പ്.

ഷൾഗ്രന്ഥിക-ചെറുകച്ചോലം.

ഷൾഗ്രന്ഥീ-വലിയ ഉള്ള്.

ഷട്ചരണം-തേനീച്ച.

ഷഡ്ജിത്ത്-വിഷ്ണു.

ഷൾദ്ദർശനങ്ങൾ-സാംഖ്യം, യോഗം, ന്യായം, വൈശേഷികം, മീമാംസ, വേദാന്തം.

ഷൾപദം-വണ്ട്.

ഷൾപദാർത്ഥം-ദ്രവ്യം, ഗുണം, കർമ്മം, സാമാന്യം, വിശേഷം, സമവായം-6.

ഷൾപലം- കാട്ടുതിപ്പലി, കാട്ടുമുളക്, കൊടുവേലി, ചുക്ക്, തിപ്പലി, ഇരട്ടിപ്പ് ഇവ ആറും കൂടിയത്.

ഷൾബിന്ദു-വിഷ്ണു.

ഷൾഭാഗം-പ്ര. ആറിലൊരു ഭാഗം. ൨. ആറാമത്തെ ഭാഗം. ൩. രാജഭോഗം, ഭൂമിക്കുള്ള കരം. (പഴയതാണ്).

ഷൾഭാവം-ജനനം, ബാല്യം, കൌമാരം, യൌവനം, വാർദ്ധക്യം, മരണം ഇവ ആറും.

ഷൾഭുജാ-ദുർഗ്ഗ.

ഷഡക്ഷരമഹാമന്ത്രം-ശ്രീ,രാ,മാ,യ,ന,മഃ.

ഷഡംഗം-പ്ര ശരീരത്തിന്റെ ആറു അവയവങ്ങൾ. ൨. ഞെരിഞ്ഞിൽ. ൩. വേദത്തിന്റെ ആറു ഭാഗങ്ങൾ. ൪. പനിക്കുള്ള ഒരു കഷായയോഗം. ൫. ശിക്ഷാദിവേദാംഗങ്ങൾക്കുള്ള പേർ. വേദം അവയവങ്ങളുള്ള ദേഹമെന്നു സങ്കല്പം വ്യാകരണം-മുഖം, ജ്യോതിഷം-നേത്രം, നിരുക്തം-ചെവി, ഛന്ദസ്സ്-പാദങ്ങൾ, ശിക്ഷ-മൂക്ക്, കല്പം-കൈകൾ.

(1) 'ഘനചന്ദനശുണ്ഠ്യംബു
പപ്പടോശീരസാധിതം'

ഘനം (മുത്തങ്ങ), ചന്ദനം, ശുണ്ഠി (ചുക്ക്), അംബു (ഇരുവേലി), പപ്പടപ്പുല്ല്; ഉശീരം (രാമച്ചം) ഇങ്ങിനെ ആറ്.

(2) 'ശിക്ഷാകല്പോ വ്യാകരണം
നിരുക്തം ഛന്ദസാം ചിതിഃ,
ജ്യോതിഷാമയനം ചൈവ
ഷഡംഗോ വേദ ഉച്യതേ'

(3) 'ജംഘേബാഹൂശിരോമദ്ധ്യം
ഷഡംഗമിദമുച്യതേ'

(4) 'ഗോമൂത്രം ഗോമയം ക്ഷീരം
സർപ്പിർദധിച രോചനാ,
ഷഡംഗമേതന്മംഗല്യം
പഠിതം സർവ്വദാ ഗവാം'.

ഷഡംഗുലം-ആറുവിരൽ അളവ്.

ഷഡഭിജ്ഞൻ-പ്ര. ബുദ്ധമുനി. ൨. ദിവ്യദൃഷ്ടി, പൂർവ്വനിവാസാനുസ്മൃതി, പരഹൃദയജ്ഞാനം, ആകാശഗമനം, കായവ്യൂഹം, ആത്മജ്ഞാനം ഇവ ആറും അറിഞ്ഞവൻ.

ഷഡാതതായികൾ- ആതതായികൾ 6 വിധം. പുരയ്ക്കു തീ കൊളുത്തുന്നവൻ, വിഷം കലക്കുന്നവൻ, ആയുധം

കൊണ്ടു കൊല്ലാൻ ഒരുമ്പെടുന്നവൻ, ധനം അപഹരിക്കുന്നവൻ, ക്ഷേത്രത്തെ (ഭൂമിയെ) അപഹരിച്ചവൻ, ഭാൎയ്യയെ അപഹരിച്ചവൻ.

'അഗ്നിദോ ഗരദശ്ചൈവ
ശസ്ത്രപാണിർധനാപഹഃ
ക്ഷേത്രദാരാപഹർത്താച
ഷഡേതേഹ്യാതതായിനഃ'

ഷഡാധാരങ്ങൾ- മനുഷ്യശരീരത്തിലുള്ള ആറു ചക്രങ്ങൾ. മൂലാധാരം, സ്വാധിഷ്ഠാനം, മണിപൂരം, അനാഹതം, വിശുദ്ധി, ആജ്ഞ ഇവ ൬-ം. (ഓരോന്നും പ്രത്യേകം നോക്കുക. സുഷുമ്നയുടെ അകത്തെ ൬ സ്ഥാനങ്ങൾ).

ഇവ നാഡികളുടെ സംഘാതം (കൂട്ടം) ആണ്. ഈ ആറു ചക്രവും സ്ഥൂലശരീരത്തിലല്ല, സൂക്ഷ്മശരീരത്തിലാണെന്നും ഇവ പ്രാണനിലയങ്ങളാണെന്നും അഭിജ്ഞന്മാർ പറയുന്നു.

ഷഡാനനൻ- സുബ്രഹ്മണ്യൻ. ദിവ്യമായ ദൃഷ്ടി, പൂൎവ്വനിവാസാനുസ്മൃതി, പരചിത്തജ്ഞാനം, ആകാശഗമനം, കായവ്യൂഹം, ആത്മജ്ഞാനം ഇവ ആറിനെയും സാകല്യേന അറിഞ്ഞവൻ എന്നൎത്ഥം.

ഷഡിന്ദ്രിയങ്ങൾ-കണ്ണ്, മൂക്ക്, ചെവി, നാക്ക്, ത്വക്ക്, മനസ്സ്.

ഷഡീതികൾ- അതിവൃഷ്ടി, അനാവൃഷ്ടി, എലി, ശലഭം, കിളി, അത്യാസന്നനൃപന്മാർ ഈ ൬-ം.

ഷഡുപചാരങ്ങൾ- ആഭരണം, കൊട, വെൺചാമരം, ആലവട്ടം, പൂഞ്ഞൽ, ദാസ്യം.

ഷഡൂൎമ്മികൾ, ഷഡ്രിപു, ഷഡ്വൎഗ്ഗം-മനുഷ്യജീവിതത്തിൽ നാശം വരുത്തുന്ന ൬ കാൎയ്യങ്ങൾ-൧. കാമം. ൨. ക്രോധം. ൩. ലോഭം. ൪. മദം. ൫. മോഹം. ൬. മത്സരം. ഇവ ൬-ം. (വിശപ്പ്, ദാഹം, ദുഃഖം, മോഹം, ജര, മൃതി ഇവ ൬-ം എന്നും കാണുന്നു).

ഷഡൂഷണം-പഞ്ചകോലവും മരിചവും.

'പഞ്ചകോലം സമരിചം
ഷഡൂഷണമിതിസ്മൃതഃ'

ഷഡൃതുക്കൾ-വസന്തം, ഗ്രീഷ്മം, വൎഷം, ശരത്ത്, ഹേമന്തം, ശിശിരം ഇവ ൬-ം. (ഋതു, മാസം ഇവ നോക്കുക).

ഷഡ്ജം- സപ്തസ്വരങ്ങളിൽ ഒന്നാമത്തേത്. ആറു സ്ഥാനങ്ങളിൽനിന്നു പുറപ്പെടുന്നത് എന്നൎത്ഥം. (നാസിക, കണ്ഠം, മാറിടം, താലുപ്രദേശം, നാവ്, പല്ല് ഇവയത്രേ ൬ സ്ഥാനങ്ങൾ).

മയിൽ ഷഡ്ജസ്വരത്തിലാകുന്നു ശബ്ദിക്കുന്നത്.

ഷഡ്രഥന്മാർ-കൃപർ, ഭീഷ്മർ, ദ്രോണർ, കൎണ്ണൻ, ശല്യൻ, അശ്വത്ഥാമാ.

ഷഡ്രസം-ആറു രസം. മധുരം (സ്വാദ്), ലവണം (ഉപ്പ്), കടു (എരിവ്), തിക്തം (കയ്പ്), അമ്ലം (പുളി), കഷായം (ചവൎപ്പ്).

ഷഡ്രസഭോജനം-൧. ആറു രസങ്ങളും ചേൎന്ന ഭക്ഷണം. ൨. നെയ്‌വിളക്ക്, മാല, താംബൂലം, നൃത്തം, വാദ്യം, വീണാഗാനം ഇവകൊണ്ടു സന്തോഷിപ്പിക്കുക.

ഷഡ്വക്ത്രൻ-സുബ്രഹ്മണ്യൻ.

ഷഡ്വദനൻ-സുബ്രഹ്മണ്യൻ.

ഷഡ്വൎഗ്ഗം, ഷഡ്രിപു-(ഷഡൂൎമ്മികൾ നോക്കുക).

ഷണ്ഡത-നപുംസകത്വം

ഷണ്ഡതായോഗ്യൻ— ഉടായ്ക്കുണ്ടപ്രായമായ കാളക്കുട്ടി.

ഷണ്ഡൻ—പ്ര. നപുംസകൻ. തന്റെ അപഖ്യാതി വെളിപ്പെടാതിരിപ്പാൻ വേണ്ടി പണം കൊടുക്കുന്നവൻ എന്നൎത്ഥം. (പാഠം-ഷൺഡൻ). ദ. വരി ഉടച്ച കാള, കാള.

ഷണ്ഡം-താമര മുതലായതിന്റെ കൂട്ടം, കൂട്ടം.

ഷണ്ഡാലി—കുടാകം.

ഷണ്ണയഃ—ആറു നയം. സന്ധി, വിഗ്രഹം, യാനം, ആസനം, ദ്വൈധീഭാവം, സമാശ്രയം. (ഓരോന്നും പ്രത്യേകം നോക്കുക). ഷണ്ണയങ്ങൾ രാജാക്കന്മാർ അവശ്യം അറിഞ്ഞിരിക്കേണ്ടവയാണ്.

ഷണ്മുഖൻ—സുബ്രഹ്മണ്യൻ.

ഷഷ്ടി-അറുപത്.

ഷഷ്ടികം-നവരനെല്ല്.

ഷഷ്ടിക്യം-നവരനെല്ല വിളയുന്ന കണ്ടം

ഷഷ്ടിതമം-അറുപതാമത്തെ.

ഷഷ്ടിപൂൎത്തി- ആറാമത്തെ തിഥിയുടെ അവസാനം.

ഷഷ്ടിഹായനം-പ്ര. ആന, ദ. നവരനെല്ല്.

ഷഷ്ഠി—ആറാമത്തെ തിഥി.

ഷഡ്സാൎ-മതിൽ.

ഷാ

ഷാഡബം—പാനകവിശേഷം.

ഷാണ്മാതുരൻ— സുബ്രഹ്മണ്യൻ. ആറു മാതാക്കന്മാരുടെ പുത്രൻ എന്നൎത്ഥം.

ഷി

ഷിഗൻ-കാമുകൻ, വിടൻ.

ഷോ

ഷോഡശ-വി. പതിനാറാമത്തെ.

ഷോഡശപ്രാസം-ശബ്ദാലങ്കാരങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

ഷോഡശമാതൃകകൾ - 16 മാതൃകകൾ.

ഗൌരീപത്മാശചീമേധാ സാവിത്രീ
വിജയാ ജയാ * ദേവസേനാ സ്വധാ
സ്വാഹാ മാതരോ ലോകമാതരഃ *
ശാന്തിഃ പുഷ്ടി ധൃതിസ്തുഷ്ടിഃ കുലദേവാ
ത്മദേവതാഃ *

ഷോഡശസംസ്കാരങ്ങൾ-(ദ്വിജന്മാർ ആചരിക്കേണ്ടവ).

ഗൎഭാധാനം പുംസവനം, സീമന്തോന്നയനം, ജാതകൎമ്മം, നാമക്രിയ, നിഷ്ക്രമണം, അന്നപ്രാശനം, ചൂഡാകരണം, കൎണ്ണവേധനം, ഉപനയനം, വേദാധ്യയനം, കേശാന്തം, സ്നാനം, വിവാഹം, വൈവാഹകാഗ്നിചയനം, ആനാഗ്നിചയനം—16.

ഷോഡശി—വി. പതിനാറ്.

ഷോഡശോപചാരങ്ങൾ- 16 ഉപചാരങ്ങൾ.

ആസനം, സ്വാഗതം, പാദ്യം, അൎഘ്യം, ആചമനീയം, മധുപൎക്കം, പുനരാചമനീയം, സ്നാനം, വസ്ത്രം, ആഭരണം, ഗന്ധം, പുഷ്പം, ധൂപം, ദീപം, നിവേദ്യം, നമസ്കാരം—16.

ഷ്ഠീ

ഷ്ഠീവനം—തുപ്പൽ.

ഷ്ഠ്യൂ

ഷ്ഠ്യൂമം—ജലം.

സ

സ-ഹല്ലുകളിൽ മുപ്പത്തിരണ്ടാമക്ഷരം, പദാരംഭത്തിൽ ചേർന്നുവന്നാൽ പിൻപദാർത്ഥത്തോടുകൂടിയതെന്നു അർത്ഥം വരും. ഉ-ം, സഖേദം, (ഖേദത്തോടുകൂടി).

സഃ-പു. അവൻ. ൨. പാമ്പ്. ൩. ശിവൻ. ൪. വിഷ്ണു.

സകണ്ടകം-കരിമ്പായൽ.

സകർമ്മകം-വി. (വ്യാകരണത്തിൽ) കർമ്മമുള്ള.

സകല-വി. മുഴുവനായ.

സകലപ്രിയം-കടല.

സകലം-ഒട്ടൊഴിയാത്തത്, എല്ലാം. കലകളോടുകൂടിയത് എന്നർത്ഥം.

സകലമാനം-എല്ലാം.

സകലേശൻ-എല്ലാത്തിനും ഈശൻ.

സകാകോലം-ന.പു. നരകങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

സകാമം-പു. കാമത്തോടുകൂടെ. ൨. ആഗ്രഹത്തോടുകൂടെ.

സകാരം-സ എന്ന അക്ഷരം.

സകാശം-സമീപം, അടുക്കൽ.

'തൽസകാശത്തിങ്കലാക്കി'

(അദ്ധ്യാത്മരാമായണം)

സകു-സകുഅരി. Sago. (പോർട്ടുഗീസുഭാഷ)

സകുക്ഷി-വി. ഒരമ്മയിൽ നിന്നു ജനിച്ച.

സകുമാരതാ-കാവ്യഗുണങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

സകുല-വി. കുലത്തോടുകൂടിയ, ഒരു കുടുംബത്തിലുള്ള, ബഹുമാനകുടുംബത്തിലുള്ള

സകുലൻ-പു. ബന്ധു. ൨. കുലത്തിലുള്ളവൻ.

സകുലം-പരൽ എന്ന മത്സ്യം.

സകുല്യൻ-പു. ചാർച്ചക്കാരൻ. ൨. സംബന്ധക്കാരൻ.

സകൃൽ-അ. പു. ഒരിക്കൽ, ഒന്ന്.

'രടസകൃദ്ധീരമാഞ്ജാരകണ്ഠ'.

(മയൂരസന്ദേശം)

൨. ഒരുമിച്ച്, കൂടെ. ൩. എല്ലായ്പോഴും.

സകൃൽഗർഭം-വെട്ടിക്കതിരം.

സകൃൽപ്രജം-കാക്ക. ഒരിക്കൽ കുട്ടിയുണ്ടാകുന്നതെന്നർത്ഥം, കൊല്ലത്തിലൊരിക്കൽ മുട്ടയിടുന്നതെന്നർത്ഥമായാൽ യോജിക്കും.

ഒരു കാക്ക ഒരിക്കലേ പ്രസവിക്കയുള്ളു എന്നു പറയപ്പെടുന്നു. ഇങ്ങിനെ അല്ലെന്നും അഭിപ്രായക്കാരുണ്ട്. അവർ ഇവിടെ കാണിച്ചിട്ടുള്ള ശബ്ദാർത്ഥംതന്നെ സ്വീകരിച്ചുകൊള്ളണമെന്നപേക്ഷ.

സകൃൽഫലാ-വാഴ.

സക്രമന്തു-സത്യകർമ്മം, കുമ്പാരം.

സക്ത-വി. പു. ചേർന്നിരിക്കുന്ന ൨. താൽപര്യമുള്ള.

സക്തി-പു. ചേർച്ച, യോഗം.

'സത്തമദേവനോടു സക്തിയുണ്ടാകയാൽ'

(അംബരീഷചരിതം കഥകളി)

൨. സ്നേഹം.

സക്തുഫല, സക്തുഫലീ-വന്നിവൃക്ഷം. മലർപ്പൊടിപോലെ സ്വാദുള്ള ഫലങ്ങളുള്ളതെന്നർത്ഥം.

സക്ഥി-പുറംതുട. കൂടിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നതെന്നർത്ഥം.

മുഴുവൻ കാലിന്റെ വാചകമായിട്ടും കാണുന്നുണ്ട്.

സക്ഷത-വി. മുറിവേററ.

സഖാ-(ഇകാരാന്തം 'സഖി' എന്നാണ പ്രകൃതി. പ്രതിഫലേച്ഛ കൂടാതെ സ്വാഭാവികമായി സ്നേഹിക്കുന്നവൻ. ജനങ്ങൾ ഇവർ രണ്ടാളും സമന്മാരെന്നു പറയുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു. മററു പൎയ്യായങ്ങൾ-മിത്രം, സുഹൃത്ത്.

സഖാവ്, സഖൻ-മിത്രം, ബന്ധു.

സഖി-ചങ്ങാതിയായ സ്ത്രീ, തോഴി. (ഈകാരാന്തം) തുല്യമായി പ്രസിദ്ധിയുള്ളവളെന്നൎത്ഥം.

സഖാവ് എന്നതിന പകരം മലയാളത്തിൽ വഴക്കമായി ബന്ധു എന്ന അൎത്ഥത്തിൽ പ്രയോഗിക്കുന്നുമുണ്ട്. ഒപ്പം കളിച്ചുവളൎന്നവളത്രെ സഖി.

സഖി(സഖാ)-സ്നേഹിതൻ.

സഖിത്വം-ചങ്ങാതിത്വം.

സഖ്യത, സഖ്യം-പു. ചങ്ങാതിത്വം, മൈത്രി, സ്നേഹഭാവം ൨. സന്ധി. ൩. കൂടിവരവ്, യോഗം.

സഗന്ധ-വി. ഒരേവിധത്തിലുള്ള, തമ്മിൽ ബന്ധമുള്ള.

സഗരൻ-ഒരു രാജാവ്.

"ഭഗീരഥന്റെ പിതാമഹന്റെ പിതാമഹൻ. സൂൎയ്യവംശരാജാവായ ബാഹുവിന്റെ പുത്രൻ. ഹൈഹയന്മാരും മററും ബാഹുവിനെ യുദ്ധത്തിൽ തോല്പിച്ചു കാട്ടിലേയ്ക്കു ഓടിച്ചു. ബാഹു ഭാൎയ്യമാരോടുകൂടി കാട്ടിൽ സഞ്ചരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. മുമ്പുതന്നെ ഗൎഭംധരിച്ച മാതാവിനു ഏഴുവൎഷം ഗൎഭത്തിലിരുന്ന മററൊരു രാജസ്ത്രീ വിഷംകൊടുത്തു. ഔൎവ്വമുനിയുടെ അനുഗ്രഹംകൊണ്ടു ഗൎഭിണിയ്ക്കും ഗൎഭത്തിലിരുന്ന കുട്ടിയ്ക്കും യാതൊരു തരക്കേടും പററിയില്ല. ഗൎഭിണി പ്രസവിച്ചു. പ്രസവിച്ച ആൺകുട്ടിക്കു 'സഗരൻ' എന്നു പേരുണ്ടായി. (സ=കൂടെ. ഗരം=വിഷം=വിഷത്തോടുകൂടിയതു്). അദ്ദേഹം ഒടുവിൽ ശത്രുക്കളെ ജയിച്ചും സഗരൻ നഷ്ടമായ രാജ്യത്തെ കൈവശപ്പെടുത്തി പ്രതാപവാനായി നാടുവാണു. അദ്ദേഹത്തിനു കേശിനി എന്ന ഭാൎയ്യയിൽ അസമഞ്ജൻ എന്ന പുത്രനും സുമതി എന്ന ഭാൎയ്യയിൽ അറുപതിനായിരം പുത്രന്മാരും ജനിച്ചുവവത്രെ. സുമതി പ്രസവിച്ചു ഒരു കുമ്പളങ്ങയിൽ 60,000 അരികൾ ഉണ്ടായിരുന്നു എന്നും അവയെ പാല്പാത്രത്തിൽ വെച്ചപ്പോൾ അത്രയും കുഞ്ഞുങ്ങളായിത്തീൎന്നു എന്നും കാണുന്നുണ്ട്. അസമഞ്ജൻ ദുൎവൃത്തനായി തീൎന്നതുകൊണ്ടു അയാളെ സഗരൻ നാട്ടിൽനിന്നു നിഷ്കാസനംചെയ്തു. ഒരിക്കൽ സഗരൻ നൂറാമത്തെ അശ്വമേധയാഗത്തിനാരംഭിച്ചു. അശ്വത്തെ ഇന്ദ്രൻ കളവുചെയ്തു പാതാളലോകത്തു കൊണ്ടുപോയി ഒളിച്ചു. ആ അശ്വത്തെ കാണാതായപ്പോൾ സഗരൻ തന്റെ അറുപതിനായിരം പുത്രന്മാരെയും അയച്ചു തിരക്കിച്ചു. അവർ പാതാളലോകത്തു ചെന്നു. അവിടെ കപിലൻ എന്ന മുനി തപസ്സുചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുന്നിടത്തു കുതിരനില്ക്കുന്നതു കണ്ടു മുനിതന്നെ കളവുചെയ്തിരിക്കുമെന്നു വിചാരിച്ചു അവർ മുനിയുടെ അടുക്കൽ ചെന്നു അയാളെ അടിച്ചുകൊല്ലാൻ ഭാവിച്ചു. അവർ അടുത്തപ്പോൾ കപിലമുനി കണ്ണുതുറന്നു കോപത്തോടുകൂടി നോക്കി അറുപതിനായിരം രാജകുമാരന്മാരും ഭസ്മമായിപ്പോയി. അയച്ച കുമാരന്മാരെ കാണായ്കയാൽ സഗരൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പൌത്രനായ അംശുമാനെ അയച്ചു. അംശുമാൻ കപിലമുനിയുടെ അടുക്കലെത്തി കുതിരയെ ആവ

ത്തപ്പെട്ടു. കപിലൻ അംശുമാൻെറ ആകൃതിയും പ്രകൃതിയും കണ്ടു സന്തോഷിച്ചു കുതിരയെ കൊടുത്തു. "നിൻെറ പൌത്രൻ ആകാശഗംഗയെ ഭൂമിയിൽ കൊണ്ടുവരാൻ സംഗതിയാകും" എന്നു മുനി പറകയും ചെയ്തു. സമുദ്രക്കര വെട്ടിക്കിളച്ചതു രാജകുമാരന്മാർ പാതാളമെത്തു ചെയ്തു. അങ്ങിനെ ചെയ്തതിൽ സമുദ്രത്തിനു വിസ്താരംകൂടി. ക്രമേണ സമുദ്രത്തിനു അതിനാൽ 'സാഗരം' എന്ന പേർ വന്നു.

സഗർഭ്യൻ-൧. ജ്യേഷ്ഠൻ ൨. അനുജൻ, സഹജൻ. ഒരു ഗർഭപാത്രത്തിലുണ്ടായവൻ എന്നർത്ഥം. തുല്യമായ ഗർഭത്തിൽ വെച്ചവൻ എന്നുമാവാം. ജ്യേഷ്ഠാനുജന്മാരുടെ പേർ.

സഗോത്ര-വി. ഒരു വംശത്തിലുള്ള.

സഗോത്രൻ-വംശത്തിലുള്ളവൻ, സമാനമായ ഗോത്രത്തോടുകൂടിയവൻ.

സഗോത്രം-വംശം, സ്വജനം.

സഗ്ധി-സഹഭക്ഷണം. കൂടിയിരുന്നുള്ള ഭോജനം.

(ഇതാണു സഗ്ധ്യ ആയതു്. സഗ്ധ്യ എന്ന ശബ്ദം നോക്കുക).

സങ്കട-വി. ൧. ഇടുക്കമുള്ള. ൨. കൂട്ടം കൂടിയ.

സങ്കടക്കാരൻ-ആവലാതിക്കാരൻ.

സങ്കടപ്പെടുന്നു-ദുഃഖിക്കുന്നു. (സങ്കടപ്പെടുത്തുന്നു.-സ. ക്രി.)

സങ്കടം-൧. ആവലാതി. ൨. ദുഃഖം. ൩. ആപത്തു് ൪. പ്രയാസം. ൫. ഇടം കുറഞ്ഞേടം.

സങ്കടവൎത്തോല - ആവലാതി എഴുതി വയ്ക്കുന്ന ഓല.

സങ്കരജാതികൾ 11.

1. കരണൻ-ശൂദ്രജാതിയിൽ വൈശ്യനുണ്ടായ പുത്രൻ.
2. അംബഷ്ഠൻ-വൈശ്യജാതിയിൽ ബ്രാഹ്മണനുണ്ടായ പുത്രൻ. വൃത്തി-ചികിത്സ.
3. ഉഗ്രൻ-ശൂദ്രജാതിയിൽ ക്ഷത്രിയനുണ്ടായ പുത്രൻ. വൃത്തി-ശസ്ത്രം.
4. മാഗധൻ-ക്ഷത്രിയജാതിസ്ത്രീയിൽ വൈശ്യനുണ്ടായ പുത്രൻ. രാജാക്കന്മാർ പ്രഭുക്കന്മാർ മുതലായവരുടെ അടുക്കൽ സ്തുതിപാഠം ചെയ്തു ഉപജീവിക്കുന്നതു-വൃത്തി.
5. മാഹിഷ്യൻ-വൈശ്യജാതിസ്ത്രീയിൽ ക്ഷത്രിയനുണ്ടായ പുത്രൻ. ജ്യോതിഷം, ശകുനശാസ്ത്രം, സ്വരശാസ്ത്രം-വൃത്തി.
6. ക്ഷത്താവ്-ക്ഷത്രിയജാതിസ്ത്രീയിൽ ശൂദ്രനുണ്ടായ പുത്രൻ. ഗോപുരം കാക്കുക-വൃത്തി.
7. സൂതൻ-ബ്രാഹ്മണജാതിസ്ത്രീയിൽ ക്ഷത്രിയനുണ്ടായ പുത്രൻ. ആനയെ മെരുക്കുക, തേർകൊണ്ടുനടത്തുക മുതലായവ-വൃത്തി.
8. വൈദേഹകൻ-ബ്രാഹ്മണസ്ത്രീയിൽ വൈശ്യനുണ്ടായ പുത്രൻ. 64 കലാവിദ്യ-വൃത്തി.
൯. രഥകാരൻ-കരണിയിൽ (ശൂദ്രജാതിസ്ത്രീയിൽ വൈശ്യനുണ്ടായ മകളിൽ) മാഹിഷ്യനിൽ നിന്നു (വൈശ്യജാതിസ്ത്രീയിൽ ക്ഷത്രിയനുണ്ടായ പുത്രങ്കൽ നിന്നു) ജനിച്ച പുത്രൻ. തേർപണിയും വിറകുകച്ചവടവും-വൃത്തി.
10. പാരശവൻ- ബ്രാഹ്മണനു ശൂദ്രസ്ത്രീയിൽ ഉണ്ടായ പുത്രൻ.

11. ചണ്ഡാലൻ- ബ്രാഹ്മണസ്ത്രീയിൽ ശൂദ്രനുണ്ടായവൻ. ശവത്തിന്മേൽ നിന്നെടുക്കുന്ന വസ്ത്രം ധരിക്കയും നിന്ദ്യമാംസങ്ങളെ ഭക്ഷിക്കയും ശ്മശാനം കാക്കുകയും ചെയ്യുന്നതു് - വൃത്തി.

സങ്കരം-൧. അടിച്ചുകൂട്ടപ്പെട്ടതു്, കലർപ്പ്. ൨. ചവറ്. ൩. കഴക്കൽ. ൪. രണ്ടുകൂടിയതു്. ൫. അലംകാരത്തിൽ ഒരു പിരിവ്.

സങ്കർഷണൻ-൧. ബലഭദ്രൻ. പ്രളയകാലത്തിൽ ലോകത്തെ സംഹരിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. ൨. അനന്തൻ.

സങ്കർഷണം- ൧. ആകർഷണം. ൨. ഉഴവ്.

സങ്കലനം-൧. ചേർച്ച. ൨. കൂട്ടിക്കലർച്ച.

സങ്കലിത-വി. ൧. ചേർന്ന. ൨. കൂമ്പാരം കൂട്ടിയ. ൩. ഒന്നിച്ചുചേർത്ത. ൪. ഉറപ്പിൽ കെട്ടപ്പെട്ട

സങ്കലിതം-കണക്കുകൂട്ടുന്നതിന്റെ ഒരു വഴി, ഒരു തുകയോടു കൂട്ടിച്ചേർത്ത മറ്റൊരു തുക. കൂട്ടിച്ചേർത്തു കണക്കാക്കപ്പെട്ടതു് എന്നർത്ഥം.

സങ്കല്പജ-വി. സങ്കല്പത്തിങ്കൽനിന്നു ജനിച്ച.

സങ്കല്പജൻ-കാമദേവൻ.

സങ്കല്പം-൧. മനസ്സുകൊണ്ടുള്ള കർമ്മം, മനോവ്യാപാരം, വിചാരം. സമ്യക്കാകുംവണ്ണമുള്ള സാമർത്ഥ്യം എന്നർത്ഥം. ൨. ധ്യാനം. ൩. വിചാരം. ൪. നേർച്ച.

സങ്കല്പിക്കുന്നു-൧. ധ്യാനിക്കുന്നു, വിചാരിക്കുന്നു. ൨. പ്രതിഷ്ഠിക്കുന്നു.

സങ്കസുക-വി. ഉറപ്പില്ലാത്ത, സ്ഥിരതയില്ലാത്ത, മാറ്റമുള്ള. ൨. സംശയമുള്ള. ൩. ക്ഷീണതയുള്ള.

സങ്കസുകൻ-അസ്ഥിരൻ.

സങ്കാശ-വി. തുല്യമായ.

'തങ്കക്കുടപ്പൂവിനു
സങ്കാശനിറംകലർന്നജാനകിയെ'
(ജാനകീപരിണയം നാടകം)

സങ്കാശ-അ. സമീപം.

സങ്കീർണ്ണ-വി. ൧. മറ്റൊന്നിനോടുചേർന്ന. ൨. കൂട്ടംകൂടിയ. ൩. പലതരത്തിലുള്ള. ൪. ശുദ്ധമില്ലാത്ത. ൫. കലർന്ന. ൬. ഇടുങ്ങിയ. ൭. പരന്ന.

സങ്കീർണ്ണകം - വാക്യത്രയത്തിൽ ഒന്നു്, അംശാംശിവാക്യങ്ങൾ ചേർന്നതു്.

സങ്കീർണ്ണം-൧. കാവ്യദോഷങ്ങളിൽ ഒന്നു്, ഒരു വാക്യത്തിന്റെ ഉള്ളിൽ കിടക്കുന്ന പദം മറ്റൊരു വാക്യത്തിൽ അന്വയിക്കുന്നതിനാലുണ്ടാകുന്ന ദോഷം. ൨. അനേകതരത്തിലുള്ളവ ഒന്നിച്ചുചേർന്നാലുള്ളതു്. ൩. വ്യാപിച്ചതു്. ൪ അശുദ്ധമായ വസ്തു.

സങ്കീർണ്ണന്മാർ- അംബഷ്ഠൻ, കരണൻ തുടങ്ങി ചണ്ഡാലപര്യന്തമുള്ളവരെല്ലാം.

സങ്കീർത്തനം-സ്തോത്രം, സ്തുതി.

സങ്കുചിത-വി. ൧. കൂമ്പിയ. ൨. വിടരാത്ത. ൩. ചുരുക്കിയ. ഉ-ം 'സങ്കുചിതാംശുജാലൻ'.

സങ്കുല-വി. മിശ്രമായ, തിങ്ങിയ.

സങ്കുലക്ലിഷ്ടം-വി. ൧. കലർന്ന. ൨. യോജ്യതയില്ലാത്ത

സങ്കുലം-൧. പരസ്പരവിരുദ്ധാർത്ഥമായ വാക്ക്. ൨. അനേകതരത്തിലുള്ളവ ഒന്നിച്ചുചേർന്നതിന്റെ പേർ. ൩. കൂട്ടം, പലതിലും വ്യാപിച്ചതു്.

സംകൃതി-ഛന്ദസ്സുകളിൽ ഒന്നു്.

സങ്കേതനം-സഞ്ചയനം.

സങ്കേതം-൧. രക്ഷാസ്ഥലം, പ്രത്യേകമായി സങ്കല്പിക്കപ്പെട്ടതു്. ൨. സമാധി

നമായി നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ട സ്ഥലം, കാമുകനെ കണ്ടുമുട്ടുന്നതിലേക്കായി മുൻകൂട്ടി നിശ്ചയിച്ചിട്ടുള്ള സ്ഥലം, കുറിസ്ഥലം. ൩, അടയാളം.

സങ്കേതസ്ഥാനം-രക്ഷാസ്ഥലം.

സങ്കേതിപ്പിക്ക- ശുഭകാര്യങ്ങൾക്കായി ഭൂമി ഭംഗിക്ക.

സങ്കോചപിശുനം-കുങ്കുമം.

സങ്കോചം-പു. ചുരുമ്പൽ, മൂടൽ. ൨. സംശയം. ൩. ലജ്ജ. ൪. കുങ്കുമം.

സങ്കോചിക്കുന്നു-പു. ചുരുമ്പുന്നു. ൨. സംശയിക്കുന്നു.

സംക്രന്ദനൻ-ഇന്ദ്രൻ. ശത്രുക്കളെ കരയിപ്പിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

സംക്രമ(ണ)ം-കടക്കുക, കടന്നുകൂടുക.

സംക്രമം-പു. കോട്ട മുതലായ ദുർഗ്ഗങ്ങളിൽ പ്രവേശിക്കുക. ൨. നടപ്പാൻ വയ്യാത്ത മാർഗ്ഗം. കടന്നുകൂടുക എന്നർത്ഥം.

സംക്രമിക്കുന്നു-പു. കടക്കുന്നു. ൨. ഒന്നുചേരുന്നു (കലരുന്നു).

സംക്രാന്ത-വി. കടക്കപ്പെട്ട.

സംക്രാന്തി-സൂര്യൻ ഒരു രാശിയിൽ നിന്ന് മററൊരു രാശിയിലേക്കു കടക്കുന്ന സമയം.

സംക്രീഡ, സംക്രീഡനം-ഒരുമിച്ചുള്ള കളി.

സംക്ഷയം —പു. ലോകനാശം. ൨. നാശം.

സംക്ഷാളനം-കഴുകൽ.

സംക്ഷിപ്ത-വി. പു. സംക്ഷേപിക്കപ്പെട്ട. ൨. ചുരുക്കപ്പെട്ട. ൩. അയയ്ക്കപ്പെട്ട. ൪. എറിയപ്പെട്ട.

സംക്ഷേപ(ണ)ം-പു. ചുരുക്കൽ, പരന്നുകിടക്കുന്ന ഏതെങ്കിലും വസ്തുവെ ചുരുക്കുക. ഉ-ം, ഭാഗവതത്തിന്റെ സംക്ഷേപമാണ് 'നാരായണീയം' ൨. അയയ്ക്ക. ൩. എറിക.

സംക്ഷേപിക്കുന്നു—ചുരുക്കയും. മററും ചെയ്യുന്നു.

സംക്ഷോഭം-പു. അഹംഭാവം. ൨. മറിച്ചിൽ. ൩. ഇളക്കം, വിറയൽ.

സംഖ്യ-പു. എണ്ണം, കണക്ക്. ൨. ഗുണങ്ങളെക്കൊണ്ടു അർത്ഥനിർണ്ണയം ചെയ്യുക. ൩. അറിവ്.

സംഖ്യം-യുദ്ധം. നല്ല പ്രസിദ്ധിയുണ്ടാക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

സംഖ്യയെഴുത്ത്—(സ്ഥാന സംഖ്യ നോക്കുക).

സംഖ്യാത--വി. എണ്ണപ്പെട്ട, കണക്കാക്കപ്പെട്ട. (സംഖ്യാനം ചെയ്യപ്പെട്ടത്-സംഖ്യാതം).

സംഖ്യാദിപഞ്ചാംഗം—(ഭിക്കാല പഞ്ചാംഗം നോക്കുക).

സംഖ്യാവൽ-വി. സംഖ്യയുള്ള.

സംഖ്യാവത്തുക്കൾ-വിദ്വാന്മാർ.

സംഖ്യാവാൻ-വിദ്വാൻ, പണ്ഡിതൻ. ആലോചനയുള്ളവൻ എന്നർത്ഥം.

സംഖ്യാസമാപനൻ-ശിവൻ.

സംഖ്യേയ-വി. എണ്ണപ്പെടത്തക്ക.

സംഗത-വി. സംഗമിച്ച, ചേർന്ന.

സംഗതജാനുക-വി. കോട്ടുകാലുള്ള.

സംഗതം—യുക്തിയുക്തമായ വാക്ക്. മനസ്സിനു ചേരുന്നത് എന്നർത്ഥം. മറെറാരു പര്യായം—ഹൃദയംഗമം.

സംഗതി-പു. കാര്യം. ൨. ചേർച്ച, സംബന്ധം. ൩. കാരണം. ൪. യദൃച്ഛികാസംഭവം. ൫. സംഘം.

സംഗം-പു. ചേർച്ച, തമ്മിൽ കൂടിച്ചേരുക. ൨. ആസക്തി.

സംഗമം—പു. ചേർച്ച, തമ്മിൽ കൂടിച്ചേരുക. ൨. ആററിന്റെ ചേർച്ച.

സംഗമിക്കുന്നു-ചേരുന്നു.

സംഗമേശൻ—ഇരിങ്ങാലക്കുട കൂടമാണിക്യദേവൻ.

സംഗരം-൧. യുദ്ധം. വളരെ ശബ്ദമുള്ളതു് എന്നർത്ഥം. ൨. പ്രതിജ്ഞ. ൩. ഉടമ്പടി. ൪. ആപത്തു്. ൫. വന്നിക്കായ്. ൬. കർമ്മനിയമം.

സംഗി-ചേർന്നവൻ. (സ്ത്രീ-സംഗിനി).

സംഗീർണ്ണ- വി. പ്രതിജ്ഞചെയ്യപ്പെട്ട, അംഗീകരിക്കപ്പെട്ട.

സംഗീതക്കാരൻ-പാട്ടുകാരൻ.

സംഗീതക്കാരി-പാട്ടുകാരി.

സംഗീതം-പാട്ടു്, സാമവേദത്തിന്റെ ഉപവേദം.

'സംഗീതമപി സാഹിത്യം
സരസ്വത്യാസ്തനദ്വയം
ഏകമാപാതമധുര
മന്യദാലോചനാമൃതം'

ഇതു ശ്രോത്രേന്ദ്രിയപ്രധാനമായ ഒരു കലയാണു്. ക്രമീകൃതമായ സ്വരഗ്രാമത്തിനു മനുഷ്യാത്മാവിനെ സ്പർശിപ്പാൻ ഒരു പ്രത്യേകശക്തിയുണ്ടു്. രാഗങ്ങൾ ഉച്ചനീചങ്ങളായ സ്വരങ്ങൾ മൂലമുണ്ടാകണം. താളങ്ങൾ സ്വരങ്ങളുടെ ദീർഘതയേയും ഹ്രസ്വതയേയും ആശ്രയിച്ചിരിക്കണം. ഗായകൻ മനോഭാവങ്ങളെ ഉദ്ദീപിപ്പിക്കുന്നതിനു വളരെ സമർത്ഥനായിരിക്കണം.

സംഗീതശാസ്ത്രപ്രകാരം സ്വരവൃത്തികൾ വിളംബം, പ്രവാഹം, കമ്പനം, ഭ്രമണം ഇങ്ങിനെ ൪ വിധം.

സംഗീതരത്നാകരം-സംഗീതം, നൃത്തം മുതലായവയെപ്പററിയുള്ള ഒരു കൃതി.

ഇതിന്റെ കർത്താവു് ശാർങ്ഗദേവനാകുന്നു.

സംഗൂഢ-വി. ൧. മറയ്ക്കപ്പെട്ട. ൨. ചുരുക്കപ്പെട്ട. ൩. കൂട്ടപ്പെട്ട. ൪. ചേർക്കപ്പെട്ട. ൫. ഉറപ്പിൽ കെട്ടപ്പെട്ട.

സംഗൂഢം-ഒരു തുകയോടു കൂട്ടിച്ചേർത്ത മറെറാരു തുക.

സംഗൃഹീത-വി. ൧. എടുക്കപ്പെട്ട. ൨. സംക്ഷേപിക്കപ്പെട്ട. ൩. കൂട്ടപ്പെട്ട.

സംഗ്രഹം-൧. സംക്ഷേപം, ചുരുക്കിപ്പറയുക. ൨. കൂട്ടിച്ചേർപ്പു്. ൩. പ്രതിജ്ഞ. ൪. സ്വീകാരം.

'ഉണ്ടെങ്കിലും ഭൂരികളത്രസംഗ്രഹം'
(അഭിജ്ഞാനശാകുന്തളം)

൫. മുഷ്ടി. ൬. ഉയർച്ച. ൭. പ്രയത്നം. ൮. (സാഹിത്യസാഹ്യപ്രകാരം) വിസ്തൃതമായ അർത്ഥത്തെ ചുരുക്കുക.

സംഗ്രഹിക്കുന്നു-൧. കൂട്ടിവയ്ക്കുന്നു. ൨. എടുക്കുന്നു. ൩. കരുതുന്നു ൪. സംക്ഷേപിക്കുന്നു.

സംഗ്രാമപടഹം-യുദ്ധയാത്രയ്ക്കുള്ള വാദ്യഘോഷം.

സംഗ്രാമം-യുദ്ധം.

സംഗ്രാഹം-൧. മുഷ്ടിചുരുട്ടി (കയ്യിന്റെ വിരലുകൾ മടക്കി) പിടിക്കുക. ൨. കൈനാട. ൩. കൈക്കൊള്ളുക. വഴി പോലെ പിടിക്കപ്പെടുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

സംഘക്കളി-ശാസ്ത്രക്കളി.

സംഘക്കാർ-കൂട്ടക്കാർ, യോഗക്കാർ.

സംഘചാരി-മീൻ.

സംഘട്ടനം-ചേർച്ച.

സംഘടിക്കുന്നു- ചേരുന്നു, കൂട്ടിമുട്ടുന്നു. (സ. ക്രി. സംഘടിപ്പിക്കുന്നു).

സംഘടിത-വി. നല്ലവണ്ണം ചേർക്കപ്പെട്ട.

സംഘട്ടനം-൧. ചേർച്ച, കൂട്ടിമുട്ടുക. ൨. ആലിംഗനം.

സംഘം-സമൂഹം, ജന്തുക്കളുടെ കൂട്ടം, യോഗം. സംഹനിക്കപ്പെടുന്നതു് എന്നൎത്ഥം.

സാംഘൎഷം-പു. മത്സരം, സ്പൎദ്ധ. ൨. അരയ്ക്കുക. ൩. ഉലിക്കുക.

സംഘാടം-ചങ്ങാടം.

സംഘാടികാ-പു. ജോടി. ൨. മണം.

സംഘാതം-പു. കൂട്ടം. ൨. ഒരു നരകം. ൩. കൊല.

സചനം-പു. സഹായം. ൨. വന്ദനം, വണക്കം.

സചി-പു. സ്നേഹിതൻ. ൨. ഇന്ദ്രന്റെ ഭാൎയ്യ.

സചിത്രം-പു. ചായമിട്ട. ൨. പലനിറമുള്ള.

സചിവൻ-പു. മന്ത്രി. ൨. സഹായജനം. ഒന്നിച്ചുനടക്കുന്നവൻ എന്നൎത്ഥം.

സചേതന-വി. പു. ചേതസ്സുള്ള. ൨. ബോധമുള്ള. ൩. ജീവനുള്ള.

സചേതസ്സ്-വി. വിശേഷബുദ്ധിയുള്ള.

സചേല-വി. വസ്ത്രം ധരിച്ച.

സചേലസ്നാനം-വസ്ത്രംമുക്കിക്കുളിക്ക.

സചേഷ്ടം-മാവ്.

സച്ചാര-മഞ്ഞൾ.

സച്ചിദാനന്ദൻ-ദൈവത്തിനുള്ള ഒരു പേർ, പരമാത്മാവ്, വിഷ്ണു. (സച്ചിന്മയൻ എന്നതു നോക്കുക).

സച്ചിദാനന്ദം-സത്തും ചിത്തും ആനന്ദവും.

സച്ചിത്സാശ്രുപൻ-ദൈവത്തിനെ സ്തുതിച്ചു പറയുന്ന ഒരു പേർ.

സച്ചിന്മയൻ—സച്ചിത്സാശ്രുപൻ, സത്തും ചിത്തും കലൎന്നവൻ. (സത്തു് = ഉണ്ടെന്നുള്ള അവസ്ഥ. ചിത്തു് = ജ്ഞാനം), ദൈവം.

സജശ്ശ്രീ-സഹാമോജനം.

സജനൻ-ഒരു കുടുംബത്തിലുള്ളവൻ, ചാൎച്ചക്കാരൻ.

സജംബാല-വി. ചേറോടുകൂടിയ, ചേറുള്ള.

സജംബാലം-ചളിമയമായ പ്രദേശം.

സജാതം-വി. ഒരുമിച്ചു ജനിച്ച.

സജാതി-വി. ഒരു കുലത്തിൽ ജനിച്ച.

സജാതീയ-വി. ഒരു കുലത്തിൽ ജനിച്ച, ഒരേ ജാതിയിൽ പെട്ട, ഒരേ വകയിലുള്ള.

സജ്ജ—പു. അലങ്കാരം. ൨. കവചം.

സജ്ജ-വി. പു. കവചമിടപ്പെട്ട, കുപ്പായം ചട്ട മുതലായവ ധരിച്ചു ഗമനത്തിന്നൊരുങ്ങിയ എന്നൎത്ഥം. ൨. ഒരുക്കപ്പെട്ട. ൩. മൂടപ്പെട്ട ൪. അലങ്കരിക്കപ്പെട്ട.

സജ്ജൻ-ഒരുങ്ങിയവൻ, ചട്ടയിട്ടവൻ, സന്നദ്ധൻ.

സജ്ജനം-പു. നല്ല ആൾ, നല്ല തറവാട്ടിൽ ജനിച്ചവൻ ൨. ആനയുടെ അലങ്കാരം. ൩. അലങ്കാരം. ൪. സൈന്യരക്ഷണത്തിനായി നിറുത്തിയ കാവൽ സൈന്യം. ൫. അണിനിരത്തൽ.

സജ്ജനസമ്പൎക്കം-നല്ല ജനങ്ങളുമായുള്ള ചേൎച്ച.

സജ്ജനാ-പു. തയ്യാറാവുക. ൨. രാജാവിനു കയറുന്നതിനായി ആനയെ അമ്പാരികെട്ടി ചമയിക്കുക.

സജ്ജിത-വി. പു. ഒരുക്കപ്പെട്ട. ൨. കവചമിടപ്പെട്ട. ൩. അലങ്കരിക്കപ്പെട്ട.

സജ്ജീകരിക്കുന്നു-തയാറാക്കുന്നു. (നാമം-സജ്ജീകരണം).

സജ്ജീകൃതം- സന്നദ്ധമാക്കിച്ചെയ്യപ്പെട്ടതു്.

സജ്യ-വി. ഞാണ വലിച്ചുകെട്ടിയ.

സജ്യം-കുലച്ച വില്ല്.

സജ്വരം-൧. ചൂട്, ഉഷ്ണം. ൨. എരിച്ചിൽ.

സഞ്ചയനം-൧. ഒരുമിച്ചുചേൎക്ക. ൨. ഒരാൾ മരിച്ചു ദഹിപ്പിച്ചതിന്റെ ശേഷം അസ്ഥി പെറുക്കി സ്ഥാപിക്കുന്ന ഒരു കൎമ്മം.

സഞ്ചയം-൧. ഒരുമിച്ചുകൂട്ടുക. ൨. സമൂഹം, കൂട്ടം. വൎദ്ധിക്കുന്നതു് എന്നൎത്ഥം.

സഞ്ചയിക്ക-ഒരുമിച്ചുകൂട്ടുക.

സഞ്ചരണം-നടപ്പ്.

സഞ്ചരിക്കുന്നു-നടക്കുന്നു.

സഞ്ചല-വി. വിറക്കുന്ന.

സഞ്ചലനം-ഇളക്കം.

സഞ്ചായക്കാരൻ-വനംഡിപ്പാൎട്ടുമെന്റിലെ ഉദ്യോഗസ്ഥൻ.

സഞ്ചായം-മരങ്ങൾ, തടി ഇവ സംബന്ധിച്ചു ഡിപ്പാൎട്ടുമെന്റ്, പുറവരവ്.

സഞ്ചാൎയ്യ-ഒരു വിശേഷ യാഗം.

സഞ്ചാരകൻ-൧. വഴികാട്ടുന്നവൻ. ൨. ഉത്സാഹിപ്പിക്കുന്നവൻ.

സഞ്ചാരജീവി-വി. സഹായമില്ലാതെ വലയുന്ന.

സഞ്ചാരം-൧. നടപ്പ്. ൨. പ്രയാസം. ൩. പ്രയാസപ്പെട്ട വഴി. ൪. അസ്സുഖി.

സഞ്ചാരി-വി. ൧. നടക്കുന്ന. ൨. ഇളക്കമുള്ള. ൩. പ്രയാസമുള്ള.

സഞ്ചാരി-൧. നടക്കുന്നവൻ. ൨. വായു.

സഞ്ചാരികാ-ദൂതി. സന്ദേശത്തെ കൊണ്ടു നടത്തുന്നവൾ എന്നൎത്ഥം.

സഞ്ചാരിണി-൧. നടക്കുന്നവൾ. ൨. ചെറുപ്പുള്ളടി.

സഞ്ചി-മടിശ്ശീല, ഉറപ്പ.

സഞ്ചിത-൧. വൎദ്ധിച്ച. ൨. സമ്പാദിക്കപ്പെട്ട. ൩. ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ട. ൪. ചേൎക്കപ്പെട്ട.

സഞ്ചിതി-കൂട്ടം.

സഞ്ചിന്തനം-ധ്യാനം, വിചാരം.

സഞ്ചൂൎണ്ണം-പൊടിക്കുക.

സഞ്ചോദനം-പറഞ്ഞയയ്ക്ക, നടത്തുക.

സഞ്ജയൻ-ധൃതരാഷ്ട്രരുടെ മന്ത്രിയും സാരഥിയും.

ഭാരതയുദ്ധം കണ്ടതുപോലെ അന്ധനായ ധൃതരാഷ്ട്രരോടു പറഞ്ഞു കേൾപ്പിച്ചു. ഗവല്ഗണന്റെ പുത്രനാകയാൽ ഗാവല്ഗണി എന്നും പറയുന്നു.

൨. വാസവദത്തയുടെ പിതാവായ ഉജ്ജയിനിയിലെ ഒരു രാജാവ്.

സഞ്ജവനം-രോഹിണി മുതലായ നാലും കൂടി കൂടിയ നാലുപുര.

സഞ്ജാ-ആട്ടിൻപെട.

സഞ്ജാത-വി. ജനിച്ച.

സഞ്ജീവനം-നാലുകെട്ടുംപുര.

സഞ്ജീവനം-൧. ഒരുമിച്ചുള്ള പാൎപ്പ്. ൨. പുനൎജ്ജീവിപ്പിക്കൽ. ൩. നാലുകെട്ടുംപുര.

സഞ്ജീവിനി-ആഹാരം.

സജ്ജ്വരം-അഗ്നിയുടെ ചൂട്.

സട-൧. ജട, പുറമലെ രോമക്കൂട്ടം. ൨. കിരീടം. ൩. നാട.

സടാങ്കം-സിംഹം.

സടീ-൧. സിംഹം. ൨. അടവിക്കാച്ചോലം. ൩. ചെറുകച്ചോലം.

സഠം-വെളുത്തീയം.

സണം-ചണ.

സണസൂത്രം-മീൻകൂട്.

സംഡീനം-പക്ഷിയുടെ ഗമനം, കൂട്ടം കൂട്ടമായി പറക്കുന്നതു്.

സതത-വി. നിത്യമായുള്ള.

സതതം-നിത്യവും, എല്ലാനാളും.

സതി-൧. സമ്മാനം, ദാനം, ഇനാം ൨. അവസാനം, നാശം. ൩. ഉടന്തടി ചാടുക.

സതീ-൧. പാതിവ്രത്യമുള്ള സ്ത്രീ. ഭർത്താവ് ഒരാളിൽതന്നെ സദാ അഭിനിവേശമുള്ളവൾ എന്നർത്ഥം. ൨. ശിവന്റെ ഭാര്യ, ദക്ഷന്റെ പുത്രി.

ദക്ഷന്റെ കോപം ഹേതുവായിട്ടു ദേഹത്യാഗം ചെയ്തു. അനന്തരം ഹിമവാന്റെയും മേനയുടേയും പുത്രിയായി ജനിച്ചു. ശിവൻ വേട്ടു.

സതീനം-ഒരുവക പയറ്.

സതീർത്ഥ്യൻ-ഒരു ഗുരുവിങ്കൽനിന്നു പഠിച്ചവൻ.

'ചിൽക്കാതൽക്കു സതീർത്ഥ്യനായിരുന്ന വിപ്രൻ'

(കുചേലവൃത്തം വഞ്ചിപ്പാട്ട്)

സതീർത്ഥ്യം-തുല്യം.

സതീലകം-ഒരു പയറ്.

സൽ-വി. ൧. ശ്രേഷ്ഠതയുള്ള. ൨. കൊള്ളാവുന്ന, നല്ല.

(മററു പദങ്ങളുടെ മുൻപിൽ ചേർത്തു ഈ അർത്ഥത്തിൽ പ്രയോഗിക്കുന്നു).

൩. സത്യമുള്ള. ൪. മാനമുള്ള. ൫. സുകൃതമുള്ള. ൬. ബുദ്ധിയുള്ള. ൭. സ്ഥിരതയുള്ള.

സൽകഥ-നല്ലകഥ.

സൽകൃത-വി. പൂജിക്കപ്പെട്ട. ൨. ബഹുമാനിക്കപ്പെട്ട.

സൽകൃതി-൧. സുകൃതം. ൨. നല്ല പ്രവൃത്തി.

സൽക്കരിക്കുന്നു-൧. പൂജിക്കുന്നു. ൨. മാനിക്കുന്നു.

സൽക്കാരം-ബഹുമാനം.

സൽക്രിയ-൧. സൽക്കാരം. ൨. നല്ല പ്രവൃത്തി.

സൽഗതി-൧. നല്ലഗതി. ൨. മോക്ഷം.

സൽഗുണരഹിത-വി. നന്മയില്ലാത്ത.

സത്ത്-എല്ലാടത്തും എല്ലാപ്പോഴും വ്യാപിച്ചിരിക്കുന്ന വസ്തു, സത്യദൈവം. ൨. ചാറ്. ൩. സാരകാര്യം. ൪. സജ്ജനം. ൫. നല്ലത്. ൬. പരമാർത്ഥം.

സത്ത-൧. ഇരിക്ക. ൨. നന്മ. ൩. ശ്രേഷ്ഠത്വം.

സത്തമ-വി. സുകൃതമുള്ള. ൨. ശ്രേഷ്ഠത്വമുള്ള.

സത്താമാത്രം-ഉണ്ടെന്നുമാത്രം അറിയേണ്ടത്.

സത്തിക-സ്ഥിരം.

സത്തുക്കൾ-നല്ല ജനങ്ങൾ.

സൽപാത്രം-൧. നല്ലപാത്രം. ൨. യോഗ്യൻ.

സൽപഥം-നല്ലവഴി.

സൽഫലം-൧. നല്ല ഗുണം. ൨. മാതളനാരങ്ങ.

സൽഭാവം-നല്ല ഭാവം. (മ). അഹംഭാവം, നിന്ദ.

സൽഭാവി-വി. സൽഭാവമുള്ള, അഹംഭാവമുള്ള.

സത്മ-ഭവനം.

സത്യ-വി. പരമാർത്ഥമായുള്ള, നേരായുള്ള.

സത്യക-വി. സത്യമുള്ള, നേരുള്ള.

സത്യകൻ-൧. സാത്യകിയുടെ അച്ഛൻ.

സത്യകൻ യദുകുലോല്പന്നനായ ശിനിയുടെ പുത്രനാണ്.

൨. ബ്രഹ്മാവ്.

സത്യകം-അച്ചാരം, ഉടമ്പടി.

സത്യകർമ്മം-പ്ര. നേരുള്ള പ്രവൃത്തി. ൨. കരഖാനെ.

സത്യക്കുറി-പ്ര. ഉടമ്പടി. ൨. സത്യം ചെയ്യുന്നതിനു തീരുമാനിച്ചു കോർട്ടിൽ നിന്നെഴുതുന്ന ഒരെഴുത്ത്.

സത്യങ്കാരം-പ്ര. 'ഞാൻ ഇതു വിലയ്ക്കു തരാം' അല്ലെങ്കിൽ 'ഞാൻ ഇതു വിലയ്ക്കുവാങ്ങിക്കൊള്ളാം' എന്ന് ഏററുപറയുക. ൨. അച്ചാരം.

സത്യജ്ഞ-വി. സത്യത്തെ അറിഞ്ഞ.

സത്യധൃതി-ശരദ്വാനന്റെ പുത്രൻ, ഉർവ്വശിയിൽ. കൃപന്റേയും കൃപിയുടേയും അച്ഛൻ.

സത്യൻ-പ്ര. ശ്രീരാമൻ. ൨. വിഷ്ണു. സത്ത്വക്കാരിൽ കരുണയുള്ളവൻ എന്നർത്ഥം.

സത്യപട-പരിശുദ്ധമായ ചണ്ഡലുഖം.

സത്യപാശം-ആണ, ശപഥം.

സത്യപുരം-വൈകുണ്ഠം, വിഷ്ണുലോകം.

സത്യപ്രതിജ്ഞ. വാഗ്ദാനത്തിൽ സത്യമുള്ള.

സത്യപ്രമാണം-നേരായ പ്രമാണം.

സത്യഫലം-കൂവളം.

സത്യഭംഗം-നേരുകേട്.

സത്യഭാരതൻ-വ്യാസൻ.

സത്യഭാമാ-സത്രാജിത്തിന്റെ പുത്രി, കൃഷ്ണന്റെ അഷ്ടഭാര്യമാരിൽ ഒരുത്തി.

കൃഷ്ണൻ സത്യഭാമയ്ക്കുവേണ്ടി പാരിജാതത്തെ സ്വർഗ്ഗത്തിൽ നിന്നുംകൊണ്ടുവന്നു ഭാമയുടെ ഗൃഹത്തിൽ നട്ടു. ഇതു നിമിത്തം ഇന്ദ്രനുമായി യുദ്ധമുണ്ടായി. സത്യഭാമയുടെ പുത്രന്മാർ—10. ഭാനു, സ്വഭാനു, പ്രഭാനു, ഭാനുമാൻ, ചന്ദ്രഭാനു, ബൃഹൽഭാനു, അതിഭാനു, ശ്രീഭാനു, പ്രതിഭാനു, സുഭാനു.

സത്യം-പ്ര. പരമാർത്ഥം. ൨. ആണ. ൩. ബ്രഹ്മാവിന്റെ ലോകം. ൪. കൃതയുഗം. ൫. അരയാൽ. ൬. വികാരമില്ലാത്തത്.

സത്യയുഗം-കൃതയുഗം.

സത്യലോകം-ബ്രഹ്മാവിന്റെ ലോകം.

സത്യലോപം-സത്യഭംഗം.

സത്യവചസ്സ്-പ്ര. നേരവാക്ക്. ൨. ഋഷി.

സത്യവൽ-വി. സത്യമുള്ള.

സത്യവതീ-പ്ര. ശന്തനുവിന്റെ ഭാര്യ, ചിത്രാംഗദന്റേയും വിചിത്രവീര്യന്റേയും അമ്മ. വ്യാസന്റെ അമ്മ, അപ്സരസ്ത്രീയായ അദ്രികയിൽ ചേദിരാജാവായ ഉപരിചരന്റെ പുത്രി (കാളി).

സത്യവതി കട്ടിയായിരുന്നപ്പോൾ പരാശരനു യമുനയിൽവച്ചുണ്ടായവനത്രേ വേദവ്യാസൻ.

൨. നാരദന്റെ ഭാര്യ. ൩. ഋചീകന്റെ ഭാര്യ, വിശ്വാമിത്രന്റെ സഹോദരി.

സത്യവതീസുതൻ-വ്യാസൻ.

സത്യവാക്ക്-പ്ര. നേരവാക്ക്. ൨. മഹർഷി. ൩. കാക്ക.

സത്യവാചകം-നേരവാക്ക്.

സത്യവാദി-വി. സത്യംപറയുന്ന.

സത്യവാൻ-പ്ര. നേരുള്ളവൻ. ൨. ഒരു രാജാവ്. ൩. സാവിത്രിയുടെ ഭർത്താവ്.

സത്യവൃത്ത്-വി. സത്യം പറയുന്ന.

സത്യവ്യാജം- സത്യത്തിനുവേണ്ടിയുള്ള വ്യാജം.

'അഗ്നിമണ്ഡലവാഴ്ംസീതയെ
സത്യവ്യാജാൽ'
(അദ്ധ്യാത്മരാമായണം)

സത്യവ്രത-വി. സത്യത്തെ പാലിക്കുന്ന.

സത്യവ്രതൻ-പു. ഏഴാമത്തെ മനു. ൧. സൂൎയ്യവംശത്തിൽ പണ്ടുണ്ടായിരുന്ന ഒരു നൃപൻ, ത്രിശങ്കു, ഹരിശ്ചന്ദ്രന്റെ പിതാവ്. (ത്രിശങ്കു എന്ന പദം നോക്കുക).

സത്യശീല-വി. സത്യമുള്ള.

സത്യസങ്കല്പ-വി. സത്യമായി വിചാരിക്കുന്ന.

സത്യസങ്കാശ-വി. സത്യംപോലെയുള്ള

സത്യസന്ധ-വി. സത്യത്തെ പാലിക്കുന്ന.

സത്യസന്ധൻ-പു. സത്യത്തെ പാലിക്കുന്നവൻ. ൧. രാമൻ ൨. രാമന്റെ അനുജനായ ഭരതൻ. ൩. ജനമേജയൻ എന്ന രാജാവ്.

സത്യസന്ധാ-പാഞ്ചാലി.

സത്യസംഗരൻ-കുബേരൻ.

സത്യസ്വരൂപൻ-ദൈവം, നിൎവികാരമായ പരബ്രഹ്മം, സത്തുക്കളിൽ കരുണയുള്ള പല അവതാരരൂപങ്ങൾ ഉള്ളവൻ.

സത്യഹീന-വി. നേരില്ലാത്ത.

സത്യാ-സ്ത്രീ. സീത. ൧. വ്യാസന്റെ അമ്മ, സത്യവതി. ൨. ദുൎഗ്ഗ. ൩. സത്യഭാമ. ൪. വിഷ്ണുവിന്റെ അമ്മ.

സത്യാകൃതി-അച്ചാരം.

സത്യാനുരക്ത-സത്യത്തോടു യോജിച്ച.

സത്യാനൃതം-കച്ചവടം.

സത്യാപനം-ന. അച്ചാരം. ൧. സത്യം പറക.

സത്രപ-വി. ലജ്ജയുള്ള.

സത്രപ്പെടുന്നു-തിടുക്കപ്പെടുന്നു.

സത്രം-ന. യാഗം. ൧. വഴിയമ്പലം. ൨. മാവ്. ൩. സമം കെട്ടുക്കന്നത്ത്, മാനം. ൪. ചതിവ്. ൫. കോട്ടുകോട്. ൬. ഭവനം. ൭. സമ്പത്ത്. ൮. തിട്ടക്കം. ൯. വനം. ൰. ഡംഭം. ൰൧. ഉട്ടുപുര.

സത്രശാല-സ്ത്രീ. യാഗശാല. ൧. ഉട്ടുപുര.

സത്രാ-അ. കൂടെ.

സത്രാജിത്ത്, സത്രാജിതൻ-ഒരു യാദവൻ, നിഘ്നന്റെ പുത്രൻ. സത്യഭാമയുടെ പിതാവ്.

സൂൎയ്യനെ സേവിച്ചു സ്യമന്തകം എന്ന മണി വാങ്ങിച്ചു. (സ്യമന്തകകഥ സൎവ്വപ്രസിദ്ധമാണ്. വായിക്കുക).

സത്രാശനൻ-ദേവൻ.

സത്രീ-പു. യാഗംചെയ്തവൻ, ധൎമ്മിഷ്ഠൻ, എപ്പോഴും അന്നദാനം ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന ഗൃഹസ്ഥൻ. സത്രമുള്ളവൻ എന്നൎത്ഥം. സത്രം-അന്നദാനം. ൧. സ്ഥാനാപതി. ൨. ഗൃഹസ്ഥൻ. ൩. യാഗംകഴിക്കുന്ന ആചാൎയ്യൻ.

സത്വഗുണം-മൂന്നുഗുണങ്ങളുള്ളതിൽ ഒന്നാമത്തേത്, നല്ല ഗുണം.

സത്വം-ന. മൂന്നു ഗുണങ്ങളിൽ ഒന്ന്. ൧. വസ്തു. ൨. ജീവൻ, ചൈതന്യം. ൩. പ്രാണൻ. ൪. ബലം. ൫. ധൈൎയ്യം. ൬. സമ്പത്ത്. ൭. സ്വഭാവം. ൮. സാരകാൎയ്യം. ൯. പ്രാണി. ൰. ബുദ്ധി. ൰൧. നാമപദം. ൰൨. നിശ്ചയം. ൰൩. സൌജന്യം. ൰൪. വീൎയ്യം.

സത്വരം-അ. വേഗത്തിൽ.

സത്വസമ്പത്ത്-സത്വമെന്നുള്ള സമ്പത്ത്, ബലം, വീൎയ്യം.

സത്വസമ്പന്ന-വി. അധികം സമ്പത്തുള്ള.

സത്വാപത്തി-മനസ്സിൽ സച്ചിദാനന്ദ വസ്തുവിന്റെ സ്ഫുരണം.

സത്വാഭിമാനം- ജീവിതത്തിലുള്ള അഭിമാനം.

സത്സംഗം-നല്ല ജനങ്ങളോടുള്ള ചേൎച്ച.

സത്സേവിത-വി. സജ്ജനങ്ങളാൽ സേവിക്കപ്പെട്ട.

സദനം-൧. ഭവനം. ൨. ജലം.

സദംശകം-ഞണ്ട്.

സദംശവദനം-കങ്കപക്ഷി.

സദയം-അ. ദയയോടെ.

സദർ-മുഖ്യമായ, ശ്രേഷ്ഠമായ. (അറബിഭാഷ).

സദസ്സ്-സഭ.

സദസ്യൻ-യാഗശാലയിലുള്ള ആചാൎയ്യന്മാരിൽ ഒരുത്തൻ, സഭ്യൻ.

സദാ-അ. എല്ലായ്പോഴും.

സദാകാലം-അ. എല്ലാസമയത്തും.

സദാഗതി-൧. വായു. ൨. ബ്രഹ്മം. ൩. സൂൎയ്യൻ.

സദാചാരം-നല്ല ആചാരം, മൎയ്യാദ.

സദാതന-വി. നിത്യമായുള്ള.

സദാതനൻ-൧. നിത്യൻ. ൨. വിഷ്ണു.

സദാത്മാവ്-എന്നും നിലനില്പുള്ള ആത്മാവ്.

സദാനന്ദൻ-ശൈവം, ബ്രഹ്മാവ്.

സദാനന്ദം-നിത്യാനന്ദം.

സദാനൎത്തം-വാലാട്ടിപ്പക്ഷി.

സദാനീര, സദാതോയാ-കരതോയ എന്ന നദി.

പണ്ടു കൎക്കടകമാസത്തിൽ ഗംഗാദേവി മൂന്നു ദിവസം രജസ്വലയായി വൎത്തിച്ചുവന്നു. അന്നു എല്ലാ നദികളിലും ഉഗ്രരജസ്സു ഒഴുകിക്കൊണ്ടിരുന്നു. ഈ കരതോയം (സദാനീരാ) നദിയിൽ അന്നും ശുദ്ധജലം തന്നെ ഒഴുകിക്കൊണ്ടിരുന്നു. ഈ നദി സ്വാതന്ത്ര്യനദിയാണ്. മറെറാന്നിന്റെ സാന്നിദ്ധ്യം കൂടാതെ തന്നെ (തനിച്ചുതന്നെ) ഇതിനു പരിശുദ്ധതയുണ്ട്.

സദാപുഷ്പം-൧. തെങ്ങ്. ൨. ചെമ്മരം. ൩. കതകത്തിമുല്ല. ൪. എരിക്ക്. ൫. മന്ദാരം.

സദാപ്രസൂനം-൧. കതകത്തിമുല്ല. ൨. എരിക്ക്. ൩. ചെമ്മരം.

സദാഫലം-൧. അത്തിയാൽ. ൨. കൂവളം. ൩. തെങ്ങ്. ൪. കാട്ടത്തി.

സദായോഗി-കൃഷ്ണൻ.

സദാരൻ-ഭാൎയ്യയോടു കൂടിയവൻ.

സദാശിവൻ-പരബ്രഹ്മം, ശിവൻ.

സദൃക്ഷ-വി. തുല്യമായുള്ള.

സദൃശ-വി. തുല്യമായ.

സദൃശത-തുല്യത.

സദൃശിക്കുന്നു-തുല്യമാകുന്നു.

സദൃശീകരിക്കുന്നു-തുല്യമാക്കിച്ചെയ്യുന്നു

സദേശ-വി. അടുത്തുള്ള.

സദേശം-സമീപം.

സദ്മം-൧. ഭവനം. ൨. ജലം.

സദ്യ-ഊട്ട്, സഹഭോജനം.

സഗ്ധി എന്നതു ക്രമേണ സദ്ധിയായി പിന്നീടു സദ്യയായി. സഗ്ധി=സഹഭോജനം(കൂടിയിരുന്നുള്ള ഭക്ഷണം)

സദ്യസ്സ്-അ. ൧. വേഗത്തിൽ, ഇപ്പോൾ, തൽക്ഷണത്തിങ്കൽ.

'സദ്യഃപിടിച്ചുമുറുകെത്തഴുകിനാൻ'

(ഭാഗവതം)

൨. ഇന്ന്. ൩. കുറച്ചുമുമ്പ്. ൪. സമീപകാലത്ത്.

സദ്യഃഫല-വി. വേഗത്തിൽ ഫലം വരുന്ന.

സദ്യശ്ശോഥാ-നായിക്കരണ.

സദ്യോജാതൻ-ശിവൻ.

സദ്യോവ്രണം-ഒരു രോഗം.

പല മുനകളോടും മുഖങ്ങളോടും കൂടിയ ആയുധങ്ങൾ ശരീരത്തിൽ കൊള്ളുമ്പോൾ പലവിധത്തിലുള്ള മുറിവുകൾ ഉണ്ടാകുന്നു. മുറിയുക, പിളർന്നുപോക, തുളഞ്ഞുപോക, ക്ഷയിച്ചുപോക, നുറുങ്ങിപ്പോക, അററുപോക ഇങ്ങിനെ ആറുവിധം.

സദ്വസഥം-ഗ്രാമം.

സദ്വിനിയോഗം-നല്ലകാര്യത്തിൽ ഏർപ്പെടുകയെന്നുള്ളതു്.

സദ്വൃത്ത-വി. നല്ല ശീലമുള്ള.

സദ്വൃത്തി-നല്ലതായ വൃത്തി.

സധർമ്മ-വി. തുല്യമായുള്ള.

സധർമ്മചാരിണി-വിവാഹംചെയ്ത ഭാര്യ, ധർമ്മപത്നി.

സധർമ്മി-വി. മുറയെ അനുസരിക്കുന്ന.

സധർമ്മിണി-വിവാഹംചെയ്ത ഭാര്യ.

സധി-അഗ്നി.

സധിസ്സ്-കാള.

സധ്ര്യക്-വി. കൂടെപ്പോകുന്ന, അനുഗമിക്കുന്ന.

സനകൻ-ഒരു മഹർഷി.

സനകൻ, സനന്ദൻ, സനാതനൻ, സനൽകുമാരൻ ഇവർ ബ്രഹ്മാവിൻെറ പുത്രന്മാരാണ്. ഇവരെ സനകാദികൾ എന്നു പറയുന്നു. ബ്രഹ്മാവിൻെറ മനസ്സിൽനിന്നും ജനിച്ചവരാണ്. ഇവർ എന്നും ബാലന്മാരാകുന്നു, വിവാഹം ചെയ്തിട്ടില്ല.

'നാലംശമായിട്ടതിൽമുമ്പിലെയവതാരം നാലുപേർസനകനുംസനന്ദൻസനാതനൻ * നാലാമൻസനൽകുമാരാഖ്യനും ക്രമത്താലെ നാലഞ്ചു വയസ്സുള്ള പൈതങ്ങൾതന്മെപ്പോലെ * നാലുവേദാന്തത്തെയുംശീലിച്ചുസദാകാലം നാലരുംപിരിയാതെനടപ്പുപലകാലം'

(ഭാഗവതം)

സനൽ-വി. നിത്യമായ.

സനൽ-ബ്രഹ്മം.

സനൽകുമാരൻ, സനാൽകുമാരൻ-ഒരു മഹർഷി. നിത്യം കുമാരനെന്നർത്ഥം. സനൽ-ബ്രഹ്മം, ബ്രഹ്മപുത്രനെന്നുമുണ്ട്.

സനം-൧. ആനയുടെ ചെവികൊണ്ടുള്ള അടി. ൨. ഒരു തൈ. ൩. ഒരു വൃക്ഷം.

സനാ-നിത്യം.

സനാതന-വി. ൧. നിത്യമായുള്ള. ൨. സ്ഥിരതയുള്ള.

സനാതനൻ-൧. ബ്രഹ്മാവ്. ൨. വിഷ്ണു. ൩. ശിവൻ.

സനാതനം-ശാശ്വതം.

സനാതനീ-൧. ലക്ഷ്മി. ൨. പാർവ്വതി (ദുർഗ്ഗ). ൩. സരസ്വതി.

സനാഥാ-ഭർത്താവുള്ളവൾ.

സനാഭയൻ-പുരുഷാന്തരത്തോളമുള്ളവൻ.

സനാഭി-വി. ൧. സദൃശമായുള്ള. ൨. പ്രിയമുള്ള.

സനാഭികൾ-മേലും കീഴും ഏഴാംപുരുഷാന്തരത്തോളമുള്ളവരുടെ പേർ. മൂലപുരുഷനോടുകൂടിയവർ എന്നർത്ഥം, ബന്ധു.

സനാശി-ഒരു രാഗം.

സനി-൧. ഗുരു മുതലായവരെ ആരാധിക്ക, വന്ദനം. ൨. അപേക്ഷ. ൩. ദിക്ക്.

സനിയമപരിവൃത്തം-കാവ്യദോഷങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

സന്നിഷ്ഠീവം, സന്നിഷ്ഠ്യൂവം-ഉമിനീർ (തുപ്പൽ), ഏത്തായ, കഫം ഇവ തെറിച്ചുകൊണ്ടു പറയുന്ന വാക്ക്.

സന്നീ-൧. പാർവ്വതി. ൨. പ്രകാശം.

സന്നിധം-അ. സമീപം.

സന്തത-വി. എല്ലായ്പോഴുമുള്ള.

സന്തതജ്വരം-ഒരുവക ജ്വരം. ഒരു പകലിൻെറയും രാത്രിയുടെയും ഇടയിൽ രണ്ടുതവണയുണ്ടാകും.

സന്തതം-എല്ലായ്പോഴും. സമ്യക്കാകുംവണ്ണം തതം. തതം=വിസ്തൃതം. 'തനു വിസ്താരേ കരണേ ച' എന്നു ധാതു.

സന്തതി-൧. വംശം. ൨. പുത്രനും പുത്രിയും. വിസ്തരിക്കുന്നതു്, ജനസമുദായത്തെ പരത്തുന്നതെന്നർത്ഥം.

സന്തപ്ത-വി. ൧. ദുഃഖിച്ച. ൨. ചുട്ടു പഴുത്ത.

സന്തമസം-കൂരിരുട്ട്.

സന്തരിക്കുന്നു-കടക്കുന്നു. (ക. ക്രി.-സന്തരിപ്പിക്കുന്നു. നാമം-സന്തരണം).

സന്തർജ്ജനം-ഭയപ്പെടുത്തൽ.

സന്തർജ്ജിത-വി. ഭയപ്പെടുത്തപ്പെട്ട.

സന്തർപ്പണം-൧. തൃപ്തിയാക്കുക, മതിയാക്കുക. ൨. ഉഴുന്ന്.

സന്താനം-൧. വംശം. ൨. സന്തതി, കുഞ്ഞുങ്ങൾ. ൩. തുടർച്ചയായി വന്നുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതു്. ഉ-ം, 'സന്തോഷസന്താനം' ൪. കല്പകവൃക്ഷം. ൫. പരപ്പ്.

സന്താനദേവതപ്പൊരുളുകൾ-സർവ്വാഭീഷ്ടപ്രദങ്ങളായ ദേവവാക്യാർത്ഥങ്ങൾ.

'സന്താനദേവതപ്പൊരുളുകൾ വെച്ചിട്ടു
രാമദാസൻ മെതിയടി തൊഴുന്നു'
(കല്യാണസൌഗന്ധികം തുള്ളൽ)

(ഈ വളച്ചുകെട്ടിയ സ്തുതി ഹനുമാനെ സംബന്ധിച്ചതാണ്. ഹനുമാൻ എന്ന പദം നോക്കുക.)

സന്താനിക-൧. പത, നുര. ൨. പാലിൻെറ പാട. ൩. ചിലന്തിവല. ൪. വായ്ത്തല, മൂർച്ച ൫. കയ്പൻ കരിങ്ങാലി.

സന്താപനം-൧. ചൂട്. ൨. വേദന. ൩. ദുഃഖം. ൪. കാമദേവൻെറ ഒരസ്ത്രം.

സന്താപം-൧. ദുഃഖം. ൨. ചൂട്. ൩. വേദന ൪. പശ്ചാത്താപം ൫. കോപം.

സന്താപിക്കുന്നു-൧. ദുഃഖിക്കുന്നു. ൨. ഉഷ്ണിക്കുന്നു.

സന്താപിത-വി. ൧. ദുഃഖിക്കപ്പെട്ട. ൨. ചൂടുപിടിക്കപ്പെട്ട.

സന്തി-൧. അവസാനം. ൨. ദാനം.

സന്തുഷ്ട-വി. സന്തോഷിച്ച.

സന്തുഷ്ടി-൧. സന്തോഷം. ൨. തൃപ്തി.

സന്തൃപ്തി-നല്ല തൃപ്തി.

സന്തോഷം-പ്രീതി, പ്രസാദം, തൃപ്തി.

സന്തോഷണം-പ്രീതി, പ്രസാദം, നന്ദി

സന്തോഷിക്കുന്നു-പ്രസാദിക്കുന്നു. (സ. ക്രി.-സന്തോഷിപ്പിക്കുന്നു).

സന്തോഷിത-വി. പ്രസാദിപ്പിക്കപ്പെട്ട.

സന്ത്യക്ത-വി. പൂർണ്ണമായി ഉപേക്ഷിക്കപ്പെട്ട

സന്ത്യജിക്കുന്നു-ഉപേക്ഷിക്കുന്നു. (ക. ക്രി.-സന്ത്യജിപ്പിക്കുന്നു.)

സന്ദംശം-൧. ചവണ. ൨. ഒരു നരകം.

സന്ദംശികാ-ചവണ.

സന്ദർഭം-൧. പൂമാലയും മററും കോർക്കുക. ൨. കോർക്കുക. ൩. കൂട്ടം. ൪. കലച്ച്. ൫. ചേർപ്പ്, യോജിപ്പ്. ൬. ഗ്രന്ഥരചന.

സന്ദർശനം-ം. കാണുക, നോക്കുക.

സന്ദാനം-ം. പശുക്കയറ്. ഒ. മസ്തകഭാഗം. ന. പങ്കിടുക.

സന്ദാനിത-വി. കെട്ടപ്പെട്ട.

സന്ദാനിതകം-മൂന്നു ശ്ലോകങ്ങളെ ഒന്നിച്ചു അന്വയിക്കേണ്ടിവരുമ്പോൾ പറയുന്ന പേർ.

സന്ദാനിനി-ഗോഷ്ഠം.

സന്ദാവം-പുറകോട്ടു തിരിച്ചോടുക.

സന്ദി-ചെറിയ കട്ടിൽ.

സന്ദിഗ്ദ്ധ-വി. ം. സംശയിക്കപ്പെട്ട. ഒ. കുഴപ്പത്തിലായ. ന. രക്ഷയില്ലാത്ത.

സന്ദിഗ്ദ്ധം-ം. സംശയിക്കപ്പെട്ടത്. ഒ. (കാവ്യത്തിൽ) പദദോഷങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

സന്ദിഗ്ദ്ധമതി-താൻ ചെയ്യുന്ന കർമ്മങ്ങളെക്കുറിച്ചു നല്ല വിശ്വാസമില്ലാത്തവൻ.

സന്ദിഗ്ദ്ധാർത്ഥം-ം. തർക്കമുള്ള കടം. ഒ. സംശയമുള്ള പൊരുൾ.

സന്ദിത-വി. കെട്ടപ്പെട്ട, കോർക്കപ്പെട്ട.

സന്ദിഷ്ട-വി. ം. വർത്തമാനം പറയപ്പെട്ട, അറിയിക്കപ്പെട്ട. ഒ. സമ്മതിക്കപ്പെട്ട. ന. വാഗ്ദത്തം ചെയ്യപ്പെട്ട.

സന്ദിഷ്ടം-വർത്തമാനം.

സന്ദിഷ്ടാർത്ഥൻ-വർത്തമാനം പറഞ്ഞയക്കപ്പെട്ട ദൂതൻ.

സന്ദീപനം-ം. കത്തിക്കുക, പ്രകാശിപ്പിക്കുക. ഒ. കാമദേവന്റെ അമ്പുകളിൽ ഒന്ന്.

സന്ദേശപത്രം-വർത്തമാനക്കുറി.

സന്ദേശം-ം. വർത്തമാനം. ഒ. ഒരുതരം കാവ്യം.

ഈ കാവ്യത്തിലേയ്ക്കു ആദ്യമായി ഉണ്ടിട്ടുള്ളതു കാളിദാസനാകുന്നു. ഇദ്ദേഹം 'മേഘസന്ദേശം' എന്നു ഒരു കാവ്യം ഉണ്ടാക്കുകയും അതിൽ മന്ദാക്രാന്താവൃത്തം പ്രയോഗിക്കുകയും ചെയ്തു. അതിനെ അനുകരിച്ചു പിൻഗാമികളായ ചില കവികളും ആ വൃത്തത്തിൽ തന്നെ സന്ദേശകാവ്യങ്ങൾ രചിക്കയാൽ, 'സന്ദേശവൃത്തം' എന്നുള്ള പേർ സാർവ്വത്രികമായിത്തീർന്നു. വിരഹികളായ ദമ്പതിമാർ വിഷയമായിട്ടുള്ള ഈവക കാവ്യങ്ങളിൽ സ്ഥായിയായിരിക്കുന്ന രസം വിപ്രലംഭശൃംഗാരമാകുന്നു. സന്ദേശകാവ്യത്തിനു പൂർവ്വഭാഗം, ഉത്തരഭാഗം എന്നു രണ്ടു ഭാഗങ്ങൾ ഉണ്ട്. അതിൽ ഒന്നാമത്തേതിൽ ദൂതിനുള്ള കാരണം, സന്ദേശം, ദൂതാവർജ്ജനം, ദൂതിന്റെ മാർഗ്ഗവർണ്ണനം ഇവയും രണ്ടാമത്തേതിൽ നായികാഗൃഹവർണ്ണനം, നായികാവർണ്ണനം, സന്ദേശം ഇവയും അടങ്ങിയിരിക്കും. ഈവക കാവ്യങ്ങളിൽ മുഖ്യഭാഗം, 'സന്ദേശം' ആണെന്നു വരികിലും ദൂതൻ കടന്നുപോകേണ്ട മാർഗ്ഗത്തിലുള്ള പർവ്വതങ്ങൾ, നദികൾ, വനങ്ങൾ, നഗരങ്ങൾ, ദേവാലയങ്ങൾ മുതലായ മനോഹര വസ്തുക്കളെ സന്ദർഭോചിതമാകുംവിധം വർണ്ണിക്കുന്നതിലാണ് അവയുടെ അധികഭാഗത്തെയും ഉപയോഗിക്കുന്നതു. കവിയുടെ സാമർത്ഥ്യത്തെ പ്രകടിപ്പിക്കുന്നത് ഈ ഘട്ടമാണ്. മലയാളത്തിൽ സന്ദേശകാവ്യങ്ങളുടെ ആവിർഭാവത്തിനു ഹേതുഭൂതം വിശിഷ്ടകാവ്യമായ മയൂരസന്ദേശമത്രെ.

സന്ദേശവാക്ക്-വർത്തമാനത്തിനുള്ള എഴുത്ത്, വാചകം.

സന്ദേശഹരൻ, സന്ദേശഹാരകൻ-ദൂതൻ, സന്ദേശംകൊണ്ടു പോകുന്നവൻ.

സന്ദേഹം-ം. സംശയം. ഒ. ഒരലങ്കാരം.

സന്ദേഹിക്കുന്നു-സംശയിക്കുന്നു.

സന്ദോഹം-൧. കൂട്ടം. ൨. പാൽകറപ്പ്.

സദ്ഭാവം-ഓട്ടം.

സന്ധ-വി. കൂടിയ, ചേൎന്ന.

സന്ധ-൧. പ്രതിജ്ഞ. ൨. അവസ്ഥ. ൩. സ്ഥിരത. ൪. ഉറപ്പ്. ൫. സന്ധ്യ. ൬. മൎയ്യാദ. (അതിൎത്തി).

സന്ധാനം-൧. മദ്യം വാററുക. ൨. ചേൎക്ക. ൩. കെട്ടുക. ൪. പുളിച്ചകഞ്ഞി. ൫. കൂട്ടം. ൬. താങ്ങുക. ൭. ചാരായം. ൮. ചമ്മന്തിക്കറി. ൯. (വ്യാകരണത്തിൽ) വാക്യങ്ങൾക്ക തമ്മിലുള്ള അൎത്ഥയോജന, ഖണ്ഡികകളുടെ പരസ്പര സംബന്ധം. ൧൦. കാടി.

സന്ധാനി-൧. മദ്യം മുതലായവ വാററുന്ന സ്ഥലം. ൨. ലോഹങ്ങൾ വാൎക്കുന്ന സ്ഥലം. ൩. വാററുക.

സന്ധാനിത-വി. ൧. കെട്ടപ്പെട്ട. ൨. കോൎക്കപ്പെട്ട.

സന്ധാനിനി-തൊഴുത്ത്.

സന്ധാരണം-൧. രക്ഷ. ൨. ദുഃഖാനുഭവം. ൩. നിറവേററൽ.

സന്ധി-൧. ചേൎപ്പ്. ൨. സമാധാനം. ൩. [illegible]. ൪. തുരങ്കം. ൫. ദ്വാരം. ൬. യുഗാവസാനം. ൭. ഉടമ്പടി. ൮. മൈത്രം. ൯. പങ്കിടൽ. ൧൦. സമയം. ൧൧. ആറു നയങ്ങളിൽ ഒ… ബലവാന്മാരുമായി യോജിച്ചു കഴിച്ചുകൂട്ടുന്നത്.

സന്ധിപഞ്ചകം-(നാടകശാസ്ത്രം സംബന്ധിച്ചവ) മുഖം, പ്രതിമുഖം, ഗൎഭം, വിമൎശം, നിൎവഹണം ഇവ ൫-ം).

സന്ധികം-ഒരു സന്നിപാതരോഗം.

പൂൎവ്വരൂപമായി വേദനയുണ്ടായതിൽ പിന്നെ ശരീരം ചടയ്ക്കുകയും, വായു കോപാൽകൊണ്ടു വേദനയും, കഫവൎദ്ധനയും, ബലക്ഷയവും, നിദ്രാനാശവും ഉണ്ടാകയും ചെയ്യും.

സന്ധികാ-വാററുന്ന തൊഴിൽ.

സന്ധിക്കുന്നു-ചേരുന്നു. (ക. ക്രി. സന്ധിപ്പിക്കുന്നു).

സന്ധിച്ചുകൂട്ടുക- ഒരുവിധം കഴിച്ചുകൂട്ടുക.

സന്ധിത-വി. ൧. ചേൎക്കപ്പെട്ട. ൨. കെട്ടപ്പെട്ട, കോൎക്കപ്പെട്ട.

സന്ധിതന്ത്രം—മററു രാജ്യങ്ങളുമായി സംബന്ധംപിടിപ്പാനുള്ള കൌശലം.

സന്ധിതം-ഉപ്പിലിട്ട ഫലം.

സന്ധിനി-ചനയേററ പശു

സന്ധിപ്പ്-ചേൎപ്പ്, യോജിപ്പ്.

സന്ധിബന്ധനം-൧. കെട്ട്, ഏപ്പ്, ചേൎപ്പ്. ൨. ഞരമ്പ്.

സന്ധിബന്ധം-൧. ഒരു വൃക്ഷം. ൨. ഏപ്പ്. ൩. ഞരമ്പ്.

സന്ധിലാ-൧. മദ്യം. ൨. നദി. ൩. ചുവരിലെ വിടവ്.

സന്ധിവേല-ദിവസം രാത്രി പക്ഷം മുതലായതിന്റെ തമ്മിൽ ചേരുന്ന സമയം.

സന്ധു-൧. സംശയം. ൨. ചേൎപ്പ്. ൩. അവയവം. ൪. സന്ധി.

സന്ധുക്ഷണം-ജ്വലിപ്പിക്കൽ.

സന്ധ്യ-൧. പ്രഭാതത്തിനും, മദ്ധ്യാഹ്നത്തിനും, സായാഹ്നത്തിനും സന്ധ്യയെന്നുപറയും. (പ്രഭാതം=ഉദിക്കുന്ന സമയം. മദ്ധ്യാഹ്നം=ഉച്ച. സായാഹ്നം=വൈകുന്നേരം). ൨. അൎദ്ധരാത്രി. ൩. അതിര്. ൪. വാഗ്ദത്തം. ൫. ഉടമ്പടി. ൬. ഒരുനദി. ൭. ഒരു യുഗംകഴിഞ്ഞു മററ

യുഗം തുടങ്ങുന്നതിനിടയിലുള്ള സമയം. ൮. സന്ധ്യാവന്ദനം. ൯. ഒരു വൃക്ഷം. ൧൦ ബ്രഹ്മാവിന്റെ മകൾ.

(ആർദ്ര എന്ന പദം നോക്കുക.)

അഹോരാത്രങ്ങളാൽ സന്ധിക്കപ്പെടുന്നതു. സൂര്യാസ്തമനത്തിനു പിമ്പു മൂന്നുനാഴികയും, സൂര്യോദയത്തിനു മുമ്പു അഞ്ചുനാഴികയും ഉള്ള സമയത്തിനു 'സന്ധ്യ' എന്നു പേർ പ്രാഹ്ണം— പ്രാതസ്സന്ധ്യ അപരാഹ്ണം—അസ്തമയസന്ധ്യ)

സന്ധ്യാകാലങ്ങളിൽ ഉപേക്ഷിക്കേണ്ടവ.

ആഹാരം, സ്ത്രീസേവ, നിദ്ര, പഠനം. ൧൧. ശിവന്റെ ഭാര്യ.

സന്ധ്യക്ഷരങ്ങൾ–ഏ, ഓ, ഐ, ഔ ഈ നാലും.

സന്ധ്യാംശം–൧. അസ്തമനസമയം. ൨. യുഗാവസാനം.

സന്ധ്യാപുഷ്പി–പിച്ചകം.

സന്ധ്യാഭ്രം–൧. സന്ധ്യക്കുള്ള മേഘം. ൨. പൊൻകാവി.

സന്ധ്യാരാഗം–സിന്ദൂരം.

സന്ധ്യാവന്ദനം– സന്ധ്യകളിൽ ചെയ്യേണ്ടുന്ന കർമ്മം.

സന്ധ്രി – നിലനിറുത്തുന്നവൻ. (സ്ത്രീ സന്ധ്രിണി).

സന്ന–വി. ൧. കനംകുറഞ്ഞ. ൨. കളഞ്ഞുപോയ. ൩. ആത്മാവില്ലാത്ത ൪. അനക്കമില്ലാത്ത. ൫. ക്ഷീണിച്ച. ൬. നശിച്ച. ൭. സമീപമുള്ള ൮. പദത്തിന്റെ ആരംഭത്തിൽ വന്നാൽ പിൻപദാർത്ഥത്തിന്റെ അഭാവത്തെ കാണിക്കും, സന്നഗാംഭീര്യം (ഗാംഭീര്യമില്ലാതെയായ)

സന്നകദ്രു–മുരൾവൃക്ഷം.

സന്നത–വി. നമസ്കരിച്ച, വഴങ്ങിയ, താണ.

സന്നതം–൧. താണത്. ൨. തകരം.

സന്നതി–൧. വണക്കം, വന്ദനം. ൨. ഒരുവക യാഗം. ൩. ശബ്ദം

സന്നദ്, സന്നത്–൧. സർക്കാരിൽനിന്നും വില്ക്കുന്നവസ്തു വാങ്ങിക്കുന്ന ആളിനു കൊടുക്കുന്ന ഒരു എഴുത്ത്. ൨. വക്കീലന്മാർക്കുള്ള ബിരുദപത്രം, അധികാരപത്രം.

സന്നദ്ധ–വി. ൧. ആയുധം ധരിച്ച. ൨. യുദ്ധത്തിനായിട്ടൊരുങ്ങിയ, പടച്ചട്ടധരിച്ച. ൩. കൊല്ലുന്നതിനൊരുങ്ങിയ ൪. സമീപത്തുള്ള. ൫. തയ്യാറായ. ൬. കൂട്ടിക്കെട്ടിയ.

സന്നദ്ധം–ബലേന ബന്ധിക്കപ്പെട്ടത്, ഒരുക്കം തയാറുള്ളത്, തയാർ.

സന്നം–൧. അല്പം, ചെറിയ അംശം ൨. ക്ഷീണം. ൩. മുരൾമരം.

സന്നമനം–വണക്കം, നമനം.

സന്നമിക്കുന്നു–൧. വണങ്ങുന്നു, നമസ്കരിക്കുന്നു. ൨. കുനിയുന്നു.

സന്നയം–൧. സംഘം. ൨. പിൻപട. ൩. തുക, സംഖ്യം

സന്നഹനം–ഒരുമ്പാട്.

സന്നാ–നദി.

സന്നാഹം–൧. ഒരുമ്പാട്. ൨. ജാഗ്രത. ൩. യുദ്ധത്തിനുള്ള കവചവും ആയുധക്കോപ്പും. ൪. പടച്ചട്ട.

സന്നി–ഒരു ദീനം.

സന്നികർഷം–൧. സമീപം, അടുപ്പം. ൨. സമീപത്തുകൊണ്ടുവരിക. ൩. ചേർച്ച, സംബന്ധം.

സന്നികൃഷ്ട–വി. അടുക്കലുള്ള, അണഞ്ഞ.

സന്നിചയം-കൂട്ടം.

സന്നിധാനം, സന്നിധി-സമീപം, സാമീപ്യം, അടുപ്പം, അണച്ചുവയ്ക്കൽ.

സന്നിപാതം-പ്ര. വായുമുതലായവ മൂന്നുംകൂടി ക്ഷയിക്കുകയോ വർദ്ധിക്കുകയോ ചെയ്യുമ്പോഴുള്ള പേർ, ഒരു രോഗം. (സന്നി).

സന്നിപാതരോഹിണി എന്നൊരു രോഗമുണ്ടു. സന്നിപാതം നിമിത്തമുണ്ടാകുന്ന നീരു് അഗാധമായ പഴുപ്പോടും ചികിത്സകൊണ്ടു തടുക്കാൻ കഴിയാത്തതായ ബലത്തോടും വാതരോഹിണി മുതലായ മൂന്നു രോഹിണികളുടെ ലക്ഷണങ്ങളോടും കൂടിയിരിക്കും. ഈ രോഹിണി ഉടനെ മരിപ്പിക്കും.

വ. കൂട്ടം. ന. ചേർച്ചക്കൂട്ടുക. ർ. കൂട്ടിക്കലർച്ച.

സന്നിബദ്ധ-വി. മുറുക്കിക്കെട്ടിയ.

സന്നിബന്ധനം-മുറുക്കിക്കെട്ടുക.

സന്നിഭ-വി. തുല്യമായ.

സന്നിവൃത്ത-വി. പ്ര. പിൻവാങ്ങിയ. വ. നിവർത്തിയ.

സന്നിവേശം-പ്ര. വെളിപ്രദേശം. വ. സമീപം. ന. കൂട്ടം. ർ. ഏർപ്പാട്. ഇ. ചേർച്ച.

സന്നിഹിത-വി. പ്ര. അടുത്ത, അണഞ്ഞ. വ. വെക്കപ്പെട്ട.

സന്നിഹിതം-സാമീപ്യം.

സന്മാർഗ്ഗം-പ്ര. നല്ലവഴി, നല്ലനടപ്പ്. വ. മര്യാദയോടുപെരുമാറുക. ന. സത്യമതം.

സന്മാർഗ്ഗി-വി. നല്ലനടപ്പുകാരൻ, മര്യാദക്കാരൻ.

സന്ന്യസിക്കുന്നു - സന്ന്യാസിയായിത്തീരുന്നു.

സന്ന്യസ്ത-വി. ഉപേക്ഷിക്കപ്പെട്ട.

സന്ന്യാസം- പ്ര. ലോകവ്യാപാരങ്ങളെ ഉപേക്ഷിക്കുക. വ. സകലവും സന്ത്യജിച്ചുള്ള ഇരിപ്പ്, ബ്രഹ്മധ്യാനം.

നിഷ്കാമകർമ്മം ചെയ്തു സാധനചതുഷ്ടയസമ്പന്നന്മാർക്കാണ് സന്ന്യാസം വിധിച്ചിരിക്കുന്നതു; അല്ലാത്തവർക്കു അതു ദുഃഖഹേതുവായിരിക്കും.

ന. ഒരുവക മരുന്ന്. ർ. ഒരു ദീനം.

സന്ന്യാസം എന്ന രോഗത്തിന്റെ ലക്ഷണം- ഇതു ചില കാരണങ്ങളാൽ ബലമില്ലാതായവർക്കുണ്ടാകുന്നു. ഈ രോഗത്താൽ പീഡിതനായവൻ തടിപോലെ കിടക്കും.

സന്ന്യാസി-സന്ന്യസിച്ചവൻ, നാലാമത്തെ ആശ്രമം ധരിച്ച ബ്രാഹ്മണൻ.

സപക്ഷ-വി. പ്ര. ചിറകുള്ള. വ. ചങ്ങാത്തമുള്ള.

സപക്ഷൻ-ചങ്ങാതി, പക്ഷക്കാരൻ, കൂട്ടുകാരൻ.

സപത്നൻ-ശത്രു. സപത്നിയെപ്പോലെ എപ്പോഴും സ്പർദ്ധിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

സപത്നി-തന്റെ ഭർത്താവിന്റെ അന്യഭാര്യ, കൂട്ടുഭാര്യ.

സപത്നീകൻ-ഭാര്യയുള്ളവൻ.

സപദി-അ. ഉടനെ, തൽക്ഷണം, വേഗം.

സപര്യ-വന്ദനം, പൂജ.

സപിണ്ഡൻ - പിണ്ഡത്തിന്നധികാരമുള്ള ചാർച്ചക്കാരൻ, ശേഷക്രിയചെയ്യാൻ അർഹൻ.

സപിണ്ഡി മരിച്ചവർക്കുവേണ്ടി ചെയ്യുന്ന ഒരു കർമ്മം.

സപീതി - കൂടിക്കുടിക്കുക. പീതി= പാനം. ഒരുമിച്ചുള്ള പാനം എന്നർത്ഥം.

സപ്ത-വി. ഏഴ്.

സപ്തക-വി. ൧. ഏഴായുള്ള. ൨. ഏഴാമത്തെ. ൩. വേദത്തിൽ ഒരു ഭാഗം.

സപ്തകർമ്മങ്ങൾ-പരാക്രമം, പ്രാഗത്ഭ്യം, കൌശലം, ധൈര്യം, ഉണർവ്, നിയമനശക്തി, യുദ്ധത്തിൽ പിന്മാറാതെയുള്ള നില.

സപ്തകീ-സ്ത്രീയുടെ അരയിലുള്ള ഒരാഭരണം. സ്ത്രീകൾ അരയിൽ ഉടുത്ത വസ്ത്രത്തിന്റെ മേലെകെട്ടുന്ന അരഞ്ഞാണ്. സപ്തസ്വരങ്ങളെപ്പോലെ അത്രയും വിശേഷമായി ശബ്ദിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

സപ്തകൊങ്കണങ്ങൾ-കിരാതം, വിരാടം, മഹാരാഷ്ട്രം, കൊങ്കണം, ഹൈയിശം, തുളു, കേരളം ഈ ഏഴുരാജ്യങ്ങളും. (താഴെ പറയും പ്രകാരവും കാണുന്നു)

കാരാടം, വിരാടം, മരാടം, കൊങ്കണം, ഹവ്യഗം, തൌളവം, കേരളം ഇവ ഏഴും.

'കാരാടഞ്ച വിരാടഞ്ച
മരാടം കൊങ്കണം തഥാ
ഹവ്യഗം തൌളവം ചൈവ
കേരളഞ്ചേതി സപ്തകം'

സപ്തചിരഞ്ജീവികൾ- (ചിരഞ്ജീവികൾ എന്നതു നോക്കുക)

സപ്തഛദാ-ഏഴിലമ്പാല.

സപ്തജനാശ്രമം-സപ്തജനങ്ങൾ എന്ന ഏഴുമുനിമാർ തലകീഴായി വെള്ളത്തിൽ നിന്നു തപസ്സുചെയ്തു മോക്ഷം പ്രാപിച്ച ഒരു പുണ്യസ്ഥലം.

സപ്തതന്തു-യാഗം. ഏഴു ഛന്ദസ്സുകളാൽ വിസ്തരിക്കപ്പെട്ടതു് എന്നർത്ഥം.

'സപ്തതന്തുവിധാം തുടൻ‌വനാന്തരം'

(ദക്ഷയാഗം കഥകളി)

സപ്തതന്ത്രി-വീണ.

സപ്തതലങ്ങൾ-കീഴ് ലോകങ്ങൾ.

സപ്തതി-വി. എഴുപതു്.

സപ്തദശ-വി. പതിനേഴാമത്തെ.

സപ്തദശം-വി. പതിനേഴ്.

സപ്തദീധിതി-അഗ്നി.

സപ്തദ്വീപങ്ങൾ-ഏഴു ദ്വീപങ്ങൾ.

(1) ജംബുദ്വീപം-(ഏഷ്യാ).
(2) പ്ലക്ഷദ്വീപം- (തെക്കേ അമേരിക്കാ).
(3) പുഷ്കരദ്വീപം-(വടക്കേ അമേരിക്കാ).
(4) ക്രൌഞ്ചദ്വീപം-(ആഫ്രിക്കാ).
(5) ശകദ്വീപം-(യൂറോപ്പ്).
(6) ശാല്മലദ്വീപം-(അൻററാർക്ററാ, ആസ്ത്രേലിയാ).
(7) കുശദ്വീപം-(ഓഷ്യാനിയാ).

ഭൂമിയെ ഇങ്ങിനെ ഏഴു ദ്വീപുകളായി വിഭജിച്ചിട്ടുള്ളതു് സ്വായംഭുവമനുവിന്റെ പുത്രനായ പ്രിയവ്രതൻ ആകുന്നു.

സപ്തദ്വീപാ-ഭൂമി.

സപ്തധാ-അ. ഏഴുപ്രകാരം.

സപ്തധാതുക്കൾ—ഏഴുധാതുക്കൾ. =രസം, രക്തം, മാംസം, മേദസ്സ്, അസ്ഥി, മജ്ജ, ശുക്ലം.

'രസാസൃങ്മാംസമേദോസ്ഥി
മജ്ജശുക്ലാനി ധാതവഃ'

(അഷ്ടാംഗഹൃദയം)

ധാതുക്കൾ—ശ്രേഷ്ഠകർമ്മം.

(1) രസം-പ്രീതിയെ ഉണ്ടാക്കുക.
(2) രക്തം-ഓജസ്സിനെ ഉണ്ടാക്കുക.
(3) മാംസം-അസ്ഥികളുടെ പുറമേ പററിനിന്നു രക്ഷിക്കുക.
(4) മേദസ്സ്-നേത്രാദികളിൽ സ്നിഗ്ദ്ധതയെ ഉണ്ടാക്കുക.
(5) അസ്ഥി-ദേഹത്തെ ഉയർച്ചയുള്ളതാക്കി നിറുത്തുക

(6) മജ്ജ-അസ്ഥികളുടെ ഉള്ളിൽ നിറഞ്ഞുനില്ക്കുക.

(7) ശുക്ലം-ഗർഭോല്പാദനം.

സപ്തനദികൾ-ഗംഗാ, യമുനാ, ഗോദാവരി, സരസ്വതി, നർമ്മദാ, സിന്ധു, കാവേരി ഇവ ഏഴും.

സപ്തനാഡികൾ-ഏഴു നാഡികൾ.

(ഉല്പത്തിസ്ഥാനം മൂലാധാരം).

(1) ഇഡ-ഇടത്തെനാസിക.

(2) പിംഗലാ-വലത്തെനാസിക.

(3) സുഷുമ്നാ-മൂലാധാരം മുതൽ കപാലപത്മം വരെ എത്തിയിരിക്കുന്നതു്.

(4) പൂഷാ-വലത്തുകണ്ണു്.

(5) അലംബുഷാ-ഇടത്തുകണ്ണു്.

(6) അസ്ഥിജിഹ്വാ-ഇടത്തുചെവി.

(7) ഗാന്ധാരി-വലത്തുചെവി.

(ചിന്താരത്നം)

സപ്തപദാർത്ഥങ്ങൾ-ദ്രവ്യം, ഗുണം, കർമ്മം, സാമാന്യം, വിശേഷം, സമവായം, അഭാവം ഇവ ഏഴും.

സപ്തപദി-ഒരടിയന്തരം.

വിവാഹസമയം ഭർത്താവു ഭാര്യയൊന്നിച്ചു ഏഴടി നടക്കുക എന്നതു്.

സപ്തപർണ്ണം-ഏഴിലമ്പാല.

സപ്തപർവ്വതങ്ങൾ-മ. മഹേന്ദ്രം, മലയം, സഹ്യൻ, ശുക്തിമാൻ, ഋക്ഷപർവ്വതം, വിന്ധ്യൻ, പാരിയാത്രം ഇവ ഏഴും. വ. കുലപർവ്വതങ്ങൾ (ആ വാക്ക നോക്കുക).

സപ്തപാതാളം-ഏഴു കീഴ്ലോകങ്ങൾ (ചതുർദ്ദശലോകങ്ങൾ നോക്കുക).

സപ്തപുണ്യനഗരികൾ-(പുണ്യനഗരികൾ നോക്കുക).

സപ്തപ്രകൃതികൾ, സപ്തവർഗ്ഗം-രാജ്യഭരണത്തിന് അവശ്യം വേണ്ട ഏഴു ഉപകരണങ്ങൾ

1. രാജാവു്. 2. മന്ത്രി. 3. ബന്ധുബലം. 4. ഭണ്ഡാരം. 5. രാജ്യം. 6. കോട്ടകൾ. 7. സൈന്യം.

സപ്തമ-വി. ഏഴാമത്തെ.

സപ്തമരുത്തർ-(മങ്കണമഹർഷിയുടെ ഏഴു പുത്രന്മാർ). വായുവേഗൻ, വായുബലൻ, വായുഹാവു്, വായുമണ്ഡലൻ, വായുകാലൻ, വായുരേതസ്സ്, വായുചക്രൻ.

സപ്തമാതൃക്കൾ-ബ്രാഹ്മി, മാഹേശ്വരി, കൌമാരി, വൈഷ്ണവി, വാരാഹി, ഇന്ദ്രാണി, ചാമുണ്ഡ ഇങ്ങിനെ ഏഴമ്മമാർ.

'ബ്രാഹ്മീമാഹേശ്വരീചൈവ
കൌമാരീവൈഷ്ണവീ തഥാ,
വാരാഹീ ച തഥേന്ദ്രാണീ
ചാമുണ്ഡാ സപ്തമാതരഃ' [വാ.

1. ബ്രാഹ്മി-ബ്രഹ്മാവിനെ സംബന്ധിച്ച
2. മാഹേശ്വരി-മഹേശ്വരനെ ,,
3. കൌമാരി-കുമാരനെ ,,
4. വൈഷ്ണവി-വിഷ്ണുവിനെ ,,
5. വാരാഹീ-വരാഹത്തെ ,,
6. ഇന്ദ്രാണി-ഇന്ദ്രനെ ,,
7. ചാമുണ്ഡ-ചാമുണ്ഡൻ എന്ന അസുരനെ കൊന്നവൾ.

സപ്തമാരുതന്മാർ, സപ്തമരുത്തുകൾ-ആവഹൻ, സംവഹൻ, പ്രവഹൻ, ഉദ്വഹൻ, വിവഹൻ, പരിവഹൻ, പരാവഹൻ ഇവർ ഏഴുപേരും.

ആവഹൻ-മേഘത്തെ വഹിപ്പിക്കുന്നു.

സംവഹൻ-ശീതാംശുമണ്ഡലം പതിവായി നടത്തുന്നു.

പ്രവഹൻ-സൂര്യമണ്ഡലത്തിലെ പ്രവർത്തകനാണ്.

ഉദ്വഹൻ-നക്ഷത്രങ്ങളുടെ മണ്ഡലം നടത്തുന്നു.

വിവഹൻ-ഗ്രഹമണ്ഡലം നടത്തുന്നു.

പരിവഹൻ-സപ്തർഷിചക്രത്തെയും സ്വർഗ്ഗംഗയേയും (താരങ്ങളുടെ ചക്രം) നടത്തുന്നു.

പരാവഹൻ-ധ്രുവമണ്ഡലം നടത്തുന്നു.

സപ്തമരുത്തുകൾ-ശ്വസനൻ, സ്പർശനൻ, വായു, അനിലൻ, പ്രാണൻ, പ്രാണേശ്വരൻ, ജീവൻ-പക്ഷാന്തരമാണ ആവഹൻ മുതലായവ.

സപ്തമി-ഏഴാമത്തെ തിഥി.

സപ്തരത്നങ്ങൾ-ബുദ്ധമുനി ശിഷ്യന്മാർക്കു കൊടുത്ത ഏഴുപദേശങ്ങൾ.

സപ്തർഷികൾ-ഏഴു മഹർഷിമാർ. (മരീചി, അത്രി, അംഗിരസ്സ്, പുലഹൻ, പുലസ്ത്യൻ, ക്രതു, വസിഷ്ഠൻ).

സൂര്യമണ്ഡലത്തിൽ നിന്നുയർന്ന് ഉത്തരധ്രുവം സമീപിച്ചു നില്ക്കുന്ന ഏഴു നക്ഷത്രങ്ങളാണ് സപ്തർഷികൾ.

'മരീചിരംഗിരാ അത്രിഃ
പുലസ്ത്യഃ പുലഹഃ ക്രതുഃ ।
വസിഷ്ഠശ്ചേതിസപ്തൈതേ
ജ്ഞേയാശ്ചിത്രശിഖണ്ഡിനഃ ॥'

ഇവരുടെ ധർമ്മപത്നിമാർ.

'കലാശ്രദ്ധാനസൂയാ ച
ഹവിർഭൂശ്ച ഗതിഃ ക്രിയാ ।
അരുന്ധതീചക്രമശ
സ്സപ്തർഷീണാം പതിവ്രതാഃ ॥'

മരീചി-കല.
അംഗിരസ്സ്-ശ്രദ്ധാ.
അത്രി-അനസൂയ.
പുലസ്ത്യൻ-ഹവിർഭൂ.
പുലഹൻ-ഗതി.
ക്രതു-ക്രിയ.
വസിഷ്ഠൻ- അരുന്ധതി.

ഈ പതിവ്രതകൾ ഏഴുപേരും കർദ്ദമപ്രജാപതിയിങ്കൽ നിന്നു ദേവഹൂതിയിൽ ജനിച്ചവരും കപിലവാസുദേവമൂർത്തിയുടെ സഹോദരിമാരുമാകുന്നു.

സപ്തല-പു. പിച്ചകം. വ. തുശിമുല്ല. ന. ചമ്പലന്ത. ര്. ചെമന്ന കുന്നി. ഇ. പാതിരി.

സപ്തവധ്രി-ഒരു ഋഷി.

തന്റെ ഭാര്യയുമായി സംയോഗം ചെയ്യാതിരിപ്പാനായി സപ്തവധ്രിയെ സ്വസഹോദരന്മാർ ഏഴുപേരും കൂടി പതിവായി രാത്രി ഒരു കോട്ടയിൽ അടച്ചു സൂക്ഷിച്ചു വെളുപ്പിനു മോചിച്ചുവന്നു. എന്നാൽ അശ്വിനിദേവകളിൽ നിന്നു രാത്രി പുറത്തിറങ്ങുന്നതിനും ഉദയത്തിനു മുമ്പിൽ അതിൽ കടക്കുന്നതിനും സപ്തവധ്രി വരം വാങ്ങി.

സപ്തവർഗ്ഗം-സപ്താംഗം.

സപ്തവർണ്ണം-പു. വെളുപ്പ്, കറുപ്പ്, ചെമപ്പ്, പച്ച, മഞ്ഞ, നീലം, ഊത. വ. ചെമപ്പ്, പച്ച, മഞ്ഞ, നീലം, ഊത, രക്തപീതം, ഇന്ദ്രനീലം.

സപ്തവ്യസനങ്ങൾ-നായാട്ട്, ചൂത്, സ്ത്രീസേവ, മദ്യപാനം, വാക്പാരുഷ്യം, ദണ്ഡപാരുഷ്യം (കഠിനശിക്ഷ), അർത്ഥദൂഷണം ഇവയേഴും.

'ആഖേടാക്ഷസ്ത്രീസേവാ
പാനമൈശ്ചാർത്ഥദൂഷണം
വാഗ്ദണ്ഡയോശ്ചപാരുഷ്യം
സപ്തൈതാനിവ്വർജ്ജയേൽ'

സപ്തശതി-ദേവീമാഹാത്മ്യം കാവ്യം.

സപ്തശിഖാ-വെററിലക്കൊടി.

സപ്തസകാരങ്ങൾ-(ഗൃഹസ്ഥനാവശ്യമുള്ള ഉല്കൃഷ്ടഗുണങ്ങൾ). സമ്പത്ത്, സരസ്വതി, സത്യം, സന്താനം, സദനുഗ്രഹം, സത്താ, സുകൃതസംഭാരം.

സപ്തസപ്തി-സൂൎയ്യൻ.

സൂൎയ്യന്ന സപ്തനാമാവായ ഒരു കുതിരയുണ്ട്. ഏഴുകുതിരകളിൽ ഒന്നാണ്. 'ഏകോഅശ്വോവഹതിസപ്തനാമകഃ'

സപ്തസമുദ്രങ്ങൾ-ഏഴു സമുദ്രങ്ങൾ. (സപ്തസാഗരം എന്നതു നോക്കുക).

സപ്തസാഗരം-സപ്തസമുദ്രം.

ലവണ (ഉപ്പു) സമുദ്രം, ഇക്ഷു (കരിമ്പിന്നീർ) സമുദ്രം, സുരാ (മദ്യ) സമുദ്രം, സൎപ്പി (നെയ്) സമുദ്രം, ദധി (തൈര്) സമുദ്രം, ശുദ്ധോദക (ശുദ്ധജല) സമുദ്രം, ക്ഷീര (പാൽ) സമുദ്രം.

സപ്തസാരസ്വതതീൎത്ഥം-(സാരസ്വതതീൎത്ഥം നോക്കുക).

സപ്തസാലങ്ങൾ- അരയാൽ, മാവ്, അകിൽ, ഇലഞ്ഞി, ചമത, കാഞ്ഞിരം, പുളി ഇവ ഏഴും.

7-ം, പയൻ വൃക്ഷങ്ങളെന്നും, വൃക്ഷങ്ങളെന്നും, പനകൾ എന്നും കാണുന്നുണ്ട്.

സപ്തസിന്ധുക്കൾ- (വേദത്തിൽ) ഗംഗാ, യമുനാ, സരസ്വതി, ശുതുദ്രി, പരുഷ്ണി, മരുൽവൃധാ, ആൎജികീയ ഇങ്ങിനെ ഏഴു നദികൾ. (പക്ഷാന്തരവും പലവിധം കാണുന്നു).

പക്ഷാന്തരം— (രാമായണത്തിൽ) ഗംഗ ആകാശത്തിൽ നിന്നു വീണുണ്ടായ കൈവഴികളായ നളിനി, ഹ്ലാദിനി, പാവനി, ചക്ഷു, സീത, സിന്ധു, ഭാഗീരഥി. (മഹാഭാരതത്തിൽ) വസ്വോകസാര, നളിനി, പാവനി, ഗംഗാ, സീത, സിന്ധു, ജംബൂനദി. (മറ്റൊരിടത്തു) ഗംഗ, യമുനാ, പ്ലക്ഷഗാ, രഥസ്ഥാ, സരയൂ, ഗോമതി, ഗണ്ഡകി.

സപ്തസ്വരം-സംഗീതശാസ്ത്രപ്രകാരമുള്ള ആദ്യത്തെ ഏഴു സ്വരങ്ങൾ. ഷഡ്ജം, ഋഷഭം, ഗാന്ധാരം, മദ്ധ്യമം, പഞ്ചമം, ധൈവതം, നിഷാദം ഇവ ഏഴും.

1. ഷഡ്ജം-നാസിക, കണ്ഠം, നെഞ്ച്, താലുപ്രദേശം, നാക്, പല്ല് ഇവയെ സ്പൎശിച്ചു ഈ ആറു സ്ഥലങ്ങളിൽ നിന്നുമുണ്ടാകുന്നതു്. ഷഡ്ജസ്വരത്തിലാണു മയിൽ ശബ്ദിക്കുന്നതു്.
2. ഋഷഭം-മനസ്സിൽ പ്രവേശിക്കുന്നതു കാളയുടെ ശബ്ദം. കാളയുടെ ശബ്ദം ഈ സ്വരത്തിലാണ്.
3. ഗാന്ധാരം- ഗാന്ധാരദേശവാസികൾ ഗാനംചെയ്യപ്പെടുന്നതു്. മറ്റൊരു സ്വരത്തിന്റെ ഗന്ധലേശത്തെ ആദാനം ചെയ്യുന്നതു് (വാക്കുകളെ ധരിക്കുന്നതു്). ആടും കുറിയാടും ഈ സ്വരത്തിൽ ശബ്ദിക്കുന്നു.
4. മദ്ധ്യമം-നടുസ്ഥാനത്തു നില്ക്കുന്നതു്, നാഭിയാകുന്ന മദ്ധ്യപ്രദേശത്തു നിന്നു ജനിച്ചതു്. ചക്രവാകം ഈ സ്വരത്തിൽ കൂകുന്നു.
5. പഞ്ചമം-കയിലിനാൽ വിസ്തരിക്കപ്പെടുന്നതു്, വായു നാഭിയിങ്കൽ നിന്നുയൎന്നു വക്ഷസ്സ്, ഹൃദയം, കണ്ഠം, മൂൎദ്ധാവ് ഈ സ്ഥാനങ്ങളിൽ സഞ്ചരിച്ചു അഞ്ചാമത്തെ സ്ഥാനമായ ശിരസ്സിനെ പ്രാപിക്കുക കാരണത്താൽ പഞ്ചമം എന്നു പറയപ്പെടുന്നു.
6. ധൈവതം-നാഭ്യാദി സ്ഥാനങ്ങളിൽ നില്ക്കുന്നതു്. കുതിര ഈ സ്വരത്തിൽ ശബ്ദിക്കുന്നു.
7. നിഷാദം-സ്വരങ്ങൾ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നതു്. ആന ഈ സ്വരത്തിൽ ശബ്ദിക്കുന്നു.

സപ്താംഗങ്ങൾ-രാജാവ്, മന്ത്രി, നാട്, കോട്ട, ഭണ്ഡാരം, സൈന്യം, ബന്ധു ഇവ ൭-ം.

'സ്വാമ്യമാത്യശ്ചരാഷ്ട്രഞ്ച
ദുർഗ്ഗംകോശോബലം സുഹൃൽ'

സപ്താചലങ്ങൾ- (കുലഗിരികൾ നോക്കുക).

സപ്താംഭോധി-ഏഴുകടൽ. (സപ്തസാഗരം എന്നതു നോക്കുക).

സപ്താർച്ചിസ്സ്-പു. അഗ്നി. ഏഴുവിധം ജ്വാലകൾ ഉള്ളതെന്നർത്ഥം. ൨. ശനി.

(ലവണം, ഇക്ഷു, മദ്യം, നെയ്യ്, പാൽ, തൈര്, ജലം).

സപ്താശീതി-എൺപത്തേഴ്.

സപ്താശ്വൻ-ആദിത്യൻ. ഏഴു കുതിരകൾ ഉള്ളവൻ എന്നർത്ഥം. 'സപ്തം' എന്ന പേരായ ഒരു കുതിരയുള്ളവൻ എന്നുമാവാം.

സപ്താസ്ത്രങ്ങൾ-(പ്രധാനങ്ങളായ ഏഴ് അസ്ത്രങ്ങൾ) ബ്രഹ്മാസ്ത്രം, ബ്രഹ്മദണ്ഡം, ബ്രഹ്മശിരസ്സ്, പാശുപതം, വായവ്യം, ആഗ്നേയം, നാരസിംഹം. (ഇവയുടെ ഭേദത്തിന്നവസാനമില്ല).

സപ്തി-കുതിര. സേനയിൽകൂടി ചേരുന്നത് എന്നർത്ഥം.

സപ്തോപധാതുക്കൾ- (ഉപധാതുക്കൾ നോക്കുക).

സപ്രത്യയം-വി. വിശ്വാസമുള്ള.

സപ്രസവം-വി. ഒരിടത്തുനിന്നുത്ഭവിച്ച

സഫരം(രി)-ഒരുവക ചെറിയ മിന്നുന്ന മത്സ്യം, കരുമത്സ്യം.

സഫല-വി. ഫലമുള്ള, കായ്ക്കുന്ന. സഫലം >< വിഫലം.

സബർ ക്ഷമ. (അറബിഭാഷ).

സബ്രഹ്മചാരി-ഒരുമിച്ചു പഠിച്ചവൻ. ഒരു വേദത്തെത്തന്നെ അദ്ധ്യയനം ചെയ്യുന്ന വ്രതത്തെ ആചരിക്കുന്നവരുടെ അന്യോന്യമുള്ള പേർ (ബ്രഹ്മം-വേദം).

സഭ-സ്ത്രീ. സഭാസ്ഥലം. എല്ലാവരും ഒത്ത നിലയിൽ ശോഭിക്കുന്ന സ്ഥലമെന്നർത്ഥം. ൨. സമൂഹം, ൩. ഭവനം. ൪. രംഗസ്ഥലം. ൫ പള്ളി (Church) ൬. കൂടിവിചാരിക്കുന്ന സ്ഥലം.

(സഭയുടെ പര്യായങ്ങൾ-സഭ്യ, പരിഷത്ത്, ഗോഷ്ഠി, സഭ, സമിതി, സംസത്ത്, ആസ്ഥാനി, ആസ്ഥാനം, സദസ്സ് (പള്ളി).

൭ ഒരു പവ്വം.

സഭംഗം-ശ്ലേഷാലങ്കാരത്തിൽ ഒരു പിരിവ്.

സഭർത്തൃക-ഭർത്താവുള്ള സ്ത്രീ

സഭാകമ്പം - സഭയിൽ പറവാനുള്ള ലജ്ജ

സഭാക്രമം-പള്ളിനിബന്ധനകൾ, സഭയുടെ ഏർപ്പാടുകൾ

സഭാജനം-പു. അഭിനന്ദനം, ബാന്ധവാദി ജനങ്ങളെ സ്വാഗതവചനവും മററും കൊണ്ട് ആനന്ദിപ്പിക്കുക, ആദരവ്, ബഹുമാനിക്കുക. (സഭാജ് എന്ന ധാതുവിൽ നിന്നുണ്ടായത്). തനിക്കുള്ള പ്രീതിയെ കാണിക്കുന്നതു എന്നു ശബ്ദാർത്ഥം. ൨. സഭയിലുള്ള ജനം.

'സഭാജനം നിങ്ങളിവന്റെ നേരെ
സഭാജനം ചെയ്യുകയൊന്നുകൊണ്ടും'

(ഈ നിഘണ്ടുകാരന്റെ പാണ്ഡവവിജയം നാടകം).

സഭാപതി-സഭയിൽ പ്രധാനി.

സഭാമൂപ്പൻ-ശുശ്രൂഷക്കാരൻ

സഭാവനൻ-ശിവൻ.

സഭാവാസി-വി. സഭയിൽ ഇരിക്കുന്ന

സഭാസത്തു്-സഭയിലെ അംഗം, സഭയിൽ വസിക്കുന്ന സാമാജികൻ.

സഭാസദ്യം-പള്ളിയക സദസ്സുകം.

സഭാസ്താരൻ-സഭയിൽ വസിക്കുന്ന സാമാജികൻ.

സഭികൻ-ചൂതുകളിപ്പിക്കുന്നവൻ, രണ്ടു കക്ഷികളേയും ഒന്നുപോലെ വിചാരിച്ചു ചൂതു വച്ചുകൊടുത്തും മററും കളി നടത്തുന്നവൻ എന്നുമുണ്ടു്.

സഭ്യ-വി. കൂട്ടത്തിലുള്ള.

സഭ്യൻ-പ്ര. സഭയിലെ അംഗം, സഭയിൽ പ്രമാണി. ദ്വി. സഭായോഗ്യൻ. സഭ്യം > <ഗ്രാമ്യം.

സമ-വി. പ്ര. തുല്യതയുള്ള. ദ്വി. അസകലമായ. തൃ. നല്ലസമത (നാമം-സമതാ).

സമകാലീന-വി. തുല്യകാലത്തുള്ള.

സമകോലം-പാമ്പു്.

സമക്ഷം-കണ്ണിനുമുമ്പു്. മുമ്പിൽ, മുമ്പാകെ, പ്രത്യക്ഷമാകും വണ്ണം.

സമഗന്ധി-രാമച്ചം.

സമഗ്ര-വി. പൂർണ്ണമായ, തികഞ്ഞ.

സമംഗ-പ്ര. മഞ്ചട്ടി. ദ്വി. പടർച്ചുണ്ട. തൃ. മുക്കുററി. ച. കരുന്താട്ടി.

സമചതുരം-നീളവും വീതിയും ഒന്നുപോലെയുള്ള ഒരു ചതുരശ്രം.

സമചിത്തൻ - സമഭാവനയുള്ള മനോഗതിയുള്ളവൻ.

സമജം-പ്ര. മൃഗക്കൂട്ടം. ദ്വി. മൂഢക്കൂട്ടം. തൃ. കൊട്ടക്കാടു്. ച. കാടു്.

സമജം എന്നതു പശുക്കളുടെ സമൂഹത്തിന്റെ മാത്രം പേരാണു്. പശുവ്യതിരിക്തങ്ങളായ പ്രാണികളുടെ സമൂഹത്തിനു സമാജം എന്നു പേർ.

സമജ്ഞ-പ്ര. കീർത്തി. എല്ലാവരാലും അറിയപ്പെടുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ദ്വി. പേർ.

സമജ്യ-പ്ര. സഭ, ദ്വി. കൂട്ടം. തൃ. കീർത്തി.

സമഞ്ജസ-വി. പ്ര. യോഗ്യമായ. ദ്വി. കുററമില്ലാത്ത. തൃ. സത്യമായ, സൂക്ഷ്മമായ.

സമഞ്ജസം-പ്ര. ഉചിതത്തിൽനിന്നു തെററാത്തു, യുക്തം, നീതിന്യായം. സമ്മതമായ ന്യായത്തോടുകൂടിയതു് എന്നർത്ഥം. ദ്വി. യോഗ്യത.

സമത, സമത്വം-പ്ര. കാവ്യഗുണങ്ങളിൽ ഒന്നു്. ദ്വി. തുല്യത.

സമദൃക്ക്-സകല ജീവികളോടും ഒന്നുപോലെ പെരുമാറുന്നവൻ.

സമധിക-വി. അത്യന്തം അധികമായിട്ടുള്ള, വർദ്ധിച്ച.

സമനില-ഒരുമ, ഒരുമിപ്പു്.

സമനിലം-നിരപ്പുള്ള നിലം.

സമന്തതഃ-അ. പ്ര. ചുററം, എല്ലാടവും. ദ്വി. അസകലവും.

സമന്തദുഗ്ധ-ചതുരക്കള്ളി.

സമന്തഭദ്രൻ-ബുദ്ധൻ. പരിപൂർണ്ണ മംഗളൻ എന്നർത്ഥം. പുണ്യജ്ഞാനങ്ങളെ സമ്പാദിച്ചവൻ എന്നുമാവാം.

സമന്താ, സമന്താൽ-അ. ചുററം.

സമപാദം-ഏവുകാരന്റെ നില.

സമപ്രാധാന്യം-അലങ്കാരത്തിന്റെ ഒരു പിരിവു്.

സമബുദ്ധി-തുല്യമനസ്സു്, പക്ഷഭേദമില്ലായ്ക.

സമഭാവ-വി. ഒരുപോലെ ഭാവമുള്ള.

സമഭാവം-തുല്യഭാവം, തുല്യത, ശരി.

സമം-൧. തുല്യം. ൨. അലങ്കാരശാസ്ത്രത്തിലൊരു അലങ്കാരം.

സമം-അ. കൂടെ.

സമമാകുന്നു-അ. ൧ തുല്യമാകുന്നു. ൨. നിരപ്പാകുന്നു. (സമമാക്കുന്നു. സ-ക്രി).

സമയം-൧. കാലം. വഴിപോലെ ഗമിക്കുന്നതെന്നർത്ഥം. ൨. ആണ, ശപഥം. ൩. ആചാരം. ൪. നേരം, ൫. ഉടമ്പടി. ൬. കല്പന, ൭. സിദ്ധാന്തം. ൮. സമ്മതം. ൯. സംഭാഷണം.

സമയാ-അ. ൧. അന്തികം. ൨. മദ്ധ്യം.

സമരഭീരു-യുദ്ധത്തിൽ ഭയമുള്ളവൻ

സമരം-യുദ്ധം. വഴിപോലെയുള്ള ഗമനമെന്നർത്ഥം.

സമരാശികൾ-വൃഷഭം, കർക്കടകം, കന്യാം, വൃശ്ചികം, മകരം, മീനം ഇവ ആറും.

സമർത്ഥ-വി. ബലമുള്ള. ൨. ബുദ്ധിയുള്ള. ൩. സാമർത്ഥ്യമുള്ള. ൪. യോഗ്യതയുള്ള

സമർത്ഥകം-അകിൽവൃക്ഷം.

സമർത്ഥത-സാമർത്ഥ്യം.

സമർത്ഥനം-ആലോചിച്ചു തീർച്ചചെയ്യുക. (യുക്തായുക്തങ്ങളെ പരീക്ഷിച്ചു യുക്തം ഇന്നതെന്നു തീർച്ചപ്പെടുത്തുന്നതത്രേ സമർത്ഥനം)

സമർത്ഥം-വാക്കുകളെ കൂട്ടിച്ചേർക്കൽ.

സമർത്ഥിക്കുന്നു-ആലോചിച്ചു തീർച്ചചെയ്യുന്നു, സാധിക്കുന്നു. (സമർത്ഥനം എന്നതു നോക്കുക).

സമർദ്ധക-വി. ധർമ്മംകൊടുക്കുന്ന, ഇഷ്ടദാനശീലമുള്ള.

സമർപ്പണം-തരിക, ദാനം, വിട്ടുകൊടുക്കുക, നല്ലവണ്ണം വെക്കുക.

സമർപ്പിക്കുന്നു-൧. കൊടുക്കുന്നു. ൨. അവസാനിപ്പിക്കുന്നു.

സമർപ്പിത-വി. കൊടുക്കപ്പെട്ട.

സമര്യാദ-വി. ൧. സമീപത്തുള്ള. ൨. അതിർ തിരിച്ച.

സമവകാരം-ദശരൂപകങ്ങളിൽ ഒന്ന്. (ദശരൂപകം എന്നതു നോക്കുക).

സമവർത്തി-കാലൻ. തുല്യമായി വർത്തിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

സമവർത്തി-വി. തുല്യമായി വർത്തിക്കുന്ന

സമവായം-൧. കൂട്ടം, സമൂഹം. ൨. കലപ്പ്. ൩. അടുപ്പം.

സമവായസംബന്ധം - കൂട്ടത്തോടുള്ള ചേർച്ച, വേർതിരിയാത്ത സംബന്ധം.

സമവായി-വി. ഉററ അടുപ്പമുള്ള.

സമവേത-വി. കൂടിയ, ചേർന്ന.

സമഷ്ടി-സംക്ഷേപം.

സമഷ്ഠി(ഷ്ഠീ)ല-൧. വാതക്കൊടി. ൨. ഒരുവക ചീര, ശാകഭേദം. ൩. മാങ്ങാനാറി. ൪. വലിയചേന.

സമസനം-ചുരുക്കം, സംക്ഷേപിക്കുക, പരന്നുകിടക്കുന്ന ഏതെങ്കിലും വസ്തുവിനെ ചുരുക്കുക, കൂട്ടിച്ചേർപ്പ്.

സമസ്തപ്തി-കല്പാവസാനം, ലോകാവസാനം.

സമസൃഷ്ടം-സഹജീവിവർഗ്ഗം.

സമസൃഷ്ടി-ലോകത്തിലുള്ള പ്രാണിവർഗ്ഗവും സസ്യവർഗ്ഗവും.

സമസ്തം-മുഴുവനും.

സമസ്താധാര- വി. എല്ലാത്തിനുമാശ്രയമായ.

സമസ്ഥ-വി. സമമായുള്ള, ശരിയായ, നിരപ്പായുള്ള.

സമസ്ഥാനം-രാജ്യം.

സമസ്യ-വി. സമാസിപ്പാൻതക്ക, ചുരുക്കുവാൻതക്ക.

സമസ്യ-പൂരണയോഗ്യമായ വാക്യൈകദേശം, പൂരിപ്പിക്കുവാൻതക്ക കവിത.

സമസ്യ മൂന്നുവിധം- സമസമസ്യം, വിഷമസമസ്യം, അപൂർണ്ണസമസ്യം.

മൂന്നുപാദവും രചിക്കുന്നതിനു സാധിക്കുമോ എന്നു കവിയുടെ ശക്തിയെ പരീക്ഷിക്കുന്നതിനായിട്ടു ഉണ്ടാക്കുന്ന വാക്യൈകദേശമത്രേ സമസ്യം.

സമസ്യാർത്ഥ- ശ്ലോകത്തിൽ തികക്കേണ്ടുന്ന ഭാഗം.

സമാ— സംവത്സരം, വർഷം. ജനങ്ങളെ വിഹ്വലപ്പെടുത്തുന്നതു് എന്നു ശബ്ദാർത്ഥം.

സമാകർഷി-വി. ദൂരവ്യാപിയായ, സുഗന്ധമുള്ള.

സമാഖ്യ-കീർത്തി.

സമാഗത-വി. ൧. വന്ന. ൨. അടുത്ത. ൩. ചേർന്ന.

സമാഗതം-സമാഗമനം, വരവു്.

സമാഗതി-അടുക്കുക, ചേരുക, മറിക.

സമാഗമം-൧. ചേർച്ച, കൂടിക്കാഴ്ച, ഒരുമിപ്പു്, സന്ധിപ്പു്. ൨. വരവു്. ൩. പ്രാപ്തി.

സമാഗമിക്ക-വന്നുചേരുക.

സമാഘാതം-൧. യുദ്ധം. ൨. അടിക്കുക, കൊല്ലുക.

സമാഘ്രാണം-മണക്ക.

സമാചമനംചെയ്ക-സമ്യക്കാകുംവണ്ണം ആചമനംചെയ്ക. (ആചമനംചെയ്ക=ആത്മാവിനെ ശുദ്ധമാക്കുക).

സമാചാര-വി. നല്ലനടപ്പുള്ള, നല്ല മര്യാദയുള്ള.

സമാചാരം-൧. നല്ലനടപ്പു്. ൨. വർത്തമാനം.

സമാജം-൧. കൂട്ടം. ൨. സംഘം. ൩. ആന.

സമാട്ടതം-ആമരം.

സമാധാനം-൧. മനസ്സിന്റെ അടക്കം, ധ്യാനം. ൨. അറിയിക്കുക, വാഗ്ദത്തം ചെയ്ക.

ക്ഷമ, മാനശീലം ഇവ രണ്ടും സമാധാനത്തിനു കാരണങ്ങളാകുന്നു.

സമാധി-൧. ഏകാഗ്രത, ഉറപ്പുള്ള ധ്യാനം, തപസ്സു്. ൨. അഷ്ടാംഗയോഗങ്ങളിൽ ഒന്നു്. ധ്യേയമായ വസ്തുവിൽ (ശുദ്ധബ്രഹ്മത്തിൽ) ഏകാഗ്രമായി മനസ്സിനെ നിറുത്തുന്നതു്; മനസ്സിനെ ഈശ്വരങ്കൽ തന്നെ ലയിപ്പിച്ചു വെളിയിൽ നടക്കുന്ന യാതൊന്നും അറിയാതിരിക്കുന്ന അവസ്ഥ. ൩. അടക്കം. ൪. മൌനം. ൫. യോജിപ്പിക്ക. ൬. പ്രതിജ്ഞ. ൭. സമാധാനം. ൮. കാവ്യഗുണങ്ങളിൽ ഒന്നു്. ൯. യോഗാംഗം. ൧൦. ദോഷപരിഹാരം. ൧൧. ബുദ്ധിപരിപാകം.

സമാധിനിഷ്ഠൻ-മഹർഷി.

സമാന-വി. തുല്യമായ

സമാനകാലീന-വി. ഒരേകാലത്തു ജീവിച്ചിരിക്കുന്ന അല്ലെങ്കിൽ ജീവിച്ചിരുന്ന. ('സമാനകാലികൻ' എന്ന പദമാണു ശരി. സമാനകാലീനൻ അല്ല.)

സമാനത-തുല്യത.

സമാനൻ-൧. തുല്യൻ. ൨. അഞ്ചുവായുക്കളിൽ ഒന്നു്.

സമാനികാ-ഒരു വൃത്തത്തിന്റെ പേർ.

സമാനോദര്യൻ-സോദരൻ. ഒരു വയറ്റിൽ കിടന്നവനെന്നർത്ഥം.

സമാന്തരം-ഒരുപോലെയുള്ള അകൽച്ച.

സമാപക- വി. കറതീർക്കുന്ന, മുഴുപ്പിക്കുന്ന

സമാപത്തി-യദൃച്ഛികം.

സമാപനം-പു. അവസാനം. ൨. വധം. ൩. അദ്ധ്യയനം. ൪. ലാഭം. ൫. ധ്യാനം.

സമാപന്ന-വി. പു. തീൎച്ചവരുത്തിയ. ൨. ലഭിച്ച. ൩. സംഭവിച്ച. ൪. അവസാനിപ്പിച്ച. ൫. കൊലചെയ്ത

സമാപന്നം-അവസാനം, കറതീൎപ്പ്.

സമാപിക്കുന്നു-അവസാനിപ്പിക്കുന്നു.

സമാപ്ത-വി. അവസാനിപ്പിച്ച, കറതീൎത്ത.

സമാപ്തപുനരാത്തം - കാവ്യദോഷങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

സമാപ്താ-വി. അവസാനിച്ച.

സമാപ്തം-അവസാനം.

സമാപ്തി-അവസാനം, കറതീൎപ്പ്.

സമാംശ-വി. ഒരുപോലെ പങ്കുള്ള.

സമാംശി-വി. ഒരുപോലെ പങ്കുള്ള, അവകാശമുള്ള.

സമാംസമീന-ആണ്ടുതോറും പ്രസവിക്കുന്ന പശു.

സമായം-പു. വരവ്, എത്തുക. ൨. കാഴ്ച.

സമായുത-വി. പു. ചേൎക്കപ്പെട്ട, ചേൎന്ന. ൨. അലങ്കരിക്കപ്പെട്ട.

സമായുക്ത-വി. പു. യോജിപ്പിക്കപ്പെട്ട, ചേൎക്കപ്പെട്ട ൨. നിയമിക്കപ്പെട്ട.

സമായോഗം-പു. ചേൎച്ച. ൨. കാരണം, ആന്തരം. ൩. കൂട്ടം, കൂമ്പാരം.

സമാരംഭം-തുടസ്സം, തുടങ്ങുക.

സമാരംഭിക്കുന്നു-തുടങ്ങുന്നു.

സമാരാധനം-പൂജ.

സമാൎത്ഥക-വി. തുല്യാൎത്ഥമുള്ള.

സമാലംകാരം-അലങ്കാരം.

സമാലംഭ(ന)ം-കളഭംതേക്കുക, പൂച്ചുക. വഴിപോലെ അനുഭവിക്കുക എന്നൎത്ഥം.

സമാലോകം-നോട്ടം, കാഴ്ച.

സമാവൎത്തനം-പു. ബ്രാഹ്മണരുടെ ഒരു കൎമ്മം. ൨. പഠിത്തം കഴിഞ്ഞു ഗുരുകുലത്തിൽ നിന്നും പോരുക.

സമാവൎത്താ-സമാവൎത്തനം.

സമാവൃത്തൻ-പഠിത്തം കഴിഞ്ഞു ഗുരുകുലത്തിൽനിന്നും പോന്നവൻ.

സമാവേശം-പു. കൂട്ടം കൂടൽ. ൨. പിശാചു കൂടുക.

സമാശ്രയം-പു. ആശ്രയസ്ഥലം ൨. ആറു നയങ്ങളിൽ ഒന്ന്. ബലിഷ്ഠശത്രു അക്രമിക്കുമ്പോൾ അന്യ രാജാക്കന്മാരോടു സഹായം അപേക്ഷിക്കുന്നത്.

സമാശ്രിത-വി, ആശ്രയിക്കപ്പെട്ട.

സമാസം-പു. കൂട്ടം. ൨. സംക്ഷേപം. ൩. ഒരുമിച്ചുള്ള ചേൎപ്പ്.

സമാസദ-വി. പു. അടുത്തുവരുന്ന. ൨. സമ്പാദിക്കുന്ന.

സമാസനം-(ഏഴുവിധമുണ്ട്) കാളവണ്ടി കുതിരവണ്ടി, ഒട്ടകം, വള്ളം, പടി, മാളിക, ശിലാതലം. (ഇവയിൽ ശിഷ്യന്ന ഗുരുവിനൊപ്പം ഇരിക്കാം)

സമാസമം-ഒരു വൃത്തം.

രാമായണം 24 വൃത്തത്തിലെ 4-ാം വൃത്തം ഇതാകുന്നു.

സമാസാദിത-വി. പു. പ്രാപിക്കപ്പെട്ട. ൨. സമ്പാദിക്കപ്പെട്ട.

സമാസാദ്യ-വി. പു. പ്രാപിക്കത്തക്ക. ൨. സമ്പാദിക്കത്തക്ക.

സമാസാൎത്ഥാ - ശ്ലോകത്തിൽ തികക്കേണ്ടുന്ന ഭാഗം.

സമാസിക്കുന്നു-പു കൂട്ടിച്ചേൎക്കുന്നു. ൨. പല സംസ്കൃതവാക്കുകളെ വിഭക്തി

ലോചിച്ചു കൂട്ടിച്ചേൎക്കുന്നു. ൩. സംഗ്രഹിക്കുന്നു.

സമാസീന-വി. ഇരുന്ന.

സമാസോക്തി-ഒരലങ്കാരം.

സമാഹത-വി. കൊല്ലപ്പെട്ട.

സമാഹരണം-൧ ചേൎക്കുക, ഒന്നായിച്ചേൎക്കുക. ൨. പദങ്ങളെ കൂട്ടിച്ചേൎക്കൽ

സമാഹരിക്കുന്നു-കൂട്ടിച്ചേൎക്കുന്നു.

സമാഹാരം-൧. കൂട്ടിച്ചേൎപ്പ്. ൨. ചേരാത്ത പദങ്ങളുടെ കൂട്ടിച്ചേൎപ്പ്. ൩. സംഗ്രഹം, ചുരുക്കം.

സമാഹിത-വി. ൧. അംഗീകരിക്കപ്പെട്ട, മനസ്സിരുത്തിയ. ൨. സമ്മതിച്ച. ൩. സ്ഥാപിച്ച. ൪. വാഗ്ദത്തം ചെയ്ത. ൫. അടങ്ങിയ. ൬. അവസാനിച്ച. ൭ സ്ഥാപിച്ച. ൮. ശമിച്ച. ൯. അവസാനിപ്പിച്ച. ൰. സ്ഥിരമായ. ൧൧ ഒരുമിച്ചുകൂടിയ.

സമാഹിതൻ-പരിശുദ്ധൻ.

സമാഹൃത-വി ൧. ഹരിക്കപ്പെട്ട, എടുക്കപ്പെട്ട. ൨. കൂട്ടിച്ചേൎക്കപ്പെട്ട, എടുക്കപ്പെട്ട. ൨. കൂട്ടിച്ചേൎക്കപ്പെട്ട.

സമാഹൃതി-സംഗ്രഹിക്ക, ശാസ്ത്രങ്ങളുടേയും മററും സാരത്തെ ചുരുക്കിയെടുക്കുക.

സമാഹ്വയം-൧ വിളി. ൨. യുദ്ധം ൩. കോഴിപ്പോരു മുതലായതു്, വിളിച്ചുവരുത്തി കളിക്കുന്ന ചൂതു്.

സമിതി-൧. യുദ്ധം. ൨. സമത്വം. ൩. സഭ. ൪. സഭകൂടുക.

സമിത്തു്-൧. ചമത. ൨. വിറക്. ൩. യുദ്ധം.

സമിദ്ധം-൧. ഭവണ്ണംവണ്ണം ജ്വലിപ്പിക്കപ്പെട്ടതു്. ൨. വൎദ്ധിച്ചതു്.

സമീകം-൧. യുദ്ധം, ൨. കന്നം.

സമീകരിക്കുന്നു—സമമാക്കിച്ചെയ്യുന്നു. (നാമം-സമീകരണം).

സമീകൃത-വി. ൧. തുല്യമാക്കപ്പെട്ട. ൨. തുലാസിൽ തൂക്കപ്പെട്ട.

സമീക്ഷ-൧. സാംഖ്യത്തിൽ ഒരംശം. ൨. നോട്ടം ൩. തിരിച്ചറിവ്. ൪. അന്വേഷണം. ൫. കൎമ്മങ്ങൾ കഴിക്കുന്നതിനെക്കുറിച്ചു വിവരിക്കുന്ന ഒരു പുസ്തകം.

സമീക്ഷണം-൧. നോട്ടം, പരീക്ഷ, ശോധന, അന്വേഷണം. ൨. കാഴ്ച.

സമീക്ഷ്യ — വിജ്ഞാനശാസ്ത്രത്തിന്റെ ഒരു ഭാഗം, സാംഖ്യം.

സമീക്ഷ്യകാരിത്വം-വരും കാൎയ്യം ആലോചിച്ചു പ്രവൎത്തിക്കുന്ന സ്ഥിതി.

സമീചം-കടൽ.

സമീചിത-വി. നല്ല, യോഗ്യമായ.

സമീചീന-വഴിപോലെയുള്ള.

സമീചീനം-നന്മ, യോഗ്യത, സത്യം.

സമീപ-വി. അടുത്തുള്ള.

സമീപത-അടുപ്പം.

സമീപസ്ഥ-വി. സമീപത്തിരിക്കുന്ന.

സമീപിക്കുന്നു-അടുക്കുന്നു, അടുത്തുചെല്ലുന്നു.

സമീരഗുളിക-വായുഗുളികക്കുപകരം പറയുന്ന പേർ.

സമീരണൻ-൧. വായു. വഴിപോലെ പ്രേരിപ്പിക്കുന്നവൻ എന്നൎത്ഥം. ൨. വഴി പോക്കൻ.

സമീരണം-൧. കൎപ്പൂരതുളസി. ൨. എറിക.

സമീരൻ-വായു, കാററ്. വഴിപോലെ ഗമിക്കുന്നവനെന്നൎത്ഥം.

സമീരസാരം-കൂവളം.

സമീഹിത-വി ആഗ്രഹിക്കപ്പെട്ട.

സമുക്ഷണം-ചൊരിയുക, തൂകുക.

സമുഖ-വി. വാക്സാമൎത്ഥ്യമുള്ള.

സമുചിത-വി. യോഗ്യമായ, ചേൎച്ചയുള്ള. ഉയൎന്ന.

സമുച്ചയം-൧. പലതുംകൂടി ഒരിടത്തു വെക്കുക, കൂട്ടുക. ൨. വാക്യങ്ങൾക്കുമേലും മററും പലതിനെ അടുപ്പിച്ചു പറയുമ്പോൾ പറയുന്നതു്. ൩. ഒരലങ്കാരം.

സമുച്ഛ്റയം-൧. ഉന്നതി, പൊക്കം. ൨. വിരോധം, ശത്രുത.

സമുജ്ഝിത-വി. ഉപേക്ഷിക്കപ്പെട്ട.

സമുൽക്രമം-മേല്പോട്ടുപൊങ്ങുക.

സമുൽഗം-ചെപ്പ്.

സമുത്ഥ-വി. ൧. ഉയൎന്ന, ൨. ഉത്ഭവിച്ച.

സമുത്ഥാനം-൧. എഴുന്നേല്പ്. ൨. വളൎച്ച. ൩. പുറപ്പാട്. ൪. രോഗത്തിന്റെ പുറപ്പാട്.

സമുല്പത്തി-൧. ജനനം. ൨. സംഭവം.

സമുല്പന്ന-വി. ഉല്പാദിച്ച.

സമുല്പിഞ്ജ-വി, തീരെ നാനാവിധമായ, അത്യന്തം ആകുലമായ.

സമുല്പിഞ്ജം—അത്യന്തം ആകുലമായ സൈന്യാദികളുടെ പേർ, നാനാവിധമായ സൈന്യം.

സമുത്പാദനം-വേരോടെ പിഴുതുകളക.

സമുത്സാരണം-൧. ഒടിച്ചുകളക. ൨. പിൻതുടരുക.

സമുത്സുക-വി. ആഗ്രഹത്തോടു കൂടിയ. ൨. മനസ്സിനു സുഖമില്ലാത്ത, ദുഃഖമുള്ള.

സമുത്സേധം-൧. പൊക്കം. ൨. ഘനം.

സമുദക്ത-വി. ഉയൎത്തപ്പെട്ട, വിലക്കപ്പെട്ട.

സമുദക്തം-കിണറുമുതലായതിൽ നിന്നു കോരി എടുക്കപ്പെട്ട ജലം മുതലായതിന്റെ പേർ, മേല്പോട്ടു ഗമിപ്പിക്കപ്പെട്ട തെന്നൎത്ഥം.

സമുദയം-൧. കൂട്ടം. ൨. യുദ്ധം. ൩. ഉയൎച്ച. ൪. ഉത്സാഹം.

സമുദാഗമം-പൂൎണ്ണജ്ഞാനം.

സമുദായം-൧. കൂട്ടം. ൨. യുദ്ധം.

സമുദിത-വി. നല്ലവണ്ണം ഉദിച്ച, കരേറിയ.

സമുദ്ഗകം, സമുൽഗകം-൧. ചെപ്പ്. ൨. ഒരുമാതിരി യമകമായിട്ടുള്ള ശ്ലോകം.

സമുദ്ഗമം-൧. ഉയൎച്ച. ൨. ഉത്ഭവം.

സമുദ്ഗിരണം-൧. ഛൎദ്ദിക്കുക. ൨. പൊക്കുക.

സമുദ്ഗീൎണ്ണ-വി. ൧. ഛൎദ്ദിക്കപ്പെട്ട. ൨. ഉയൎത്തപ്പെട്ട.

സമുദ്ധത-വി. ൧. ഇളക്കിപ്പറത്തപ്പെട്ട. ൨. ദുൎന്നടപ്പുള്ള. ൩. ഗൎവ്വമുള്ള.

സമുദ്ധരണം-൧. ഛൎദ്ദിച്ചചോറു മുതലായതു്. ൨. വലിച്ചുപൊക്കുക, പൊക്കുക.

സമുദ്രകഫം-കടൽനാക്ക്.

സമുദ്രകാന്താ-൧. നദി. ൨. ചോനകപ്പുല്ല്.

സമുദ്രക്കര-സമുദ്രതീരം.

സമുദ്രക്കാ-ഒരുവക കായ്.

നീർക്കടമ്പിൻകായ് എന്നു തോന്നുന്നു. വെള്ളത്തിലരച്ചുകലക്കിക്കുടിച്ചാൽ കൃമിയെ നശിപ്പിക്കും.

സമുദ്രഗാ-നദി.

സമുദ്രഗുപ്തൻ-ഒരു കവി.

നാലാം ശതവൎഷത്തിന്റെ ഉത്തരാൎദ്ധത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്ന ഗുപ്തവംശ്യനായ രണ്ടാമത്തെ മഹാൻ.

സമുദ്രജം-കടലുപ്പ്.

സമുദ്രതീരം-കടലരികിലുള്ള സ്ഥലം.

സമുദ്രദയിതാ-നദി.

സമുദ്രപ്പച്ച-കരൌഷധം.

സമുദ്രഫലം-സമുദ്രക്കാ.

സമുദ്രമഥനം-പാലാഴിമഥനം. (ചതുർദ്ദശരത്നങ്ങൾ നോക്കുക).

സമുദ്രം-൧. കടൽ. ൨. ഒരു വലിയ തുക. (100,000 മഹാഖർവം).

സമുദ്രലവണം-കടലുപ്പ്.

സമുദ്രസുഭഗാ-ഗംഗാനദി.

സമുദ്രാന്ത-൧. ചോനകപ്പുല്ല്. ൨. കരുപ്പരുത്തി. ൩. വെങ്കൊടിത്തുവ. ൪. ചെങ്കൊടിത്തുവ.

സമുദ്രാന്തം-ജാതിക്ക.

സമുദ്രീയ-വി. സമുദ്രസംബന്ധമുള്ള.

സമുന്ദനം-നനവ്.

സമുന്ന-വി. നനഞ്ഞ.

സമുന്നത-വി. ഉയർന്ന, ഉയർത്തിയ.

സമുന്നതൻ-മഹാൻ.

സമുന്നതി-ഉയർച്ച, ഐശ്വര്യം.

സമുന്നദ്ധ-വി. ൧. ഡംഭമുള്ള. ൨. വിദ്വാൻ എന്ന ഭാവമുള്ള. ൩. ഉത്ഭവിച്ച. ൪. കെട്ടപ്പെട്ട.

സമുന്നയം-൧. ഉയർത്തുക. ൨. ലഭിക്കുക. ൩. സംഭവം.

സമുപഗമം-അടുത്തുവരിക.

സമുപജോഷം-അ. പൂർണ്ണസന്തോഷത്തോടെ. (ഉപയോഷം എന്ന പാഠവും കാണുന്നു).

സമുപസ്ഥാ-അടുത്തുവരിക.

സമൂഢ-വി. ൧. ഒന്നിച്ചുകൂടിയ, ക്രമമായി കൂട്ടിയ. ൨. ശേഖരിച്ച. ൩. വളഞ്ഞ. ൪. ശുദ്ധിയാക്കിയ. ൫. വിവാഹം കഴിക്കപ്പെട്ട.

സമൂരു-വെളുത്ത നിറവും തടിച്ച കഴുത്തുമുള്ള മാൻ.

സമൂലം-വി. ൧. വേരോടുകൂടി. ൨. മുഴുവനും.

സമൂഹക്കാർ-കൂട്ടക്കാർ, യോഗക്കാർ.

സമൂഹഗന്ധം-പച്ചപ്പുഴുവ്.

സമൂഹനം-൧. കൂട്ടം. ൨. ധാരാളസ്ഥിതി.

സമൂഹനി-ചൂൽ.

സമൂഹം-കൂട്ടം, യോഗം.

സമൂഹിക്കുന്നു-കൂട്ടുന്നു.

സമൂഹ്യ-വി. കൂട്ടപ്പെടുവാൻ തക്ക.

സമൂഹ്യം-യാഗത്തിനുള്ള അഗ്നി.

സമൃദ്ധ-വി. ൧. പുഷ്ടിയുള്ള. ൨. വളർന്ന. ൩. ഫലമുള്ള. ൪. ധനമുള്ള.

സമൃദ്ധി-വർദ്ധന, ഉപജീവനത്തിനു ധാരാളം പാങ്ങുണ്ടായിരിക്കുന്ന സ്ഥിതി. സമൃദ്ധി><ദാരിദ്ര്യം.

സമൃദ്ധിയാകുന്നു-വർദ്ധിക്കുന്നു, വളരെയാകുന്നു. (സമൃദ്ധിയാക്കുന്നു-സ. ക്രി.)

സമേത-വി. അടുത്ത, കൂടിയ.

സമേ(ാ)ല്ലകം-കാരീയം.

സം-അ. ൧. ചേർച്ച. ൨. നല്ലവണ്ണം. ൩. കൂട്ടം. ൪. ഒരു ഉപസർഗ്ഗം.

ഇതു ചില വാക്കുകളുടെ ആദിയിൽ ചേർക്കുമ്പോൾ അതിനു ചേർച്ച, നല്ലവണ്ണം മുതലായ അർത്ഥങ്ങൾ കൂടിവരും.

സംജ്ഞ-൧. ഉണർച്ചയുള്ള ബുദ്ധി, ബോധം. ൨. അറിവ്. ൩. ബുദ്ധി, മനസ്സ്. ൪. പേർ. ൫. കൈ കണ്ണ് മുതലായവകൊണ്ടുള്ള അർത്ഥസൂചന. ൬. വിശ്വകർമ്മാവിന്റെ പുത്രി, സൂര്യന്റെ ഭാര്യ.

സൂര്യന്റെ ശോഭ സഹിപ്പാൻ നിവൃത്തിയില്ലാഞ്ഞു ഒരിക്കൽ സംജ്ഞ ഛായയെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ അടുക്കൽ പക

ശം നിയമിച്ചുംവെച്ചു ഒരു പെൺകുതിരയുടെ രൂപത്തെ അവലംബിച്ചു കാട്ടിൽ ചെന്നു തപസ്സുതുടങ്ങി. ഉടൻ സൂര്യൻ ഈ വിവരം ഗ്രഹിച്ചു ഒരാൺകുതിരയുടെ രൂപത്തിൽ സംജ്ഞയെ പ്രാപിച്ചു. രണ്ടശ്വിനികളും രേവന്തനും അപ്പോഴുണ്ടായവരാണ്. തദനന്തരം സംജ്ഞയെ സൂര്യൻ തന്റെ വസതിക്കു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി. പിന്നെയും സൂര്യശോഭ സഹിക്കവയ്യാതെ സംജ്ഞ സങ്കടപ്പെടുന്നതറിഞ്ഞു ആ ശോഭയിൽ അഷ്ടമാംശം വിശ്വകർമ്മാവു കടഞ്ഞെടുത്തു. ദ്യുമയി, മഹാവീര്യ ഇങ്ങിനെയും സംജ്ഞയെ വിളിക്കാറുണ്ട്. (ഛായ എന്ന പദംകൂടി നോക്കുക).

സംജ്ഞൻ-ശിവൻ.

സംജ്ഞപനം-കൊല.

സംജ്ഞാപനം-൧. പറഞ്ഞയക്കുക, നിയോഗിക്കുക, അറിവുകൊടുക്കുക എന്നത്, പഠിപ്പിക്കുക. ൨. വിളിക്കുക. ൩. കൊല, വധം.

സംജ്ഞിത-വി. വിളിക്കപ്പെട്ട.

സംജ്ഞിതം-സംജ്ഞയോടു (പേരോടു) കൂടിയത്.

സംജ്ഞു-തമ്മിൽ അത്യന്തമടുപ്പമുള്ള മുട്ടുകാലോടുകൂടിയവൻ.

സമ്പതനം, സമ്പാതം-ഒരുമിച്ചു ചേരുകയെന്നുള്ളത്.

സമ്പൽ, സമ്പത്ത്-൧. ശുഭം. ൨. വൃദ്ധി. ൩. സമ്പത്ത്. ൪. ശ്രേഷ്ഠത. ൫. ധനം, ദ്രവ്യം. ൬. വിജയം. ൭. ഭാഗ്യം. ൮. നിറവ്. ൯. ലാഭം.

സമ്പൽക്കരി-൧. ലക്ഷ്മി. ൨. വൈശ്രവണന്റെ ഭാര്യ.

സമ്പൽദ്വയം-ദൈവം, ആസുരം

സമ്പത്തി-൧. ശുഭം. ൨. ദ്രവ്യവർദ്ധന. ഭാഗ്യം, ഐശ്വര്യം. ൩. വിജയം. ൪. നന്മ. ൫. യോഗ്യമായ സ്ഥിതി.

സമ്പദാകരം-സമ്പത്തു വർദ്ധിപ്പാനുള്ള മാർഗ്ഗം, മുതൽ വർദ്ധിക്കുന്നത്.

സമ്പദ്വരൻ-രാജാവ്.

സമ്പന്ന-വി. ൧. മികച്ച, പൂർണ്ണമായ. ൨. ധനമുള്ള, ഐശ്വര്യമുള്ള. ൩. മുഴുവനാക്കിയ. ൪. തികവായി വന്ന. ൫. ശരിയായ.

സമ്പന്നൻ-൧. ധനവാൻ. സമ്പന്നൻ. > <ദേവേന്ദ്രൻ. ൨. ശിവൻ.

സമ്പന്നാ-ധനമുള്ളവൾ.

സമ്പരായ(യി)കം-യുദ്ധം.

സമ്പരായം-൧. യുദ്ധം. ൨. ആപത്ത്. ൩. ഭാവിസ്ഥിതി.

സമ്പർക്കം-൧. സംസർഗ്ഗം, ചേർച്ച, സംബന്ധം.

'സജ്ജനസമ്പർക്കവും പുണ്യതീർത്ഥങ്ങളും'
(ഭാഗവതം)

സ്പർശനം. ൨. കൂട്ട്. ൩. സമൂഹം.

സമ്പാ-മിന്നൽ.

സമ്പാക-൧. തർക്കശാസ്ത്രം പഠിച്ച. ൨. ഹീനമായ. ൩. ലജ്ജയില്ലാത്ത.

സമ്പാകം-൧. വൻകൊന്നവൃക്ഷം. ൨. മുദ്ഗരം.

സമ്പാടം-തമ്മിൽ മുറിക്കുന്ന സ്ഥലം.

സമ്പാതം-൧. വീഴ്ച. ൨. കൂട്ടിമുട്ടൽ.

സമ്പാതി-ഒരുപക്ഷി, ശ്രീരാമന്റെ ഒരിഷ്ടൻ, ഗരുഡപുത്രൻ, ജടായുസ്സിന്റെ സഹോദരൻ.

സമ്പാദനം-സമ്പാദിക്കൽ.

സമ്പാദിക്കുന്നു-നേടുന്നു, ദ്രവ്യം സൂക്ഷിക്കുന്നു.

സമ്പാദിത-വി. സമ്പാദിക്കപ്പെട്ട.

സമ്പാദ്യ-വി. സമ്പാദിക്കത്തക്ക.

സമ്പുടകം-മൂടിയുള്ള ഒരുമാതിരി പെട്ടി.

സമ്പുടിതം-രാമായണം ഇരുപത്തിനാലു വൃത്തത്തിലെ വൃ-ം, ൨൧-ം. വൃത്തങ്ങൾ.

സമ്പൃജനം-ബഹുമാനിപ്പ്.

സമ്പൂർണ്ണ-വി. തികഞ്ഞ, എല്ലാം, മുഴുവനായ.

സമ്പൃക്ത-വി. ൧. കൂട്ടിച്ചേൎക്കപ്പെട്ട. ൨. നിത്യസംബന്ധമുള്ള.

സമ്പ്രക്ഷാളനം-൧. കഴുകൽ. ൨. കുളി.

സമ്പ്രണേതാവ്-൧. ഭരണകൎത്താവ്. ൨. ന്യായാധിപതി.

സമ്പ്രതി-അ. ൧. അപ്പോൾ ൨. ഇപ്പോൾ.

സമ്പ്രതി-൧. കണക്കെഴുത്തുകാരിൽ ഒരു പ്രമാണി. ൨. ആ വേല.

സമ്പ്രതിക്കണക്ക്-സമ്പ്രതിപ്പിള്ളയുടെ വേല.

സമ്പ്രതിക്കാരൻ-സമ്പ്രതിപ്പിള്ള.

സമ്പ്രതിപത്തി-൧. ലാഭം, ലഭിക്കുക ൨. ഉടമ്പടി. ൩. ആക്രമം. ൪. സംഭവം.

സമ്പ്രതിപ്പിള്ള- കണക്കെഴുത്തുകാരിൽ പ്രമാണി, സമ്പ്രതി.

സമ്പ്രതിരോധകം-൧. പൂൎണ്ണമായ തടവ്, തടസ്ഥം. ൨. തടവിൽ വെക്കുക. ൩. പാറാവ്.

സമ്പ്രതീക്ഷ-ഊഹം.

സമ്പ്രതീതി-ഖ്യാതി, കേൾവി.

സമ്പ്രത്യയം-൧. ബോധഹേതു. ൨. ഉടമ്പടി.

സമ്പ്രദാനം-൧ അശേഷമായി കൊടുക്കുക. ൨. ദാനം. ൩. ചതുൎത്ഥിവിഭക്തിയുടെ പ്രയോഗം. ൪. വിവാഹമായി കൊടുക്കുക. ൫. സമ്മാനം, ദാനം.

സമ്പ്രദാനീയം-സമ്മാനം, ദാനം.

സമ്പ്രദായക്കാരൻ-൧. സൂത്രക്കാരൻ, തട്ടിപ്പുകാരൻ, ൨. പാരമ്പൎയ്യമായിട്ടു ചില വിദ്യയുള്ളവൻ. ൩. സമൎത്ഥൻ.

സമ്പ്രദായം-൧. സൂത്രം. ൨. സാമൎത്ഥ്യം. ൩. പാരമ്പൎയ്യന്യായം. ൪. തട്ടിപ്പ്. ൫. മാതിരി.

സമ്പ്രദായി-വി. ൧. സൂത്രക്കാരൻ, തട്ടിപ്പുകാരൻ. ൨. പാരമ്പൎയ്യക്കാരൻ. ൩. സമൎത്ഥൻ.

സമ്പ്രധാനം-൧. അറിവ്. ൨. നിശ്ചയം

സമ്പ്രധാരണം-നിശ്ചയം.

സമ്പ്രപാദം-ചുററിത്തിരിയുക.

സമ്പ്രപന്ന-വി. വന്നിട്ടുള്ള, പ്രാപിച്ച.

സമ്പ്രഭിന്ന-വി. ചീന്തിയ, കീറിയ, പിളൎന്ന.

സമ്പ്രയോഗം-൧. ചേൎച്ച. ൨. ചട്ടം. ൩. സുരതം. ൪. കൺകെട്ടുവിദ്യ

സമ്പ്രവൃത്തോക്തി-പ്രവൃത്തിക്കു ശരിയായ വാക്കു.

സമ്പ്രസാരണം-വ്യാകരണത്തിൽ) യ്, വ്, ര്, ല് എന്നീ അക്ഷരങ്ങൾ ഇ, ഉ, ഋ, ഌ എന്നായിത്തീരുക.

സമ്പ്രഹാരം-൧. യുദ്ധം. വഴിപോലെ പ്രഹരിക്കുക എന്നൎത്ഥം. ൨. വധം. ൩. അടി.

സമ്പ്രാപ്ത-വി. ൧. ലഭിച്ച. ൨. പ്രാപിച്ച.

സമ്പ്രാപ്തി-൧. ലാഭം. ൨. പ്രാപിക്കൽ.

സമ്പ്രീതി-൧. സ്നേഹം. ൨. സന്തോഷം.

സമ്പ്രോക്ഷണം-പുണ്യാഹം.

സംഫാലം-കറിയാട്ട്.

സംഫുല്ല-വി. വിടൎന്ന.

സംബദ്ധ-വി. ൧ യോഗ്യതയുള്ള, പ്രാപ്തിയുള്ള, ശേഷിയുള്ള. ൨. ചേൎച്ചയുള്ള.

സംബന്ധകൻ-സ്നേഹിതൻ.

സംബന്ധം-൧. ചേൎച്ച, ഉടപ്പം, ൨. ഉരുത.

സംബന്ധാതിശയോക്തി-ഒരലങ്കാരം.

സംബന്ധി-വി. ൧. സംബന്ധമുള്ള. ൨. സൽസ്വഭാവമുള്ള.

സംബന്ധിക്കുന്നു-ചേരുന്നു.

സംബന്ധിച്ച്-അ. കുറിച്ച്, പറ്റി.

സംബം-ജലം.

സംബരൻ-ഒരസുരൻ, ('ശംബരൻ' നോക്കുക).

സംബരം-. വെള്ളം൧. ൨. നീർമരുത്. ൩. മറിമാൻ. ൪. ഒരു പൎവ്വതം.

സംബൎഹണം-൧. വളൎച്ച. ൨. ശിഞ്ജനം

സംബളം-൧. വഴിച്ചെലവിനുള്ള സാധനം. ൨. വെള്ളം.

സംബാകൃത-വി. ഇരുച്ചാലുഴുത.

സംബാധം-ഇടുക്കമുള്ളതു്, ഇടുകുറഞ്ഞതു്.

സംബാധനം-മുട്ടിക്കുക, തടയുക, തട്ടിക്കുക.

സംബുദ്ധ-വി- നല്ലപോലെ ഗ്രഹിച്ച.

സംബുദ്ധി-൧. നല്ലബുദ്ധി. ൨. പൂൎണ്ണബോധം. ൩. വിളി. ൪. (വ്യാകരണത്തിൽ) സംബോധനവിഭക്തി.

സംബോധനം-വിളി.

സംബോധം-൧. അറിവ്. ൨. തെളിവ്.

സംഭക്തം-വി. ൧. വിഭാഗിക്കപ്പെട്ട, പങ്കിട്ട, ൨. വിശ്വസ്തതയുള്ള. ൩. കൈവശമുള്ള.

സംഭക്തി-൧. വിഭാഗം. ൨. ബഹുമാനം.

സംഭഗ്നൻ-ശിവൻ.

സംഭഗ്നം-വി. ൧. പൊളിഞ്ഞ, ഉടഞ്ഞ ൨. ചിതറിക്കപ്പെട്ട.

സംഭരിക്കുന്നു-സമ്പാദിക്കുന്നു, നേടുന്നു.

സംഭവം-൧. ജനനം, ഉത്ഭവം. ൨. കാരണം.

സംഭവിക്കുന്നു-ഉണ്ടാകുന്നു.

സംഭാരം-൧. ഒരുക്കം, വട്ടംകൂട്ടുക. ൨. കൂമ്പാരം, കൂട്ടം. ൩. രക്ഷിക്ക. ൪. പൂൎണ്ണത. ൫. (മ) അധികം വെള്ളംകൂട്ടിയ മോര്.

സംഭാവന-൧. ബഹുമാനം, വന്ദനം. ൨. ഒരലങ്കാരം.

സംഭാവനം, സംഭാവം-വന്ദിക്ക, ബഹുമാനിക്ക.

സംഭാവിക്ക-മാനിക്ക.

സംഭാവിത-വി. ൧. വന്ദിക്കപ്പെട്ട, മാനിക്കപ്പെട്ട. ൨. സംഭവിക്കാനുള്ള.

സംഭാവ്യത- സംഭവിക്കത്തക്കതായുള്ള അവസ്ഥ.

സംഭാവ്യൻ-ബഹുമാനിക്കത്തക്കവൻ.

സംഭാഷ-൧. സംഭാഷണം. ൨. പടവിളി.

സംഭാഷം-സംസാരം.

സംഭാഷണം, സംഭാഷാ-൧. സംസാരം, വൎത്തമാനം പറക. ൨. പടവിളി. ൩. ഉടമ്പടി.

സംഭാഷമാണൻ-സംഭാഷണം ചെയ്യുന്നവൻ.

സംഭാഷിത-വി. വൎത്തമാനം പറയപ്പെട്ട.

സംഭാഷിതം-സംസാരം, വൎത്തമാനം.

സംഭിന്ന-വി. ൧. വേർപെട്ട. ൨. ഇളക്കപ്പെട്ട.

സംഭുക്ത-വി. ഭുജിക്കപ്പെട്ട, നല്ലവണ്ണം അനുഭവിച്ച.

സംഭൂത-വി. സംഭവിച്ച, ജനിച്ച.

സംഭൂതി-൧. ഉൽപത്തി, ജനനം. ൨. ശക്തി. ൩. യോഗ്യത.

സംഭൂയസമുത്ഥാനം-പങ്കുകച്ചവടം.

സംഭൃത-വി. ൧. ശേഖരിക്കപ്പെട്ട. ൨. ഒരുങ്ങിയ. ൩. സമ്പാദിക്കപ്പെട്ട. ൪. നിറഞ്ഞ. ൫. രക്ഷിക്കപ്പെട്ട. ൬. തയ്യാറാക്കിയ. ൭. ലഭിക്കപ്പെട്ട. ൮. വളർത്തിയ, രക്ഷിച്ച.

സംഭൃതി-൧. പോഷണം ൨. അധികത. ൩. ഒരുക്കുക. ൪. കൂട്ടം. ൫. രക്ഷ.

സംഭേദം-൧. പിളർപ്പ്. ൨. രണ്ട് ആറു കൂടുന്ന സ്ഥലം. ൩. ആറുവാ ൪. ചേർച്ച.

സംഭോഗം-൧. സുഖാനുഭവം ൨. സന്തോഷം. ൩. കൂടിച്ചേർച്ച. ൪. പ്രയോഗം. ൫. ശൃംഗാരത്തിൽ ഒരിനം.

സംഭോഗി-വി സംഭോഗമുള്ള.

സംഭ്രമം-൧. ഹർഷം മുതലായതു നിമിത്തം കർത്തവ്യകർമ്മങ്ങളിലുള്ള ചാപലവിശേഷം (പരിഭ്രമം). ൨. ബദ്ധപ്പാട്. ൩. ഭയം. ൪. ചുററിത്തിരിച്ചൽ. ൫. ബഹുമാനം. ൬. വേഗം. ൭. കുഴപ്പം. ൮. മൂഢത്വം. ൯. ചൊടിപ്പ്.

സംഭ്രമിക്കുന്നു-൧. കുഴങ്ങുന്നു. ൨. ചുററിത്തിരിയുന്നു.

സംഭ്രാന്തി-ഭ്രമം, ഇളക്കം.

സമ്മത-വി. ൧. സ്നേഹിച്ച. ൨. തുല്യതയുള്ള. ൩. വിചാരിച്ച. ൪. വഴിപോലെ ബഹുമാനിച്ച.

സമ്മതക്കച്ചീട്ട്-ഉടമ്പടിക്കച്ചീട്ട്.

സമ്മതക്കാരൻ-കൊള്ളാകുന്നവൻ, സമ്മതമുള്ളവൻ.

സമ്മതം, സമ്മതി-൧. ഇഷ്ടം, അഭിപ്രായം. ൨. അനുസരണം. ൩. ആഗ്രഹം. ൪. കല്പന. ൫. അനുവാദം. ൬. ബോധം. ൭. വണക്കം.

സമ്മതിക്കുന്നു-അനുവദിക്കുന്നു, ബോധിക്കുന്നു.

സമ്മദ-വി. സന്തോഷമുള്ള.

സമ്മദം-സുഖം. നല്ല സന്തോഷമെന്നർത്ഥം.

സമ്മന്ത്രണം-ആലോചന.

സമ്മർദ്ദനം-നല്ലവണ്ണം മർദ്ദിക്ക.

സമ്മർദ്ദം-തിക്കൽ. ഉ-ം, ജനസമ്മർദ്ദം.

സമ്മർദ്ദിക്കുന്നു-തിക്കുന്നു, കുഴക്കുന്നു.

സമ്മർദ്ദിത-വി. വഴിപോലെ മർദ്ദിക്കപ്പെട്ട.

സമ്മാനം-൧. ദാനം, ഇനാം. ൨. ബഹുമാനം. സമ്മാനം >< അവമാനം.

സമ്മാനവാക്ക്-സ്തുതി.

സമ്മാനിക്കുന്നു-൧. ബഹുമാനിക്കുന്നു. ൨. ദാനംചെയ്യുന്നു.

സമ്മാനിത-സമ്മാനിക്കപ്പെട്ട.

സമ്മാർജ്ജനം-വെടിപ്പാക്കുക.

സമ്മാർജ്ജിനി-ചൂൽ. വഴിപോലെ ശുദ്ധിവരുത്തുന്നതെന്നർത്ഥം.

സമ്മിത-വി. കൂടിയ.

സമ്മിതൻ-തുല്യൻ.

'ഭൂപതിഭൂതിവിഭൂഷണസമ്മിതൻ'
(അദ്ധ്യാത്മരാമായണം)

സമ്മിശ്ര-വി. ചേർക്കപ്പെട്ട, കൂട്ടിക്കലർന്ന.

സമ്മീല(ല)നം-൧. (കണ്ണ്) അടയ്ക്കൽ, (പുഷ്പം) അടയുക. ൨. മൂടുക.

സമ്മീലിത-വി. ചേർന്ന.

സമ്മുഖ-വി. എതിരിട്ട, നേരെ വന്ന.

സമ്മുഖം-അഭിമുഖം.

സമ്മുഗ്ദ്ധ-വി. ൧. ഭംഗിയുള്ള. ൨. മൂഢതയുള്ള.

സമ്മൂർച്ഛനം-൧. മോഹാലസ്യം. ൨.

ഉയർച്ച. ൩. സർവ്വത്രവ്യാപ്തി, എല്ലാടവുമുള്ള വ്യാപനം.

സമ്മൂർച്ഛനോൽഭവം-മീൻ.

സമ്മൃഷ്ട-വി. ൧. അടിക്കപ്പെട്ട, ൨. ശുദ്ധിയാക്കപ്പെട്ട.

സമ്മൃഷ്ടം-കല്ല്, മണ്ണ് മുതലായവ നീക്കി പരിശോധിച്ചുണ്ടാക്കിയ അന്നാദി.

സമ്മേളനം-ചേർച്ച.

സമ്മോചനം-വിടുതൽ, അയക്കൽ.

സമ്മോദം-സന്തോഷം.

സമ്മോഹന-വി. മോഹിപ്പിക്കുന്ന.

സമ്മോഹനം-വശീകരണം.

സമ്മോഹനാസ്ത്രം-കാമദേവന്റെ ഒരു ശരം, മോഹിപ്പിക്കുന്ന അമ്പ്.

സമ്മോഹം-൧. ഇച്ഛ. ൨. കുഴപ്പം. ൩. മൌഢ്യം.

സമ്യച്-൧. വഴിപോലെ. ൨. കൂടെപ്പോകുന്ന. ൩. സത്യം. ൪. എല്ലാം.

സമ്യക്-അ. ൧. വഴിപോലെ. ൨. അശേഷമായി, മുഴുവനും.

സമ്രാൾ (ട്ട്)-ചക്രവർത്തി, രാജസൂയം കഴിച്ച രാജാവ്, ദ്വാദശരാജമണ്ഡലാധിപതിയായ രാജാവ്, സാർവ്വഭൌമൻ. വഴിപോലെ ശോഭിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. (സമ്രാട്ട് > < സാമന്തൻ).

സംയൽ-യുദ്ധം. കഴിയുന്നപ്രകാരം യതിക്ക എന്നർത്ഥം.

സംയത-വി. കെട്ടപ്പെട്ട.

സംയതൻ-ബന്ധിക്കപ്പെട്ടവൻ, കയറു മുതലായതിനാൽ കെട്ടപ്പെട്ടവൻ.

സംയമനം-ബന്ധനം, അടക്കം.

സംയമനി-യമന്റെ നഗരം.

സംയം-അസ്ഥിക്കൂട്.

സംയമം—സകലേന്ദ്രിയങ്ങളെയും അടക്കിച്ചെയ്യേണ്ടതായ യോഗാംഗം, അടക്കം, ഇന്ദ്രിയനിഗ്രഹം, അത്യുൽകൃഷ്ടമായ ഉപരതി.

സംയമനി-പ്രേതനാഥന്റെ രാജധാനി.

സംയമിക്കുന്നു-അടക്കുന്നു.

സംയാത്ര-കടൽസഞ്ചാരം.

സംയാനം-൧. കൂടെ പോവുക. ൨. ഉത്തരീയം.

സംയാമം-അടക്കം, ഇന്ദ്രിയനിഗ്രഹം, അത്യുൽകൃഷ്ടമായ ഉപരതി.

സംയുക്-വി. നല്ല ലക്ഷണങ്ങളോടുകൂടിയ.

സംയുക്ത-വി. കൂടിയ.

സംയുഗം-യുദ്ധം. വഴിപോലെ കൂടിച്ചേരുക എന്നർത്ഥം.

സംയുത-വി. കൂടിയ, ചേർന്ന.

സംയോഗം-൧. ചേർച്ച. സംയോഗം > < വിയോഗം. ൨. കാവ്യഗുണങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

സംയോഗിക്കുന്നു-ചേരുന്നു.

സംയോജനം-ചേർച്ച.

സംയോജിക്കുന്നു-ചേരുന്നു. (സ ക്രി. സംയോജിപ്പിക്കുന്നു).

സംയോജിത-വി. ചേർക്കപ്പെട്ട, സംയോജിപ്പിക്കപ്പെട്ട, കൂട്ടപ്പെട്ട.

സംരക്ത-വി. ൧. മോഹമുള്ള. ൨. അനുരാഗമുള്ള. ൩. ചെന്നിറമുള്ള. ൪. ചുവന്ന. ൫. കോപിച്ച.

സംരക്ഷണ, സംരക്ഷണം-രക്ഷിക്ക.

സംരംഭം-൧. സ്വപക്ഷസ്ഥാപനവ്യസനംകൊണ്ടു മതിമറക്കുക. ൨. കോപം. ൩. അഹംഭാവം. ൪. അത്യാഗ്രഹം. ൫. ഇളക്കം.

സംരാധനം-ഉറപ്പായ ധ്യാനം.

സംരാവം-ഒച്ച, ശബ്ദം.

സംശ്രദ്ധ-വി. ൧. വിശ്വാസമുള്ള. ൨. പൂജിച്ച, മുടച്ച.

സംരോധം-വിരോധം.

സംരോധിക്കുന്നു-വിരോധിക്കുന്നു.

സംലാപം— പരസ്പരസംഭാഷണം, സംബോധനാപൂർവ്വകമായിട്ടുള്ള ഭാഷണം. വ്യക്തമായി പറയുക എന്നർത്ഥം. (മറ്റൊരു പര്യായം-ആഭാഷണം).

സംവൽ— വിക്രമാദിത്യന്റെ ആണ്ട്, സംവത്സരം.

സംവത്സരം-ആണ്ട്. ഋതുക്കളുടെ നല്ല വാസസ്ഥാനം എന്നർത്ഥം.

സംവനനം— മണിമന്ത്രൗഷധാദികളെക്കൊണ്ടു ചെയ്യപ്പെടുന്ന വശീകരണം. (പാഠഭേദം-സംവപനം, സംവദനം).

സംവ്യയനം ചെയ്യുന്നു-മൂടുക്കുന്നു.

സംവരണൻ-ഒരു രാജാവ്.

ഭരതന്റെ പ്രപൌത്രനായ ഹസ്തിയുടെ പൌത്രൻ അജമീഢൻ. ഇദ്ദേഹത്തിനു നാലു പത്നികളിൽ ൨൪൦൦ മക്കളുണ്ടായി. അവരിൽ സംവരണൻ വംശധരൻ. സൂര്യപുത്രിയായ തപതിയെ വേട്ടു. ഇവരുടെ സന്താനമാണ് കുരു. സൂര്യവംശജനാണ്. ഹസ്തിനാപുരത്തിൽ നിന്നു ഇദ്ദേഹത്തെ പാഞ്ചാലർ ഓടിച്ചുകളഞ്ഞു. വസിഷ്ഠൻ പുരോഹിതനായ ശേഷം രാജ്യം തിരിയെ ലഭിച്ചു.

സംവരണം-൧, ഒരു നാടകം. ൨. മൂടി, മറവ്.

സംവരം-൧. വെള്ളം. ൨. മറിമാൻ. ൩. മൂടി. ൪. ചിറ, അണ.

സംവരൻ-ഒരു രാക്ഷസൻ.

സംവർഗ്ഗൻ-അഗ്നി.

സംവർത്തകൻ-ബലഭദ്രൻ.

സംവർത്തകി-ബലഭദ്രൻ.

സംവർത്തകം-ബലഭദ്രന്റെ ആയുധമായ കലപ്പ.

സംവർത്തൻ-ബൃഹസ്പതിയുടെ അനുജൻ, ഒരു ധർമ്മശാസ്ത്രകർത്താവ്.

സംവർത്തം-൧. പ്രളയം. ജഗത്തിന്റെ പ്രകൃതിമാററ കാലം എന്നർത്ഥം. ൨. മേഘം.

സംവർത്തി(ക)-താമരപ്പൂ മുതലായതിന്റെ അകത്തെ പുതിയ ഇതൾ. മറെറാരു പര്യായം-നവദളം.

സംവർദ്ധക-വി. വർദ്ധിപ്പിക്കുന്ന.

സംവലനം-ചേർച്ച, കലർച്ച.

സംവസഥം-ഗ്രാമം. സുഖമായി പാർക്കുന്നേടമെന്നർത്ഥം.

സംവസിക്കുന്നു-പാർക്കുന്നു.

സംവഹൻ-ഏഴു വായുക്കളിൽ മൂന്നാമത്തേത്.

(സപ്തമാരുതന്മാർ എന്നതു നോക്കുക).

സംവഹനം-൧. ചുമക്കുക. ൨. കൈകാൽ മുതലായ അംഗങ്ങളെ തലോടുക. (ശരിയായ പാഠം 'സംവാഹനം' എന്നാണ്).

സംവഹിക്കുന്നു-൧. ചുമക്കുന്നു. ൨. തിരുമ്മുന്നു.

സംവാദം-സംഭാഷണം.

സംവാസം-വീട്, പാർക്കുന്ന സ്ഥലം.

സംവാസിത-വി. സുഗന്ധം വരുത്തിയ

സംവാഹകൻ-കാലു തിരുമ്മുന്നവൻ, പരിചാരകൻ.

സംവാഹനം-൧. കാലു തിരുമ്മുക. ൨. ചുമക്കുക.

സംവിൽ-൧. ബുദ്ധി. സമ്യക്കാകുംവണ്ണമുള്ള അറിവിനു കാരണം എന്നർത്ഥം. ൨. ജ്ഞാനം. ൩. സംഭാഷണം. ൪. സമ്മതം. ൫. കൊടി, അടയാളം. ൬. യുദ്ധം. ൭. മുളമ്പഴി. ൮. അറിവ്

ൻ. പട്ടവിളി. ൬. പേർ. ൭. ആചാരം. ൮. ക്രിയാനാമം. ൯. സങ്കേതം.

സംവിദാ-ഉടമ്പടി, ഏർപ്പാട്, കരാർ.

സംവിദിത-വി. അറിയപ്പെട്ട.

സംവിദ്രൂപം-ബോധരൂപം.

സംവിധാനം-ചെയ്ക.

സംവിഭാഗം-പങ്കിടുക, പങ്ക്.

സംവിഷ്ട-വി. ൧. കിടക്കുന്ന, ഉറങ്ങുന്ന. ൨. ഒന്നിച്ചു പ്രവേശിച്ച. ൩. വസ്ത്രം ധരിച്ച. ൪. ഒന്നിച്ചിരുന്ന.

സംവീക്ഷണം-അന്വേഷണം.

സംവീത-വി. ചുററപ്പെട്ട.

സംവീതം-൧. ചുററപ്പെട്ടത്. ൨. നദി മുതലായതിനാൽ ചുററപ്പെട്ട ദ്വീപു മുതലായത്.

സംവൃത-വി. ൧. ചുററപ്പെട്ട. ൨. മറയ്ക്കപ്പെട്ട. ൩. അടയ്ക്കപ്പെട്ട. ൪. ചുരുക്കിയ. ൫. മൂടപ്പെട്ട.

സംവൃതം-൧. രഹസ്യസ്ഥലം, രഹസ്യം. ൨. ഒരുമാതിരി ഉച്ചാരണം.

കൃഷ്ണന്, പറഞ്ഞിട്ട് ഇത്യാദികളിലെപ്പോലെ അസ്ഫുടമായി ഒരു ഉം വലിവോടുകൂടി ഉച്ചരിക്കുന്ന ഉകാരം. ഇതു് ് ഈ വിധം (അർദ്ധചന്ദ്രം) അടയാളം ഇട്ടു എഴുതണം.

ഈ ഉകാരത്തിന് അടുത്തു പിമ്പിൽ സ്വരം ഇരുന്നാൽ മുൻ ഉകാരം സംവൃതമായിരിക്കണം. ഉ-ം "മാധവന് ഇപ്പോൾ നല്ല കാലമാണ്. അവന് എപ്പോഴും കച്ചവടത്തിൽ ലാഭം കിട്ടുന്നു"

സംവൃത്ത-വി. ൧. മറയ്ക്കപ്പെട്ട. ൨. ആയ, തീർന്ന, കഴിഞ്ഞ. ൩. നിവർത്തിക്കപ്പെട്ട, തീർക്കപ്പെട്ട,

സംവൃത്തൻ-വരുണൻ.

സംവൃത്തി-൧. മറവ്. ൨. മൂടി, അടപ്പ്. ൩. രഹസ്യകാര്യം. ൪. അനുഭവം.

സംവേഗം-പരിഭ്രമം, സംഭ്രമം, തിടുക്കം, ഭയാദികളെക്കൊണ്ടുഴലുക.

സംവേദം-൧. അറിവ്. ൨. സുഖദുഃഖാദ്യനുഭവം. ൩. വേദന.

സംവേശം-൧. ഉറക്കം. ജീവാത്മാവ് സൂക്ഷ്മശരീരത്തെ സ്വപ്നാവസ്ഥയിൽ വഴിപോലെ പ്രവേശിക്കുന്നതിനാൽ ഈ അർത്ഥം വന്നു.

൨. സ്വപ്നം. ൩. സ്ത്രീപുരുഷന്മാരുടെ തമ്മിലുള്ള ചേർച്ച. ൪. ഇരിക്കുന്നതിനുള്ള സാധനം.

സംവേശനം-ഉറക്കം. (ഉത്ഥാപനം എഴുന്നേല്പൽ).

സംവേശനോത്ഥാപനം=ഉറക്കവും എഴുന്നേല്പലും.

സംവ്യാനം-൧. ഉത്തരീയം, രണ്ടാംമുണ്ട്, മേൽപുടവ (ഇടത്തെത്തോളിൽ ധരിക്കുന്നവസ്ത്രം) ൨. വസ്ത്രം. ൩. മൂടി.

സംശപ്തകൻ-യുദ്ധത്തിൽനിന്നു പിൻതിരിയുകയില്ലെന്നു സത്യം ചെയ്തിട്ടുള്ളവൻ.

('ഞങ്ങൾ ഒരിക്കലും മടങ്ങുകയില്ല' എന്നു ശപഥം ചെയ്തു പുറപ്പെട്ട് യുദ്ധത്തിൽനിന്നു പിൻതിരിയാതിരിക്കുന്നവരത്രേ സംശപ്തകന്മാർ).

സംശയം-സന്ദേഹം, നിശ്ചയമില്ലായ്ക. 'പരമാർത്ഥബോധംകൂടാതെ ഉഭയകോടിയിലുമിരിക്കുന്നതെന്നർത്ഥം. മററു പര്യായങ്ങൾ-വിചികിത്സ, സന്ദേഹം, ദ്വാപരം.

സംശയാപന്നമാനസ— വി. മനസ്സിൽ സംശയമുള്ള.

സംശയാലു, സംശയിതാവ്- വി. സംശയമുള്ള.

സംശയിക്കുന്നു-സന്ദേഹിക്കുന്നു.

സംശയിത-വി. സംശയമുള്ള.

സംശരണം-യുദ്ധത്തിന്റെ ആരംഭം, ആക്രമണം.

സംശിത-വി. ൧. നിശ്ചയമുള്ള. ൨. സാധിച്ച, നിവൎത്തിച്ച.

സംശിതി-സംശയം.

സംശുദ്ധി-പ്ര. പരിശുദ്ധി. ൨. സംശയനിവൃത്തി.

സംശോധനം-വെടിപ്പാക്കുക.

സംശ്യാന-വി. ചുരുക്കിയ, കറച്ച.

സംശ്രയം-പ്ര. ആശ്രയം. ൨. ആറു നയങ്ങളിൽ ഒന്ന്. സഹായം അപേക്ഷിക്കുന്നതത്രെ സംശ്രയം.

സംശ്രവണം— ൧. കേൾക്കുക. ൨. ചെവി.

സംശ്രവം—അംഗീകാരം, പ്രതിജ്ഞ (ഏല്ക്കുക), ആണയിടുക.

സംശ്രിത-വി. ൧. ആശ്രയിച്ച, അംഗീകരിക്കപ്പെട്ട. ൨. ചേൎന്ന. ൩. രക്ഷിക്കപ്പെട്ട.

സംശ്രിതൻ-ആശ്രിതൻ, സേവകൻ.

സംശ്രുത-വി. അംഗീകരിക്കപ്പെട്ട, പ്രതിജ്ഞചെയ്യപ്പെട്ട.

സംശ്ലിഷ്ട-വി. ൧. ആലിംഗനം ചെയ്യപ്പെട്ട. ൨. കൂട്ടിച്ചേൎത്ത.

സംശ്ലേഷം-തഴുകൽ, ആലിംഗനം.

സംശ്ലേഷണം(ണാ)-കെട്ടു, ചേൎപ്പ്.

സംസക്ത-വി. ൧. അടുത്ത. ൨. ഇടയിൽ മറെറാന്നില്ലാത്തവിധം തമ്മിൽ കൂടിച്ചേൎന്ന, ചേൎന്ന, പററിയ. ൩. കെട്ടപ്പെട്ട.

സംസക്തി-പ്ര. സമീപത, വലിയ അടുപ്പം. ൨. പരിചയം, സ്നേഹം. ൩. ചേൎച്ച, സംബന്ധം, സംഗം. ൪. കെട്ടു. ൫. ഭക്തി.

സംസൽ(ദ്)-സ്ത്രീ. കൂട്ടം, സമൂഹം. ഒന്നിച്ചിരിക്കുന്ന ദമെന്നൎത്ഥം.

'സംസത്തിങ്കലിട്ടിഴച്ചു'

(കാവ്യവൃത്തം വഞ്ചിപ്പാട്ട്)

സംസരണം-പ്ര. വിശാലമായ രാജവഴി. ജനങ്ങൾ യോഗംചേൎന്ന സഞ്ചരിക്കുന്നേടമെന്നൎത്ഥം. ൨. പടയുടെ നിൎവിഘ്നമായ ഗമനം. ൩. ലോകം. ൪. യുദ്ധത്തിന്റെ ആരംഭം. ൫. പ്രാണികളുടെ ജനനമരണരൂപമായ സംസാരം. ൬. ഗമനം. വഴിപോലെ ഗമിക്കുക എന്നു ശബ്ദാൎത്ഥം. ൭. സത്രം.

സംസൎഗ്ഗം-പ്ര. അന്യോന്യത. ൨. സംബന്ധം.

സംസൎജ്ജനം-വിട്ടുതൽ.

സംസൎപ്പണം-പ്ര. ഇഴഞ്ഞുനടക്ക. ൨. നിരച്ചിരിയാത്തപ്പോൾ എതിൎക്കുക.

സംസാരഗുരു-കാമദേവൻ.

സംസാരം – പ്ര. ജനനവും മരണവും, ലോകവിഷയം, അൎത്ഥപുത്രകളത്രാദികളിൽ ഭ്രമിച്ചിട്ടു ജനനമരണങ്ങൾക്കു വശവൎത്തിയായി ഉഴലുന്ന അവസ്ഥ. ൨. ലോകം. ൩. (മ) സംഭാഷണം. ൪. മാൎഗ്ഗം, വഴി.

സംസാരി-വി. സംസാരമുള്ള, ലൌകസംബന്ധമുള്ള.

സംസാരി-പ്ര. ജീവനുള്ള ജന്തു ൨ (മ) വ്യവഹാരക്കാരൻ.

സംസാരിക്കുന്നു-സംഭാഷണംചെയ്യുന്നു.

സംസിക്ത-വി. തളിക്കപ്പെട്ട, നനച്ച.

സംസിദ്ധ-വി. സാധിച്ച, നിവൎത്തിച്ച.

സംസിദ്ധി-പ്ര. സ്വഭാവം. ൨. ശീലം.

൩. മുൻകോപമുള്ള സ്ത്രീ. ൪. തീൎച്ച, നിവൃത്തി.

സംസേവനം-ആശ്രയിച്ചു നില്ക്കുക, പ്രതീക്ഷിക്കുക.

സംസൃതി-൧. ലോകം. ൨. ഒഴുക്ക്.

സംസൃഷ്ട-വി. ൧. ചേൎക്കപ്പെട്ട, തിരിയെ കൂട്ടിച്ചേൎക്കപ്പെട്ട. ൨. വിശേഷവസ്ത്രം ധരിക്കപ്പെട്ട.

സംസൃഷ്ടത്വം-ചേൎച്ച.

സംസൃഷ്ടി-൧. മുതലവകാശി. ൨. അലങ്കാരത്തിൽ ഒരു പിരിവ്. ൩. ചേൎച്ച, സംബന്ധം, കൂട്ടായ്മ, സഹവാസം.

സംസ്കരിക്കുന്നു-൧. ശുദ്ധീകരിക്കുന്നു. ൨. പൂൎണ്ണമാക്കുന്നു.

സംസ്കാരം-൧. ശുദ്ധീകരണം, ശുദ്ധി. ൨. തികക്കം. ൩. പൂൎണ്ണമാക്കുക. ൪. അലങ്കാരം. ൫. ഏതുവസ്തുവിന്റെയും കറതീൎക്കുക. ൬. ശവം അടക്കുക. ൭. പുടംവക്കുക. ൮. ഗുണവിശേഷത്തെ പ്രാപിക്കുന്ന സ്ഥിതി. ൯. തയ്യാറാവുക. ൧൦. അഭിപ്രായം. ൧൧. പരിശുദ്ധമാക്കൽ.

പഞ്ചവിധം സംസ്കാരങ്ങൾ,-അങ്കനം (ശംഖും ചക്രവും എഴുതുക), ഊൎദ്ധ്വപുണ്ഡ്രകം, യാഗം, നാമധാരണം, മന്ത്രം. പണ്ഡിതന്മാൎക്ക കൃഷ്ണദാസ്യം കൈകവരണമെങ്കിൽ ഇതു സാധിക്കണം.

സംസ്കാരഹീനൻ — ഉപനയിക്കാത്ത ബ്രാഹ്മണൻ.

സംസ്കൃത-വി. ൧. സംസ്കരിക്കപ്പെട്ട, വളരെ പരിഷ്കരിക്കപ്പെട്ട. ൨. അലങ്കരിക്കപ്പെട്ട. ൩. നിവൎത്തിക്കപ്പെട്ട. ൪. ശുദ്ധീകരിക്കപ്പെട്ട. ൫. തയ്യാറാക്കിയ. ൬. ഉൽകൃഷ്ടമായ.

സംസ്കൃതൻ-മൎയ്യാദയനുസരിച്ചു കൎമ്മങ്ങളെല്ലാം ചെയ്യപ്പെട്ടവൻ. (ബ്രാഹ്മണൻ)

സംസ്കൃതം-സംസ്കൃതഭാഷ.

സംസ്കൃതി-പരിശുദ്ധി.

സംസ്ക്രിയ-൧. ശവസംസ്കാരകൎമ്മം. ൨. സംസ്കാരം.

സംസ്തരം-൧. കിടക്കാനുള്ള സാധനം, വിരിപ്പു മുതലായതു്, കട്ടിൽ, മെത്ത. ൨. യാഗം.

സംസ്തവം-൧. പരിചയം. ൨. സ്തുതി. സമ്യക്കാകംവണ്ണമുള്ള സ്തവനമെന്നൎത്ഥം

സംസ്താവം-യാഗമണ്ഡപം. യാഗശാലയിൽ ഉൽഗാതാക്കന്മാൎക്ക് ഉൽഗാനം ചെയ്യുന്നതിനായി ഉണ്ടാക്കിയ സ്ഥാനം. കൂടിച്ചേൎന്ന് സ്തുതിക്കുന്നേടമെന്നൎത്ഥം.

സംസ്തു-൧. സ്തുതിക്ക. ൨. അലങ്കരിക്ക,

സംസ്ത്യായം-൧. സമൂഹം, കൂട്ടം ൨. മൈതാനം. വഴിപോലെ കൂടിച്ചേരുന്നേടമെന്നൎത്ഥം. ൩. സമീപം. ൪. ഭവനം. ൫. പരപ്പ്.

സംസ്ഥ-വി. സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന, നില്ക്കുന്ന, ഇരിക്കുന്ന.

സംസ്ഥ-൧. മൎയ്യാദ, ന്യായമായ മാൎഗ്ഗത്തിൽനിന്നും തെറ്റാതെയിരിക്ക, നല്ല നടപ്പ്. ൨. നില്പ്. ൩. ജീവാവസ്ഥ. ൪. കൂട്ടം. ൫. രൂപം. ൬. സ്വഭാവം. ൭. രാജചട്ടം. ൮. മരണം, അവസാനം. ൯. നാശം, ലോകനാശം. ൧൦. സാദൃശ്യം.

സംസ്ഥൻ-൧. ഒററുകാരൻ. ൨. അയൽക്കാരൻ. ൩. നിവാസി, രാജ്യവാസി.

സംസ്ഥാന-വി. ൧. ശരിയായ ൨. തുല്യതയുള്ള.

സംസ്ഥാനം-൧. വാസസ്ഥലം (രാജ്യം). നാലു വഴിവന്നു കൂടുന്ന സ്ഥലം.

൩. സമീപം. ൪. ആകൃതി, രൂപം. ൫. മരണം.

സംസ്ഥാപനം-൧. സ്ഥാപിക്ക. ൨. ഉറപ്പിക്ക, നിവൎത്തിക്ക

സംസ്ഥാപിത-വി. സംസ്ഥാപനം ചെയ്യപ്പെട്ട.

സംസ്ഥിത-വി. ൧. മരിച്ച. ൨. അവസാനിപ്പിച്ച. ൩. നില്ക്കുന്ന. ൪. വെക്കപ്പെട്ട. ൫. കൂട്ടപ്പെട്ട. ൬. ഉറപ്പിച്ച.

സംസ്ഥിതി-൧. മരണം. ൨. വാസം. ൩. ഇരിപ്പ്. ൪. ലോകനാശം.

സംസ്പൎശ-൧. തൊടുക. ൨. വിചാരം. ൩. കലൎപ്പ്.

സംസ്പൎശ-൧. കരിങ്കച്ചോലം. ൨. വെൺകച്ചോലം. ൩. കച്ചോലം. ൪. ഇഞ്ചിഞ്ചോടി. (അരക്ക് ഈ മരത്തിന്റെ കറയാണെപോലും)

സംസ്ഫോടം - യുദ്ധം. (സംസ്ഫേടം എന്ന പാഠവും കാണുന്നു).

സംസ്ഥലം-൧. യുദ്ധം. ൨. മുട്ടാട്ട്.

സംസ്മരണം-ഓൎക്കുക.

സംസ്മൃതി-ഓൎമ്മ.

സംസ്രവം, സംസ്രാവം-൧. ഒഴുക്ക്. ൨. നദി. ൩. ഒലിക്ക. ൪. തുള്ളികളായി വീഴുക.

സംഹത-വി. ൧. കൊല്ലപ്പെട്ട. ൨. ദൃഢമായി കൂടിച്ചേൎന്നിരിക്കുന്ന. ൩. ശക്തിയുള്ള. ൪. അടയ്ക്കപ്പെട്ട. ൫. കൂട്ടപ്പെട്ട.

സംഹതജാനുക-വി. തമ്മിൽ അടുപ്പമുള്ള മുട്ടുകളോടുകൂടിയ.

സംഹതജാനുകൻ-മുട്ടിക്കാലൻ.

സംഹതലം-രണ്ടു കൈകയും പരത്തിപ്പിടിച്ചത്.

സംഹതി-൧. സമൂഹം. കൂട്ടപ്പെട്ടതെന്നൎത്ഥം. ൨. കൂടിച്ചേരുക. ൩. ചേൎച്ച.

സംഹനനം-൧ ശരീരം, ദേഹം പഞ്ചഭൂതങ്ങളും ഇതിൽ ചേരുന്നതിനാൽ ഈ പേർവന്നു. ൨ ഉറപ്പ്. ൩. ബലം. ൪. കൊല.

സംഹനിക്കുന്നു-൧. കൊല്ലുന്നു ൨. തിരുമ്മുന്നു.

സംഹരണം-൧. നശിപ്പിക്കുക. ൨. കൊല്ലുക. ൩. തടങ്ങൽ ചെയ്ക. ൪. ശേഖരിക്കുക. ൫. പിൻവലിക്കുക.

സംഹരിക്കുന്നു-നശിപ്പിക്കുന്നു, കൊല്ലുന്നു.

സംഹാരം-൧. നശിപ്പ്, ൨. ലോകാവസാനം, (സംഹാരം><സൃഷ്ടി). ൩. നരകഭേദം. പാപികളെ ഒന്നിച്ചു ചേൎക്കുന്നത്. ഉപദ്രവിക്കുന്നത് എന്നു ശബ്ദാൎത്ഥം. ൪. ചുരുക്കുക. ൫. കൂട്ടം. ൬. മിടുക്ക്.

സംഹാരക-വി. നശിപ്പിക്കുന്ന, ഹാനിവരുത്തുന്ന.

സംഹാരരുദ്രൻ-ശിവന്റെ ഒരു പേർ.

സംഹാരി-വി. സംഹരിക്കുന്ന, നശിപ്പിക്കുന്ന.

സംഹിത-വി. ൧. ചേൎന്ന. ൨. ഉറപ്പിക്കപ്പെട്ട. ൩. കൂട്ടപ്പെട്ട

സംഹിത-൧. ഋക്കുകളുടെ സമൂഹം, വേദങ്ങളിൽ നിന്നെടുത്തുണ്ടാക്കിയ ഒരു പുസ്തകം. ൨. പദസന്ധി.

സംഹൂതി-പലർകൂടി വിളിക്കുക, ആൎപ്പ്.

സംഹൃത-വി ൧. പിടിക്കപ്പെട്ട. ൨. വിതറപ്പെട്ട. ൩ ചുരുക്കപ്പെട്ട, സംഹരിക്കപ്പെട്ട.

സര-വി. പോകുന്ന.

സരകം-൧. മദ്യപാനം. ശമിപ്പിക്കുന്നത് എന്നൎത്ഥം. ൨. ലഹരിയുള്ള ദ്രവദ്രവ്യം, മദ്യം. ൩. പാനപാത്രം. ൪. ഗമനം. ൫. കുളം, തടാകം, കായൽ. ൬. സ്വൎഗ്ഗം.

സരഘ-തേനീച്ച.

സരംഗം-൧. പക്ഷി. ൨. ഒരു നാല്ക്കാലി.

സരജം-വെണ്ണ.

സരടം-൧. ഓന്ത്. ൨. മുട്ടയ്. ൩. കാററ്.

സരണം-൧. പോക്ക്, ഒഴിച്ചിൽ. ൨. ഇരിമ്പിൻ തുരമ്പ്.

സരണാ-പ്രസാരണി.

(പ്രസാരണി എന്നതു തലനീളിയം ണെന്നും മററം കാണുന്നു).

സരണി-൧. വഴി. ൨. ചൊവ്വേയുള്ള വര. ൩. തൊണ്ടയിലുള്ള ഒരു ദീനം. ൪. പ്രസാരണി. ൫. പുഴമുഞ്ഞ. ൬. ത്രികൊല്പക്കൊന്ന.

സരണ്ഡം-൧. പക്ഷി. ൨. ഓരാരണം.

സരണ്യൂ-൧. (സംജ്ഞ, ചെഷ്ട ഈ പദങ്ങൾ നോക്കുക). ൨. കാററ്. ൩. മേഘം. ൪. അഗ്നി. ൫. യമൻ.

സരപ്പൊളി, സരപ്പളി-ഒരുതരം മാല.

സരഭസം-അ. വേഗത്തിൽ.

സരം-൧. ചിറ. ൨. പൊയ്ക. ൩. വെള്ളം. ൪. മാംസം. ൫. പാല്. ൬. തൈർവെള്ളം. ൭. തൈർപ്പാട. ൮. തടാകം. ൯. ഉഴുന്ന്. ൰. അമ്പൊട്ടൽ.

സരമ-പെൺപട്ടി. ൧. വിഭീഷണന്റെ ഭാര്യ. (ലങ്കയിൽ സീതയുടെ കാവല്ക്കാരി) ൩. ഇന്ദ്രന്റെ പട്ടി. (ഇതിന്റെ കുട്ടികളായ സാരമേയർ യമന്റെ വാതിൽ കാക്കുന്നു) ൪. ദക്ഷന്റെ പുത്രി. (സകല കാട്ടുമൃഗങ്ങളുടേയും മാതാവ്).

സരയൂ ൧. ഒരു നദി.

ഇതു ഹിമവാനിൽനിന്നു പുറപ്പെട്ടു അയോദ്ധ്യയുടെ സമീപത്തിൽ കൂടി ഒഴുകുന്നു.

൨. വായു, കാററ്.

സരസ-വി. ൧. രസമുള്ള, വെള്ളമുള്ള. ൨. രുചിയുള്ള ൩. വിയപ്പുകൊണ്ടു നനഞ്ഞ. ൪. ഭംഗിയുള്ള. ൫. പുതിയ (സരസം > < വിരസം).

സരസ-ഒരു മരം, സരള.

സരസം-൧. പൊയ്ക. ൨. രീതികളിൽ ഒന്ന്.

സരസി-ചിറ, പൊയ്ക.

സരസിക്കുന്നു-൧. കൊഞ്ചുന്നു. ൨. ക്രീഡിക്കുന്നു, ലീലാവിനോദം ചെയ്യുന്നു.

സരസിജം-൧. താമരപ്പൂ. ൨. വണ്ടാരം കോഴി.

സരസീകം-വണ്ടാരംകോഴി.

സരസീരുഹം-൧. താമരപ്പൂ. ൨. വണ്ടാരംകോഴി.

സരസ്വൽ(ത്)-വി. നീരുള്ള, വെള്ളമുള്ള.

സരസ്വതി-൧. ബ്രഹ്മാവിന്റെ ഭാര്യ, വിദ്യാദേവി. വാക്കിന്റെ അധിഷ്ഠാനദേവത.

ബ്രഹ്മലോകത്തിലുള്ള മാനസസരസ്സിൽ ക്രീഡിക്കുന്നവൾ എന്നർത്ഥം. നദീരൂപേണ പ്രവഹിക്കുന്നവൾ, എല്ലാടവും വ്യാപിക്കുന്നതു്.

സംസ്കൃതഭാഷയും ദേവനാഗരി അക്ഷരങ്ങളും സരസ്വതി നിർമ്മിച്ചതാകുന്നു. വൈഷ്ണവർ പറയുന്നതു-അതായതു അവരുടെ ഇടയിലുള്ള ഐതീഹ്യം സരസ്വതിയും ലക്ഷ്മിയും ഗംഗയും വിഷ്ണുവിന്റെ ഭാര്യമാരായിരുന്നു എന്നും അവർ തങ്ങളിൽ വഴക്കുണ്ടാകയാൽ സരസ്വതിയെ ബ്രഹ്മാവിനും, ഗംഗയെ ശിവനും കൊടുത്തുകളഞ്ഞു എന്നുമാണു. ൨. വാക്ക്. ൩. ഒരു നദി. സരസ്സുകളുള്ളതു് എന്നർത്ഥം.

ഇതു മിക്കദിക്കിലും അന്തർവാഹിനിയാകുന്നു. ചില സ്ഥലങ്ങളിൽ ചില

സരസ്സുകളായും മററും കാണുന്നതു കൊണ്ടു ഈ പേരുണ്ടായി.

'ക്വചിൽ പ്രകാശം
ക്വചിദസ്ഫുടാർണ്ണസം
സരസ്വതീം ജഗ്ഗു
മനഃസരസ്വതീം'
(നൈഷധം)

൪. ചന്ദ്രവംശത്തിലെ അന്തിനാരൻ എന്ന നൃപന്റെ ഭാര്യ. ൫. നദി. ൬. പശു.

സരസ്വതിക്കുറിക്കുക- ആദ്യമായി ആരംഭിക്കുക.

സരസ്വതീകണ്ഠാഭരണം-ഒരു കൃതി. (അലങ്കാരം).

കർത്താവു ഭോജരാജാവു്. കാവ്യരചനയേയും മററും വിവരിക്കുന്നു.

സരസ്വതീകുണ്ഡം-ഒരു പുണ്യതീർത്ഥം

സരസ്വാൻ-൧. സമുദ്രം. ൨. ഒരാറു്, ൩. പോത്തു്.

സരസ്സ്-കൃത്രിമമായ പൊയ്ക. ഓളമുള്ളതെന്നർത്ഥം.

താമരപ്പൊയ്കയുടെ സാമാന്യമായ പേരെന്നും അഭിപ്രായം കാണുന്നു

സരള-൧. ത്രികോല്പക്കൊന്ന. ൨. വെളുത്തതൊച്ചി.

സരള-വി. ൧. ബഹുമാനമുള്ള. ൨. ഭംഗിയുള്ള. ൩. പ്രസിദ്ധപ്പെട്ട. ൪. മനസ്സിനു കപടമില്ലാത്ത ൫. ഇഷ്ടത്തെ അനുസരിക്കുന്ന

സരളത-ദാക്ഷിണ്യം.

സരളം-൧. ഒരുമാതിരി പയിൻവൃക്ഷം, ചരളം. (ചളർ എന്നു ഭാഷ). വ്യത്യാസത്തെ പ്രാപിക്കുന്നതെന്നർത്ഥം. ൨. സാഹിത്യസാഹ്യപ്രകാരം രീതികളിൽ ഒന്നു്. ൩. നന്മുകപ്പുല്ലു്.

സരളദ്രവം-തിരുവട്ടപ്പയൻ, സരളവൃക്ഷത്തിന്റെ പശ.

സരളദ്രുമം-ചരളവൃക്ഷം.

സരാവം-൧. ഇടിഞ്ഞിൽ. ൨. മൂടി, അടപ്പു്.

സാരികാ-കറിക്കായം.

സരിതാന്നാഥൻ-കടൽ.

സരിതാംപതി-കടൽ.

സരിത്തു്-൧. പുഴ, നദി. ൨. നൂൽ, ചരടു്.

സരിൽപതി-സമുദ്രം.

സരിദ്വാൻ-കടൽ.

സരിൽസുതൻ-ഭീഷ്മർ.

സരിദ്വര-ഗംഗാനദി.

സരിൽഭർത്താ-കടൽ.

സരിലം-ജലം.

സരിഷപം-കടുക്.

സരീസൃപം-പാമ്പു്. കുടിലമായി ഇഴഞ്ഞു നടക്കുന്നതെന്നർത്ഥം.

സരു-വി. ൧, മെലിഞ്ഞ. ൨. ചെറിയ. ൩. ഭംഗിയുള്ള. ൪. വാൾപ്പിടി.

സരൂപത(ത്വം)-തുല്യത.

സരോജം-൧. താമര, താമരപ്പൂവു്. ൨. വണ്ടാരംകോഴി.

സരോജാതാ- കുളത്തിലുണ്ടായതു്, താമര.

സരോജിനി-താമരപ്പൊയ്ക.

സരോത്ഭവം-വണ്ടാരംകോഴി.

സരോരുട്-താമര.

സരോരുഹാസനൻ-ബ്രഹ്മാവു്.

സരോരുഹം-൧. താമരപ്പൂവു്. ൨. വണ്ടാരംകോഴി.

സരോവരം-പൊയ്ക, തടാകം.

സർ-ശിരസ്സു്.

സൎക്കം-൧. കാറ്റ്. ൨. ഹൃദയം.

സൎക്കാരു്-൧. രാജസംബന്ധമായ എല്ലാത്തിനും കൂട്ടിച്ചേൎത്തുപറയുന്ന വാക്ക്, പണ്ടാരവക കോയ്മ. ൨. രാജാവു്. (പോൎത്തുഗീസുഭാഷ).

സൎക്കാരുവക-രാജാവിന്റെവക, രാജാവിനെ സംബന്ധിച്ചുള്ളതു്.

സൎഗ്ഗൻ-ശിവൻ.

സൎഗ്ഗബന്ധം-ഒരു കവിത.

സൎഗ്ഗം-൧. സ്വഭാവം. ൨. വിടുക. ൩. നിശ്ചയം. ൪. അദ്ധ്യായം, കാണ്ഡം. ൫. സൃഷ്ടി; പ്രപഞ്ചസൃഷ്ടി. ൬. മലശോധന ൭. പ്രയത്നം. ൮. സമ്മതം. ൯. ഉടമ്പടി. ൧൦. കതിര. ൧൧. മോഹം.

സൎജ്ജകം-൧. വേങ്ങമരം (സൎജ്ജം എന്നുമാവാം). കറയൊലിക്കുന്നതെന്നൎത്ഥം. ൨. (മുരുമ്പ്) മരുതു്.

സൎജ്ജഗന്ധാ-അരത്ത.

സൎജ്ജനം-൧. വിടുക. ൨. സൃഷ്ടിക്ക. ൩. മലശോധന. ൪. പുറകിലെ സൈന്യം.

സൎജ്ജം-൧. ചെഞ്ചല്യം. ൨. മരുതു്. ൩. വേങ്ങമരം.

സൎജ്ജമണി-ചെഞ്ചല്യം.

സൎജ്ജരസം-൧. ചെഞ്ചല്യം, പയിനിന്റെ പശ. ൨. മരുതു്.

സൎജ്ജിക, സൎജ്ജികാക്ഷാരം-ഒരുവക കാരം.

സൎജ്ജിക്കുന്നു-൧. വിടുന്നു. ൨. മലമിടുന്നു. ൩. സൃഷ്ടിക്കുന്നു.

സൎജ്ജൂ-൧. കച്ചവടക്കാരൻ. ൨. മിന്നൽ. ൩. പിൻതുടൎച്ച.

സൎദ്ദാർ-പ്രധാനിയുടെ സ്ഥാനപ്പേര്.

സൎപ്പകഞ്ചുകം-പാമ്പിന്റെ പടം.

സൎപ്പക്കല്ലു്-പാമ്പിനു പകരമുണ്ടാക്കി വെച്ച വിഗ്രഹം.

സൎപ്പക്കാവു്-സൎപ്പങ്ങൾ ഇരിക്കുന്ന സ്ഥലത്തുള്ള മരക്കൂട്ടം.

സൎപ്പഗന്ധാ-ചിററരത്ത.

സൎപ്പണം-ഇഴച്ചൽ.

സൎപ്പദംശം-പാമ്പിൻകടി.

സൎപ്പപ്പാട്ടു്-സൎപ്പക്കാവുകളിൽ നടപ്പുള്ള പാട്ടു്.

വള്ളുവരാണ് ഇതു പാടുന്നതു്. ചിലദിക്കുകളിൽ കുറുപ്പന്മാരും പാടും.

സൎപ്പഫണിജം-മാണിക്കക്കല്ലു്, സൎപ്പത്തിന്റെ തലയിൽ നിന്നു കിട്ടുന്ന ഒരു രത്നം.

സൎപ്പബലി-സൎപ്പത്തിനെ പൂജിക്കുന്ന ഒരു കൎമ്മം.

സൎപ്പഭുക്ക്-മയിൽ.

സൎപ്പഭൂഷണൻ-ശിവൻ. പാമ്പുകളെ അലങ്കാരമാക്കി ധരിച്ചിട്ടുള്ളതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു.

സൎപ്പമണി-മാണിക്കക്കല്ലു്.

സൎപ്പം-൧. പാമ്പു്. ഇഴഞ്ഞുനടക്കുന്നതെന്നൎത്ഥം. (സ്ത്രീ-സൎപ്പി).

(പാമ്പ് എന്ന പദം നോക്കുക).

൨. ഇഴയുക. ൩. നാഗപ്പൂവു്, നാഗകേസരമെന്ന വൃക്ഷം.

സൎപ്പംതുള്ളൽ-പാമ്പിൻകാവിലുള്ള ഒരു കളി.

സൎപ്പരാജൻ, സൎപ്പരാജാവു്-വാസുകി.

സൎപ്പലതാ-വെററിലക്കൊടി.

സൎപ്പവല്ലി-മുലക്കണ്ണ്.

സൎപ്പശാപം-സൎപ്പത്തിനെ കൊന്നാലുണ്ടാകുന്ന പാപം.

സൎപ്പശായി-വിഷ്ണു

സർപ്പസത്രം-തക്ഷകനെ അഥവാ നാഗങ്ങളെ കൊല്ലുന്നതിനു ജനമേജയൻ നടത്തിയ ഒരു യാഗം.

സർപ്പസത്രീ-ജനമേജയൻ.

സർപ്പാരാതി, സർപ്പാരി-പു. ഗരുഡൻ. ൨. മയിൽ.

സർപ്പാവാസം-ചന്ദനം.

സർപ്പാശനം-മയിൽ.

സർപ്പാഹ്വം-കാരീയം.

സർപ്പിണി-പു. ഒരു വൃത്തം. രാമായണം 24 വൃത്തത്തിലെ 2-ാം, 9-ാം, വൃത്തങ്ങൾ ഈ വൃത്തമാകുന്നു. ൨. സർപ്പസ്ത്രീ.

സർപ്പിഷ്ടം, സർപ്പേഷ്ടം-ചന്ദനം.

സർപ്പിസ്സ്-പു. നെയ്യ്. ഒലിക്കുന്നതെന്നർത്ഥം. ൨. വെള്ളം.

സർപ്പേന്ദ്രൻ-പു. അനന്തൻ. ൨. വാസുകി.

സർമ്മം-പു. ഗമനം, അനക്കം. ൨. ആകാശം. ൩. സ്വർഗ്ഗം.

സർവ്വ-വി. മുഴുവനായ, എല്ലാം.

സർവ്വകരൻ-ശിവൻ.

സർവ്വകലാശാല-ഉത്തമകലകളെ അഭ്യസിപ്പിക്കുന്ന സ്ഥാപനം.

സർവ്വകാരണൻ-വി. എല്ലാററിന്നും കാരണമായവൻ, ദൈവം.

സർവ്വകെ-എല്ലായിടങ്ങളിലും.

സർവ്വകേശി-നടൻ.

സർവ്വങ്കഷ-വി. പു. ശമിപ്പിക്കുന്ന. ൨. എല്ലാം നശിപ്പിക്കുന്ന, സർവ്വശക്തിയുള്ള. ൩. വഞ്ചകൻ, ദ്രോഹി.

സർവ്വഗ-വി. എല്ലായിടത്തും വ്യാപിക്കുന്ന.

സർവ്വഗൻ-പു. വിഷ്ണു. ൨. ശിവൻ. ൩. ആത്മാവ്. ൪. എല്ലാത്തിനേയും പ്രാപിച്ചവൻ. ൫. ഭീമനു ബലന്ധരയിൽ ജനിച്ചവൻ.

സർവ്വഗം-ജലം.

സർവ്വഗാ-ഒരു തൈ, പ്രിയംഗു.

സർവ്വചാരി-ശിവൻ.

സർവ്വജനീന-വി. കീർത്തിയേറിയ.

സർവ്വജിത്ത്-പു. എല്ലാററിനേയും ജയിക്കുന്നവൻ. ൨. അറുപതിൽ 21-ാം വർഷം.

സർവ്വജ്ഞ-വി. സർവ്വത്തേയും അറിയുന്ന.

സർവ്വജ്ഞൻ-പു. ദൈവം. ൨. ശിവൻ. ൩. സർവ്വത്തേയും അറിയുന്നവൻ. ൪. ബുദ്ധമുനി.

സർവ്വജ്ഞപീഠം കയറുക— വലിയ വിദ്വാനാവുക, തനിക്കൊപ്പം വേറെ ഒരു പഠിപ്പുകാരൻ ഇല്ലെന്നുള്ള നിലയിൽ എത്തുക.

സർവ്വജ്ഞാ-ദുർഗ്ഗ.

സർവ്വതഃ-ചുററും, മുഴുവനും.

സർവ്വതാപനൻ-കാമദേവൻ.

സർവ്വതോഭദ്ര-എല്ലാടവും മംഗളമുള്ള.

സർവ്വതോഭദ്രം-പു. ദേവാലയവക ഭേദം, നാലുവശത്തും വാതിലുള്ള അമ്പലമോ രാജധാനിയോ.

1. സ്വസ്തികം-നാലുദിക്കിലേക്കും നടയുള്ളതു്.
2. സർവ്വതോഭദ്രം-മേലേമേലേ നിലകളുള്ളതു്.
3. നന്ദ്യാവൃത്തം-വട്ടത്തിലുള്ളതു്.
4. വിച്ഛന്ദകം (വിച്ഛർദ്ദകം)- വളരെ വിസ്താരവും ഭംഗിയുമുള്ളതു്.

൨. വേപ്പുവൃക്ഷം. ൩. വിഷ്ണുവിന്റെ രഥം. ൪. അണിഭേദം, ഒരുമാതിരി വ്യൂഹം. ൫. ഗൂഢാർത്ഥവാക്ക്. ൬. മുള, ഇല്ലി.

സർവ്വതോഭദ്രവ്യൂഹം-വ്യൂഹഭേദം.

സർവ്വതോഭദ്രാ-൧. പെരുംകുമിഴ്. ൨. ആട്ടക്കാരത്തി. ൩. ചിത്രം എന്ന അലങ്കാരത്തിൽപെട്ടതു്.

സർവ്വതോമുഖം-൧. എല്ലാവശത്തുംകൂടിയ. ൨. എല്ലാമാതിരിയിലുമുള്ള, പൂർണ്ണമായ.

സർവ്വതോമുഖൻ-൧. ശിവൻ. ൨. ബ്രഹ്മാവ്. ൩. ബ്രാഹ്മണൻ. ൪. ആത്മാവ്.

സർവ്വതോമുഖം-൧. വെള്ളം. ൨. ആകാശം. ൩. ഇന്ദ്രസ്വർഗ്ഗം. ൪. അഗ്നി.

സർവ്വത്ര-൧. എല്ലാടവും. ൨. എല്ലായ്പോഴും.

സർവ്വഥാ-അ. ൧. എല്ലാപ്രകാരത്തിലും. ൨. എല്ലായ്പോഴും. ൩. ഏററവും. ൪. പൂർണ്ണമായിട്ടു്.

സർവ്വദമ(ന)ൻ—ദുഷ്ഷന്തന്റെ പുത്രൻ, ഭരതൻ.

സർവ്വദർശനസംഗ്രഹം—ന്യായം, വൈശേഷികം മുതലായ ദർശനങ്ങളുടെ ഒരു സംഗ്രഹം.

കർത്താവ്-മാധവാചാര്യർ.

സർവ്വദർശി-൧. പരബ്രഹ്മം. ൨. ബുദ്ധൻ.

സർവ്വദാ-അ. എല്ലായ്പോഴും.

സർവ്വദൃക്ക്-വി. എല്ലാം കാണുന്ന.

സർവ്വധാരി-൧. അറുപതിൽ ഇരുപത്തിരണ്ടാം സംവത്സരം. ൨. ശിവൻ.

സർവ്വധുരാവഹൻ, സർവ്വധുരീണൻ-എല്ലാ ഭാരത്തേയും വഹിക്കുന്ന കാള. ഉപചാരാൽ മററു സർവ്വധുരാവഹന്മാർക്കും (സർവ്വധുരീണന്മാർക്കും) പറയാം.

സർവ്വൻ-൧. ശിവൻ. ൨. വിഷ്ണു, എല്ലാം താൻതന്നെ ആയുള്ളവൻ.

സർവ്വഭക്ഷ-വി. എല്ലാററിനേയും ഭക്ഷിക്കുന്ന.

സർവ്വഭക്ഷാ-പെണ്ണാടു്.

സർവ്വഭാവകരൻ-ശിവൻ.

സർവ്വഭാവനൻ-ശിവൻ.

സർവ്വമംഗല(ള)ാ-പാർവ്വതി.

സർവ്വമയ-വി. എല്ലാടവും നിറഞ്ഞ.

സർവ്വമാന്യം-കരമൊഴിവായ വസ്തു.

സർവ്വമൂഷകം-സമയം. എല്ലാത്തിനേയും മോഷ്ടിക്കുന്നതെന്നർത്ഥം.

സർവ്വംസഹാ-ഭൂമി. സകലവും സഹിക്കുന്നതെന്നർത്ഥം.

സർവ്വയോഗി-ശിവൻ.

സർവ്വരസൻ-സമർത്ഥൻ, വിദ്വാൻ.

സർവ്വരസം-൧. ഉപ്പ്. ൨. ഉപ്പുരസം. ൩. ചെഞ്ചല്യം. എല്ലാവരാലും ആസ്വദിക്കപ്പെടുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

സർവ്വലാ-ഇരിമ്പുപാര, തോമരം. (തമിഴിൽ) ചില്ലാക്കോൽ. എല്ലാവരേയും പിടികൂടുന്നതു് എന്നു ശബ്ദാർത്ഥം.

കടോലിന്റെ ആകൃതിയിൽ ഇരിമ്പുകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ ഒരായുധവിശേഷമത്രേ തോമരം.

സർവ്വലാലസൻ-ശിവൻ.

സർവ്വലിംഗി-സത്യമതവിപരീതക്കാരൻ, പാഷണ്ഡൻ. ഒരു മതക്കാരുടേയും ചിഹ്നം പൂർണ്ണമായിട്ടില്ലാത്തതുകൊണ്ടു ഈ പേർ വന്നു.

വൈദികധർമ്മത്തിനു വിരോധമായ ആചാരാദികളോടുകൂടിയ ബൌദ്ധക്ഷപണകാദികളുടെ പേർ.

സർവ്വലോഹം-ഇരിമ്പുശരം.

സർവ്വവല്ലഭൻ-എല്ലാപ്രകാരത്തിലും സമർത്ഥനായുള്ള രക്ഷകൻ, ഈശ്വരൻ.

സർവ്വവല്ലഭാ-വേശ്യാസ്ത്രീ.

സർവ്വവേദൻ—നാലുവേദങ്ങളും പഠിച്ചവൻ.

സർവ്വവേദസ്സ്-സ്വന്തമുതലെല്ലാം കൊടുത്തു യാഗം നടത്തുന്നവൻ.

സർവ്വവ്യാപി--വി. എല്ലാടവും വ്യാപിച്ച.

സർവ്വശഃ- അ. എല്ലാവിധത്തിലും, പരക്കെ.

സർവ്വസന്നാഹനം-ചതുരംഗസൈന്യമെല്ലാം ഒന്നിച്ചുചേൎന്ന പടപ്പുറപ്പെടുക.

സർവ്വസന്നാഹം-പൂൎണ്ണസേനയെ കൂട്ടുക

സർവ്വസസ്യാഢ്യ-വി. എല്ലാ സസ്യങ്ങളുമുള്ള.

സർവ്വസാക്ഷി-വി. സകലസാക്ഷിയായ

സർവ്വസാക്ഷികൾ-14. ആദിത്യൻ, ചന്ദ്രൻ, വായു, അഗ്നി, ആകാശം, ഭൂമി, ജലം, ഹൃദയം, യമൻ, പകൽ, രാത്രി, സന്ധ്യ ര-ം, ധൎമ്മം.

സർവ്വസാധനൻ-ശിവൻ.

സർവ്വസിദ്ധി-വില്വം.

സർവ്വസ്വം-ദ. ഒരാളിന്റെ വസ്തുവക മുഴുവനും, ഏതിന്റെ എങ്കിലും സാരം.

സർവ്വഹരം-മരണം.

സർവ്വാംഗൻ-ശിവൻ.

സർവ്വാംഗം-ദ. ദേഹം മുഴുവനും. ര. എല്ലാ അംഗങ്ങളും.

സർവ്വാംഗസുന്ദര-വി. എല്ലാ അംഗങ്ങൾക്കും സൌന്ദൎയ്യമുള്ള.

സർവ്വാണി-ദ. രാജാക്കന്മാരുടെ തിരുനാൾപ്രമാണിച്ചും മററും പണം കൊടുക്ക. ര. പാൎവ്വതി, ശൎവ്വാണി. ന. ഇരപ്പാളികൾക്ക കൊടുക്കുന്ന സദ്യ.

സർവ്വാത്മനാ-പൂൎണ്ണമനസ്സാടെ.

സർവ്വാധികാരി-സകല അധികാരവുമുള്ളവൻ.

സർവ്വാധികാൎയ്യക്കാർ-ഒരു മുഖ്യോദ്യോഗസ്ഥൻ.

സർവ്വാധികാൎയ്യം - സൎവ്വാധികാൎയ്യക്കാരുടെ ഉദ്യോഗം.

സർവ്വാധിപത്യം - സകലത്തിന്റെയും അധിപന്റെ അവസ്ഥ.

സർവ്വാധ്യക്ഷൻ -സൎവ്വാധികാൎയ്യക്കാർ.

സർവ്വാധ്യക്ഷം - സൎവ്വാധികാൎയ്യക്കാരുടെ അധികാരം.

സർവ്വാനുഭൂതി-ത്രികോല്പക്കൊന്ന. മധുരം മുതലായ ആറുരസങ്ങളുടേയും അനുഭവമുള്ളതു് എന്നൎത്ഥം. എല്ലാവരാലും അനുഭവിക്കപ്പെടുന്നതു് എന്നുമാവാം.

സർവ്വാന്തൎയ്യാമി- സൎവ്വവ്യാപി.

സർവ്വാന്നഭക്ഷക, സർവ്വാന്നഭോജി, സർവ്വാന്നീനാ-വി. എല്ലാവരുടേയും (ജാതിമതഭേദം കൂടാതെസകലരുടേയും) ചോറുണ്ണുന്ന.

സർവ്വാഭിസന്ധി-ദൂഷണക്കാരൻ. ര. കള്ളസ്സന്യാസി.

സർവ്വാഭിസാരം-പൂൎണ്ണസേനയെ കൂട്ടുക, ചതുരംഗസൈന്യമെല്ലാം ഒന്നിച്ചുചേൎന്ന പടപ്പുറപ്പെടുക.

സർവ്വാൎത്ഥസാധികാ-ദുൎഗ്ഗ.

സർവ്വാൎത്ഥസിദ്ധൻ-ശാക്യമുനി. സകലകാൎയ്യങ്ങളേയും സാധിച്ചവൻ എന്നൎത്ഥം.

സർവ്വാൎത്ഥസിദ്ധി-ഒരു രാജാവ് സകല കാൎയ്യങ്ങളേയും സാധിച്ചവൻ എന്നൎത്ഥം.

സർവ്വാവസരം-അൎദ്ധരാത്രി

സർവ്വേശ്വരൻ-ശിവൻ, ദൈവം.

സർവ്വേശ്വരി-പാർവ്വതി.

സർവ്വൌഘൻ-പൂർണ്ണസേനയെക്കൂട്ടുന്നവൻ.

സർവ്വൌഘം-പു. പൂർണ്ണസേനയെ കൂട്ടുക. ൨. അതിവേഗം.

സർവ്വോപരി-അ. എല്ലാത്തിനും മീതെ.

സർവ്വോപരിഷ്ഠാൽ- എല്ലാററിനുംമീതെ.

സർവ്വോപാധി-പു. എല്ലാ രൂപങ്ങളും ഉപയോഗിക്കുക. ൨. ദൈവം.

സർവ്വോൻമുഖ-വി. പല മുഖങ്ങളുമുള്ള.

സർഷപം-പു. കടുക്. ഇതിൽനിന്നും എണ്ണയുണ്ടാകുന്നതിനാൽ ഈ പേർവന്നു. (സരിഷപം എന്നുമുണ്ട്). ൨. ഒരുവക വിഷം.

സല-ആകത്തുക.

സലക്ഷണ-വി. ലക്ഷണത്തോടുകൂടിയ.

സലവണം-വെളുത്തീയം.

സലാം-പു. വന്ദനം. ൨. സമാധാനം. (അറബിഭാഷ)

സലിലകുന്തളം-കരിമ്പായൽ.

സലിലനിധി-സമുദ്രം.

സലിലപ്രിയം-പന്നി.

സലിലം-വെള്ളം. ഒലിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. (സരിലം, സലിരം, സരിരം ഇവ പാഠങ്ങൾ).

സലിലവാദ്യം-ഉദകവാദ്യം.

സലിലം = വെള്ളം. അതുകൊണ്ടുള്ള വാദ്യം ജലക്രീഡ ചെയ്യുമ്പോൾ ജലത്തിൽ കൈകൊണ്ടടിച്ചിട്ട് മദ്ദളത്തിന്റെ ഒച്ചപോലെ മുഴക്കമുണ്ടാക്കുന്ന ഒരുവിധം കർമ്മമാകുന്നു ഇതു്. തെക്കൻ ദിക്കുകളിലെ സ്ത്രീകൾ ഈ വിദ്യ സാധാരണമായറിയുന്നവരാണ്.

സലിലരാശി-കടൽ.

സലീലം-അ. കളിയായിട്ട്, പ്രയാസം കൂടാതെ.

സലോകതാ-സാലോക്യം.

സല്ലകി-ഇന്ദ്രവൃക്ഷം. വേരോട്ടമുള്ളതു് എന്നർത്ഥം. (സില്ലകി, ശല്ലകി ഇങ്ങനെയുമാവാം).

സല്ലാപം-സംഭാഷണം.

സല്ലാപിക്കുന്നു-നല്ല വർത്തമാനം പറയുന്നു.

സല്ലീന-വി. നല്ലതിൽ ചേർന്നിട്ടുള്ള. ൨. നല്ലപോലെ ചേർന്ന.

സവൻ-പു. സൂര്യൻ. ൨. ചന്ദ്രൻ.

സവനം-പു. കുളി. ൨. പുളികുടി. ൩. പ്രസവം. ൪. യാഗം. ൫. കർപ്പൂരം. ൬. സോമവല്ലി ഇടിച്ചു പിഴിയുന്ന ക്രിയ. ൭. യജ്ഞാന്തസ്നാനം.

സവം-പു. യാഗം. സോമലത ഇതിൽ സവനം ചെയ്യപ്പെടുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു. ൨. സന്തതി. ൩. വെള്ളം. ൪. പുത്രൻ.

സവയസ്സ്-വി. തുല്യ വയസ്സുള്ള.

സവയസ്സ് - ചങ്ങാതി. സമാനമായ വയസ്സോടുകൂടിയവൻ എന്നർത്ഥം.

സവരൻ-ശിവൻ.

സവരം-ജലം.

സവർണ്ണ-(വിഷ്ണുപുരാണപ്രകാരം) സമുദ്രത്തിന്റെ പുത്രി, പ്രചേതസ്സുകളുടെ മാതാവ്.

സരണ്യു ഓടിപ്പോയപ്പോൾ ഇവളെയാണ പകരം നിറുത്തിയതെന്നു കാണുന്നു.

സവർണ്ണ-വി. ഒരേ നിറത്തിലോ ജാതിയിലോ ഉള്ള.

സവർണ്ണനംചെയ്ക — പൊരുന്തിക്കുക. അനുരൂപമാക്കുക. Assimilation.

സവാരി— സുഖത്തിനായിട്ടുള്ള ചെറിയ സഞ്ചാരം (നടപ്പ്). (പേഷ്യൻഭാഷ).

സവിതാവ്-൧. ആദിത്യൻ, ഉറങ്ങിക്കിടക്കുന്നവരെ ഉണർത്തുന്നവൻ എന്നൎത്ഥം. ൨. ശിവൻ. ൩. ഇന്ദ്രൻ. ൪. പ്രപഞ്ചസൃഷ്ടികൎത്താവ്.

സവിത്രി-൧. അമ്മ. ൨. പശു.

സവിധ-വി. ൧. അടുത്തുള്ള. ൨. തുല്യജാതിയായുള്ള.

സവിധം-സമീപം.

വിനയ-വി. മൎയ്യാദയുള്ള, വണക്കമുള്ള.

സവിസ്തരം-അ. വിസ്തരിച്ച്.

സവിസ്മയ-വി. അത്ഭുതത്തോടുകൂടിയ.

സവേശ-വി. ൧ അടുത്തുള്ള. ൨. അലങ്കരിച്ച.

സവേശം-സമീപം.

സവ്യ-വി. ൧. ഇടത്തെ, ഇടത്തുള്ള. ൨. തെക്കുള്ള. ൩. വിപരീതമായുള്ള. ൪. പിന്നാക്കമുള്ള.

സവ്യൻ-വിഷ്ണു.

സവ്യം-൧. ഇടത്തുഭാഗം, ഇടത്തേത്. ൨. വലത്തേത്.

സവ്യസാചി-അൎജ്ജുനൻ.

സവ്യാനം-ഉത്തരീയം.

സവ്യേഷ്ഠൻ, സവ്യേഷ്ഠാവ്-തേർതെളിക്കുന്ന സൂതൻ. ഇടത്തുവശമിരിക്കുന്നവനെന്നൎത്ഥം.

സശല്യം — സദ്യോവ്രണനിദാനത്തിൽപെട്ട ഒരു രോഗം.

കരുവാളിച്ചിട്ടും നീരോട്ടും പിടകകളോടും കൂടക്കൂടെ രക്തസ്രാവത്തോടും മുഴുവായി നീക്കാമുപോലെ പൊങ്ങിമാംസത്തോടുകൂടിയിരിക്കുന്ന വ്രണം ശല്യത്തോടുകൂടിയ വ്രണമാകുന്നു.

സശ്രദ്ധ-വി. ശ്രദ്ധയുള്ള.

സശ്രീക-വി. ഐശ്വൎയ്യമുള്ള.

സസന്ദേഹം-ഒരലങ്കാരം.

സസനം—യാഗത്തിന്നായി ചെയ്യുന്ന പശുഹിംസ. (ശമനത്തിന്റെ പാഠം).

സസ്യകം-വാൾ, ആയുധം.

സസ്യമഞ്ജരി - നെല്ലിന്റെ ഓക്. നെൽക്കതിര് എന്നും കാണുന്നു.

സസ്യമാരി-൧. എലി. ൨. ധാന്യനാശം.

സസ്യം-൧. വൃക്ഷലതാദികളുടെ കായ്. വൃക്ഷാദികളെ അധിവസിക്കുന്നതെന്നൎത്ഥം.

ചക്ക, മത്തൻ, പഴക്കാ മുതലായവ. ൨. ധാന്യം. ൩. ചെടികൾ.

സസ്യശൂകം-നെല്ലിന്റെ ഓക്(വ്).

സസ്യസംബരം-മരുതുവൃക്ഷം. സസ്യങ്ങളാൽ വരിക്കപ്പെടുന്നതെന്നൎത്ഥം.

സഹ-വി. സഹിക്കുന്ന, ക്ഷമയുള്ള.

സഹ-അ. കൂടെ.

സഹം-൧. പൌഷമാസം, ധനുമാസം. ൨. ബലം.

സഹകാരം—തേന്മാവ്. സ്ത്രീപുരുഷന്മാരെ കൂട്ടിച്ചേൎക്കുന്നതെന്നൎത്ഥം.

സഹകാരി(രിണി)-ഒത്താശ ചെയ്യുന്നവൻ (വൾ), കൂട്ടുകാരൻ (രി).

സഹഗമനം-൧. കൂടെ പോക. ൨. ഉടഞ്ചാവ്.

സഹചര-വി. കൂടെ സഞ്ചരിക്കുന്ന.

സഹചരൻ-കൂട്ടുകാരൻ.

സഹചരം-മഞ്ഞപ്പൂവുള്ള മുൾക്കുറിഞ്ഞി.

സഹചരി-൧. ഭാൎയ്യ. ൨. തോഴി. ൩. ചെറുകുറിഞ്ഞി, മഞ്ഞപ്പൂവുള്ള മുൾക്കുറിഞ്ഞി. വണ്ടുകൾ പെൺവണ്ടുകളെ

ന്നിച്ച് ഇതിൽ സഞ്ചരിക്കുന്നതിനാൽ ഈ പേരുണ്ടായി.

സഹചാരി-വി. കൂടെ നടക്കുന്ന.

സഹജ-വി. കൂടെ ജനിച്ച.

സഹജഗുണചതുഷ്ടയം— ദാതൃത്വം, പ്രിയവക്തൃത്വം, ധീരത്വം, ഉചിതജ്ഞത.

സഹജൻ-അനുജൻ.

സഹജാ-അനുജത്തി.

സഹജാരി-സ്വാഭാവേനയുള്ള ശത്രു.

സഹതാ(ത്വം)-ഒരുമിപ്പ്.

സഹദേവൻ-പു. പാണ്ഡവന്മാരിൽ അഞ്ചാമൻ.

മാദ്രിയിലുണ്ടായ ഒരതിസുന്ദരനാണ്. വിജയ എന്നൊരു ഭാര്യകൂടിയുണ്ടായിരുന്നു. സുഹോത്രൻ അവളുടെ പുത്രനാണ്. സഹദേവനെ ജ്യോതിഷം വായിപ്പിച്ചതു ദ്രോണരാകുന്നു. അജ്ഞാതവാസത്തിൽ സഹദേവന്റെ പേർ ജയദ്ബലൻ എന്നു കാണുന്നുണ്ട്. 'തന്തിപാലൻ' എന്ന പേരിനാണു പ്രസിദ്ധി.

൨. ജരാസന്ധന്റെ പുത്രൻ.

സഹദേവി-ഒരു പച്ചമരുന്ന്, പൂവാംകുറുന്തൽ.

സഹധർമ്മം-വിവാഹം.

സഹധർമ്മിണി-ഭാര്യ. ഉദകപൂർവ്വദാനം മുതൽ ഭർത്താവൊന്നിച്ചു സകല ധർമ്മങ്ങളേയും ചരിക്കുന്നവൾ എന്നർത്ഥം. (സധർമ്മിണി എന്നുമാവാം).

സഹന-വി. ക്ഷമയുള്ള.

സഹനത-ക്ഷമ.

സഹനം-ക്ഷമ.

സഹപാഠി-കൂടെ പഠിക്കുന്ന ആൾ.

സഹപാനം-കൂടെക്കുടിക്കുക.

സഹഭാവി-കൂട്ടുകാരൻ.

സഹഭോജനം-കൂടെ ഭക്ഷിക്ക, ഒരുമിച്ചുള്ള ഭക്ഷണം.

സഹയാനം-കൂടെ പോക.

സഹവാസം-പു. കൂടെ പാർക്ക. ൨. സംസർഗ്ഗം.

സഹസ്സ്-പു. പൌഷമാസം, ധനുമാസം. സഹിക്കുന്നതെന്നർത്ഥം. ൨. ബലം, പരാക്രമം. ൩. പ്രകാശം.

സഹസാ-അ. പു. പെട്ടെന്ന്, വേഗം. ൨. വിചാരിക്കപ്പെടാതെ. ൩. ബലത്തോടെ. ൪. പുഞ്ചിരിയോടുകൂടി.

സഹസാനം-പു. മയിൽ. ൨. ഒരു യാഗം.

സഹസ്യം-ധനുമാസം, പൌഷമാസം.

സഹസ്രകവചൻ - കണ്ണനായുണ്ടായ ഒരസുരൻ,

സഹസ്രകിരണൻ-ആദിത്യൻ.

സഹസ്രദംഷ്ട്രം(ഷ്ട്രീ)-ആയിരം പല്ലുള്ള ഒരുവക മത്സ്യം. പുരാതനകാലത്ത് ആര്യന്മാർ ഹവ്യകവ്യങ്ങളിൽ ഇതിന്റെ മാംസം ഉപയോഗിച്ചിരുന്നു.

സഹസ്രധാരം-വിഷ്ണുവിന്റെ ചക്രം.

സഹസ്രനയനൻ-പു. ഇന്ദ്രൻ. ൨. ഊമൻ.

സഹസ്രനാമം-വിഷ്ണുവിന്റെയോ ശിവന്റെയോ ആയിരം നാമം.

സഹസ്രനേത്രൻ-പു. ഇന്ദ്രൻ. ൨. ഊമൻ. ൩. വിഷ്ണു.

സഹസ്രപാദൻ-ഒരു മുനി.

ഡുണ്ഡുഭവേഷധാരികൾ നടിച്ചു നടക്കുമ്പോൾ രുരു മഹർഷി കൊൽവാൻ തുടങ്ങി. രുരുമഹർഷി ഭാര്യയാക്കാൻ നിശ്ചയിച്ചിരുന്ന പ്രമദ്വരയെ മുഹൂർത്തദിവസം ഒരു സർപ്പം കടിച്ചു കൊല്ലുകയും തന്റെ അർദ്ധായുസ്സുകൊടുത്തു അവളെ ജീവിപ്പിക്കയും ചെയ്തതിന്റെശേഷം പ്രതിക്രിയക്കായി കണ്ഡലികളെ കൊൽവാൻ രുരു ആരംഭിച്ചു. ആ കൂട്ടത്തി

ലാണു സഹസ്രപാദനു കിട്ടിയതു്. സഹസ്രപാദൻ മുനിശാപം നിമിത്തം ഡുണ്ഡുഭനായതെന്നും നിരപരാധിയാണെന്നും പറഞ്ഞു. സഹസ്രപാദന്റെ സഖിയായ ഖഗമൻ എന്ന മുനി ഹോമം ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ നേരംപോക്കിനായി സഹസ്രപാദൻ തൃണംകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ സർപ്പത്തെ എടുത്തിട്ടു. ഖഗമൻ വാസ്തവമറിയാതെ ഭയപ്പെട്ടു മൂർച്ഛിതനായി വീണു. പിന്നീടു എണീററ മൂഢനായ നീയും ഈ വേഷമായ് വരികെന്നു ശപിച്ചു. കളിയാണെന്നും ശാപമോക്ഷം വേണമെന്നും സഹസ്രപാദൻ അപേക്ഷിച്ചു. ആ മുനി നിന്നെക്കണ്ടാൽ ശാപം തീരുമെന്നു ശാപമോക്ഷം നൽകി.

സഹസ്രപത്രം-നാ. താമര. ൧. വണ്ടാരംകോഴി.

സഹസ്രബാഹു-നാ. കാർത്തവീര്യൻ. ൧. ബാണാസുരൻ. ൨. ശിവൻ. ൩. വിഷ്ണു.

സഹസ്രഭിത്ത്-കസ്തൂരി.

സഹസ്രഭുജാ-ദുർഗ്ഗ.

സഹസ്രഭുജൻ-വിഷ്ണു.

സഹസ്രഭോജനം-ആയിരംപേർക്കുകൊടുക്കുന്ന ഭക്ഷണം.

സഹസ്രം-നാ. ആയിരം. ൧. ഒരു വലിയതുക.

സഹസ്രമൌലി-വിഷ്ണു.

സഹസ്രരശ്മി-സൂര്യൻ.

സഹസ്രലോചനൻ-ഇന്ദ്രൻ.

സഹസ്രവദനൻ-വിഷ്ണു.

സഹസ്രവീര്യ-കറുക. വളരെ പ്രഭാവമുള്ളതു് എന്നർത്ഥം.

സഹസ്രവേധി-നാ. സഹസ്രവേധിക്കല്ലു്. ൧. പെരുങ്കായം. ൨. പുളിയാരൽ. ൩. കസ്തൂരി.

സഹസ്രശിഖരം-വിന്ധ്യപർവ്വതം.

സഹസ്രശ്രവണൻ-വിഷ്ണു.

സഹസ്രഹര്യശ്വം-ഇന്ദ്രന്റെ രഥം.

സഹസ്രാംശു-ആദിത്യൻ.

സഹസ്രാക്ഷൻ-നാ. ഇന്ദ്രൻ.

(അഹല്യാജാരന്റെ കഥ പ്രസിദ്ധമാണല്ലോ).

൧. ഉൗമൻ. ൨. ശിവൻ. ൩. വിഷ്ണു.

സഹസ്രാരം-ചക്രായുധം.

'സഹസ്രാരത്തെക്കണ്ടുഭയപ്പെട്ടു'

(സന്താനഗോപാലം പാന)

സഹസ്രാനനൻ-വിഷ്ണു.

സഹസ്രി-വി. ആയിരമുള്ള.

സഹസ്രി-നാ. സേനയുടെ ചുററും നടന്നു സൈന്യങ്ങളുടെ അററകുററങ്ങൾ നോക്കിക്കണ്ടറിയുന്നവൻ. ൧. ആയിരം പേരുള്ള ഒരു പട്ടാളം. ൨. ആയിരം പേർക്കു യജമാനൻ. ൩. ആയിരം പല്ലുള്ള ഒരുവക മീൻ.

സഹസ്രേക്ഷണൻ-നാ. ഇന്ദ്രൻ. ൧. ഉൗമൻ.

സഹസ്വത്-വി. ബലമുള്ള.

സഹാ-നാ. ഭൂമി. ൧. മഞ്ഞക്കുറുന്തോട്ടി. ൨. അരത്ത. ൩. ചിററരത്ത. ൪. നാഗണം. ൫. കുറിഞ്ഞി. ൬. ദേവതാളി. ൭. കാട്ടുപയറ്. ൮. വെളുത്ത പൂവുള്ള കുറിഞ്ഞി.

സഹായത(ത്വം)-നാ. സഹായങ്ങളുടെ സമൂഹം, സഹായക്കാരുടെ കൂട്ടം. ൧. സഹായഭാവം, ഒരുമിപ്പ്, സ്നേഹം; ഇഷ്ടം. ൨. തുണ.

സഹായൻ-നാ. കൂട്ടുകാരൻ, സഹായി. കൂടെ ഗമിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. മററുപര്യായങ്ങൾ- അനുപ്ലവൻ, അനുചരൻ, അഭിസരൻ. ൧. ശിവൻ.

സഹായം-നാ. തുണ. ൧. ഉപകാരം. ൨. ദയ. ൩. രക്ഷണം. ൪. വിലക്കാറവ്.

സഹായവൽ-വി. സഹായമുള്ള.

സഹായവാൻ-സഹായിക്കുന്നവൻ, ഇഷ്ടൻ.

സഹായി-കൂട്ടുകാരൻ, തുണക്കാരൻ.

സഹായിക്കുന്നു-തുണയ്ക്കുന്നു.

സഹാരം-൧. മാവ്. ൨. മാങ്ങ. ൩. പ്രപഞ്ചനാശം.

സഹാരി-൧. സൂര്യൻ. ൨. ഭൂമി.

സഹിക്കുന്നു-൧. ക്ഷമിക്കുന്നു. ൨. അനുഭവിക്കുന്നു.

സഹിത-വി. കൂടിയ, കൂടെയുള്ള.

സഹിത്രം-ക്ഷമ.

സഹിയായ്മ-സഹിച്ചുകൂടായ്ക.

സഹിഷ്ണു-വി. ക്ഷമയുള്ള.

സഹിഷ്ണുത-ക്ഷമ.

സഹുരി-൧. ആദിത്യൻ. ൨. കാള.

സഹൃദയ-വി. ൧. ദയയുള്ള. ൨. വിദ്യയുള്ള.

സഹൃദയൻ-വിദ്വാൻ, അഭിപ്രായമറിയുന്നവൻ.

സഹോക്തി-ഒരലങ്കാരം.

'ഇതരജ്ഞനമായുള്ള സഹഭാവമുരയ്ക്കുകിൽ സഹോക്തിയാമലങ്കാരമാലങ്കാരികസമ്മതം'

എന്നു ലക്ഷണം. ഉ-ം,

'ചരമഗിരിശിരസിരവിയുംപ്രവേശിച്ചിതു് ചാരലങ്കാപുരാഗ്രേകപിവീരനും'

സഹോഢജൻ-വിവാഹകാലത്തുതന്നെ സ്ത്രീയുടെ ഗർഭത്തിലുണ്ടായിരുന്ന പുത്രൻ. (ദ്വാദശപുത്രന്മാർ എന്നതു നോക്കുക).

സഹോഢൻ-തൊണ്ടിയോടുകൂടി പിടിക്കപ്പെട്ട കള്ളൻ.

സഹോദരൻ-൧. ജ്യേഷ്ഠൻ. ൨. അനുജൻ.

സഹോദരി-൧. ജ്യേഷ്ഠത്തി. ൨. അനുജത്തി.

സഹോര-വി. വിശിഷ്ടമായ, നല്ലതായ.

സഹോരൻ-൧. സന്ന്യാസി. ൨. ഭക്തിയുള്ളവൻ, ശ്ലഥൻ.

സഹ്യ, സഹനീയ-വി. ൧. സഹിക്കപ്പെടുവാൻതക്ക. ൨. സമമാക്കപ്പെടുവാൻതക്ക. ൩. ചേരുവാൻതക്ക. ൪. കൂട്ടപ്പെടുവാൻതക്ക. ൫. ശക്തിയുള്ള.

സഹ്യം-൧. ഒരു പർവ്വതം (സഹ്യാചലം). ൨. സഹിപ്പാൻ തക്കതു്. ൩. സുഖം. ൪. സഹായം. ൫. യോഗ്യത.

സഹ്യാത്മജാ-കാവേരി നദി.

സാ

സാ-൧. അവൾ. ൨. ലക്ഷ്മി. ൩. പാർവ്വതി.

സാകം-അ. കൂടെ.

സാകല്യം-൧. മുഴുവൻ, സമ്പൂർണ്ണത. സകലമാവു എന്നുള്ളതു്. ൨. ആകത്തുക, മൊത്തം. ഉ-ം, ഉറപ്പിക സാകല്യമായിട്ടു നൽകി.

സാകാംക്ഷം-കാവ്യദോഷങ്ങളിൽ ഒന്നു്.

സാകുലം-അ. ആകുലഭാവത്തോടുകൂടി.

സാകൂതം-അ. ൧. ഉദ്ദേശ്യത്തോടുകൂടി. ൨. ശ്ലാഘത്തോടുകൂടി. ൩. വിലാസത്തോടുകൂടി.

സാകേതം-ഒരു രാജ്യം, അയോദ്ധ്യ.

സാക്ഷ-തഴുതു്.

താഴ്ക്കഴ എന്നതു ലോപിച്ചാണു് 'സാക്ഷ' ആയതു്.

സാക്ഷരം-എങ്ങും പ്രത്യക്ഷമായി കാണുന്നതു്. (ഇതു വേദത്തിലെ ഉപനിഷത്തിലാണു്).

സാക്ഷരന്മാർ–൧. വിദ്യാഭ്യാസം സിദ്ധിച്ചവർ. ൨. അക്ഷരാഭ്യാസംമാത്രം ചെയ്തിട്ടുള്ളവർ.

'സാക്ഷരന്മാർമറിക്കുമ്പോൾ
രാക്ഷസന്മാരായിത്തീരും
പക്ഷപാതമതുപിന്നെ
അക്ഷരവിദ്യയിൽവേണം'

(ത്രിപുരദഹനം തുള്ളൽ)

സാക്ഷാൽ–അ. ൧. സത്യമായി. ൨. തെളിവായി. ൩. തുല്യമായി.

അക്ഷത്തോടുകൂടിയതു് സാക്ഷം. അതിനെ അതിക്കുന്നതു എന്നർത്ഥം–പ്രത്യക്ഷത്തിൽ.

സാക്ഷാൽ–വി. ൧. എങ്ങുംകാണാവുന്ന. ൨. സുപ്രസിദ്ധമായ.

സാക്ഷാൽക്കരിക്കുന്നു— പ്രത്യക്ഷമാകുന്നു.

സാക്ഷാൽക്കാരം–പ്രത്യക്ഷമാകുക.

സാക്ഷി–വി. ൧. കണ്ടും കേട്ടും അറിഞ്ഞിട്ടുള്ള, കൂടെയുണ്ടായിരുന്ന. ൨. സമ്മതിച്ച അവകാശി.

സാക്ഷി–തെളിവിനുള്ള പ്രമാണം.

സാക്ഷിക്കാണം–ചില ആധാരമെഴുതുമ്പോൾ സാക്ഷിക്കാരനു കൊടുക്കുന്ന ഒരവകാശം.

സാക്ഷിക്കാരൻ–കണ്ടുനില്ക്കുന്നവൻ.

സാക്ഷിക്കുന്നു–സാക്ഷിയാവുന്നു, തെളിവുകൊടുക്കുന്നു.

സാക്ഷിത്വം–സാക്ഷിക്കാരന്റെസ്ഥിതി.

സാക്ഷിപ്പട്ടിക–സാക്ഷിക്കാരുടെ പേരുവിവരം.

സാക്ഷിപ്പെടുക–സാക്ഷിയാവുക, തെളിവായിരിക്കുക.

സാക്ഷിപ്രത്യയം–സാക്ഷിയുടെ തെളിവു കാണിച്ചു കോർട്ടിൽ ബോധിപ്പിക്കുന്ന പട്ടിക (ഹർജി).

സാക്ഷിഭൂത—വി. സാക്ഷിയായി ഭവിച്ച.

സാക്ഷിഭോജനം–രാജാക്കന്മാർ അമൃതേത്തു കഴിക്കുമ്പോൾ ചിലർക്കു (ഒന്നോ രണ്ടോ പേർക്കു) കൂടെ കൊടുക്കുന്ന ഭക്ഷണം. (ഇവരുടെ ഇരിപ്പു കുറച്ചു അകലെയായിരിക്കും).

സാക്ഷിമരണം–ദൈവത്തെ സാക്ഷിപ്പെടുത്തിയുള്ള മരണം.

സാക്ഷിവിസ്താരം– കോടതികളിൽ വെച്ചു സാക്ഷികളുടെ മൊഴി (ചോദ്യോത്തരമായി) വാങ്ങിക്കുക.

സാക്ഷിസൂചി–സാക്ഷിക്കാണം.

സാക്ഷീഭവിക്ക—സാക്ഷിയായി തീരുക.

സാക്ഷ്യം–൧. സാക്ഷിസ്ഥാനം. ൨. തെളിയിക്കുന്ന ലക്ഷ്യം, തെളിവ്.

സാങ്കര്യം–സമ്മിശ്രത, കുഴപ്പം.

സാങ്കേതിക–വി. ൧. അടയാളത്തോടുകൂടിയ. ൨. കൈത്തൊഴിൽ സംബന്ധിച്ച.

സാംക്രമിക–വി. പകരുന്ന.

സാംക്രമികരോഗം–പകരുന്നദീനം.

സാംഖ്യ–വി. എണ്ണപ്പെടുവാൻതക്ക.

സാംഖ്യതത്വം–ദേഹം, ദേഹി എന്നിവുകളുടെ സ്വഭാവങ്ങളെ വിഭജിച്ചു പ്രതിപാദിക്കുന്ന ശാസ്ത്രം.

സാംഖ്യാകാരിക–സാംഖ്യത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ഈശ്വരകൃഷ്ണന്റെ ഒരു പുസ്തകം.

സാംഖ്യം–ഒരു ദർശനം, കപിലാചാര്യരുടെ ദർശനങ്ങളിൽ ഒന്നു്, ഒരുമതം, ഒരു യോഗശാസ്ത്രം.

ഇതിൻപ്രകാരം 'പ്രധാനൻ' എന്നും 'പുരുഷൻ' എന്നും രണ്ടു തത്വങ്ങളിലുൾപ്പെടാതെ ലോകത്തിൽ ഒന്നും ഇല്ലെന്നും അതിൽ പുരുഷനായ ഈശ്വരനെ

സൃഷ്ടികർത്തൃത്വം ഇല്ലെന്നും പ്രതിപാദിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.

'കപിലന്റെ സാംഖ്യമതത്തിന്റെ ഉദ്ദേശ്യം ദൈഹികവും മാനസികവും സഹജവും, ആഗന്തുകവും ദിവ്യവും അല്ലെങ്കിൽ അമാനുഷവും ആയ മൂന്നു വക ദോഷങ്ങളിൽ നിന്നു മനുഷ്യരെ രക്ഷിക്കുകയാകുന്നു. ജന്തുക്കളെ കൊല്ലേണ്ടതിനാലും മററും നിർമ്മലമല്ലാത്തതായ വൈദികകർമ്മങ്ങളെക്കൊണ്ടു മോക്ഷം കിട്ടുകയില്ലെന്നും അതിനു ജ്ഞാനം ആവശ്യമാണെന്നും ആയിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ മതം'. ലോകത്തിൽ ഇതുവരെ ഉണ്ടായിട്ടുള്ള തത്വജ്ഞാനങ്ങളിൽ ഒന്നാമതായി ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതു് കപിലാചാര്യരുടെ സാംഖ്യദർശനമാകുന്നു.

സാംഗ-വി. അംഗത്തോടുകൂടിയ.

സാംഗത്യം-യോജിപ്പു്.

സാംഗോപാംഗ-വി. അംഗങ്ങളും ഉപാംഗങ്ങളുമുള്ള.

സാംഗോപാംഗൻ—വേദസ്വരൂപൻ, വിഷ്ണു.

സാംഗ്രാമിക-വി. യുദ്ധസാമർത്ഥ്യമുള്ള.

സാംഗ്രാമികൻ-സേനാപതി.

സാഗരഗാമിനി-സ്ത്രീ. നദി. വ. ചിററേലം

സാഗരം-പു. സമുദ്രം. (സഗരൻ എന്നതു നോക്കുക). സഗരനെ സംബന്ധിച്ചതെന്നർത്ഥം.

'സഗരപുത്രപാലകന്മാർ വലുതാക്കിനമ്മെന്നും അതിനാലെ സാഗരമെന്നുള വായിനാമധേയം'

(ലങ്കാമർദ്ദനം)

വ. ഒരുവക മാൻ.

സാഗരാംബരാ-ഭൂമി.

സാചി-അ. വളഞ്ഞു്. (വിലങ്ങനെ എന്നർത്ഥം). വിലങ്ങത്തിൽ.

സാചിവ്യം-ന. സഖ്യം. വ. ശുശ്രൂഷ.

'സപദിരഘുപതിയൊടുമ
ണജനസാചിവ്യവും'

(അദ്ധ്യാത്മരാമായണം)

സാചീകൃത-വി. ന. വളച്ചുണ്ടാക്കപ്പെട്ട. വ. വളഞ്ഞിരിക്കുന്ന, വിലങ്ങനെ ഭേദിച്ച, പിണഞ്ഞ.

സാചീകൃതം-മനസ്സിന്റെ വിപരീതത, പക്ഷഭേദം, തിരിക്കപ്പെട്ടതു്. ഉ-ം, സാചീകൃതവദനം.

സാടോപം-അ. ഡംഭോടുകൂടി, ഗൌരവഭാവത്തിൽ.

സാട്ട-മൊത്തത്തിനു വിലയ്ക്കു വാങ്ങുക.

സാൺ-പിഞ്ഞാൺ.

സാൽ-പദാവസാനത്തിൽ ചേർക്കുന്ന ഒരു തദ്ധിതപ്രത്യയം. മുൻ പദാർത്ഥമായിത്തീർന്ന എന്നർത്ഥം ഉണ്ടാകുന്നു. (ഭസ്മാൽകൃതം-ഭസ്മമാക്കിത്തീർത്തതു്).

സാത്കാരം-കാള.

സാത-വി. ന. കൊടുക്കപ്പെട്ട. വ. നശിക്കപ്പെട്ട.

സാതം-സന്തോഷം, സുഖം.

സാതത്യ-വി. മുടങ്ങാതെയുള്ള.

സാതല-ഒരു മരുന്നു്, ചമ്മലന്ത. സുഖത്തെ ദാനംചെയ്യുന്നതെന്നർത്ഥം. ശാതലാ എന്നുമാവാം.

സാതി-സ്ത്രീ. അവസാനം. വ. ദാനം. ന. തീവ്രവേദന, ർ. നാശം.

സാതിസാര-വി. അതിസാരരോഗമുള്ള.

സാത്യകി-സത്യകന്റെ പുത്രൻ. യുയുധാനൻ എന്നാണു പേർ. കൃഷ്ണന്റെ സാരഥിയും ബന്ധുവും, പാണ്ഡവരുടെ സഹായി.

സാത്യകൻ യദുകുലോല്പന്നനായ ശിനിയുടെ പുത്രനാകുന്നു. ഭാരതയിൽ വെച്ചു കൃതവർമ്മാവിനെ കൊന്നതുനിമിത്തം അയാളുടെ സ്നേഹിതന്മാർ വധിച്ചു. മററുപേരുകൾ—ഭാതകൻ, യുയുധാനൻ, ശൈനേയൻ.

സാത്വതൻ—൧. വിഷ്ണു. ൨. ബലരാമൻ.

സാത്വതസംഘം— സാത്വതന്മാരുടെ (യാദവന്മാരുടെ) സംഘം. [കം'

'സാത്വതസംഘത്തിന്റെയും കൂടികോടി
(കുചേലവൃത്തം വഞ്ചിപ്പാട്ട്)

സാത്വിക—വി. ൧. താനെയുള്ള, നിശ്ചയമുള്ള, മനസ്സുകൊണ്ടു നിവൃത്തമായിരിക്കുന്ന. ൨. സത്വഗുണത്തെ സംബന്ധിച്ച.

സാത്വികൻ—൧. ബ്രഹ്മാവ്. ൨. നാട്യത്തിൽ പറയുന്ന ഒരു ഭാവഭേദം.

സാത്വികം—മൂന്നു ഗുണങ്ങളിൽ ഒന്ന്, സ്വർഗ്ഗലബ്ധിക്കായിച്ചെയ്യുന്ന തപസ്സ്.

സാത്വികഭക്തി—ജ്ഞാനികളായ ബ്രാഹ്മണർ കർമ്മക്ഷയത്തിന്നായി വിഷ്ണുവിങ്കൽ ആത്മാർപ്പണം ചെയ്യുന്നത്.

സാദം—൧. തളർച്ച. ൨. ശുദ്ധി. ൩. ആലസ്യം, നാശം.

സാദരം—ആദരവോടുകൂടെ.

സാദസ്യം—സദസ്യന്മാരുടെ (വിധിനോക്കുന്നവരുടെ) ഭാവം, സഭാസ്ഥത്വം.

സാദി—൧. കുതിരപ്പുറത്തു കയറിയവൻ, കുതിരക്കാരൻ. ൨. തേരാളി. ൩. ആനക്കാരൻ. ൪. യുദ്ധശാലി.

സാദിസംഘം—കുതിരപ്പടകൾ.

സാദൃശി—സാമ്യം.

സാദൃശ്യ—വി. തുല്യമായ.

സാദൃശ്യം—തുല്യം.

സാധക—വി. സാധിക്കുന്ന, ലഭിക്കുന്ന, നിവർത്തിക്കുന്ന. (സാധകം >< ബാധകം).

സാധകബാധകങ്ങൾ—അനുകൂലപ്രതികൂലങ്ങൾ.

സാധകം—ശീലം.

സാധനചതുഷ്ടയം— നിത്യാനിത്യവസ്തുവിവേകം, ഇഹലോകപരലോകസുഖങ്ങളിൽ വൈരാഗ്യം, ശമാദി ആറും, മോക്ഷത്തിലാഗ്രഹം ഇവ നാലും.

സാധനദൂഷണം—വസ്തുക്കളുടെ കുററം.

സാധനം—൧. കാര്യനിവൃത്തി. ൨. വസ്തു. ൩. ലിംഗം. ൪. സേന. ൫. കാരണം. ൬. ആയുധം. ൭. അനുചരണം. ൮. വധം. ൯. ശേഷക്രിയ. ൰. ഒരു മരുന്ന്. ൰൧. ദ്രവ്യം. ൰൨. സ്നേഹം. ൰൩. ചെറിയ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർ വലിയ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർക്ക് എഴുതുന്ന എഴുത്ത്. ൰൪. മാരണം, മൃതസംസ്കാരം, ഗമനം, ധനം, അർത്ഥാപനം, നിവർത്തനം, ഉപകരണം, അനുഗമനം ഇവ എട്ടും.

സാധാരണ—വി. സാമാന്യമായുള്ള.

സാധാരണ—അറുപതിൽ നാല്പത്തിനാലാം സംവത്സരം.

സാധാരണധർമ്മങ്ങൾ— സാമാന്യധർമ്മങ്ങൾ, നടപ്പുള്ള ആചാരങ്ങൾ.

'അഹിംസാസത്യമസ്തേയം
ശൌചമിന്ദ്രിയനിഗ്രഹഃ
ദമഃ ക്ഷമാർജ്ജവം ദാനം
ധർമ്മം സാധാരണം വിദുഃ'

സാധാരണധനം-കൂട്ടുസ്വത്തു്.

സാധാരണം-൧. നടപ്പുള്ള ചട്ടം. ൨. സമം, സദൃശം. ൩. അനേക വസ്തുക്കളോടു സംബന്ധമുള്ളതു്. ആധാരണയോടു കൂടിയതെന്നർത്ഥം. (സാധാരണയായി എന്നതിനെക്കാൾ 'സാധാരണമായി' എന്നതു നന്നു്. പതിവായി എന്നർത്ഥം).

സാധാരണസ്ത്രീ-വ്യഭിചാരിണി.

സാധാരണി-താക്കോൽ, ഒരുമാതിരി ഓടാമ്പൽ.

സാധാരണ്യം-൧. സാധാരണ സ്ഥിതി. ൨. എവക്കുമുള്ള അവകാശം. ൩. പൊതുക്കാര്യം.

സാധിക്കുന്നു-൧. നിവർത്തിക്കുന്നു, ലഭിക്കുന്നു. ൨. തീരുന്നു.

സാധിത-വി. ൧. സാധിക്കപ്പെട്ട, തൻ കീഴടക്കപ്പെട്ട. ൨. നിവർത്തിക്കപ്പെട്ട. ൩. കിട്ടിയ, ലഭിക്കപ്പെട്ട.

സാധിപ്പു-നിവൃത്തി.

സാധിഷ്ഠ-വി. ൧. ഏററവും നല്ല, യോഗ്യമായുള്ള. ൨. ഏററവും കടുപ്പമുള്ള, വളരെ ഉറപ്പുള്ള, ബലമുള്ള.

സാധീയസ്സ്, സാധീയാൻ- ഏററവും നല്ലവൻ, അതിദൃഢവാൻ.

സാധു-൧. സജ്ജനം, നല്ല തറവാട്ടിൽ ജനിച്ചവൻ ധർമ്മത്തെ സാധിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. ൨. മുനി, സന്യാസി. ൩. നല്ല വസ്തു, ഇണങ്ങിയതു്. ൪. മനോഹരം. ൫. മധുരരസം.

സാധു-വി. ൧. ബഹുമാനമുള്ള, ഉൽകൃഷ്ട വംശത്തിലുള്ള. ൨. ഭംഗിയുള്ള. ൩. നേരുള്ള ൪. യോഗ്യമായുള്ള. ൫. ശ്രേഷ്ഠതയുള്ള. ൬. സുകൃതമുള്ള. ൭. നല്ല.

സാധു-അ. വേണ്ടതുപോലെ.

'സാധു' എന്ന ശബ്ദം മുഖ്യ കുലീനത്വം, വിദ്വത്ത്വം, സൌജന്യം മുതലായ ഗുണങ്ങളോടുകൂടിയ ഒരു പുരുഷനെ കുറിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ഇപ്പോൾ ഇരപ്പാളിയും പച്ചവെള്ളം ചവച്ചുകുടിക്കുന്നവനുമായ വകയ്ക്കുകൊള്ളാത്തവൻ എന്നായി. സാധുവിന്റെ പര്യായപദം ഇപ്പോൾ 'പാവം'.

സാധുത്വം-സാധുസ്വഭാവം.

സാധുപ്രകൃതി-ശാന്തശീലം.

സാധുബോധനം—സാധുക്കളെ ബോധിക്കുക.

സാധുവാഹി-ഇണങ്ങിയ കുതിര.

സാധുവൃക്ഷം-കടമ്പു്.

സാധുവൃത്തതാ-൧. സദാചാരം. ൨. മനോഹരമായ വൃത്താകാരം.

സാധുവൃത്തി- ഭാരതഖണ്ഡത്തിലെ ആചാരം.

സാധുശീല-വി. നല്ല ശീലമുള്ള.

സാധൂകരിക്കുന്നു-ശരിയാക്കുന്നു.

സാദ്ധ്യ-വി. ൧. സാധിക്കപ്പെടേണ്ടുന്ന. ൨. നിവർത്തിക്കത്തക്ക.

സാദ്ധ്യനാമം-സാദ്ധ്യന്റെ പേർ.

സാദ്ധ്യൻ-ഉപദേവന്മാരിൽ ഒരു ജാതി, ഗണദേവതകൾ.

സാദ്ധ്യന്മാർ 12. തരന്മാർ 11. ആദിത്യാദി ഒമ്പതുവർഗ്ഗക്കാർ ഗണദേവതകളാകുന്നു. ഒന്നിച്ചു സഞ്ചരിക്കുന്ന ദേവന്മാർ എന്നർത്ഥം.

സാദ്ധ്യം-൧. സാധിക്കപ്പെടേണ്ടുന്നതു്, കാര്യം. ൨. നിവൃത്തി. ൩. നിത്യയോഗങ്ങളിൽ ഒന്നു്. ൪. വെള്ളി.

സാദ്ധ്യസിദ്ധി - നിവൃത്തി, അവസാനം.

സാദ്ധ്യസിദ്ധിപാദം - ആവലാതി വിസ്തരിച്ചുണ്ടാക്കിയ വിധി.

സാധ്വസം-ഭയം. സാധുക്കൾക്ക് ഉപദ്രവത്തെ ചെയ്യുന്നതെന്നർത്ഥം.

സാധ്വീ-൧. പതിവ്രത. ൨. സാധുശീല. ൩. നന്ദിയുള്ളവൾ. ൪. മേദ.

സാനന്ദ-വി. ആനന്ദമുള്ള.

സാനന്ദം-അ. ആനന്ദത്തോടെ.

സാനസി-പൊൻ.

സാനു—൧. താഴ്വര, താഴ്വാരം. സസ്യാദികളെ കൊടുക്കുന്നതെന്നർത്ഥം. ൨. പർവ്വതശിഖരം. ൩. പർവ്വതത്തിന്റെ മുകളിലെ പരന്ന പ്രദേശം. ൪. കൊടുങ്കാറ്റ്. ൫. വിദ്വാൻ. ൬. സൂര്യൻ. ൭. മുള, പൊടിപ്പ്. ൮. കാട്. ൯. റോഡ് (വഴി).

സാനുജ-വി. അനുജനോടോ അനുജത്തിയോടോ കൂടിയ.

സാനുമതി-ഒരപ്സരസ്ത്രീ.

സാനുമാൻ-പർവ്വതം.

സാന്തപനം-പാപം കളയുന്നതിനുള്ള ഒരു കൃച്ഛ്റവ്രതം. വളരെ പ്രയാസമുള്ളതെന്നർത്ഥം.

'ഗോമൂത്രം ഗോമയം ക്ഷീരം
ദധി സർപ്പിഃ കുശോദകം.
ഏകരാത്രോപവാസശ്ച
കൃച്ഛ്റം സാന്തപനം സ്മൃതം'

സാന്ത്വനം-സമാധാനം, നല്ല വാക്കുകൊണ്ടുള്ള യോജിപ്പ്, സാമം.

സാന്ത്വനസരണി—സമാധാനപ്പെടുത്തുന്ന സമ്പ്രദായം

സാന്ത്വം-൧. നല്ലവാക്ക്, സാമവാക്ക്. ൨. തമ്മിൽ യോജിപ്പ്. ൩. സാമർത്ഥ്യം.

സാന്ദീപനി-ഒരു മുനി.

ശ്രീകൃഷ്ണന്റെയും ബലഭദ്രന്റെയും കുചേലന്റെയും ഗുരു. സാന്ദീപനിയുടെ പുത്രനെ പഞ്ചജനൻ എന്ന അസുരൻ മോഷ്ടിച്ചുകൊണ്ടുപോയി. അതിനാൽ കൃഷ്ണൻ അയാളെ വധിച്ചു. പുത്രനെ സംരക്ഷിച്ചു ദക്ഷിണയായി മുനിക്കു നൽകി.

സാന്ദൃഷ്ടികം-തൽക്കാലത്തെ ഫലം.

സാന്ദ്ര-വി. ൧. കട്ടിയുള്ള. ൨. തിങ്ങിയ. ൩. പരിപൂർണ്ണതയുള്ള. ൪. മൃദുത്വമുള്ള. ൫. കൊഴുത്ത, തടിച്ച.

സാന്ദ്രം-അ. കൊഴുക്കെ, നിബിഡമായി, തിങ്ങിയതായി.

സാന്ദ്രം-ഇടതൂർന്നത്. കൂടെ ബന്ധിക്കപ്പെടുന്നത് എന്നർത്ഥം.

സാന്ദ്രസ്നിഗ്ദ്ധ-കനത്തും മിനുത്തും ഇരിക്കുന്ന, ഇടതിങ്ങിമിനുങ്ങിയുള്ള, കൊഴുത്ത.

സാന്ധ്യം—സന്ധ്യാകർമ്മം, സന്ധ്യോചിത കർമ്മം.

സാന്നഹനിക - വി. പടവിളിക്കുന്ന, ആക്കുന്ന.

സാന്നഹനികൻ - ആയുധം ധരിച്ചു പുറപ്പെടുന്നവൻ.

സാന്നായ്യം—പാലും തൈരുമായിച്ചേർത്ത ഹവിസ്സ്. ഹോമത്തിന്നായിക്കൊണ്ട് അഗ്നിയിലേക്കു വഴിപോലെ നയിക്കപ്പെടുന്നതെന്നർത്ഥം. ഹവിസ്സിന്റെ പേർ എന്നു ചിലർ.

സാന്നിദ്ധ്യം-സാമീപ്യം (സമീപത), സന്നിധിയിൽ (മുമ്പിൽ) ഇരിക്കുന്ന അവസ്ഥ.

സാന്നിപാതിക-വി. ൧. ത്രിദോഷങ്ങൾ അതായത് വാതപിത്തകഫങ്ങൾ ഒന്നിച്ചു കോപിക്കനിമിത്തമുണ്ടായ. ൨. പലതും ഒന്നിച്ചു കൂടിയുണ്ടായ.

സാപത്ന്യൻ-ശത്രു.

സാപത്ന്യം-തന്നെപ്പോലെ അനേകം ഭാര്യമാരുള്ള അവസ്ഥ, സപത്നിയുടെ

ഭാവം. സപത്നി എന്നാൽ അനേകം ഭാര്യമാരിൽ ഒരുത്തി.

'സാപത്ന്യാൽ നവദുഃഖ
മെത്രയും കഷ്ടം കഷ്ടം'
(അദ്ധ്യാത്മരാമായണം)

[സപത്നന്മാരുടെ (ശത്രുക്കളുടെ) ഭാവം].

സാപ്തപദീനം-ചങ്ങാതിത്വം, സഖ്യം, സ്നേഹം. (വിവാഹക്രിയയിൽ വധൂവരന്മാർ കൈപിടിച്ചുകൊണ്ട് ഏഴടി നടക്കണമെന്നു വിധിയുണ്ട്. 'സപ്തപദി' എന്ന ഈ അനുഷ്ഠാനത്തിൽ നിന്നത്രേ ഈ ശബ്ദത്തിന്റെ ആഗമം)

സാപ്പാട്, ശാപ്പാട്-ഭക്ഷണം.

സാഫല്യം-ഫലിക്കുക.

സാഫ്-വൃത്തിയുള്ള, ശുചിയായ. (അറബിഭാഷ).

സാമഗ്രി-സ്ത്രീ. സാമാനങ്ങളുടെ കൂട്ടം. ൨. വസ്തുവകകൾ.

സാമഗ്ര്യം-ന. തികവ്, പൂർണ്ണമായത്. ൨. പരിവാരം.

സാമജ — വി. സാമവേദത്തിൽനിന്നു ജനിച്ച.

സാമജം—ആന.

സാമഞ്ജസ്യം-യുക്തിയുക്തത്വം.

സാമത്വം—ഒരു രോഗം.

ആമത്തോടുകൂടിയ കണ്ണു വല്ലതായ വേദനയോടും ചെമപ്പോടും നീരോടും, കരുകരുപ്പോടും കത്തിനോവോടും, ശൂലത്തോടും, കണ്ണുനീരോടും കൂടിയിരിക്കും.

സാമന്ത—വി. അതിരുള്ള.

സാമന്തൻ-പു. ഇടപ്രഭു. ൨. അയൽക്കാരനായ രാജാവ്. ൩. അയൽക്കാരൻ. (സാമന്തൻ><സമ്രാട്ട്.)

സാമം—ന. മൂന്നാമത്തെ വേദം. പാപത്തെ നശിപ്പിക്കുന്നതെന്നർത്ഥം. ൨. ഒന്നാമത്തെ ഉപായം. ൩. നല്ലവാക്കു പറയുക. ൪. സാന്ത്വനം.

സാമയിക-വി. സമയത്തിനു ചേർന്ന.

സാമയോനി-പു. ആന. ൨. ബ്രഹ്മാവ്.

സാമർത്ഥ്യം-ന. മിടുക്ക്. ൨. കാവ്യഗുണങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

സാമവായികൻ-പ്രധാനമന്ത്രി.

സാമവേദജ്ഞ-വി. സാമവേദംപഠിച്ച.

സാമവേദവിൽ(ത്)-വി. സാമവേദം പഠിച്ച.

സാമവേദി-വി. സാമവേദമുള്ള.

സാമശേഷം-സാമം ഒഴിച്ചുള്ള ഉപായങ്ങൾ.

സാമാജികൻ - സഭയിൽ വസിക്കുന്ന സഭ്യൻ. സമാജത്തിലേയ്ക്കു വേണ്ട വിധം വന്നു ചേരുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. (യാഗശാലയിലെ വിധികർത്താക്കന്മാരായ സഭ്യർക്കു സാമാജികന്മാർ എന്നു പറയുന്നു).

സാമാനം, സാമാൻ-വസ്തു.

സാമാന്യ-വി. സാധാരണമായുള്ള, നടപ്പായുള്ള.

സാമാന്യപരിവൃത്തം-കാവ്യദോഷങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

സാമാന്യം-ന. ജാതി, ഘടത്വാദി ജാതിയുടെ പേർ. സമാനങ്ങളുടെ ഭാവം എന്നർത്ഥം. ൨. മാതിരി, തരം. ൩. നടപ്പായുള്ളത്, സാധാരണം. ൪. ഒരലങ്കാരം. ൫. അനേക വസ്തുക്കളോടു സംബന്ധമുള്ളതിന്റെ പേർ. സമാനത്തിന്റെ ഭാവം എന്നർത്ഥം.

സാമാന്യശാസനം - പൊതുവിലുള്ള കല്പന.

സാമാന്യാ—വ്യഭിചാരിണി.

സാമാന്യന—അ. പൊതുവായി, നടപ്പായി.

സാമി—അ. പാതി എന്ന അൎത്ഥത്തിലും നിന്ദയിലും വരും.

സാമിധേനി— ഇഷ്ടിയിൽ (യാഗാഗ്നിയിൽ) ചമതയിടുമ്പോൾ ചൊല്ലുന്ന (ഋക്) ഒരു മന്ത്രം. അഗ്നിയെ പ്രജ്വലിപ്പിപ്പാനുള്ള 'ഉൽബുദ്ധ്യസ്വാഗ്നേ' ഇത്യാദിയായ ഋക്കിന്റെ (മന്ത്രത്തിന്റെ) പേർ. ചമത ഹോമിപ്പാനുള്ളത് എന്നൎത്ഥം.

സാമീപ്യൻ—അയൽക്കാരൻ.

സാമീപ്യം—സമീപത.

സാമുഖ്യം—സാന്നിദ്ധ്യം.

സാമുദ്ര—വി. സമുദ്രത്തിൽ നിന്നുമുണ്ടായ.

സാമുദ്രകം—കടലുപ്പ്.

സാമുദ്രൻ—കപ്പലോടി, കപ്പൽയാത്രക്കാരൻ.

സാമുദ്രം—൧. മറുക്. ൨. കടൽ ഉപ്പ്. ൩. കടൽനാക്ക്.

സാമുദ്രിക—വി. ൧. മറുകോടു സംബന്ധിച്ച. ൨. കടലിനെ സംബന്ധിച്ച.

സാമുദ്രികൻ—ലക്ഷണം പറയുന്നവൻ.

സാമുദ്രികം—൧. ദേഹത്തിലുള്ള മറുക്, വര മുതലായവ നോക്കി ലക്ഷണം പറയുക. ൨. ഒരു ഗ്രന്ഥം.

സാമുദ്രികാ—കടൽത്തോണി.

സാമുദ്രികാലക്ഷണം— ഒരു ശാസ്ത്രഗ്രന്ഥം.

സാമോദ—വി. സന്തോഷമുള്ള.

സാമോദം—അ. സന്തോഷത്തോടുകൂടെ.

സാമോപായം— നാലുപായങ്ങളിൽ ഒന്ന് (ഒന്നാമത്തെ ഉപായം).

സാംദൃഷ്ടികം—തൽക്കാലഫലം.

സാമ്പരായ—വി. ൧. യുദ്ധസംബന്ധമായ. ൨. ഭാവിയെ സംബന്ധിച്ച.

സാമ്പരായം—൧. ആപത്ത്. ൨. യുദ്ധം. ൩. ഉത്തരകാലം, ഭവിഷ്യൽകാലം. 'സംപരായം' എന്നും കാണുന്നു. ൪. നിശ്ചയമില്ലായ്ക.

സാമ്പരായിക—വി. ൧. പാരത്രികമായ. ൨. ആപത്തായ. ൩. യുദ്ധസംബന്ധമായ.

സാമ്പരായികം—൧. യുദ്ധം, വഴിപോലെ പരാഭവിച്ചു പുറപ്പെടുന്നതെന്നൎത്ഥം. ൨. യുദ്ധരഥം.

സാമ്പ്രതം—അ. ൧. ഉചിതം എന്ന അൎത്ഥത്തിൽ പ്രയോഗം. ൨. ഇപ്പോൾ, ഈ കാലത്തിൽ. (ഏകാൎത്ഥാവ്യയമാണ്).

സാമ്പ്രതിക—വി. ൧. ഇപ്പോഴുള്ള. ൨. യോഗ്യമായ, ഉചിതമായ.

സാമ്പ്രദായിക—വി. പരമ്പരയ്ക്കനുസരണമായ.

സാമ്പ്രാണി—സുഗന്ധമുള്ള ഒരു പശ. Benzoin, esp. മലാക്കസാമ്പ്രാണി, പറങ്കിസാമ്പ്രാണി മുതലായത്.

സാമ്പ്രാണിത്തൈലം—സാമ്പ്രാണിയിൽ നിന്നെടുക്കുന്ന എണ്ണ.

സാമ്പ്രാണിധൂപം—സാമ്പ്രാണിപ്പുക.

സാംബൻ—ശിവൻ.

സാംബൻ—ശ്രീകൃഷ്ണനു ജാംബവതിയിലുണ്ടായ പുത്രൻ.

'ഉഗ്ര[illegible]—
[illegible]
[illegible]
[illegible]പുത്രന്മാർ[illegible]
[illegible]
[illegible]

ഝടിതി സാംബനെ ചമയിച്ചീടിനാ-
രുടലും ഗർഭിണിയുടെ വേഷമാക്കി
മുനിവരന്മാർതൻ തിരുമുമ്പിൽ വെച്ചു
വിനയം ഭാവിച്ചു തൊഴുതു ചോദിച്ചാർ
'ഇവൾ പെറുന്നതു പുത്രനോ പെണ്ണോ
ദിവസമേതെന്നുമരുളിച്ചെയ്യേണം'
അതുകേട്ടന്യോന്യമവരും നോക്കിക്കൊ-
ണ്ടതിനൊരുത്തരമരുൾ ചെയ്തീടിനാർ.
'അടുത്തിരിക്കുന്നിതിവൾക്കു പേറിപ്പോൾ
കടുപ്പമേറുന്നോരിരിമ്പുലക്കയി-
ന്നതിനാൽ കുലം മുടിയും നിങ്ങൾക്കെ-
ന്നതിനു കില്ലില്ലെ'ന്നുമരുൾ ചെയ്തോർ
മുരരിപുമതമറിഞ്ഞു മാമുനി-
വരന്മാരും വിരഞ്ഞെഴുന്നള്ളീടിനാർ
സകലലോകനായകനെയും കണ്ടു
ഭഗവൽഭക്തന്മാർ മറഞ്ഞിതക്കാലം
ചിരിച്ചു ഘോഷിച്ചു നടന്നു ബാലന്മാർ
വിറച്ചു സാംബനും പ്രസവിച്ചീടിനാൻ'.

ഇരിമ്പുലക്ക കണ്ടു വളരെ പേടിച്ചു ബാലന്മാർ വിവരം ഭഗവാനോടറിയിച്ചു. പിന്നീടു ഉഗ്രസേനന്റെ വരുതിപ്രകാരം ഇരിമ്പുലക്കയെ അരം കൊണ്ടു രാകി കടലിൽ കലക്കി. അപ്പോൾ ഒരു കഷണം ശേഷിച്ചു. അതിനെ സമുദ്രത്തിലെറിഞ്ഞു. അതൊരു മത്സ്യം എടുത്തു വിഴുങ്ങി. അതു ഒരു മുക്കവന്റെ വലയിൽ കിട്ടി. ആ മുക്കവൻ ഇരിമ്പുഖണ്ഡം എടുത്തു ഒരു കാട്ടാളനു കൊടുത്തു. അയാൾ അതുകൊണ്ടു ഒരു ശരം തീർത്തു. ഇരിമ്പുലക്കപ്പൊടി എല്ലാം ഏരകതൃണങ്ങളായി കരയിലുണ്ടായി. ജരസൻ (കാട്ടാളൻ) കൃഷ്ണന്റെ പാദത്തിൽ ഈ ശരംകൊണ്ടുതന്നെ എയ്കയാൽ അദ്ദേഹം ഭൂവാസം വിട്ടു. ഏരകപ്പുല്ലുകൾകൊണ്ടു യദുനാശവും വന്നു. സാംബൻ ലിംഗപുരാണപ്രകാരം രുക്മിണിയുടെ പുത്രനെന്നു കാണുന്നുണ്ടു. പാഞ്ചാലീസ്വയംവരത്തിൽ നൂറുപേർ സാംബനെ തടവിലാക്കി. ഇതിനുകാരണം അയാൾ ദ്രൗപദിയെ എടുത്തുകൊണ്ടുപോയ്ക്കളഞ്ഞതാണ്. ബലരാമനാണു തടവിൽനിന്നു വിടുവിച്ചതു്. അതുമൂലമാണു സാംബൻ ആരോസനായതു്. ഇയാൾക്ക് നാരദന്റെ ശാപം നിമിത്തം കുഷ്ഠരോഗം പിടിപെട്ടു സൂര്യനെ തപസ്സുചെയ്തു സ്വാസ്ഥ്യത്തെ പ്രാപിച്ചു. സാംബൻ ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ പതിനാറായിരത്തെട്ടു ഭാര്യമാരെയും കാമിച്ചതായിരുന്നു ശാപഹേതു.

സാംബശിവൻ—അർദ്ധനാരീശ്വരൻ.

സാമ്യം—പ്ര. തുല്യം, സമത്വം. വ. അലങ്കാരത്തിന്റെ ബീജം.

സാമ്യോക്തി—ഒരലങ്കാരം.

സാമ്രാജ്യം—പ്ര. വലിയ രാജ്യാധികാരം, രാജൈശ്വര്യം. വ. ആധിപത്യം.

സാംയാത്രികൻ—കടൽ (കപ്പൽ) കച്ചവടക്കാരൻ. [അധികം പേർ ഒന്നുചേർന്നു യാത്രചെയ്ക (ദ്വീപാന്തരത്തിലേയ്ക്കു യാത്രചെയ്ക). ഇതാണ് സംയാത്ര]. അതു പ്രയോജനമായിട്ടുള്ളവൻ സാംയാത്രികൻ

സാംയുഗീനൻ—യുദ്ധകുശലൻ. സംയുഗത്തിൽ സാധു എന്നർത്ഥം.

സാംവത്സരൻ—ജ്യോത്സ്യൻ. സംവത്സരത്തെ അറിയുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

സാംശയികൻ—സംശയിക്കുന്നവൻ.

സാംശയികം—സംശയത്തിനു വിഷയീഭൂതമായ പദാർത്ഥം.

സായകം—പ്ര. അമ്പ്. വ. വാൾ. ശത്രുക്കളുടെ അന്തത്തെ ചെയ്യുന്നതെന്നർത്ഥം

സായങ്കാലം—അസ്തമനസന്ധ്യ.

സായണൻ - മഹാപണ്ഡിതനായ ഒരു ബ്രാഹ്മണൻ.

A. D. 1370-ൽ ജീവിച്ചിരുന്നു.

സായണം-മെത്ത്.

സായനാചാര്യൻ - ഋഗ്വേദത്തിന്റെ ശ്രുതിപ്പെട്ട ഒരു വ്യാഖ്യാനകാരൻ.

14-ാം നൂറ്റാണ്ടിൽ വിജയനഗരത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്നു.

സായന്തന-വി. അസ്തമനസന്ധ്യ, അസ്തമനസന്ധ്യയെ സംബന്ധിച്ച.

സായദേവതാ-സരസ്വതി.

സായം-പു. അസ്തമന(സന്ധ്യ) കാലം.

'സ്വൈരം വാണീടുകിലവിടെനീ
സായമുള്ളൂരിൽനിന്നേൻ'
(മയൂരസന്ദേശം)

൧. അവസാനം. ൨. അമ്പ്.

സായാഹ്നം-പു വേർപെടാത്ത ചേർച്ച. ദൈവത്തോടു ചേർന്നൊന്നാവുക. (നാലു മുക്തികളിൽ ഒന്ന്). ൧. തുല്യത. ൨. സായങ്കാലം.

സായി-കുതിരക്കാരൻ.

സായിതു-സാക്ഷി (അറബിഭാഷ). ശഹീതു.

സായൂജ്യം-പു. സാദൃശ്യം. ൧. മുക്തി.

സായൂജ്യം - മായാബദ്ധനായ ജീവാത്മാവ് ജ്ഞാനാഗ്നികൊണ്ട് അവിദ്യാനാശം സിദ്ധിക്കുമ്പോൾ ബ്രഹ്മത്തോടു ചേർന്നു ലയിക്കുന്നതുതന്നെ സായൂജ്യമുക്തി.

സായ്പ്-പു. ഇംഗ്ലണ്ടു മുതലായ ചില ദിക്കുകളിലെ മാന്യമുള്ളവർക്ക് പറയുന്ന പേർ, ധീര. ൧. പ്രഭു. (സാഹേബവർ എന്നും കാണുന്നു). ൨. പട്ടാണികളുടെ ഒരു സ്ഥാനപ്പേർ. (അറബിഭാഷ)

സാര-വി. ശ്രേഷ്ഠതയുള്ള, വിശേഷമായ. (നാമം-സാരത).

സാരംഗ-വി. പലനിറമുള്ള.

സാരംഗം-പു. മാൻ. ൧. പക്ഷി. ൨. ആന. ൩. ക്രൌഞ്ചം. ൪. പുള്ളിമാൻ. ൫. കുതിര. ൬. ശംഖ്. ൭. സിംഹം. ൮. കട. ൯. പലനിറം,പലനിറമുള്ള വസ്തു. ൰. വസ്ത്രം. ൰൧. മേഘം. ൰൨. മയിൽ. ൰൩. ചന്ദനം. ൰൪. താമര. ൰൫. ചുണ്ടും കാലും ചെമന്ന അന്നം. ൰൬. വേഴാമ്പൽ. ൰൭. രത്നം. ൰൮. പൊന്ന്. ൰൯ കർപ്പൂരം. ൨൰. ഒരുപൂവ്: ൨൰൧. കയിൽ.

സാരഗന്ധം-ചന്ദനം.

സാരംഗാക്ഷി-മാൻകണ്ണി, സുന്ദരി.

സാരംഗി-ഒരുവക വീണ.

സാരഗുളം-ചാണപ്പുളി.

സാരഗ്രീവൻ-ശിവൻ.

സാരഘം-തേൻ.

സാരജ്ഞ-വി. സാരത്തെ അറിഞ്ഞ.

സാരജം-വെണ്ണ.

സാരണൻ-പു. രാവണന്റെ ഒരു ദൂതൻ ൧. ഒരു യാദവൻ, സുഭദ്രയുടെ കൂടപ്പിറന്നവൻ.

സാരണം-അതിസാരം എന്ന ദീനം.

സാരണി-പു. ചെറിയ പുഴ, തോട്. ൧. ഒരു പച്ചമരുന്ന്.

സാരണ്ഡം-സർപ്പത്തിന്റെ മുട്ട.

സാരതരു-വാഴ.

സാരഥി-തേരാളി, തേർ നടത്തുന്നവൻ. അശ്വങ്ങളെ ഗമിപ്പിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

സാരഥ്യം-തേർ തെളിപ്പ്.

സാരദാ-പു. സരസ്വതി. ൧. ദുർഗ്ഗ.

സാരദ്രുമം - ഖദിരവൃക്ഷം, കരിങ്ങാലി.

സാരഭാണ്ഡം - കച്ചവടസ്സാമാനം.

സാരം - ൧. കാതൽ. ൨. ശ്രേഷ്ഠം. ൩. സത്യം. ൪. ബലം. ൫. കാര്യസാരം, യുക്തം. ൬. കൊഴുപ്പ്. ൭. വിശേഷം. ൮. ഉറപ്പ്. ൯. മജ്ജയിന്റെ പാട. ൧൦. ധൈര്യം. ൧൧. ഒരലങ്കാരം. ൧൨. പർവ്വതം. ൧൩. സമ്പത്ത്. ൧൪. വെള്ളം. ൧൫. ഐശ്വര്യം. ൧൬. പനച്ചി. ൧൭. ചന്ദനം. ൧൮. ഇരിമ്പ്. ൧൯. വെണ്ണ. ൨൦. കുങ്കുമം. ൨൧. വജ്രക്ഷാരം.

സാരമേയൻ - സരമയുടെ മകൻ.

ജനമേജയനൃപതി തന്റെ മൂന്നു സോദരന്മാരുമായി കുരുക്ഷേത്രത്തിൽ ചെന്നു മുനിമാരൊന്നിച്ചു ഒരു യാഗം തുടങ്ങി. അപ്പോൾ സാരമേയൻ അവിടെ ചെന്നു. അവനെ അടിച്ചു. സരമ ജനമേജയനെ ശപിച്ചു. ശാപവചസ്സ് 'ഏതുമേ പിഴയാതെ ബാലനെ ഹനിക്കയാൽ ഹേതുക്കൂടാതൊരാപത്തുണ്ടാക നിനയാതെ'.

(സാരമേയർ സരമയുടെ പുത്രന്മാരായ യമന്റെ നായ്ക്കളാകുന്നു).

സാരമേയം - പട്ടി. സരമയിൽനിന്നു ജനിച്ചത്. (സരമ = പെൺപട്ടി).

സാരരഹിത - സാരമില്ലാത്ത.

സാരലോഹം - ഉരുക്ക്.

സാരവ - വി. സരയൂ (യു) നദിയിലുണ്ടായ.

സാരവതി - ഒരു വൃത്തത്തിന്റെ പേർ.

സാരവം - സരയൂനദിയിൽ ഭവിച്ചത്.

സാരവാൻ - സമർത്ഥൻ.

സാരസം - ൧. താമരപ്പൂവ്. ൨. ആമ്പൽ. ൩. വണ്ടാരംകോഴി. ൪. ഉടഞ്ഞാൺ.

സാരസനം - ഉടഞ്ഞാൺ, അരച്ചട്ട, യുദ്ധസമയത്തിൽ കുപ്പായത്തിന്റെ മീതെ കെട്ടുന്നത്.

സാരസർവ്വസ്വം - സത്തിന്റെ മുഴുപ്പ്.

സാരസാസനൻ - ബ്രഹ്മാവ്.

സാരസി - ൧. ഒരുമാതിരി വൃത്തം. ൨. സാരസ്യം.

സാരസ്ഥതി - നന്ദി.

സാരസ്യം - സരസന്റെ അവസ്ഥ.

സാരസ്വത - വി. ൧. സരസ്വതിയെ സംബന്ധിച്ച. ൨. വാക്‌സാമർത്ഥ്യമുള്ള. ൩. സരസ്വതദേശത്തെ സംബന്ധിച്ച.

സാരസ്വതതീർത്ഥങ്ങൾ - (ഏഴു സരസ്വതികൾ കൂടിച്ചേർന്നത്) സുപ്രഭ, കാഞ്ചനാക്ഷി, വിശാല, മാനസഹ്രദ, സരസ്വതൌഘ, സുവർണ്ണ, വിമലോദകം.

സാരസ്വതൻ - സരസ്വതീനദിയുടെ പുത്രനായ ഒരു ഋഷി.

ഒരു ക്ഷാമകാലത്തു ഭക്ഷണം ലഭിക്കായ്കനിമിത്തം അതിനലഞ്ഞുനടന്നു ബ്രാഹ്മണർ വേദമെല്ലാം മറന്നു. സാരസ്വതൻ മാത്രം വേദാധ്യയനം നടത്തി. അമ്മ ഉപജീവനത്തിനു മത്സ്യം കൊണ്ടു കൊടുത്തു വന്നതുകൊണ്ടു ഇതു സാധിച്ചതാണ്. ക്ഷാമം കഴിഞ്ഞതിൽ പിന്നെ 600,000 ബ്രാഹ്മണരെ വേദം അഭ്യസിപ്പിച്ചു.

സാരസ്വതം - ഡെൽഹിയുടെ വടക്കുപടിഞ്ഞാറെ ഭാഗം.

സാരൂപ്യം - (സരൂപത) ൧. ഇഷ്ടത്തെ അനുസരിച്ചിരിക്കുന്ന സ്ഥിതി. ൨. യോഗ്യത. ൩. ചേർച്ച. ൪. യഥാർത്ഥം. ൫. ഭംഗി.

സാരാംശം-നല്ല ഭാഗം.

സാരി-ന. ചതുരംഗക്കളിയിലെ കരുക്കൾ. ൨. പഞ്ചവർണ്ണക്കിളി. ൩. ഒരു രാഗം.

സാരിക—കിളി, ശാരിക, പഞ്ചവർണ്ണക്കിളി.

സാരിബാ(വാ)-നറുനീണ്ടി.

സാരൂപ്യം-ന. സമാനരൂപത്തോടുകൂടിയ ഭാവം, ദൈവസാരൂപ്യത്തെ ലഭിക്ക. ൨. തുല്യത.

സാരോപദേശം-നല്ല ഉപദേശം, സാരമുള്ള ഉപദേശം.

സാൎത്ഥ-വി. അൎത്ഥത്തോടുകൂടിയ.

സാൎത്ഥനാമം-അൎത്ഥമുള്ള പേര്.

സാൎത്ഥനാമാവ്-അൎത്ഥമുള്ള പേരോടുകൂടിയവൻ.

സാൎത്ഥം-ന. ജന്തുക്കളുടെ കൂട്ടം. ൨. കച്ചവടസംഘം.

സാൎത്ഥവത്ത്-ന. അൎത്ഥമുള്ള. ൨. വലിയ സംഘമുള്ള.

സാൎത്ഥവാഹൻ - കച്ചവടക്കാരൻ, ചെട്ടി.

സാൎത്ഥികൻ-കച്ചവടക്കാരൻ.

സാൎദ്ര-വി. നനഞ്ഞ.

സാൎദ്ധ-വി. അൎദ്ധത്തോടുകൂടിയ.

സാൎദ്ധത്രിവലയം-ശംഖ്.

സാൎദ്ധം-അ. കൂടെ.

സാൎപ്പിഷ്കം-നെയ്കൊണ്ടും എണ്ണകൊണ്ടും പാകംചെയ്യപ്പെട്ട പദാൎത്ഥം.

സാൎവ്വകാലികം-വി. സൎവ്വകാലവുമുള്ള, എല്ലാപ്പോഴുമുള്ള.

സാൎവ്വജനിക-വി. പരസ്യമായ.

സാൎവ്വത്രികം-വി. സാധാരണമായ, എല്ലാസന്ദൎഭങ്ങളിലുമുതകിയ.

സാൎവ്വൻ-ഒരു ബുദ്ധ(ജൈന) സന്യാസി.

സാൎവ്വഭൌതിക - വി. ന. എല്ലാ ഭൂതങ്ങളേയും സംബന്ധിച്ച. ൨. എല്ലാ ജീവജാലങ്ങളേയും സംബന്ധിച്ച.

സാൎവ്വഭൌമ-വി. ഭൂലോകത്തെ സംബന്ധിച്ച.

സാൎവ്വഭൌമപട്ടം-ചക്രവൎത്തിസ്ഥാനം.

സാൎവ്വഭൌമൻ - ന. ആസമുദ്രക്ഷിതീശ്വരനായ ചക്രവൎത്തി, നാടെല്ലാം വാഴുന്ന രാജാവ്. സൎവ്വഭൂമിയുടെ ഈശ്വരൻ എന്നൎത്ഥം. ൨. വൈശ്രവണന്റെ ആന. ഭൂമിയിൽ സൎവ്വത്ര അറിയപ്പെട്ടത് എന്നൎത്ഥം. ൩. ചന്ദ്രവംശത്തിൽ അഹംപാതിക്ക ഭാനുമതിയിൽ ജനിച്ച മഹാൻ. ൪. വലിപ്പമുള്ളവൻ.

സാൎവ്വവൎണ്യൻ - വേദങ്ങളിൽ പാരംഗതൻ.

സാൎവ്വലൌകിക-വി. എല്ലാം ജനങ്ങൾക്കും അറിവുള്ള.

സാലഗ്രാമം-ഗണ്ഡകനദിയിലുള്ള ഒരു വക കല്ല്.

സാലപൎണ്ണി-ന. വൃക്ഷവിശേഷം, ഒരു പൂച്ചെടി. ൨. ഓരിലപ്പരത്തി. ൩. വെൺചന്ദനം.

സാലഭഞ്ജിക-ന. കൊത്തിയുണ്ടാക്കിയ രൂപം, പാവ.

> 'ശ്രീമയും പൂണ്ടുപാരം
> ദുഃഖവും മുഴുക്കയാൽ
> സാലഭഞ്ജികപോലെ
> നിന്നിതു സ്വല്പനേരം'
>
> (ഭാരതം)

സാലം-മതിൽ, കോട്ട. ശത്രുവേഗത്തെ നശിപ്പിക്കുന്നതെന്നൎത്ഥം (ഉ. ം, കനകസാലശ്രീ). ൨. മരുപ്പൂമരുതു്. ൩.

ങ്ങളെ കളയുന്നതെന്നർത്ഥം ൩. മരുത്. ൪. വൃക്ഷം. കാററടിച്ചിളകിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നതെന്നർത്ഥം. ൫. പയിൻമരം. ൬ തേന്മാവ്, ൭. ഒരുവക മീൻ.

സാലാമിസ്രി-ഒരു മരുന്ന്. Salep of Misr or Egypt, orchis mascula. (Gund.)

സാലമൃഗം-മരപ്പട്ടി.

സാലവാഹനൻ - ശാലിവാഹന രാജാവ്.

സാലശൃംഗം-മതിലിൻെറ മുകൾഭാഗം.

സാലാവൃകം-൧. പട്ടി. ൨. ചെന്നായ്. ൩. കുറുക്കൻ. ൪. മാൻ. ൫. പൂച്ച. ൬. കുരങ്ങ്. (ശാലാവൃകം എന്നും കാണുന്നു)

സാലാ-൧. മതിൽ. ൨. ഭവനം.

സാലാരം-താങ്ങുപലക, ചുവരിൽനിന്നു തള്ളി നിൽക്കുന്ന കുററി.

സാലുവ - രോമംകൊണ്ടുണ്ടാക്കുന്ന ഒരു തരം വിശേഷവസ്ത്രം.

സാലൂരം-തവള.

സാലോക്യം - ദൈവത്തിൻെറ ലോകത്തുകൂടെ പാർക്കുക, സമാനമായുള്ള ലോകത്തോടുകൂടിയവനാവുക എന്നുള്ള അവസ്ഥ.

സാല്വ-വി. സാല്വരാജ്യത്തുള്ള.

സാല്വൻ-വിഷ്ണു വധിച്ച ഒരു രാക്ഷസൻ.

സാല്വാഃ-ഒരു രാജ്യം (അതിലെ ജനം).

സാല്വഹാവ്-വിഷ്ണു.

സാല്വികം-സാരികപ്പക്ഷി.

സാവക-വി. ൧. ജനിപ്പിക്കുന്ന, മുളപ്പിക്കുന്ന. ൨. പ്രസവവേദനയുള്ള.

സാവകാശം - അ. അവകാശത്തോടുകൂടെ, ഇടയുള്ളപ്പോൾ, സാവധാനമായി.

സാവജ്ഞം-അ. നിന്ദയോടുകൂടുംവണ്ണം.

സാവദ്യാ- ൧. ദോഷത്തോടുകൂടിയതു്. ൨. സന്യാസിക്കുള്ള മൂന്നു ശക്തികളിൽ ഒന്ന്. (മററവ നിരവദ്യ, സൂക്ഷ്മ).

സാവധാന-വി. സാവധാനമുള്ള, തിടുക്കമില്ലാത്ത, ശ്രദ്ധയുള്ള.

സാവധാനം-൧. ശ്രദ്ധ. ൨. ശാന്തത. ൩. താമസം.

('സാവധാനത്തിൽ' എന്നതിനേക്കാൾ 'സാവധാനമായി' എന്നതു നന്ന്)

സാവധാനക്കാരൻ, സാവധാനി-ഒന്നിൽ മനസ്സിരുത്തി ചുററുപാടുമുള്ള അവസ്ഥകളെ എല്ലാം നന്നായി നോക്കി അതിനെ പ്രവർത്തിക്കുന്നവൻ.

സാവധാനശീലൻ— തിടുക്കമില്ലാത്തവൻ, താമസിച്ചു പ്രവർത്തിക്കുന്നവൻ.

സാവധാരണം-അ. ശ്രദ്ധയോടുകൂടുംവണ്ണം.

സാവധി-അതിരുള്ള.

സാവന-വി. സൂര്യോദയത്തെ സംബന്ധിച്ച.

സാവനൻ-വരുണൻ.

സാവനം-൧. ഹോമാവസാനം. ൨. മുപ്പതുദിവസമുള്ള മാസം. ൩. ഒരു പകൽ മുഴുവൻ.

സാവയവം-രൂപകം എന്ന അലങ്കാരത്തിൻെറ ഒരു പിരിവ്.

സാവരണ-വി. മൂടപ്പെട്ട.

സാവരം-൧. കുററം. ൨. പാപം. ൩. ലോധ്രവൃക്ഷം.

സാവർണ്ണൻ-എട്ടാമത്തെ മനു.

സാവർണ്ണി-എട്ടാമത്തെ മനുവിൻെറ അമ്മവംശപ്പേർ.

സാവർണ്യം-സാദൃശ്യം.

സാവശേഷത-ശേഷിക്കുകയെന്നുള്ളതു്.

സാവികാ-വയററാട്ടി.

സാവിത്രൻ-൧. ബ്രാഹ്മണൻ. ൨. വസുദേവൻ. ൩. ശിവൻ. ൪. സൂര്യൻ.

സാവിത്രം–പ്ര. പൂണൂനൂൽ. ര. ഗർഭപിണ്ഡം.

സാവിത്രി–പ്ര. പാർവതി. ര. വേദത്തിലെ ഒരു വാക്യം. ന. ആദിത്യപുത്രി. ർ. ബ്രഹ്മാവിന്റെ പുത്രിയും ഭാര്യയുമായ ശതരൂപ. ഇ. അശ്വപതിരാജാവിന്റെ പുത്രി.

സത്യവാനെ ഭർത്താവായി സ്വീകരിച്ചു. രാജ്യഭ്രഷ്ടനായ ഇയാൾ മാതാപിതാക്കന്മാരൊന്നിച്ചു വനത്തിൽ സന്യാസിയായി പാർക്കുമ്പോഴാണു ഇങ്ങനെ ചെയ്തതു്. സാവിത്രി സത്യവാനിൽ സ്ഥിരാനുരാഗവതിയായിരുന്നു. സത്യവാൻ ഒരു വർഷംകൂടി മാത്രമേ ജീവിച്ചിരിക്കയുള്ളു എന്നുള്ള ബോധം സാവിത്രിക്കു നാരദനിൽനിന്നും കിട്ടിയിരുന്നിട്ടും ആ സ്ത്രീരത്നം ഇക്കാര്യത്തിൽ ഒട്ടും കലുങ്ങിയില്ല. ആ ഒരു വർഷാവസാനത്തിൽ വിറകിനായി വനത്തിൽ ഗമിച്ച സത്യവാനെ സാവിത്രി അനുഗമിച്ചു. അവളുടെ മടിയിൽ കിടന്നു സത്യവാൻ മൃതനായി. യമൻ അയാളുടെ ആത്മാവിനെ കൊണ്ടുപോകാനായി വന്നപ്പോൾ അവളുംകൂടി പിന്നാലെ ചെന്നു. ഇഷ്ടംപോലെയുള്ള വരങ്ങൾ അവൾക്കു കൊടുത്തതിൽ സത്യവാന്റെ ജീവനും തിരിയെ കിട്ടി. രാജ്യവും തിരിയെ കിട്ടുകയുണ്ടായി. പാതിവ്രത്യം, സത്യം എന്നിവയ്ക്കു സാവിത്രി സുപ്രസിദ്ധയായ മാതൃകയായിരുന്നു. നൂതനമായി വേളികഴിക്കുന്ന യുവതികളെ 'ജന്മസാവിത്രീ ഭവ' എന്നു ജനങ്ങൾ അനുഗ്രഹിക്കുക സാധാരണമാണു്.

സാവേശം–അ. ആർത്തിയോടു കൂടുംവണ്ണം.

സാശ്വാസം–അ. ആശ്വാസത്തോടു കൂടുംവണ്ണം.

സാഷ്ടാംഗനമസ്കാരം–ഉരസ്സ്, മനം, കണ്ണ്, ശിരസ്സ്, കാൽകരങ്ങൾ, വചസ്സ്, ചുമൽ ഈ എട്ടും ഉപയോഗിച്ചു ചെയ്യുന്ന നമസ്കൃതി.

'ജാനുഭ്യാം ച തഥാ പദ്ഭ്യാം
പാണിഭ്യാമുരസാ ധിയാ,
ശിരസാ വചസാ ദൃഷ്ട്യാ
പ്രണാമോഽഷ്ടാംഗ ഈരിതഃ'

(1) കാൽമുട്ടുകൾ. (2) പാദങ്ങൾ. (3) കൈകൾ. (4) മാറിടം. (5) മുടി. (6) തല. (7) വാക്ക്. (8) കണ്ണ്.

സാഷ്ടാംഗം–അ. എട്ട് അവയവങ്ങളോടുകൂടി.

തല, നെററി, മൂക്ക്, മാറിടം, രണ്ടുകൈ, രണ്ടുകാൽ ഇവയത്രെ എട്ടംഗങ്ങൾ.

സാസ്ന–കാളയുടെ താട, ഗോകണ്ഠത്തിൽ തൂങ്ങിക്കിടക്കുന്ന തൊലി.

സാഹചര്യം–പ്ര. ഒരുമിച്ചുള്ള നടപ്പ്, ഒരുമിച്ചു സഞ്ചരിക്കുന്ന സ്ഥിതി. ര. സമീപമുള്ളതിന്റെ അവസ്ഥ. ന. ഒരു കാവ്യഗുണം.

സാഹജിക–വി. സഹജമായുള്ളതിനെ സംബന്ധിച്ച.

സാഹത്ത്–പ്ര. ബഹുമാനം, യോഗ്യത. ര. മണിക്കൂറ്.

സാഹസപ്പെടുക–പ്ര. ക്ഷമവിട്ടുള്ള പ്രവൃത്തിക്ക് ഒരുമ്പെടുക. ര. അദ്ധ്വാനപ്പെടുക.

സാഹസം–പ്ര. ക്ഷമയില്ലായ്ക, ക്ഷമവിട്ടുള്ള പ്രവൃത്തി, ദണ്ഡം, അഹങ്കാരം. ര. വിചാരമില്ലായ്ക.

സാഹസം–തീവെട്ടിക്കൊള്ളക്കാർക്ക്.
തർക്കം–പിടിച്ചുപറിക്കാർക്ക്.
കൈയങ്കം–വഞ്ചകന്മാർക്ക്.
കിട്ടിയതുകാര്യം–ചില്ലറക്കള്ളന്മാർക്ക്.

സാഹസി-വി. സാഹസമുള്ള, ക്ഷമയില്ലാത്ത, വിചാരമില്ലാത്ത.

സാഹസിക-വി. ൧. വിചാരമില്ലാതെ ഏതും പ്രവൎത്തിക്കുന്ന. ൨. സാഹസത്തെ സംബന്ധിച്ച.

സാഹസിക്യം-സാഹസം.

സാഹസ്ര-വി. ൧. ആയിരത്തോടു സംബന്ധിച്ച. ൨. ആയിരംകൊണ്ടു വാങ്ങിച്ചുള്ള.

സാഹസ്രൻ-ആയിരം ആളുകളെക്കൊണ്ടു യുദ്ധംചെയ്യിക്കുന്നവൻ.

സാഹസ്രം-൧. ആയിരംപേരുകൂടിയ സൈന്യം. ൨. സഹസ്രക്കൂട്ടം.

സാഹായ്യം-സഹായഭാവം.

'ജടായരൻ മമ സാഹായ്യം'

(ശ്രീരാമോദന്തം)

സാഹായ്യം, സാഹ്യം-സഹായപ്രവൃത്തി, സഹായം ചെയ്യുന്നതു്.

സാഹിതി-സാഹിത്യം.

സാഹിത്യദൎപ്പണം-കാവ്യാലങ്കാരങ്ങളെപ്പറ്റിയുള്ള ഒരു പ്രസിദ്ധപുസ്തകം. കവി-വിശ്വനാഥകവിരാജൻ.

സാഹിത്യം-൧. കലകളിൽ ഒന്നായ അക്ഷരവിദ്യ. ൨. കൂട്ടം, സമം. ൩. ഒരുമ്പാട്. ൪. ശ്ലോകങ്ങളുടെ കൂട്ടം. ൫. കവിത.

സാഹിത്യവിദ്യ-ഭാഷകൊണ്ടു് ആശയങ്ങളെ വെളിവായി പ്രകാശിപ്പിക്കുന്ന കല.

സാഹ്യം-൧. സഹഭാവം. ൨. സംസൎഗ്ഗം.

സാള-താളം. (ശബ്ദശുദ്ധിയില്ല).

സാളഗ്രാമം-(സാലഗ്രാമം എന്നതു നോക്കുക).

സാറട്ടു്-ഉറക്കത്തക്കസ്ഥിതിയിൽ മൂടിയുള്ള ഒരുതരം കുതിരവണ്ടി.

സി

സിംഘാണം-൧. ഇരിമ്പിൻകിട്ടം. ൨. നാസാമലം, മൂക്കള.

സിംഹകേതു-ഒരു രാജാവു്. (പാഞ്ചാല പുത്രനാണു്).

സിംഹകേസരം-൧. സിംഹത്തിന്റെ കഞ്ചിരോമം. ൨. ഒരു മരം.

സിംഹതലം-ഇടത്തെകൈയ്യും വലത്തെ കൈയ്യും കൂട്ടിച്ചേൎത്തുപരത്തിപ്പിടിച്ചതിന്റെ പേർ. (സംഹതലം എന്നും കാണുന്നു).

സിംഹതുണ്ഡം-ഒരുവക മത്സ്യം.

സിംഹദ്വാരം-കൊട്ടാരപ്രധാനവാതൽ.

സിംഹനാദം-൧. സിംഹത്തിന്റെ അലൎച്ച. ൨. വീരന്മാരുടെ സിംഹനാദത്തിനു തുല്യമായ ശബ്ദം.

സിംഹപുച്ഛ-ഓരില.

സിംഹപുച്ഛി-മൂവില.

സിംഹപല്ലു്-൧. വലിയ പല്ലു്, ദംഷ്ട്രം. ൨. ആനക്കൊമ്പു്.

സിംഹഭാഗം-വലിയഭാഗം.

സിംഹം-൧. മൃഗരാജാവു്. ആന മുതലായ മൃഗജാതിയെ ഹിംസിക്കുന്നതെന്നൎത്ഥം. പൎയ്യായങ്ങൾ-സിംഹം, മൃഗേന്ദ്രൻ, പഞ്ചാസ്യൻ, ഹൎയ്യക്ഷൻ, കേസരീ, ഹരീ, കണ്ഠീരവൻ, മൃഗരിപു, മൃഗദൃഷ്ടി, പുണ്ഡരീകൻ, പഞ്ചനഖൻ, ചിത്രകായൻ, മൃഗാശനൻ, മൃഗദ്വിട്ട്. ൨. ചിങ്ങമാസം. ൩. ചിങ്ങംരാശി. ൪. ചെമ്മുരിങ്ങ. ൫. ഇലഞ്ഞി. ൬. ശ്രേഷ്ഠാൎത്ഥവാചകം.

വ്യാഘ്രഃ, പുംഗവഃ, ഋഷഭഃ, കുഞ്ജരഃ, സിംഹഃ, ശാൎദ്ദൂലഃ, നാഗഃ എന്നീ ഏഴു ശബ്ദങ്ങൾ ഉത്തരപദത്തിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുമ്പോൾ (അവസാനത്തിലായി

രിക്കണം) ശ്രേഷ്ഠവാചകമാവും-പുംഗവ വ്യാഘ്രൻ, ഋഷഭപുംഗവൻ, രാജർഷഭൻ, പുരുഷകുഞ്ജരൻ, പുരുഷസിംഹൻ, കവിശാർദ്ദൂലൻ, നരോത്തമൻ. സിംഹത്തിന്റെ കാട്ടിലെ ജീവിതകാലം വർഷം 20-30. കൂട്ടിലെ ജീവിതകാലം വർഷം 60.

'സ്യുരുത്തരപദേ വ്യാഘ്ര
പുംഗവർഷഭകുഞ്ജരാഃ
സിംഹശാർദ്ദൂലനാഗാദ്യാഃ
പുംസി ശ്രേഷ്ഠാർത്ഥവാചകാഃ'

സിംഹമാസം-ചിങ്ങമാസം.

സിംഹമുഖം-കോലത്തിരിയുടെ കോട്ടപ്പടി. A കോട്ടപ്പടി of Kolatiri (Gund).

സിംഹയാനാ-പാർവ്വതി.

സിംഹരഥാ-പാർവ്വതി.

സിംഹലകം-പിച്ചള.

സിംഹവിക്രമൻ, സിംഹവിക്രാന്തൻ-കുതിര.

സിംഹസംഹനന-വി. നല്ല ദേഹവും നിറവും ബലവുമുള്ള.

സിംഹള-സിലോൺരാജ്യം.

സിംഹളം-ന. സിലോൺ എന്ന രാജ്യം. ൧. വെളുത്തീയം. ൨. പിച്ചള. ൩. ഇലവങ്ങത്തൊലി. (സിംഹളർ=സിങ്കളർ).

സിംഹാണം-ഇരിമ്പിൻകിട്ടം. (സിംഹാണം, സിംഘാണം, ശിംഘാണം).

സിംഹാവലോകനന്യായം-മുമ്പോട്ടും പിമ്പോട്ടുമുള്ള നോട്ടം, ഗൗരവമായ കരുതൽ.

സിംഹാസനദ്വാത്രിംശത്ത്-വിക്രമാദിത്യന്റെ സിംഹാസനം വഹിച്ചിരുന്ന ബിംബങ്ങൾ പറഞ്ഞ ൩൨ കഥകൾ.

സിംഹാസനം-രാജാക്കന്മാരുടെ ആസനം.

സിംഹാസ്യം-ആടലോടകം.

സിംഹി-സ്ത്രീ. പെൺസിംഹം. ൧. ചെറുവഴുതിന. ൨. രാഹുവിന്റെ അമ്മ. ൩. ആടലോടകം.

സിംഹിക-വി. സ്ത്രീ. സിംഹത്തെ സംബന്ധിച്ച. ൧. രാജകീയമായ.

സിംഹിക-സ്ത്രീ. ഹനൂമാനെ വായിലാക്കിയ ഒരു രാക്ഷസി. (ഹനൂമാൻ തിരിയെ ചെറുതായി പുറത്തു ചാടി). ൧. കശ്യപന്റെ പുത്രി, വിപ്രചിത്തിയുടെ ഭാര്യ. ൨. ദക്ഷന്റെ പുത്രി, കശ്യപന്റെ ഭാര്യ. ൩. രാഹുവിന്റെ അമ്മ.

സിംഹിനി-[illegible]

സിംഹുണ്ഡം-ചതുരക്കള്ളി.

സികത-സ്ത്രീ. മണൽ. ൧. മണൽപ്രദേശം. ൨. മൂത്രമടപ്പ്.

സികതാമയ-വി. മണൽകൊണ്ടുള്ള.

സികതാമയം-മണൽത്തിട്ട.

സികതാവൽ-വി. മണലുള്ള.

സികതാവാൻ-മണൽപ്രദേശം.

സിക്കാ-ഒരു നാണയം. (സിക്ക ഉറുപ്പിക=a current Rupee).

സിക്ത-വി. നനയ്ക്കപ്പെട്ട.

സിക്തിലം-മണൽപ്പുറം.

സിക്ഥം-പു. മെഴുക്. ൧. വെന്ത ചോറ്. ൨. ഉരുളച്ചോറ്.

സിക്ഥകം-മെഴുക്, മധൂച്ഛിഷ്ടം.

സിചയം-വസ്ത്രം.

സിഞ്ചിതാ-തിപ്പലി.

സിഞ്ജിതം-ആഭരണങ്ങളുടെ കിലുക്കം, വസ്ത്രങ്ങളിൽനിന്നും ഇലകളിൽനിന്നും ഉണ്ടാകുന്ന ശബ്ദം.

സിത-വി. ൧. വെളുത്ത. ൨. അവസാനിച്ച, നശിച്ച. ൩. കെട്ടപ്പെട്ട. ൪. അറിയപ്പെട്ട. ൫. തികവായ, മുഴുവനായ.

സിതകരം-കർപ്പൂരം.

സിതൻ-ശുക്രൻ.

സിതം-൧. വെളുപ്പുനിറം. ൨. അന്ത്യം, അന്ത്. ൩. വെള്ളി. ൪. ചന്ദനം.

സിതച്ഛത്രം-വെൺകൊറ്റക്കുട.

സിതച്ഛത്രാ-ശതകുപ്പ.

സിതച്ഛത്രി-൧. ശതകുപ്പ. ൨. കുൺ.

സിതച്ഛദം-അരയന്നം.

സിതപക്ഷം-൧. ശുക്ലപക്ഷം. ൨. അരയന്നം.

സിതപുഷ്പാ-വള്ളിമുല്ല.

സിതപ്രഭം-വെള്ളി.

സിതശിവം-൧. കല്ലുപ്പ്. ൨. ഇന്തുപ്പ്.

സിതശൂകം-യവം.

സിതസിവം-ഇന്തുപ്പ്.

സിതാ-൧ പഞ്ചസാര. ൨. വള്ളിമുല്ല. ൩. മരമാതിരി പുല്ല്. ൪. നിലാവ്. ൫. ചെറിയ അമര. ൬ കൂവരക്. ൭. സുന്ദരി. ൮. ദേവക മദ്യം. ൯ മലയമുക്കി. ൧൦. വെങ്കരക. ൧൧. വെള്ളി. ൧൨. ചന്ദനം. ൧൩. മുള്ളങ്കി. ൧൪. വെളുത്ത കണ്ടകാരിച്ചുണ്ട. ൧൫. കാർകോകിൽ. ൧൬. മുതക്ക്.

സിതാഖണ്ഡം-കൽക്കണ്ട്.

സിതാത്രയം—ചെമന്ന പഞ്ചസാര, വെള്ളപ്പഞ്ചസാര, തരിപ്പഞ്ചസാര.

സിതാനനൻ-ഗരുഡൻ.

സിതാപാംഗം-മയിൽ.

സിതാഭം-കർപ്പൂരം.

സിതാഭ്രം-കർപ്പൂരം.

സിതാംഭോജം-വെളുത്ത താമര.

സിതാശ്വൻ-അർജ്ജുനൻ.

സിതാസിതൻ-ബലരാമൻ.

സിതാഹ്വയാ-പഞ്ചസാര.

സിതേതരം-മുതിര.

സിതോദരൻ-കുബേരൻ.

സിതോപല-പഞ്ചസാര.

സിതോപലം-സ്ഫടികം.

സിദ്ധ-വി. ൧. സാധിച്ച, തീർന്ന. ൨. നിവർത്തിക്കപ്പെട്ട. ൩. പ്രസിദ്ധിയുള്ള. ൪. നിശ്ചയമായുള്ള. ൫. പാകംചെയ്യപ്പെട്ട. ൬. ചമയ്ക്കപ്പെട്ട.

സിദ്ധദീപിക-വേദാന്തതത്വങ്ങളടങ്ങിയിട്ടുള്ള ഒരു കൃതി.

സിദ്ധദേവൻ-ശിവൻ.

സിദ്ധധർമ്മചതുഷ്ടയം- യോഗസിദ്ധി, സായൂജ്യം, ബ്രഹ്മജ്ഞാനം, വിഷ്ണുശിവഭക്തി. (സിദ്ധന്മാർക്കുള്ള ൪ ധർമ്മം)

സിദ്ധധാതു-രസം, പാരതം, പാരദം.

സിദ്ധൻ-൧. അണിമാദി അഷ്ടൈശ്വര്യസിദ്ധിയുള്ള വിശ്വാവസുപ്രമുഖന്മാരായ ദേവയോനികളിൽ പെട്ട വകക്കാരിൽ ഒരുവൻ. ൨. സന്യാസി, തപസ്വി. ൩. മായാവിദ്യക്കാരൻ. ൪. ഒരു ദീർഘദർശി. ൫. ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രത്തിൽ പറയുന്ന യോഗങ്ങളിൽ ഒന്ന്. ൬. അശുഭശീലമില്ലാത്ത ഒരു ദിവ്യൻ. ൭. ക്ഷുദ്രക്കാരൻ.

സിദ്ധനദി-ഗംഗാനദി, ദേവഗംഗ.

സിദ്ധർ-അണിമാദി അഷ്ടൈശ്വര്യ സിദ്ധിയുള്ള വിശ്വാവസുപ്രമുഖന്മാരായ ദേവയോനികൾ.

ആകാശത്തിൽ ഭ്രമിക്കും സൂര്യനും മദ്ധ്യേ നിവസിക്കുന്ന ഒരുകൂട്ടം അമരദേവതകൾ (88,000 പേർ).

സിദ്ധരസ-വി. ലോഹത്തെ സംബന്ധിച്ചുള്ള.

സിദ്ധരസം-രസം, പാരദം.

സിദ്ധരൂപാ- സംസ്കൃതഭാഷയിലുള്ള പദരൂപങ്ങളെ കാണിക്കുന്ന ഒരു വ്യാകരണ ഗ്രന്ഥം.

സിദ്ധസാധകൻ-ശിവൻ.

സിദ്ധസിന്ധു-ഗംഗാനദി, ദേവഗംഗ.

സിദ്ധസ്ഥാലി - ഋഷികളുടെ ഒരു പാത്രം.

ഉടമസ്ഥൻ ആഗ്രഹിക്കുന്ന ഭക്ഷണം അതു ധാരാളം ഉടൻ കൊടുക്കും.

സിദ്ധം-൧. ഒരു മരുന്നു്, ഋദ്ധി. ൨. കടലുപ്പ്.

സിദ്ധാന്തകൌമുദി-ഒരു വ്യാകരണ ഗ്രന്ഥം.

ഭട്ടോജിദീക്ഷിതർ പാണിനിയുടെ വ്യാകരണം ലഘുവാക്കിയതു്.

സിദ്ധാന്തം-൧. നിബന്ധം, ശാസ്ത്രം. ൨. ആലോചനചെയ്തു് ഇതു് ഇന്നപ്രകാരം എന്നു തീർച്ചപ്പെടുത്തുന്നതു്. ആലോചനയുടെ മറുകര കണ്ടതെന്നർത്ഥം. സൂക്ഷ്മമായ പ്രമാണം. ൩. അഭിപ്രായം. ൪. താൽപര്യം. ൫. ഏതിന്റെയെങ്കിലും സാരമായി നേരായിട്ടുള്ള കാര്യം, സൂക്ഷ്മമായ പ്രമാണം. ൬. ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രത്തെയും ഗണിതശാസ്ത്രത്തെയും കുറിച്ചുള്ള ഒരു പുസ്തകം.

പൂർവ്വപക്ഷാക്ഷേപം ചെയ്തു സ്ഥാപിതമായ അഭിപ്രായം 'സിദ്ധാന്തം' എന്നു താർക്കികമതം.

സിദ്ധാന്തശിരോമണി - ഭാസ്കരാചാര്യന്റെ ഒരു ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രപുസ്തകം.

സിദ്ധാന്തി-൧. മീമാംസശാസ്ത്രത്തെ അനുസരിച്ചു നടക്കുന്നവൻ. ൨. ശാസ്ത്രജ്ഞൻ.

സിദ്ധാന്തിക്കുന്നു-൧. ശാസ്ത്രംപിടിക്കുന്നു, നിബന്ധിക്കുന്നു. ൨. തൽപര്യപ്പെടുന്നു.

സിദ്ധാപഗാ-ഗംഗാനദി.

സിദ്ധാർത്ഥ-വി. കാര്യസാദ്ധ്യംവന്ന.

സിദ്ധാർത്ഥ(ക)ം-വെങ്കടുക്.

സിദ്ധാർത്ഥൻ-ഈ യുഗത്തിലുണ്ടായ ബുദ്ധാചാര്യന്റെ അപ്പൻ. ജനനം ബി. സി. 623-ൽ.

സിദ്ധാർത്ഥം-൧. സിദ്ധമായ അർത്ഥത്തോടുകൂടിയതു്, കാര്യം നേടിയതു്. ൨. വെളുത്ത കടുക്. ൩. ആറ്റുപേരാല്.

സിദ്ധാർത്ഥാ-നാലാംജിനന്റെ മാതാവു്.

സിദ്ധാർത്ഥി-അറുപതിൽ 53-ാം വർഷം.

സിദ്ധാശ്രമം-ഒരു പുണ്യസ്ഥലം.

പണ്ടു അദിതിയും കാശ്യപനും തപസ്സുചെയ്തു് വിഷ്ണുവിന്റെ പുത്രനായി വരിച്ചതിന്റെ ശേഷം അവർക്കു പുത്രനായി വാമനനായും ഉപേന്ദ്രനായും അവതരിച്ചു. പിന്നീടു വാമനരൂപത്തോടുകൂടി ഈ സ്ഥലത്തു സിദ്ധിയെ പ്രാപിക്കയാൽ ഈ പേരുണ്ടായി.

സിദ്ധി-൧. നിവൃത്തി, ലാഭം. ൨. സാദ്ധ്യം. ൩. ജയം. ൪. ചില ദേവതകളുടെ, പ്രത്യേകം ശിവന്റെ എട്ടു് അമാനുഷ ശക്തികൾ. (അഷ്ടൈശ്വര്യങ്ങൾ എന്നതു നോക്കുക). ൫. നന്മ, സുഖം. ൬. ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രത്തിൽ പറയുന്ന യോഗങ്ങളിൽ ഒന്നു്. ൭. കാട്ടുഴുന്നു്.

സിദ്ധിക്കുന്നു-സാധിക്കുന്നു, ലഭിക്കുന്നു ഉണ്ടാകുന്നു.

സിദ്ധിത്രയം-൧. ഐശ്വൎയ്യസിദ്ധി, ജ്ഞാനസിദ്ധി, വൈരാഗ്യസിദ്ധി. ൨. കൎമ്മസിദ്ധി, യോഗസിദ്ധി, ജ്ഞാനസിദ്ധി. ൩. മണി, മന്ത്രം, ഔഷധം. ൪. ശ്രുതം, വിത്തം, ഭാഗ്യം. ൫. സ്വായത്തസിദ്ധി, സചിവായത്തസിദ്ധി, ഉഭയായത്തസിദ്ധി.

സിദ്ധൌഷധം-സമ്മതിച്ച നല്ല മരുന്ന്

സിദ്ബന്ധി-സാംഖ്യമൌലിക്ക നിയമിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളവൻ, സേവകൻ.

സിധ്മം-ചുണങ്ങ്, കുഷ്ഠം.

സിധ്മല-൧. ഉണക്കമീൻ. ൨. ചുണങ്ങ്. ൩. ഒരുവക കുഷ്ഠം. ൪. തേമൽ.

സിധ്മള-വി. ചുണങ്ങുള്ള.

സിധ്മാ-ചുണങ്ങ്, കുഷ്ഠം

സിധ്രകാ-വൃക്ഷവിശേഷം, കുവളം.

സിധ്യം-പൂയം നക്ഷത്രം.

സിന-൧. വെളുത്ത. ൨. ഒററക്കണ്ണുള്ള.

സിനം-ദേഹം.

സിനീവാ(ബാ)ലി-൧. ഉദിച്ചതിൽപിന്നെയുള്ള വാവ്. ൨. പാൎവ്വതി.

സിന്ദുകം-(കരി)നൊച്ചി.

സിന്ദുവാരം-(കരി)നൊച്ചി.

സിന്ദൂരതിലകം-ആന.

സിന്ദൂരകാരണം-കാരീയം.

സിന്ദൂരം-ഒരു ചെമന്ന പൊടി, ചില ലോഹങ്ങളും പുടംവെച്ചുണ്ടാക്കുന്ന ചുവന്ന വസ്തു.

തമിഴിൽ ചെന്തൂരം. വ്രണത്തിനും മറവും നന്ന്. ഇം-Menium Read lead.

സിന്ദൂരി-൧. ഗോരോചന. ൨. താതിരി. ൩. ചെത്തി, തെച്ചി.

സിന്ദൂരിക്ക (ചെത്തിക്ക) സം-സിന്ദൂരപുഷ്പം. ഇം-Ornate. ഛൎദ്ദിക്കും മറവും നന്ന്. ചണ്ഡികാപൂജയ്ക്കും നല്ലതാണ്.

സിന്ദൂരിക്കുന്നു-പുടത്തിൽ സിന്ദൂരമാക്കുന്നു.

സിന്ധു-വരുണൻ.

സിന്ധു-൧. സമുദ്രം. ൨. ഒരു ദേശം. ൩. നദി (ഇൻഡസ്). ൪. [illegible] വിഴുന്ന ആറ്. ൫. മാൾവയിലെ ഒരു നദി. ൬. ആന. ൭. ഒരു വലിയ നദി.

സിന്ധുകഫം-കടൽനര.

സിന്ധുജ-വി. ൧. സമുദ്രത്തിൽ നിന്നുണ്ടായ. ൨. സിന്ധുദേശത്തിൽ ജനിച്ച.

സിന്ധുജം-൧. ഇന്തുപ്പ്. ൨. കുതിര. ൩. കൎപ്പൂരം.

സിന്ധുജൻ-ചന്ദ്രൻ.

സിന്ധുജാ-ലക്ഷ്മി.

സിന്ധുദേശം-ഒരു രാജ്യം.

സിന്ധുദ്വീപം-കടത്തുരുത്ത്. (ഏററുമാനൂർ നിന്നു വടക്കുമാറി).

സിന്ധുനന്ദനം-കൎപ്പൂരം.

സിന്ധുപുഷ്പം-ശംഖ്.

സിന്ധു[illegible]ജം-ഇന്തുപ്പ്.

സിന്ധുരം-ആന.

സിന്ധുരാജൻ(നാഥൻ)-ജയദ്രഥൻ.

സിന്ധുലതാഗ്രം-പവിഴം.

സിന്ധുവല്ലി-പവിഴം.

സിന്ധുവാരം-നല്ലജാതി കുതിര.

സിന്ധുവാരി-൧. സിന്ധുരാജ്യത്തുള്ള നല്ല കുതിര ൨. ഒരു വൃക്ഷം.

സിന്ധുസംഗമം-സമുദ്രവും നദിയും കൂടുന്നേടം.

സിന്ധുസൂതം-കർപ്പൂരം.

സിന്ധൂത്ഥം-ഇന്തുപ്പ്.

സിപ്ര-പു. ഉജ്ജയിനിക്കരികെയുള്ള ഒരു നദി. വ. സ്ത്രീകളുടെ അരഞ്ഞാണം. ന. വിയർപ്പ്.

സിപ്രൻ-ചന്ദ്രൻ

സിപ്രം-വിയർപ്പ്.

സിമം-അസകലം.

സിര-പു. ഞരമ്പ്. വ. തേകുന്ന പാത്രം, തൊട്ടിക്കോരിക.

സിരം-കാട്ടുതിപ്പലിവേര്.

സിരാഹർഷം-ഒരു രോഗം.

സിരോല്പാതം എന്ന രോഗത്തിന്റെ ചികിത്സയിൽ ഉപേക്ഷ കാണിച്ചാൽ അതു സിരാഹർഷമായിത്തീരും. അതിനു കണ്ണിൽക്കൂടി ചെമ്പിച്ചിരിക്കുന്ന രക്തം അധികമൊലിക്കും. യാതൊന്നും നോക്കാൻ കഴിയാതെയാകും.

സിരോല്പാതം-ഒരു രോഗം.

അക്ഷിനിരകൾ വേദനയോടുകൂടിയതായോ വേദനയോടുകൂടാതെയോ ചെമ്പിച്ചിട്ടോ പിന്നെയും പിന്നെയും വികൃതവർണ്ണങ്ങളായിട്ടോ ഇരിക്കും.

സിലം-കതിരിൽ നിന്ന് ഉതിരുന്ന നെന്മണി.

'സജലാസശിലാതടിനീമനനീ'

(നളചരിതം കഥകളി)

സിലീന്ധ്രം-കുമിള് (ല്).

സില്വ-പരിശിഷ്ടം.

സിവരം-ആന.

സിസൃക്ഷ-സൃഷ്ടിക്കുവാനുള്ള ആഗ്രഹം.

സിഷ്ഠ(ക)ം-കസ്തൂരകം.

സീ

സീതാ-പു. ശ്രീരാമന്റെ ഭാര്യ. (രാമൻ എന്നതു നോക്കുക).

വിദേഹരാജാവായ ജനകന്റെ പുത്രിയാണ്. സാക്ഷാൽ ലക്ഷ്മിയുടെ അവതാരമാകുന്നു. വേദവതിയായി കൃതയുഗത്തിൽ ജനിച്ചു. പാതിവ്രത്യത്തിന്റെയും ഭർത്തൃസ്നേഹത്തിന്റെയും മൂർത്തിയാണ്. ഭൂമി ഉഴുമ്പോൾ ഉഴവുചാലിൽ നിന്നുണ്ടാകയാൽ സീത എന്നും ധരണിസുതാ, ഭൂമിജാ, അയോനിജാ, പാർത്ഥിവി മുതലായ നാമധേയങ്ങൾ ഉണ്ടായി. ഈ പതിവ്രതാ രാവണവധാനന്തരം അഗ്നിപ്രവേശം ചെയ്ത് സ്വപാതിവ്രത്യത്തെ തെളിയിച്ചു. ഒടുവിൽ ലോകാപവാദഹേതുവായിട്ടു ശ്രീരാമൻ ഉപേക്ഷിക്കയും ഗർഭിണിയായ ഈ മഹതി വനത്തിൽ വാല്മീകിയുടെ ആശ്രമം പ്രാപിച്ചു കുശലവന്മാരെ പ്രസവിച്ചതിന്റെ ശേഷം ഭൂമി പിളരുകയും അമ്മയായ ഭൂമി ഈ മകളെ സ്വീകരിക്കയും ചെയ്തു.

വ. കലപ്പച്ചാല്, ഉഴച്ചാല്. ന. മദ്യം. ര. ഗംഗയുടെ ഒരു കൈവഴി. ര. ഇന്ദ്രന്റെ ഭാര്യ. ന്. ലക്ഷ്മി. ര. പാർവ്വതി.

(സീതയത്രേ ചിതാ എന്നായത്.)

സീതാചക്രം-

ഈ ചക്രത്തിൽ തൊട്ടാലുള്ള ഫലം.

8	3	4
1	5	9
6	7	2

1. ധനലാഭം 2. നാശം. 3. സ്നേഹം 4. പീഡ. 5. [illegible] 6. കലഹം. 7. ധനം. 8. മരണം 9. സന്തോഷം.

സീത്യ-വി. ഉഴപ്പെട്ട, കൃഷിക്കായിട്ടു കിളച്ച.

സീത്യം-ധാന്യം, നെല്ലും മററും ഉഴുത നിലം.

സീൽക്കാരം, സീൽകൃതി- അധികം കളിക്കുമ്പോഴും മററും പുറപ്പെടുവിക്കുന്ന ഒരു ശബ്ദം.

സീധു- കരിമ്പിൻനീരു കൊണ്ടുണ്ടാക്കുന്ന മദ്യം.

സീധുരസം-മാവ്.

സീമ-സ്ത്രീ. (ഗ്രാമത്തിന്റെയും ദേശത്തിന്റെയും) അതിര്, എല്ലുക. ഉ. വയൽ, പറമ്പ്. ന. പിടലി. ര, വൃഷണം. (മ) സീമ, ശീപ്പ്.

സീമച്ചുണ്ണാമ്പു- ഒരുമാതിരി കൽച്ചുണ്ണാമ്പ്.

സീമന്തകം-സിന്ദൂരം.

സീമന്തം-സ്ത്രീ. തലയുടെ നടുവേ മുടി പകുത്തിടുമ്പോൾ ഉണ്ടാകുന്ന രേഖ. സീമാവിന്റെ അന്തം എന്നർത്ഥം. ഉ. ചില ജാതിക്കാരുടെ സ്ത്രീകൾക്കു ഗർഭമുണ്ടായ 4, 5, 8 ഈ മാസങ്ങളിൽ കഴിക്കുന്ന ഒരു കർമ്മം. ന. അതിര്.

തലമുടി പകുത്തുവയ്ക്കുന്നതിന്റെ പേരെന്നും, തലമുടി പകുത്തുവയ്ക്കുമ്പോൾ കാണാവുന്ന മദ്ധ്യരേഖയുടെ പേരെന്നും കാണുന്നു.

സീമന്തിനി-സ്ത്രീ. സീമന്തം ഉള്ളവൾ എന്നർത്ഥം.

സീമന്തോന്നയനം-ഒരടിയന്തിരം. (സീമന്തം എന്നതു നോക്കുക).

സീമാതീത-വി. അതിരുകടന്ന, അത്യധികമായ.

സീമാവ്-സ്ത്രീ. അതിര്, എല്ലുക. ഉ. പിടലി. ന. വൃഷണം.

സീരകം-ചീങ്കണ്ണി.

സീരധ്വജൻ-ജനകൻ.

സീരപാണി, സീരഭൃത്ത്-ബലഭദ്രൻ.

സീരം-കലപ്പ.

സീരകൻ-സൂര്യൻ.

സീരി-ബലഭദ്രൻ.

സീവനം-തുന്നൽ, തൈയൽ, കൂട്ടിത്തുന്നുക, നെയ്ത്ത്.

സീവനി-സൂചി.

സീസ(ക)ം-കാരീയം.

സീസജം-സിന്ദൂരം.

സീഹുണ്ഡം-ചതുരക്കള്ളി.

—:o:—

സു

സു-അ. ഒരുപസർഗ്ഗം. ഇതു ചില വാക്കുകളുടെ ആദിയിൽ ചേരുമ്പോൾ അതിനു 'നല്ല' മുതലായ അർത്ഥം വരും. (പൂജാർത്ഥത്തിലും 'ഏററവും' എന്ന അർത്ഥത്തിലും കൂടി കാണുന്നുണ്ട്)

സുകണ്ഡു-ചൊറി.

സുകന്ദ(ക)ം-വെള്ളുള്ളി. (ചെമന്നുള്ളി)

സുകന്ദി-ചേന.

സുകര-വി. എളുപ്പത്തിൽ ചെയ്യപ്പെടാവുന്ന സൌകര്യമുള്ള.

സുകര-ഇണങ്ങിയ പശു.

സുകാരം-നന്മചെയ്ക, ഗുണംചെയ്ക, (സുകരം > <ദുഷ്കരം),

സുകണ്ണികാ-എലിച്ചെവി.

സുകർമ്മ-വി. സ്ത്രീ. നല്ല പ്രവൃത്തിയുള്ള. ഉ. പ്രവൃത്തിയിൽ ശ്രദ്ധയുള്ള.

സുകർമ്മാവ്-പു. വിശ്വകർമ്മാവ്. ഉ. സുകൃതമുള്ളവൻ. ന. സമർത്ഥൻ.

സുകല വി. തനിക്കുള്ള വിഭവത്തെ അന്യന്മാർക്കു കൊടുക്കയും താനനുഭവിക്കയും ചെയ്യുന്ന.

സുകാണ്ഡം-കരവിക്കരിമ്പ്.

സുകാമുകാ-ചക്രവാകപ്പക്ഷി.

സുകാഷ്ഠം-വിറക്.

സുകുമാര-വി. ൧. മൃദുത്വമുള്ള ൨. യൗവനമുള്ള, സൌന്ദര്യമുള്ള. ൩. പക്വമല്ലാത്ത. ഉ-ം, സുകുമാരബുദ്ധികൾ.

സുകുമാര-൧. പിച്ചകം. ൨. തൂശിമുല്ല ൩. വാഴ. ൪. കരിമ്പ്. ൫. ചോനകപ്പുല്ല്.

സുകുമാരകം-കരിമ്പ്.

സുകുമാരകലകൾ-(മുഖ്യങ്ങൾ) സംഗീതം, സാഹിത്യം, ചിത്രം, നാട്യം.

സുകുമാരി-നവമല്ലിക

സുകൃത-വി. ൧. പുണ്യമുള്ള, പുണ്യം ചെയ്യുന്ന. ൨. നന്നായിട്ടു ചെയ്യുന്ന.

സുകൃതം—൧. പുണ്യം, ധർമ്മം, ഗുണം. ൨. നന്നായിട്ടു ചെയ്യുക ൩. ദയ.

സുകൃതി-വി. ൧. പുണ്യമുള്ള. ൨. ഭാഗ്യമുള്ള.

സുകൃതി-൧. വിദ്വാൻ. ൨. പുണ്യവാൻ. ൩. ഭാഗ്യസമ്പന്നൻ.

സുകൃതിയുടെ ലക്ഷണം-ഒരു ഭാര്യ, മൂന്നു പുത്രന്മാർ, പത്തു പശു, രണ്ടു ജോടിക്കന്ന്, നാട്ടിന്റെ മദ്ധ്യേ ഗൃഹം.

സുകൃതി-നല്ല പ്രവൃത്തി.

സുകൃത്-വി. നന്നായിട്ടു ചെയ്യുന്ന.

സുക്രതു-൧. ഇന്ദ്രൻ ൨. അഗ്നി. ൩. സൂര്യൻ. ൪. സോമൻ. ൫. ശിവൻ. ൬. വരുണൻ.

സുഖകര-വി. ൧ സുഖത്തെ ചെയ്യുന്ന. ൨. വേഗത്തിൽ ചെയ്യുന്ന.

സുഖം-൧. സൌഖ്യം, ദുഃഖമില്ലായ്മ. ൨. വൃദ്ധി. ൩. ഋദ്ധി. ൪. സ്വർഗ്ഗം. ൫. ജലം.

സുഖംഘുണ-ശിവന്റെ വടി.

പിടിക്കുന്നേടത്തു ഒരു തലയോടു വെച്ചുറപ്പിച്ചിരിക്കും

സുഖദ-വി. സുഖംതരുന്ന

സുഖവർച്ചകം, സുഖവർച്ചസ്സ്, സുഖവർച്ചലം-തുവർച്ചിലക്കാരം. വേങ്ങ ചുട്ട വെണ്ണീറ്റിൽ നിന്നും ഉണ്ടാക്കിയ ഭസ്മം.

സുഖവൃത്തി-സൌഖ്യമുള്ള കഴിച്ചിൽ.

സുഖസന്ദോഹ്യ-ഗുണമുള്ള പശു, കറപ്പാനെളിയ പശു.

സുഖസന്നി-ഒരുമാതിരി പനി.

സുഖസാദ്ധ്യ-വി. എളുപ്പം സാധിക്കാവുന്ന.

സുഖാജാതൻ-ശിവൻ.

സുഖാധാരം-സ്വർഗ്ഗം, ഇന്ദ്രലോകം.

സുഖാപഹ-വി. സുഖത്തെ ഇല്ലാതാക്കുന്ന.

സുഖാശനം-കരുട്ടുവെള്ളരി

സുഖാശൻ-വരുണൻ.

സുഖാസക്തൻ-ശിവൻ.

സുഖി-സുഖമുള്ള.

സുഖിക്കുന്നു-സൌഖ്യം അനുഭവിക്കുന്നു.

സുഖിയൻ-൧. ഒരുമാതിരി പലഹാരം. ൨. സുഖം അനുഭവിക്കുന്നവൻ.

സുഗതൻ-ബുദ്ധമുനി.

സുഗതവാക്യം-പഴമൊഴി, സാധാരണ വാക്ക്.

സുഗതി-സൽഗതി, ഐശ്വര്യം.

സുഗന്ധ-വി. നല്ല മണമുള്ള.

സുഗന്ധ-൧. മാധവി. ൨. മഞ്ഞക്കുറമുഴി. ൩. നറുനീണ്ടി. ൪. ഗംഗാപത്രി. ൫. ചിററരത്ത. ൬. ഈന്തിൽ. ൭. അരത്ത. ൮. തുച്ചടം. ൯. കാട്ടുമാതളനാരകം. ൰. നറുമഞ്ഞൾ. ൰൧,

തുളസി. ൰൨. തുശമല്ല ൰൩. പെരു ഞ്ചീരകം. ൰൪. കരിഞ്ചീരകം. ൰൫. ചെറുകച്ചോലം. ൰൬. ചോനകപ്പുല്ല്. ൰൭. കാട്ടുപാവൽ ൰൮. ശതകുപ്പ.

സുഗന്ധകം-പു. നാരകം. ൨. ചെമന്ന തുളസി.

സുഗന്ധം-പു. നല്ല മണം. ൨. ചന്ദനം. ൩. കിരാതചന്ദനം. ൪. ഗന്ധകം. ൫. പൂതണക്കപ്പുല്ല്. ൬. കറുത്ത ആമ്പൽ. ൭. കരിഞ്ചണ്ണ ൮. തുവച്ചില ഉപ്പ്. ൯. ചെറുകടുക്. ൰. പച്ചപ്പുഴ ൰൧. പച്ചില. ൰൨. കരിഞ്ചീരകം. ൰൩. കടല. ൰൪. തുമ്പുണി. ൰൫. ഗന്ധതൃണം. ൰൬. കന്നുരക്കം. ൰൭. ചെമ്മുരിങ്ങ.

സുഗന്ധവൎഗ്ഗം-നല്ല മണമുള്ള വസ്തുക്കളുടെ കൂട്ടം.

സുഗന്ധാഷ്ടകം—മുത്തങ്ങ, ഇലവങ്ങം, കൎപ്പൂരം, തക്കോലം, ഇരുവേലി പാച്ച് ഇവ ന-ം.

സുഗന്ധാഢ്യാ-കുടമുല്ല.

സുഗന്ധി-വി. പു. നല്ല മണമുള്ള. ൨. സുകൃതമുള്ള.

സുഗന്ധി-പു. നല്ല മണം. ൨. സുഗന്ധമുള്ള ഒരുവക പുല്ല്. ൩. ഏലാവാലുകം. ൪. നറുംപശ ൫. വെങ്ങ. ൬ (നീർ) മുത്തങ്ങ. ൭. മുത്തങ്ങ. ൮. കൊത്തമ്പാലയരി. ൯. കാട്ടുചെറുതുളസി ൰ വെൺചന്ദനം. ൰൧. തിപ്പലിമൂലം.

സുഗന്ധികം-പു. രാമച്ചം. ൨ സിംഹം ൩. അറബിക്കുന്തുരുക്കം. ൪. പുഷ്കരമൂലം. ൫. കരിഞ്ചീരകം. ൬. ഏലാവാലുകം.

സുഗന്ധിമൂഷികാ-നച്ചെലി.

സുഗമ-വി. പു. നല്ലവണ്ണം നടക്കാവുന്ന. ൨. അടുത്തുചെല്ലാവുന്ന. ൩. എളുപ്പമുള്ള. സുഗമം > <ദുൎഗ്ഗമം.

സുഗഹന-വി. പു. പ്രവേശിക്കപ്പെടുവാൻ വഹിയാത്ത. ൨. ഏററവും കട്ടിയുള്ള.

സുഗൃഹം-കുരുക്കുരി.

സുഗ്രീവൻ-പു. രാമായണത്തിൽ പറയുന്ന വാനരന്മാരുടെ രാജാവ്.

സൂൎയ്യന്റെ പുത്രനാണ്. സുഗ്രീവന്റെ ഭാൎയ്യക്കു 'രുമ' എന്നു പേർ. ജ്യേഷ്ഠന്റെ പേർ ബാലി. തന്നെ സ്ഥാനഭ്രഷ്ടനാക്കിയ ജ്യേഷ്ഠനെ രാമചന്ദ്രനെക്കൊണ്ടു വധിപ്പിച്ചു താൻ കിഷ്കിന്ധയിൽ രാജാവായി. ഇയാൾക്കു ഇഷ്ടംപോലെ രൂപം മാററുന്നതിനുള്ള ശക്തിയുണ്ടായിരുന്നു.

൨. കൃഷ്ണന്റെ (വിഷ്ണുവിന്റെ) ഒരു കുതിര. ൩. ഇന്ദ്രൻ. ൪. ശിവൻ.

സുഗ്രീവാജ്ഞ—ൻ ദ്രാക്ഷിണ്യമായ വരതി.

സുഗ്രീവം-പു. നല്ല കഴുത്ത്. ൨. അരയന്നം. ൩. ഒരുവക ആയുധം. ൪. വിഷ്ണുവിന്റെ ഒരു കുതിര.

സുഗ്ലാഷം-നകുലന്റെ ശംഖം.

സുചരിത, സുചരിത്ര-പാതിവ്രത്യമുള്ള സ്ത്രീ.

സുചാരു കൃഷ്ണന്റെയും രുഗ്മിണിയുടെയും പുത്രൻ.

സുചിരം-അ. വളരെക്കാലം.

സുചിത്രകം-നീർകാക്ക.

സുചേലകം-നല്ല വസ്ത്രം, പട്ടുചേല.

സുജന-വി. പു. പുണ്യമുള്ള, നന്മയുള്ള. ൨. ദയയുള്ള.

സുജനതാ-പു. നന്മ. ൨. ദയ. ൩. നല്ല ജനസമൂഹം.

സുജനതാം-നന്മ.

സുജനൻ-ഇന്ദ്രന്റെ തേരാളി.

സുജാത-വി. ൧ നന്നായുണ്ടായ. ൨. നല്ലവംശത്തിൽ ജനിച്ച. ൩. ഭംഗിയുള്ള

സുജാതി-വി. നല്ലജാതി.

സുത-൧. പുത്രി. ൨. രാജപുത്രി.

സുതൻ-൧. പുത്രൻ. ൨. രാജപുത്രൻ. ൩. രാജാവ്.

സുതനു-സുന്ദരി.

സുതപസ്സ്-൧. നല്ല തപസ്സ്. ൨. വലിയ ചൂട്. ൩. സൂര്യൻ.

സുതരാം-അ. ഏററവും, വിശേഷമായ്.

സുതർദ്ദനം-കുയിൽ.

സുതലം-പാതാളലോകങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

സുതവാൻ, (-വതി)-പുത്രനുള്ളവൻ (-വൾ).

സുതശ്രേണി-ഒരു മരുന്ന്, എലിച്ചെവി. അനേകം മക്കളും ഉള്ളതു് എന്നർത്ഥം.

സുതസോമൻ-ഭീമന്റെ പുത്രൻ.

സുതാത്മജൻ-പുത്രന്റെയോ പുത്രിയുടെയോ പുത്രൻ.

സുതാത്മജാ-പുത്രന്റെയോ പുത്രിയുടെയോ പുത്രി.

മകളുടെ മകളെമാത്രം പറയുന്നതു് -ദൌഹിത്രീ).

സുതിനീ-അമ്മ.

സുതീക്ഷ്ണൻ-ദണ്ഡകവനത്തിൽ വസിച്ചിരുന്ന ഒരു സന്യാസി. (രാമനും സീതയും ഒരിക്കൽ ഇദ്ദേഹത്തെ കണ്ടു).

സുതുംഗം-തെങ്ങ്.

സുത്യാ-൧. കർമ്മാവസാനത്തിലുള്ള ഒരു കുളി, യജ്ഞാന്തസ്നാനം. ൨. സോമവള്ളി ഇടിച്ചു പിഴിയുന്ന ക്രിയ.

സുത്രാമാവ്-൧. ഇന്ദ്രൻ. ലോകങ്ങളെ സംരക്ഷിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. ൨. ഭൂമി.

സുത്വാ-യജ്ഞാവസാനത്തിൽ അവഭൃതസ്നാനംചെയ്ത യജമാനൻ. യാഗത്തിനായിട്ടു സോമവള്ളി പിഴിഞ്ഞവൻ എന്നർത്ഥം.

സുദതി-നല്ല പല്ലുള്ളവൾ, സുന്ദരി.

സുദന്തം-നല്ല പല്ല്.

സുദന്തൻ-നടൻ, ആട്ടക്കാരൻ.

സുദന്തീ - ലോകത്തിന്റെ വടക്കു പടിഞ്ഞാറെ ഭാഗത്തെ പിടിയാന.

സുദർശന-വി. ഭംഗിയുള്ള, കാണുന്നതിനു നന്നായുള്ള.

സുദർശനൻ-൧. ജിനന്മാരിൽ ഒരു പ്രധാനി ൨. കഴുവൻ.

സുദർശനം-൧. വിഷ്ണുവിന്റെ ചക്രത്തിന്റെ പേർ. ഭക്തന്മാർ സുഖത്തോടു കാണുന്നതെന്നർത്ഥം. (വജ്രനാഭം എന്നതു നോക്കുക). ൨. മേരുപർവ്വതം ൩. കഴുവൻപക്ഷി.

സുദർശനാ-൧ ഒരങ്ങാടിമരുന്ന്. ൨. കല്പന. ൩. ഒരു രാത്രി. ൪. സൌന്ദര്യമുള്ള സ്ത്രീ

സുദർശനാവള്ളി-ഒരുവക വള്ളി.

ഇതിന്റെ ഇല കരിമ്പിന്റെ പോലെ ചെറുതും നീളമുള്ളതുമാണ്. പൂ വെളുത്തിരിക്കും.

സുദർശനി-ഇന്ദ്രന്റെ പുരം.

സുദാമൻ-ഒരു മേഘം.

സുദാമാ-കടൽ.

സുദാമാവ്-൧. മേഘം. ൨. പർവ്വതം. ൩. ഇന്ദ്രഗജം. ൪. ഒരു ഗോപൻ.

സുദായം-സ്ത്രീധനം.

സുദാസൻ-ഒരു രാജാവ്.

യാഗങ്ങൾ ചെയ്യുകനിമിത്തം പ്രസിദ്ധിനേടി. വിരോധികളായ വിശ്വാമിത്രനും വസിഷ്ഠനും ഈ രാജസഭയിൽ രത്നമായോട്ട ശോഭിച്ചു.

സുദിനം-നല്ല ദിവസം, തെളിഞ്ഞ ദിവസം, മഴക്കാറും മറവുമില്ലാത്ത ദിവസം.

സുദീർഘ-വി. ഏററവും നീള(അകല)മുള്ള.

സുദുർല്ലഭ-വി. ലഭിപ്പാൻ പ്രയാസമുള്ള.

സുദുശ്ചര-വി. ൧. ചെയ്യാൻ പ്രയാസമുള്ള. ൨. പ്രയാസപ്പെട്ട നടക്കുന്ന. ൩. പ്രയാസപ്പെട്ട ഇളകുന്ന.

സുദുഷ്കര-വി. ഏററവും പ്രയാസമേറിയ.

സുദൂര-വി. ഏററവും ദൂരമുള്ള.

സുദൃക്- സുന്ദരി. നല്ല കണ്ണുള്ളവൾ എന്നർത്ഥം.

സുദൃഢ-വി. ഏററവും കട്ടപ്പമുള്ള, ഉറപ്പുള്ള.

സുദൃഢം-നല്ല ഉറപ്പ്.

സുദൃഷ്ടി-കഴുവൻ.

സുദേഷ്ണ-൧. വിരാടഭാര്യ. ൨. ബാലിയുടെ ഭാര്യ.

സുദേഷ്ണൻ-കൃഷ്ണന്റെയും രുക്മിണിയുടെയും പുത്രൻ.

സുദ്യുമ്നൻ-ഇളൻ. (ഇഡ എന്നതു നോക്കുക).

സുധന്വാവ്-അംഗിരസ്സിന്റെ പുത്രൻ.

സുധർമ്മ-ദേവകളുടെ സഭ.

ഇന്ദ്രന്റെ കൊട്ടാരത്തിലെ ആലോചനമുറിയാണ്. യദുകുലത്തിലുള്ളവർക്കു കൂടുന്നതിനുവേണ്ടി കൃഷ്ണന്റെ ആജ്ഞ ഹേതുവായിട്ടു ഇന്ദ്രൻ വിട്ടുകൊടുത്തു. കൃഷ്ണന്റെ അവസാനശേഷം തിരിയെ സ്വർഗ്ഗത്തിലേക്കുതന്നെ ഗമിച്ചു.

സുധർമ്മാവ്-തന്റെ കുടുംബത്തെ നല്ലവണ്ണം രക്ഷിക്കുന്നവൻ.

സുധാ-൧. അമൃത്. ൨. ഗംഗാനദി. ൩. ഇലക്കള്ളി, ചതുരക്കള്ളി. ൪. ചാറ്. ൫. വെള്ളം. ൬. മിന്നൽ ൭. പെരുംകുമ്പ ൮. മൂവില. ൯. വെങ്കളി. ൧൦. മദ്യം. ൧൧. നെയ്യ്. ൧൨. ചുണ്ണാമ്പ്. ൧൩. നെല്ലി.

സുധാകണ്ഠം-കുയിൽ.

സുധാകരൻ-ചന്ദ്രൻ.

സുധാകരം-൧. സമുദ്രം. ൨. കർപ്പൂരം.

സുധാംഗം-കർപ്പൂരം.

സുധാജീവി-കല്ലാശാരി.

സുധാനിധി-കർപ്പൂരം.

സുധാപാണി-ധന്വന്തരിമൂർത്തി.

സുധാംശു-൧. ചന്ദ്രൻ. ൨. കർപ്പൂരം.

സുധാംശുരത്നം-കർപ്പൂരം.

സുധാസിതം-വെണ്ണ.

സുധീ-൧. പണ്ഡിതൻ, വിദ്വാൻ. ൨. നല്ല ബുദ്ധിയുള്ളവൻ

സുനന്ദാ-൧. ഗോരോചന. ൨. ഒരു ചേദിരാജ്ഞി.

നളൻ ദമയന്തിയെ ഉപേക്ഷിച്ചുപോയതിന്റെ ശേഷം ഈ രാജ്ഞിയാണ സഹായിച്ചത്.

സുനയനം-മാൻ.

സുനാദകം-ശംഖ്.

സുനാമൻ-ഉഗ്രസേനന്റെ പുത്രൻ, കംസന്റെ സഹോദരൻ.

കൃഷ്ണൻ കംസനെ ജയിച്ചപ്പോൾ ഇയാൾ സഹായാർത്ഥം അവിടെ ചെന്നു. ബലരാമൻ കൊന്നു

സുനാസീരൻ- ഇന്ദ്രൻ. സു=നല്ല+നാസീരം=സേനാമുഖം. ശോഭയുള്ള സേനാമുഖമുള്ളവൻ. ശുനങ്ങൾ=ഗമിക്കുന്നവ. സീരം=കലപ്പ. ഭൂമിയിൽ മഴപെയ്യിച്ച് കലപ്പകൾകൊണ്ടുഴുന്നതിന് ഇടവരുത്തുന്നവൻ.

സുനിഷണ്ണ(ക)ം— നീരാരൽ. ഗുണങ്ങൾ ഇതിൽ ഭംഗിയായി നിലനിൽക്കുന്നു എന്നർത്ഥം.

സുനീതി-ന. നല്ല നീതി, നല്ല നയം, മര്യാദ, ല. ധ്രുവന്റെ അമ്മ, ഉത്താനപാദന്റെ പത്നി.

സുനീല(ക)ം-ഇന്ദ്രനീലക്കല്ല്.

സുന്ദൻ-ഒരസുരൻ.

നികുംഭന്റെ പുത്രന്മാരായി സുന്ദൻ എന്നും ഉപസുന്ദൻ എന്നും രണ്ടു അസുരന്മാരുണ്ടായി. ഇവർ ബ്രഹ്മാവിനെ തപസ്സുചെയ്തു അന്യോന്യം ഒഴിഞ്ഞു ആരാലും തങ്ങൾക്കു മൃതിയുണ്ടാകരുതെന്നു വരംവാങ്ങി അഹങ്കാരത്തിൽ മുഴുകി. ഇവരെ നിഗ്രഹിക്കുന്നതിനു ദേവകളുടെ പ്രാർത്ഥനയനുസരിച്ചു ബ്രഹ്മാവു തിലോത്തമയെ സൃഷ്ടിച്ചു. അവൾ ഹേതുവായിട്ടു അവർ കലഹിച്ചു തമ്മിൽ തല്ലി മരിച്ചു. ഈ കഥയെ ആസ്പദമാക്കി ഈ നിഘണ്ടുവിന്റെ കർത്താവു് വിദ്യാർത്ഥിയായിരിക്കുമ്പോൾ 'സുന്ദോപസുന്ദയുദ്ധം' എന്ന പേരോടുകൂടി ഒരു കഥകളി എഴുതി അച്ചടിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്.

സുന്ദര-വി. ഭംഗിയുള്ള, സൗന്ദര്യമുള്ള.

സുന്ദരദർശനം-ഒത്ത.

സുന്ദരൻ-ന. അഴകുള്ളവൻ. ല. കാമദേവൻ.

സുന്ദരവിസ്ഥി-അസ്ഥാനത്തിലും താൻ സുന്ദരൻ എന്നു നടിക്കുന്നവൻ.

സുന്ദരം-ന. ഗോമേദകം. ല. മയിലെള്ള്. ന. മനോഹരം.

സുന്ദരാചാര്യൻ—ഒരു സംസ്കൃതകവി. തിരുനൽവേലിക്കാരനാണ്. വെങ്കടേശന്റെ പുത്രൻ. വളരെ പ്രാചീനനല്ല, ഗീതിശതകം നിർമ്മിച്ചു.

സുന്ദരി-ന. സൗന്ദര്യമുള്ള സ്ത്രീ, ശോഭനങ്ങളായിരിക്കുന്ന അവയവങ്ങളോടു കൂടിയവൾ, ല. മഞ്ഞൾ. ന. മണിത്തക്കാളി.

സുന്നക്കണക്ക്—ഒരുവക കണക്ക്; (ശൂന്യമാണു സുന്നമായത്).

ദ്രാവിഡന്മാരുടെ ഇടയിൽ മുമ്പില്ലായിരുന്നു. ആര്യന്മാരുടെ പക്കൽ നിന്നാണു അതിനെ അവർ ഗ്രഹിച്ചതു്.

സുന്നത്ത്-ന. ആചരണം, വഴക്കം. ല. പരിച്ഛേദനം, ചേലാകർമ്മം. (അറബിഭാഷ).

സുന്നം, ശൂന്യം-പൂജ്യം, ശൂന്യതയെ കാണിക്കാൻ ചെറിയ വൃത്താകാരത്തിലുള്ള ചിഹ്നം.

സുന്നി-വി. ദൂഷ്യമില്ലാത്ത, കൃത്യതയുള്ള.

സുപദഃവദിനി-നല്ല വാക്സാമർത്ഥ്യമുള്ളവൾ, നല്ല അറിവുള്ളവൾ.

സുപന്ഥാവ്-നല്ല വഴി.

സുപദ്മാ-ന. വയമ്പ്, ല. താമരപ്പൊയ്ക.

സുപർണ്ണ-ന. ഒരു വൃക്ഷം. ല. പൂവൻകോഴി. ന. താമരപ്പൊയ്ക.

സുപർണ്ണൻ-ഗരുഡൻ.

സുപർണ്ണാ-കോഴി.

സുപർണ്ണി-താമരപ്പൊയ്ക.

സുപർവ്വാ-ന. മുള. ല. ദേവകൾ.

സുപർവ്വാവ്—പു. ദേവൻ. കാമങ്ങളെ നല്ലപോലെ പൂരിപ്പിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. പൂർവ്വചരിതം ശോഭനമായിട്ടുള്ളവൻ എന്നുമാവാം. ൨. കരുത്തലാവ്.

സുപാത്രം—പു. നല്ല ഗുണവും പ്രാപ്തിയുമുള്ളവൻ. ൨. നല്ല പാത്രം.

സുപാന—വി. നല്ലവണ്ണം കുടിക്കുന്ന.

സുപാർശ്വകം—ഒരു വൃക്ഷം, കല്ലാൽ.

സുപാർശ്വൻ—ഒരു പക്ഷി.

സമ്പാതിയുടെ പുത്രനും ജടായുസ്സിന്റെ മരുമകനുമാണ്.

സുപാവനി—പു. പശു. ൨. ഗംഗ. ൩. ശുദ്ധമാക്കുന്നവൾ

സുപീഡനം—കാലു തിരുമ്മുക.

സുപുഷ്പ—തുമ്പ.

സുപുഷ്പി—പു. വാഴ. ൨. തുമ്പ.

സുപ്ത—വി. ൧ ഉറങ്ങുന്ന. ൨. ബുദ്ധിമാന്ദ്യമുള്ള.

സുപ്തജ്ഞാനം—സ്വപ്നം.

സുപ്തം—ഉറക്കം.

സുപ്തി—പു. ഉറക്കം. ൨. മരവിപ്പ്. ൩. വിശ്വാസം. ൪. സ്വപ്നം. ൫. ബോധക്ഷയം.

സുപ്പുകൾ—നാമങ്ങളുടെ വിഭക്തിപ്രത്യയങ്ങൾ.

സുപ്രജത—നല്ല സന്താനമുള്ളവളെന്ന അവസ്ഥ.

സുപ്രതിഭാ—മദ്യം.

സുപ്രഭാ—സരസ്വതീനദി.

സുഫലം—മാവ്.

സുഫലാ—വാഴ.

സുപ്രതിക—വി. നല്ല ശരീരമുള്ള.

സുപ്രതിഷ്ഠാ—ഛന്ദസ്സുകളിൽ ഒന്ന്.

സുപ്രതീകൻ—പു. വടക്കുകിഴക്കേ മൂലയിലെ ആന. ൨. കാമദേവൻ. ൩. ശിവൻ.

സുപ്രഭാതാ—നല്ല ഉഷസ്സ്.

സുപ്രയുക്ത—വി. ൧. ചേർന്ന. ൨. അസ്ത്രം മുതലായവകൊണ്ടു പ്രയോഗിക്കപ്പെട്ട.

സുപ്രയോഗം—പു. നല്ല പ്രയോഗം, സാമർത്ഥ്യം. ൨. ചാർച്ച.

സുപ്രയോഗവിശിഖൻ—ശരം പ്രയോഗിക്കുന്നതിൽ സമർത്ഥൻ.

സുപ്രലാപം—നല്ല വാക്ക്, നല്ലവണ്ണം പ്രകൃഷ്ടമായ വചനം.

സുപ്രസന്ന—വി. ഏററവും സന്തോഷിച്ച.

സുപ്രിയൻ—ഗന്ധർവ്വരാജാവിന്റെ ഒരു പേർ.

സുബന്തം—സംസ്കൃതശബ്ദത്തിൽ അകാരാന്താദിയായ നാമപദം.

സുബന്ധു—ഒരു കവി.

കാളിദാസന്റെ അനന്തരഗാമികളിൽ ഒരാളാണ്. 7-ാം ശതാബ്ദത്തിനു മുമ്പു ജീവിച്ചിരുന്നു. പ്രധാന കൃതി വാസവദത്ത.

സുബലാ—പു. ഗാന്ധാരിയുടെ പിതാവായ ഗാന്ധാരരാജാവ്. ൨. ലങ്കയിലെ ഒരു പർവ്വതം.

ഹനുമാൻ ചാടിയതിൽ ചെന്നിറങ്ങിയതു ഈ മലയിന്മേലാണ്.

സുബാഹു—പു. ഒരു രാക്ഷസൻ.

സിദ്ധാശ്രമത്തിൽ നടത്തിയ യാഗം മുടക്കുകയാൽ ശ്രീരാമൻ വധിച്ചു.

൨. ധൃതരാഷ്ട്രരുടെ ഒരു പുത്രൻ, ചേദിരാജാവ്. ൩. ശത്രുഘ്നപുത്രൻ, മധുരരാജാവ്.

സുബുദ്ധി-വി. നല്ല ബുദ്ധിയുള്ള.

സുബേദാർ - പട്ടാളത്തിലെ ഒരുദ്യോഗസ്ഥൻ. (പെഷ്യൻഭാഷ).

സുബൈ - പുലച്ച്, പ്രഭാതം). അറബിഭാഷ).

സുബോധ-വി. ൧. നല്ല ബുദ്ധിയുള്ള, വേണ്ടുംവണ്ണം പഠിച്ച. ൨. ഉണൎച്ചയുള്ള.

സുബോധം-൧. ഉണൎച്ച. ൨. അറിവ്.

സുബ്രഹ്മണ്യൻ-ശിവന്റെ പുത്രനായ ഒരു ദൈവം, കാർത്തികേയൻ.

(ഈ പേർ ദക്ഷിണഇൻഡ്യയിൽ മാത്രം നടപ്പ്).

'ഇങ്ങിനെസ്തുതികേട്ടനേരത്തു പരമേശൻ തിങ്ങിനകൃപയോടുമാനന്ദബാഷ്പങ്ങളോടും * മംഗലതരകരദ്വാദശത്തോടുംകൂടി ഭംഗംകൂടാതെയുള്ളോരക്ഷികൾ പതിനെട്ടാൽ * അംഗനാരത്നമാകും പാർവ്വതീമുഖം നോക്കി മംഗലശീലന്മാൎക്ക സങ്കടംകളവാനായി * അംഗജൻദഹിച്ചോരുകൺകളിലുളവായി ഭംഗിയിൽ തേജസ്സോടുമഗ്നിതൻ പ്രഭയെക്കാൾ * പാരതിൽപതിച്ചിതങ്ങാറായി പ്രഭയോടെ നാരായണാദികളും നടുങ്ങിവാങ്ങിനിന്നു * താരിൽമാതാവാംദേവിയോടിനാലുമടിയിന്നു ചരണങ്ങളിൽചേൎത്ത ചിലമ്പുതമ്മിൽതട്ടി * പാരമതെള്ളിതന്നിൽച്ചിതറിതരിരത്നം നാരിയാംപാൎവ്വതീടെയംഗത്തിൽച്ഛായതട്ടി * നാരിമാരുടെരൂപംനവരത്നത്തിൽതോന്നി വരനാംശിവനപ്പോൾ ശക്തിയുമുണ്ടാക്കുന്നു * ധരിച്ചു ഗൎഭമവർവാഴുന്നകാലത്തിങ്കൽ ഘോരവീരന്മാരായിജ്ജനിപ്പാൻ തുടങ്ങുമ്പോൾ * നാരിമാരംഗങ്ങളിൽ വിയൎത്തുവിന്ദുലക്ഷം വീരരാംനവവീർപുറത്തുജനിച്ചപ്പോൾ * വിന്ദുക്കൾ ലക്ഷംവീരന്മാരായിഭവിച്ചിതു വന്നിതുവിഷ്ണുപ്രമുഖന്മാരാംസമൂഹവും * വന്ദിച്ചു പുരാരിയോടുണൎത്തിച്ചിതു മന്ദമിന്ദുശേഖരഭവാനരുളിച്ചെയ്യേണം * ഇന്നഹോ രേതസ്സിനെയെങ്ങിനെവേണ്ടതെന്ന് നന്നായിയരുൾചെയ്ക ഭഗവൻഭക്തപ്രിയ * അന്നേരമരുൾചെയ്തു അഗ്നിവായുക്കളോട് ഒന്നിച്ചുകൂട്ടിക്കൊണ്ടുഗംഗതൻതീരത്തിങ്കൽ * ശരമാംതൃണമതിലാക്കിപ്പോരികയെന്നു പരമേശ്വരൻതാനരുളിച്ചെയ്തശേഷം * വിരവിൽശിവൻ തന്നെവണങ്ങിയവർകളും പാരീന്നങ്ങു ധരിച്ചുലാളിച്ചുകൊണ്ടുപോയി * ആദരാൽഗംഗാതീരേശരാരണ്യത്തിൽവെച്ചു മോദേന പോന്നുവന്നുവരനെ വണങ്ങിനാർ * സാദരംധാതാദികളാമോദമുൾക്കൊണ്ടുവേഗാൽ വേദകാരണമൂൎത്തിപാദങ്ങൾപണിഞ്ഞഥ * ഇന്ദുശേഖരൻതന്റെസാന്ദ്രമാംജ്യോതിസ്സിന്നു ചെന്നുടൻ സ്തന്യംനൽകിലാളിച്ചുപാലിപ്പാനായ് * ഇന്ദുവെവിളിച്ചുടനൊന്നരുൾചെയ്തുവിഷ്ണു ഇന്നുകാൎത്തികതന്നെ കല്പിക്കവേണം നീയും * എന്നതുകേട്ടുചന്ദ്രൻഭാൎയ്യയോടുരചെയ്തു ഒന്നുനീചെയ്കവേണം ലോകകാൎയ്യാൎത്ഥമായി * സ്വൎന്നദീതടേവാഴുംഹരന്റെരേതസ്സിന്നു ചെന്നുനീസ്തന്യംനൽകിരക്ഷിയ്ക്കുസുഖത്തോടെ * എന്നതുകേട്ടുമോദാൽസത്സ്വരൂപിണിചെന്നു വിന്ദുവെയെടുപ്പാനായ് ഭാവിച്ചനേരത്തിങ്കൽ * ആറായിച്ചമഞ്ഞിതു ബാലന്മാർകുതൂഹലാൽ ക്രോഡേയെടുത്തവർമുലയും കൊടുത്തിതു * നീറണിയുന്നവരൻപുത്രനെസുഖത്തോടെ യുൎവ്വിയിൽവസിച്ചഹോവളൎക്കുംകാലത്തിങ്കൽ * ശ്രീമഹാദേവൻതാനും ദേവിയോടരുൾചെയ്തു കാമിനീവിമോഹന ലോകനാംഗംഗാ

തടെ * നമ്മുടെസുതനാകുംബാലനെക്കാ
ണ്മാനായി നിൎമ്മലശീലെബ്ബാലെപങ്കജ
വിലോചനെ * ഇങ്ങിനെപരശിവൻശ്രാ
വിച്ചുദേവിതാനും മംഗലസ്വരൂപിണി
യാചിച്ചുഗമിപ്പാനായ് * തുംഗമാംജ
ടാധരൻനന്ദിയോടരുൾചെയ്തു ഗംഗതൻ
തീരത്തേയ്ക്കുഗമിപ്പാനായിട്ടുടൻ * ധ
ൎമ്മരൂപനായീടുമൃഷഭത്തിന്മേലേറി ന
ന്മൊഴി ദേവിതന്നെപ്പിന്നിലങ്ങിരുത്തീട്ടു
* നിൎമ്മലമൂൎത്തിതാനും ഘോഷിച്ചുനടകൊ
ണ്ടു അംബരചാരികളുംചെയ്തിതുപുഷ്പവൃ
ഷ്ടി * ചെന്നുടനിറങ്ങിനാൻഗംഗതൻ
തീരത്തിങ്കൽ വന്ദിച്ചുകാൎത്തികയുംപുത്ര
രെവെച്ചുവേഗാൽ * അന്നേരംബാല
ന്മാരെയെടുപ്പാൻദേവിതാനും മന്ദഹാ
സവുംചെയ്തുപാണികൾനീട്ടീടിനാൾ *
വന്നിതുബാലന്മാരുമാറുപേർ സമീപത്തു
നന്നായിപ്പിടിച്ചങ്ങു മടിയിൽവെച്ചുമോ
ദാൽ * ഒന്നിച്ചിതംഗങ്ങളുംമുഖങ്ങളും
ആയ്‌വന്നു സുന്ദരഭുജങ്ങളുംദ്വാദശമാ
യിത്തീൎന്നു * ഏങ്ങിനെപറയുന്നുമായ
തൻവൈഭവങ്ങൾ ഭംഗിയിൽസ്തനംനൽ
കിത്തഴുകീമോദത്തോടെ * മംഗലരൂ
പിയാംകാൎത്തിയോടരുൾചെയ്തു അങ്ങു
നീഗമിക്കേണംഭൎത്തൃശുശ്രൂഷയ്ക്കായി *
ഇങ്ങിനെകേട്ടനേരം വണങ്ങിപ്പോയീയ
വർ മംഗലസ്വരൂപിയാംദേവിയുംബാ
ലനുമായ് * ഗംഗാവല്ലഭൻതന്റെയ
രികേനിന്നുചൊന്നാളുംഗജരിപോകാന്ത
പോകയെന്നരുൾചെയ്തു * സുന്ദരിഗൌരി
താനുംസ്കന്ദനുംശിവനുമായ് ചെന്നുടനൃ
ഷഭത്തിൻമുകളിൽകരയേറി * ഒന്നിച്ചു
ഗമിച്ചുടൻകൈലാസംപരിചെന്നു ന
ന്നായിസുഖത്തോടുംവസിച്ചുരജതപീഠേ'.

(സ്കാന്ദപുരാണം)

സുഭഗ-വി. ൧. സൌന്ദൎയ്യമുള്ള. ൨. ഭാ
ഗ്യമുള്ള, ൩. പ്രിയമുള്ള.

സുഭഗത്വം-സൌന്ദൎയ്യം.

സുഭഗം-൧. പൊൻകാരം. ൨. അശോ
കം. ൩. ചമ്പകം. ൪. ചേലേയം. ൫.
ചെങ്കുറിഞ്ഞി.

സുഭഗാ-൧. ഭൎത്താവിനു ഇഷ്ടമുള്ള സ്ത്രീ.
൨. ഒരു നല്ല അമ്മ. ൩. മഴമുല്ല. ൪.
മഞ്ഞൾ. ൫. തുളസി. ൬. മൂവില. ൭.
കരിങ്കുറുക. ൮. കസ്തൂരി. ൯. ഞാഴൽ.
൧൦. കാട്ടുമുല്ല. ൧൧. സ്വൎണ്ണവാഴ.
൧൨. സുന്ദരി. ൧൩. ഭാഗ്യവതി.

സുഭഗാസുതൻ—സുഭഗയുടെ പുത്രൻ.
(സുഭഗ=ഭാഗ്യവതി).

സുഭംഗം-തെങ്ങ്.

സുഭദ്ര-വി. നന്മയുള്ള, ഭാഗ്യമുള്ള.

സുഭദ്രകം-കൂവളം.

സുഭദ്രൻ-കൃഷ്ണൻ.

സുഭദ്രാ-കൃഷ്ണന്റെ സോദരി, അൎജ്ജുന
ഭാൎയ്യ.

സുഭദ്രയെ ഭാൎയ്യയായി കൊടുക്കണ
മെന്നു ബലഭദ്രർ വിചാരിച്ചിരുന്നു. കൃ
ഷ്ണന്റെ തന്ത്രംകൊണ്ടു അൎജ്ജുനന്നാണു
ആ മഹതിയെ കിട്ടിയതു്. സുഭദ്രയുടെ
മകനാണ് അഭിമന്യു. സുഭദ്രാഹരണ
ത്തിൽ തന്റെ ഭൎത്താവിനു രഥം തെളി
ച്ചതു ഈ മഹതിയത്രെ.

സുഭദ്രാംഗി— അശോകരാജാവിന്റെ
അമ്മ.

സുഭാനു-സത്യഭാമയുടെ ഒരു പുത്രൻ.

സുഭാഷിത-നല്ലവണ്ണം പറയപ്പെട്ട, വേ
ണ്ടുംവണ്ണം പറഞ്ഞ.

സുഭാഷിതം-നല്ല വാക്ക്.

സുഭിക്ഷം-ധാരാളമായുള്ള വസ്തു.

സുഭിക്ഷാ-താതിരി.

സുഭ്രമൻ-കാൎത്തവീൎയ്യൻ എന്ന രാജാവ്,

സുഭ്രു—സ്ത്രീ. നല്ല പുരികമുള്ളവൾ എന്നൎത്ഥം.

സുമത—വി. സ്നേഹമുള്ള.

സുമതി-൧. സൽബുദ്ധി. ൨. സ്നേഹം. ൩. പഞ്ചവൎണ്ണക്കിളി. ൪. സഗരന്റെ ഒരു ഭാൎയ്യ. (൬൦,000 പുത്രന്മാരുണ്ടായിരുന്നു).

സുമന—വി. ഭംഗിയുള്ള.

സുമന—൧. ചെമന്തി. ൨. പിച്ചകം. ൩. മുല്ല.

സുമനം—൧. കോതമ്പ്. ൨. ഉമ്മത്ത്. ൩. മാവ്.

സുമനസ്സ്—൧. ദേവൻ. ൨. പുഷ്പം, പിച്ചി.

സുമനസ്സെന്നും പുഷ്പത്തെക്കുറിച്ചു പ്രയോഗിക്കുമ്പോൾ ബഹുവചനമായിട്ടല്ലാതെ പ്രയോഗിക്കരുത്.

൩. പണ്ഡിതൻ, സജ്ജനം. ൪. തൃപ്തൻ.

സുമനസൻ-ദേവൻ.

സുമനസം-പുഷ്പം.

സുമനോരജസ്സ്-പൂമ്പൊടി.

സുമന്ത്രൻ-ദശരഥന്റെ പ്രധാനമന്ത്രി.

സുമന്ത്രാ-ചന്ദ്രവംശത്തിൽ മഹാഭൌമനൃപന്റെ ഭാൎയ്യ.

സുമൻ-ചന്ദ്രൻ.

സുമം-൧. പൂവ്. ൨. കൎപ്പൂരം. ൩. ആകാശം.

സുമംഗല-വി. ശുഭമായ.

സുമംഗല-ഒരു നദി.

സുമംഗലി-ഭൎത്താവുള്ളവൾ (സഭൎത്തൃക).

സുമാറ്-അ. ൧. ഉദ്ദേശത്തിൽ, ഏകദേശം. ൨. കണിശമായി, കണ്മതിപ്പ്.

സുമാറ്—൧. മതിപ്പ്. ൨. തയ്യാർ.

സുമിത്രാ-ദശരഥന്റെ ഭാൎയ്യമാരിൽ ഒരുത്തി, ലക്ഷ്മണശത്രുഘ്നന്മാരുടെ മാതാവ്.

സുമുഖ-വി. നല്ല മുഖമുള്ള, സൌന്ദൎയ്യമുള്ള.

സുമുഖത-സന്തോഷഭാവം.

സുമുഖൻ-൧. നല്ല മുഖമുള്ളവൻ, സുന്ദരൻ. ൨. ഗരുഡന്റെ പുത്രൻ. ൩. പാതാളത്തിലുള്ള സൎപ്പങ്ങളിൽ ഒന്ന്. ൪. ഒരു പണ്ഡിതൻ. ൫. ഗണപതി. ൬. ഗരുഡൻ.

സുമുഖം-൧. നല്ല മുഖം. ൨. ഒരുമാതിരി ചീര. ൩. നഖംകൊണ്ടു മാന്തിയപാട്.

സുമുഖി-൧. നല്ല മുഖമുള്ളവൾ, സുന്ദരി. ൨. ഒരു വൃത്തത്തിന്റെ പേർ. ൩. ഒരു രാഗം. ൪. മുഖക്കണ്ണാടി.

സുമേധസ്സ്-വി. ബുദ്ധിയുള്ള.

സുമേരു-വി. ശോഭമായുള്ള.

സുമേരു-൧. മഹാമേരു പൎവ്വതം. ൨. ശിവൻ.

സുമ്നം-൧. മന്ത്രം. ൨. സന്തോഷം. ൩. യാഗം, രക്ഷ.

സുയോധനൻ-ദുൎയ്യോധനൻ. നല്ലവണ്ണം യുദ്ധംചെയ്യുന്നവൻ.

സുര-൧. മദ്യം. ൨. അരിപ്പൊടിയും മറ്റും കൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ മദ്യം. ൩. പാനപാത്രം. ൪. സൎപ്പം.

സുരകാരു-വിശ്വകൎമ്മാവ്.

സുരകാൎമ്മുകം-മഴവില്ല്.

സുരക്ത-വി. ൧. നല്ലപോലെ ചായമിടപ്പെട്ട. ൨. നല്ലവണ്ണം ചേൎന്ന. ൩. കടുഞ്ചെമപ്പുള്ള.

സുരക്ഷിതം-വി. സംരക്ഷിക്കപ്പെട്ട.

സുരഗണൻ-ശിവൻ.

സുരഗുരു-വ്യാഴം, ബൃഹസ്പതി.

സുരഗ്രാമണി-ഇന്ദ്രൻ.

സുരംഗ-തുരങ്കം, ഭൂവത്തുരന്നുണ്ടാക്കിയ ദ്വാരം.

സുരംഗം-൧. മാതളനാരങ്ങ. ൨. ചായില്യം. ൩. ചെമന്ന ചായം. ൪. ചെമ്മരം

സുരജ്യേഷ്ഠൻ-ബ്രഹ്മാവ്.

സുരത-വി. മനസ്സലിവുള്ള.

സുരത-ദൈവത്വം.

സുരതം-ക്രീഡ.

സുരതരു-കല്പവൃക്ഷം.

സുരതോഷകം-കൌസ്തുഭരത്നം.

സുരത്നകം-മാണിക്യം.

സുരദാരു-ദേവതാരവൃക്ഷം.

സുരദീർഘിക-ആകാശഗംഗ.

സുരദുന്ദുഭി-തുളസി.

സുരദ്രുമം-൧. ദേവതാരം. ൨. വലിയ വേഴൽ.

സുരദ്വിട്ട്-അസുരൻ.

സുരദ്വിപം-൧. ദേവന്മാരുടെ ആന. ൨. ഐരാവതം.

സുരധനസ്സ്-മേഘവില്ല്.

സുരധൂപം-മരക്കറ, ദേവദാരുതൈലം.

സുരനദി-ആകാശഗംഗ.

സുരനിമ്നഗാ-ഗംഗാനദി.

സുരൻ-൧. ദേവൻ. ൨. ആദിത്യൻ. ൩. സന്യാസി. ൪. വിദ്വാൻ. നല്ലവണ്ണം ശോഭിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

സുരപർണ്ണം-ഒരു പച്ചമരുന്നു, മക്കിപ്പൂവ്

സുരപതി-ഇന്ദ്രൻ.

സുരപഥം-ആകാശം.

സുരപമണി-ഇന്ദ്രനീലക്കല്ല്.

'സുരപമണിനിഭം
പ്രണതോസ്മ്യഹംരാമം'

(രാമായണം)

സുരപർവ്വതം-മഹാമേരു.

സുരപുന്നാഗം-ദേവപുന്ന.

സുരപുരി-സ്വർഗ്ഗം.

സുരപ്രിയാ-പിച്ചകം.

സുരഭി-വി. ൧. നല്ല ഗന്ധമുള്ള. ൨. ഇഷ്ടമുള്ള. ൩. സ്നേഹമുള്ള. ൪. സൌന്ദര്യമുള്ള. ൫. വിദ്വത്വമുള്ള, ബുദ്ധിയുള്ള. ൬. കേൾവിപ്പെട്ട. ൭. നല്ല, സുകൃതമുള്ള. ൮. വിശിഷ്ടമായ.

സുരഭി-൧. സുഗന്ധം. ൨. ചന്ദനം. ൩. തുശിമല്ലു. ൪. വസന്ത ഋതു. വേഗത്തോടുകൂടെ നല്ലപോലെ ഗമിക്കുന്ന സമയം എന്നർത്ഥം. ൫. ഇലഞ്ഞി. ൬. ചാമ്പെയ്യം. ൭. ജാതിക്ക. ൮. മദ്യം. ൯. ഭൂമി. ൧൦. എല്ലാത്തരം മുല്ലയും. ൧൧. തുളസി. ൧൨. പൊന്ന്. ൧൩. ഗന്ധകം. ൧൪. കണ്ണുഗ്ഗുലു. ൧൫. വന്നി. ൧൬. ചെഞ്ചല്യം. ൧൭. ഒരു പശു. ൧൮. കാമധേനു. (ആഗ്രഹിച്ചതിനെ എല്ലാം നല്കുന്ന ഈ പശു വസിഷ്ഠരുടെ അധീനത്തിലാണ്. പുത്രിയുടെ പേർ 'നന്ദിനി.') ൧൯. ഗന്ധതൃണം. ൨൦. മുരാമാഞ്ചി. ൨൧. തുച്ചട. ൨൨. ഈന്തിൽ. ൨൩. പച്ച. ൨൪. വെൺചന്ദനം. ൨൫. സമുദ്രമഥനത്തിൽ കിട്ടിയ പശു. ൨൬. പശു ൨൭. കടമ്പ്.

സുരഭിഗന്ധാ-പിച്ചകം.

സുരഭില-വി. സുരഭി.

സുരഭിലം-സൌരഭ്യം.

സുരലാ ഗംഗാനദി.

സുരർഷികൾ-നാരദൻ മുതലായവർ.

സുരലോകം-൧. സ്വർഗ്ഗം, ദേവസ്ത്രീ. ൨. ദ്യൗ.

സുരവരൻ-ഇന്ദ്രൻ.

സുരവർത്മാവു-ആകാശം, സ്വർഗ്ഗം.

സുരവല്ലഭ-വെളുത്ത ദൂർവ്വ.

സുരവാഹിനീപതി—൧. പരമേശ്വരൻ. ഗംഗയുടെ ഭർത്താവ് എന്നർത്ഥം. ൨. സുബ്രഹ്മണ്യൻ ദേവസൈന്യാധിപൻ എന്നർത്ഥം.

സുരവിലാസിനി-അപ്സരസ്ത്രീ.

സുരസ-വി. ൧. രസമുള്ള, മധുരമുള്ള. ൨. രുചിയുള്ള.

സുരസാ-൧. നാഗമാതാവു.

(അദ്ധ്യാത്മരാമായണം നോക്കുക)

അലമലമിതയമമലനതുജയമാക്കമെ
അൻപതുയോജന വാ പിളർന്നീടിനാളും
അതുപൊഴുതു പവനസുതനതികൃശശരീര
നായ് അംഗുഷ്ഠതുല്യനായുൾപ്പുക്കതമി
നാൾ (ഇത്യാദി).

൨. തുത്തംവ്. ൩. അരത്ത. ൪. വലിയ ശതാവരി. ൫. കരിനൊച്ചി. ൬. ചിററരത്ത. ൭ ബ്രഹ്മി. ൮. കാട്ടുശതകുപ്പ. ൯. നൊച്ചി.

സുരസം-൧. നല്ല രസം, മധുരം. ൨. തുളസി, ചെറുതുളസി. ൩. മൂത്. ൪. ഇലവങ്ങത്തൊലി, ഇലവിൻപശ. ൫. നൊച്ചി. ൬. കണഗുഗ്ഗുലു. ൭. ഗന്ധതൃണം. ൮. ഏലവങ്ങം. ൯. നറുംപശ.

സുരസംഹതീപതി-ഇന്ദ്രൻ.

സുരാചാര്യൻ-വ്യാഴം.

സുരാധ്യക്ഷൻ-ശിവൻ.

സുരാപഗാ-ഗംഗ.

സുരാപാത്രം-മദ്യപാത്രം.

സുരാപാനം-മദ്യപാനം.

സുരാബീജം-ഏതു ദ്രവ്യംകൊണ്ടാണോ മദ്യം ഉണ്ടാക്കുന്നതു അത്.

സുരാമണ്ഡം - മദ്യത്തിന്റെ തെളി, തെളിമദ്യം.

സുരാരി-അസുരൻ.

സുരാർഹം—൧. ഹരിചന്ദനം. ൨. പൊന്ന്.

സുരാലയം-൧. സ്വർഗ്ഗം. ൨. മേരുപർവ്വതം.

സുരാഷ്ട്രജം-൧. സൌരാഷ്ട്രമുള്ള മണ്ണ്. ൨. തുവര, ഒരുവക പയർ.

സുരാഷ്ട്രം-ഇൻഡ്യയുടെ പടിഞ്ഞാറുവശത്തുള്ള ഒരു ദേശം.

സുരുംഗ-൧. തുരങ്കം. ൨. മുരിങ്ങവൃക്ഷം.

സുരുംഗാഹി - തുരങ്കമിട്ടു മോഷ്ടിക്കുന്നവൻ.

സുരുചി-ഉത്താനപാദന്റെ ഇളയ പത്നി.

സുരുചിര-വി. ശോഭിയുള്ള, മനസ്സിന്നിണങ്ങിയ.

സുരുളി-ഒരു നദി.

സുരൂപ-വി. നല്ല രൂപമുള്ള, സൌന്ദര്യമുള്ള. ൨. വിദ്യയുള്ള.

സുരൂപാ-മഴമല്ലി.

സുരേജ്യാ-൧. തുളസി. ൨. ബ്രഹ്മി.

സുരേജ്യൻ-ബൃഹസ്പതി.

സുരേന്ദ്രൻ-ദേവേന്ദ്രൻ.

സുരേന്ദ്രം-വലിയ ചേന.

സുരേഭം-വെളുത്തീയം.

സുരേശൻ-ഇന്ദ്രൻ.

സുരേശ്വരൻ-ശിവൻ.

സുരോത്തമൻ-൧. ഇന്ദ്രൻ. ൨. സൂര്യൻ.

സുരോത്തരം-ചന്ദനം.

സുരോദം-മദ്യക്കടൽ.

സുർമ്മ-കണ്മഷി.

സുലഭ-വി. പ്രയാസംകൂടാതെ, ലഭിപ്പാൻ, പ്രയാസമില്ലാതെ, സാധിക്കാവുന്ന. സുലഭം > < ദുർല്ലഭം.

സുലളിത-വി. മനസ്സിന്നിണങ്ങിയ, ഭംഗിയുള്ള.

സുലോചന-വി. നല്ല കണ്ണുള്ള.

സുലോചനൻ-സുന്ദരൻ, നല്ല കണ്ണുള്ളവൻ.

സുലോചനഃ-൧ മാൻ. ൨. ചകോരപ്പക്ഷി.

സുലോചനാ-൧. സൌന്ദര്യമുള്ള സ്ത്രീ. ൨. ഇന്ദ്രജിത്തിന്റെ ഭാര്യ.

സുലോഹകം-പിച്ചള.

സുല്ത്താൻ - മഹമ്മദീയരാജാക്കന്മാരുടെ സ്ഥാനപ്പേര്. ഉ-ം, മൈസൂരിലെ ടിപ്പുസുൽത്താൻ.

സുവചനം-നല്ല വാക്ക്.

സുവചസ്സ്-അധികമായും ഭംഗിയായും സംസാരിക്കുന്നു.

സുവംശം-വെള്ളക്കരിമ്പ്.

സുവർണ്ണ-വി. ൧ നല്ലനിറമുള്ള. ൨. നല്ല ജാതിയിലുള്ള. ൩. ശോഭയുള്ള.

സുവർണ്ണകം-കൊന്നവൃക്ഷം.

സുവർണ്ണം-൧. പൊന്ന്. ൨. ഒരുകഷത്തൂക്കമുള്ള പൊന്ന്, പൊന്നിന്റെ ഒരു തൂക്കം. ൩. ഐശ്വര്യം, സമ്പത്ത്. ൪. ഒരുമാതിരി ചുവന്ന കൽച്ചുണ്ണാമ്പ്. ൫. ചന്ദനം, ഹരിചന്ദനം. ൬. കൊന്നവൃക്ഷം. ൭. നീർമരുത്. ൮. ഉമ്മത്ത്. ൯. കണഗുഗ്ഗുലു. ൧൦. കാരകിൽ. ൧൧. പൊൻകാവി. ൧൨. നാകപ്പൂവ്.

സുവല്ലി-കാർകോകിൽ.

സുവഷാ-മഴമല്ലി.

സുവഹ-വി. ൧. നല്ലപോലെ ചുമക്കുന്ന. ൨. ചുമക്കുന്നതിനു പ്രയാസമില്ലാത്ത. ൩. ക്ഷമയുള്ള.

സുവഹ-൧. തുച്ചട. ൨. ത്രികോല്പക്കൊന്ന. ൩. നിലപ്പന. ൪. അരത്ത. ൫. ചെറുപ്പുള്ളടി. ൬. കരിനൊച്ചി. ൭. വെള്ളനൊച്ചി. ൮. ഇലന്തിൽ. ൯. ചിററരത്ത. ൧൦. പേരരത്ത.

സുവാസം-൧. നല്ല ഇരിപ്പിടം. ൨. നല്ല വാസന.

സുവാസി-വി. നല്ല വസതിയിൽ പാർക്കുന്ന.

സുവാസിനി-യൌവനം ആരംഭിച്ച സ്ത്രീ.

സുവിനീത-വി. നല്ലപോലെ വളർത്തപ്പെട്ട, വേണ്ടപോലെ പഠിപ്പിക്കപ്പെട്ട.

സുവിനീത-ഇണക്കമുള്ള പശു.

സുവിശേഷം— നല്ലവാർത്ത, യേശുവിന്റെ ജീവചരിത്രവും പ്രസംഗങ്ങളും അടങ്ങിയ ഗ്രന്ഥം.

സുവിശേഷകചതുഷ്ടയം— (ക്രി-മ.) മത്തായി, മാർക്കോസ്, ലൂക്കോസ്, യോഹന്നാൻ.

സുവിശേഷകൻ—('ഏവൻഗേലിസ്റ്റ' നോക്കുക).

സുവൃത്തവാൻ-നല്ല ചരിത്രത്തോടുകൂടിയവൻ.

സുവ്രത-വി. സുകൃതമുള്ള, കണിശമുള്ള.

സുവ്രതാ-ഇണക്കമുള്ള പശു.

സുശർമ്മാവ്-ത്രിഗർത്തരാജാവ്.

-- വിരാടരാജാവിനെ തോല്പിച്ചു തടവിലിട്ടു. ആ നൃപനെ സഹായിച്ച സുശർമ്മാവിനെ ഭീമൻ തടവുകാരനാക്കി.

സുശാകം-ഇഞ്ചി.

സുശീതം-പീതചന്ദനം.

സുശീതല-വി. അധികം തണുപ്പുള്ള.

സുശീതലം-സൌരഭ്യമുള്ള ഒരു പുല്ല്.

സുശീല-വി. നല്ല ശീലമുള്ള.

സുശീല-൧. യമന്റെ ഭാര്യ. ൨. കൃഷ്ണന്റെ ഒരു പ്രധാനഭാര്യ.

സുശീലത-നല്ലശീലം.

സുശ്രുതൻ-വിശ്രുതനായ ഒരു ഗ്രന്ഥകർത്താവു്.

ജനനം നിശ്ചയമില്ല. 8-ാം ശതാബ്ദത്തിനു മുമ്പായി ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ ഗ്രന്ഥം അറബിഭാഷയിൽ തർജ്ജമയുള്ളതായിക്കാണുന്നു.

സുഷമ-വി. ശോഭയുള്ള, ഭംഗിയുള്ള.

സുഷമാ-അതിശോഭ.

സുഷവി-പു. പാൽവള്ളി, പാവൽ. ഉ. കരിഞ്ചീരകം. ന. പെരുഞ്ചീരകം. ർ. ചീരകം.

സുഷി-പു. പോതു്. ഉ. കുഴൽ.

സുഷിര-വി. നിറച്ചു ദ്വാരങ്ങളുള്ള, ദ്വാരമുള്ള.

സുഷിരം-പു. ദ്വാരം. ഉ. കുഴൽ. ന. അഗ്നി. ർ. മട.

സുഷിരാ-പവിഴക്കൊടി.

സുഷിമ-വി. തണുപ്പുള്ള.

സുഷീ(ഷി)മം-പു. സർപ്പം. ഉ. പാമ്പു്. ന. ചന്ദ്രകാന്തക്കല്ലു്. ർ. തണുപ്പു്.

സുഷുപാ-ചന്ദ്രവംശത്തിൽ ജയസേനനൃപന്റെ ഭാര്യ.

സുഷുപ്ത-വി. ഉറങ്ങുന്ന.

സുഷുപ്തി-നല്ല ഉറക്കം.

സുഷുമ്നം-സൂര്യന്റെ ഒരു രശ്മി.

സുഷുമ്നാ-ഒരു നാഡി.

ഇഡ, പിംഗല എന്ന നാഡികളുടെ മദ്ധ്യേയുള്ള നാഡിവിശേഷം. മൂലാധാരത്തിൽ നിന്നാരംഭിച്ചു ബ്രഹ്മരന്ധ്രം വരെ എത്തിയിരിക്കുന്നു.

സുഷേണൻ-പു. വിഷ്ണു. ഉ. രാമായണത്തിൽ പറയുന്ന ഒരു വാനരൻ, താരയുടെ അച്ഛൻ. ന. രുക്മിണിയുടെയും കൃഷ്ണന്റെയും പുത്രൻ. ർ. രാവണന്റെ സേനയിലെ ഒരു വൈദ്യൻ.

യുദ്ധത്തിൽ മരിച്ചവരെ ജീവിപ്പിക്ക മുതലായ അത്ഭുതപ്രവൃത്തികൾ ഈ വൈദ്യൻ ചെയ്തിട്ടുണ്ടു്.

ഇ. രേണുകയുടെ ഒരു പുത്രൻ.

സുഷേണം-പു. പെരുങ്കിളാവു്. ഉ. ചൂരൽ.

സുഷേണികാ-നാല്ലെളുപ്പക്കൊന്ന.

സുഷ്ഠു-അ. പു. അധികം. ഉ. ഏറ്റവും നല്ല.

സുസത്യാ-ജനകന്റെ ഭാര്യ.

സുസംസ്കൃത-വി. പു. നല്ലവണ്ണം ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ട. ഉ. വേണ്ടപോലെ പാകംചെയ്യപ്പെട്ട.

സുസഹ-വി. പ്രയാസംകൂടാതെ വഹിച്ച, വേണ്ടതുപോലെ സഹിക്കാവുന്ന.

സുസാധ്യം-എളുപ്പത്തിൽ സാധിക്കത്തക്കതു്. (സുസാധ്യം><ദുസ്സാധ്യം).

സുസാരവത്തു്-സ്ഫടികം.

സുസ്ഥ-വി. നല്ലവണ്ണം ഇരിക്കുന്ന, സുഖമുള്ള.

സുസ്ഥത-സുഖം.

സുസ്ഥിര-വി. വളരെ ഉറപ്പുള്ള, ഇളകാത്ത.

സുസ്നാത-വി. നല്ലവണ്ണം കളിച്ച.

സുസ്നാതൻ-യാഗം കഴിച്ചവൻ.

സുസ്നിഗ്ധ-വി. ഏറ്റവും സ്നേഹമുള്ള.

സുഹിത-വി. പു. പൂർണ്ണമായ. ഉ. തരമായ. ന. ദയയുള്ള.

സുഹൃത്തു്-പു. സ്നേഹിതൻ. ഉ. ബന്ധു. ന. രാജ്യാംഗങ്ങളിൽ ഒന്നു്.

സുഹൃത്തൻ-നല്ല ചരിത്രമുള്ളവൻ.

സുഹൃദയ-വി. നല്ല ഹൃദയമുള്ള, ദയയുള്ള.

ലോകൈകവീരനായി ദേവന്മാരാലും അധൃഷ്യനായി സുഹോത്രൻ എന്നൊരു രാജാവു് പണ്ടു നാടുവാണിരുന്നു. അദ്ദേഹം ധർമ്മംകൊണ്ടു ആത്മാശ്രയസ്സിനുതകുന്ന വരങ്ങൾ മഹർഷികളിൽനിന്നു സമ്പാദിച്ചു. ദാനം, ധർമ്മം, ദേവാരാധന, യജ്ഞം മുതലായവയാണു പ്രജാപരിരക്ഷണത്തിനു സുകരമായ മാർഗ്ഗം എന്നറിഞ്ഞു സുഹോത്രൻ ദാനധർമ്മാദികൾകൊണ്ടും ദേവാരാധനകളാലും അരിനിഗ്രഹംചെയ്തു സ്വഗുണങ്ങളാൽ ജീവജാലങ്ങളെ രഞ്ജിപ്പിച്ചു പാലിച്ചു ഭരിച്ചുവന്നു. അനേകായിരം അശ്വമേധവും അസംഖ്യം രാജസൂയവും മററും ചെയ്ത അദ്ദേഹം സോമവംശരാജാവായ ഭൂമന്യുവിന്റെ പുത്രനും അജമീഢന്റെ പിതാവുമാണ്.

(കാവ്യഭാവനാപരിപാകാബ്ധി യാത്രേ സഹൃദയൻ).

സുഹോത്രൻ-സഹദേവനു വിജയയിൽ ഉണ്ടായവൻ.

സൂ

സൂകം—അമ്പൽ.

സൂകരദംഷ്ട്രകം-ഒരു ക്ഷുദ്രരോഗം.

ദാഹത്തോടുകൂടിയും ചുററും ചെമന്നും തൊലി പഴുത്തും ദുസ്സഹമായ വേദനയോടും ചൊറിച്ചിലോടും ജ്വരത്തോടും കൂടിയുണ്ടാകും.

സൂകരം-൧. പന്നി. അനേകം കുട്ടികളെ പ്രസവിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ൨. പന്നിക്കൂട്ടൻനെല്ലു്. ൩. ഒരുവക മാൻ.

സൂക്തി-നല്ല വാക്കു്.

സൂക്തം-വേദവാക്യം.

സൂക്ഷം-൧. വിചാരം, നോട്ടം. ൨. ഒപ്പം. ൩. പരമാർത്ഥം.

സൂക്ഷിക്കുന്നു-൧. കാത്തുരക്ഷിക്കുന്നു ൨. നോക്കുന്നു.

സൂക്ഷ്മൻ-ശിവൻ.

സൂക്ഷ്മ-വി. ൧. ചെറുതായ. ൨. തുലോം ചെറിയ തരിയായ. ൩. ബുദ്ധിശക്തിയുള്ള. ൪. നേരിയ. (നാമം-സൂക്ഷ്മത).

സൂക്ഷ്മം-൧. ലവം, ലേശം. സൂചിപ്പിക്കപ്പെടുന്നതെന്നർത്ഥം [illegible] ലം. ൨. നോട്ടം. ൩. തരി. ൪. തേററമരം. ൫. താമരവള്ളി. ൬. പരമാത്മാവു്. ൭. ചതിവു്. ൮. ബുദ്ധിശക്തി. ൯. നേർത്തതുലും മററം.

സൂക്ഷ്മതണ്ഡുലം—അവീൻചെടി, കറപ്പു്.

സൂക്ഷ്മതണ്ഡുലാ-വലിയ കുരുമുളകു്.

സൂക്ഷ്മദർശി, സൂക്ഷ്മദൃഷ്ടി-വി. ചെറിയ വസ്തുക്കളെ ക്ഷണത്തിൽ കാണുന്ന, ബുദ്ധികൂർപ്പുള്ള.

സൂക്ഷ്മദർശിതാ-കുശാഗ്രബുദ്ധി.

സൂക്ഷ്മദേഹം-ജീവാത്മാവു്.

സൂക്ഷ്മശർക്കര-മണൽ.

സൂക്ഷ്മാ-൧. കരുമുഴി. ൨. ചിററേലം. ൩. മണൽ. ൪. ഏലാവാലുകം.

സൂക്ഷ്മാലങ്കാരം-അലങ്കാരങ്ങളിൽ ഒന്നു്.

സൂചകൻ-൧. ഏഷണിക്കാരൻ, ഒററുകാരൻ. ൨. ഗുരു. ൩. കഴസൂചി. ൪. കൂട്ടത്തിൽ പ്രമാണി. ൫. കാക്ക. ൬. പൂച്ച. ൭. ദുഷ്ടൻ. ൮. പട്ടി. ൯. ആംഗ്യംകൊണ്ടറിയിക്കുന്നവൻ.

സൂചകം-൧. ആംഗ്യംകൊണ്ടറിയിക്കുക. ൨. ഒററു്, ഗൂഢമായി തിരക്കിയറിക. ൩. ആരംഭം. ൪. ചീരകച്ചമ്പാവു്. ൫. നായ്. ൬. പൂച്ച. ൭. കാക്ക,

സൂചന-൧. കുത്തിത്തുളയ്ക്കൽ. ൨. കാഴ്ച. ൩. ദൃഷ്ടത. ൪. ആംഗ്യംകൊണ്ടറിയിക്കുക.

സൂചനം-൧. കാണിച്ചുകൊടുക്കുക. ൨. പഠിപ്പിക്കുക. ൩. അറിയിക്കുക.

സൂചി-൧. തയ്ക്കുന്നതിന്ന ഇരിമ്പുമുതലായതുകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ ഒരുവക കഴസൂചി. ൨. മൊട്ടുസൂചി. ൩. മത്സ്യത്തെ കോൎക്കുന്ന സൂചി. ൪. പനയോലയിൽ നാരുകോൎക്കുന്നതിന്ന കുത്തിത്തുളയ്ക്കുന്ന അലകുസൂചി. ൫. പുരയുടെ മുകൾ കുത്തിമുടക്കുന്ന അലകുസൂചി. ൬. ഒരു പുസ്തകത്തിലെ സംഗതിവിവരം. ൭. കൊഴു അവകാശി.

സൂചിക-൧. സൂചന. ൨. ആരംഭം.

സൂചികാധരം-ആന.

സൂചികാമുഖം-ശംഖ്.

സൂചിക്കാണം-ചില ആധാരമെഴുതിക്കൊടുപ്പാനുള്ള ഒരു അവകാശം.

സൂചിക്കാന്തം-അയസ്കാന്തം.

സൂചിക്കുന്നു-൧. ഒന്നുകൊണ്ടു വേറെ ഒന്നിനെ ഊഹിപ്പാനുള്ള ലക്ഷണമുണ്ടാകുന്നു. ൨. ആരംഭിക്കുന്നു. (സ. ക്രി.-സൂചിപ്പിക്കുന്നു).

സൂചിക്കുഴ-സൂചിയിൽ നൂലുകോൎക്കുന്ന ദ്വാരം.

സൂചിത-വി. സൂചിപ്പിക്കപ്പെട്ട, അറിയിക്കപ്പെട്ട.

സൂചിനി-൧. സൂചി. ൨. രാത്രി.

സൂചിപ്പണി-തയ്യൽവേല.

സൂചിമല്ലികാ-ഇരുവാച്ചിമുല്ല.

സൂചീകടാഹന്യായം-പ്രയാസം കുറഞ്ഞ പ്രവൃത്തി ആദ്യം ചെയ്യുകയെന്നതു:

"കുറച്ചുമാത്രം പണിയുള്ള സൂചി ഉണ്ടാക്കിയതിന്ന ശേഷമാണ് അധികം പണിയുള്ള കടാഹം (കിടാരം) ഉണ്ടാക്കുവാൻ ശ്രമിക്കുന്നതു. അപ്രകാരം എളുപ്പമുള്ളതു മുമ്പിൽ ചെയ്യേണ്ട സംഗതിയിൽ ഈ ന്യായം പ്രവൎത്തിക്കുന്നു".

സൂചീമുഖം-൧. ശംഖ്. ൨. കുരുപ്പല്ല്. ൩. വജ്രം.

സൂചീരോമാ-പന്നി.

സൂചീവക്ത്രം-വൈരം.

സൂചീവാപനകൎമ്മം-സൂചികൊണ്ടുള്ള വാനകൎമ്മം, സൂചികൊണ്ടു വസ്ത്രം മുതലായവ തുന്നുക എന്ന പ്രവൃത്തി. (പാഠങ്ങൾ-സൂചീവാപകൎമ്മം, സൂചീബാണകൎമ്മം, സൂചീസന്ധാനകൎമ്മം)

ഈ കൎമ്മം സീവനം എന്നും ഊതനം എന്നും വിരചനം എന്നും മൂന്നു പ്രകാരത്തിൽ ഉണ്ട്. സീവനം-കുപ്പായം മുതലായവ തുന്നിയുണ്ടാക്കുന്ന വിദ്യ. ഊതനം-കീറിയ വസ്ത്രത്തുളെ ഇഴയൊപ്പിച്ചു തുന്നി കീറാത്ത വസ്ത്രംപോലെ ആക്കിത്തീൎക്കുന്നതു്. വിരചനം-കിടക്കവിരിപ്പു, അമ്പാരി, ജീൻ മുതലായതു തുന്നിയുണ്ടാക്കുക.

സൂച്യഗ്രം-സൂചിമുന.

സൂച്യാസ്യം-എലി.

സൂത-വി. ൧. ജനിച്ച. ൨. അറിയിക്കപ്പെട്ട. ൩. കടിക്കപ്പെട്ട.

സൂതകം-ജനനം. ൨. പ്രസവിച്ചിട്ടുള്ള അശുദ്ധി, വാലായ്മ. ൩. പാരദം.

സൂത(ക)ം-രസം.

സൂതൻ-൧. തേരാളി. ൨. ആശാരി. ൩. ബ്രാഹ്മണസ്ത്രീയിൽ ക്ഷത്രിയനുണ്ടായവൻ. (സംകരജാതികൾ എന്നതു നോക്കുക).

സൂതൻ, സൂതതനയൻ-കൎണ്ണൻ.

സൂതം-൧. രസം, പാരതം. ൨. എരിക്ക്.

സൂതരാട്-രസം.

സൂതാ-പെററുകിടക്കുന്നവൾ.

സൂതി-൧. പ്രസവം. ൨. സന്തതി. ൩. തയ്യൽ.

സൂതികാ-പ്രസവിച്ചിട്ടു ഏറെ നാൾ ചെല്ലാത്തവൾ.

സൂതികാഗൃഹം - ഈററില്ലം, പേററുപുര.

സൂതിമാസം-പ്രസവത്തിൻെറ മാസം, പത്താംമാസം, വൈജനനം. (ഗൎഭവിമോചനം)

സൂത്ഥാന-വി. മിടുക്കുള്ള.

സൂത്യാ-കുളി, ക്ഷാളനം.

സൂത്രകണ്ഠം-൧ പ്രാവ്. ൨. കരിംകുരികിൽ.

സൂത്രക്കാരൻ-൧. യന്ത്രപ്പണിക്കാരൻ. ൨. ഉപായക്കാരൻ.

സൂത്രഗ്രാഹി—(സ്ഥപതി നോക്കുക)

സൂത്രണാ-നൂല്കോൎക്കുക, ക്രമപ്പെടുത്തുക.

സൂത്രതന്തു-നൂൽ.

സൂത്രധാരൻ-൧. നാട്യത്തിൽ ഒന്നാമതു വരുന്നവൻ. (സ്ഥാപന എന്നതു നോക്കുക).

സൂത്രധാരൻ-സൂത്രത്തെ (ചരടിനെ) ധരിക്കുന്നവൻ. പാവക്കൂത്തിൽ പാവകളെ വേണ്ടപോലെ കൂത്താടിക്കുന്നതു ചരടു പിടിച്ചിരിക്കുന്നവനാണല്ലൊ. അങ്ങിനെ ചരടു പിടിച്ചിരിക്കുന്നവനെ സൂത്രധാരൻ എന്നു പറയാം. നാടകത്തിൻെറ സകല ചുമതലയും വഹിക്കുന്നതു സൂത്രധാരനാകുന്നു.

സൂത്രധാരൻെറ ലക്ഷണം.

"ആസൂത്രയൻ ഗുണാംന്നേതു
കവേരപിച വസ്തുനഃ
രംഗപ്രസാധനപ്രൗഢഃ"
സൂത്രധാര ഇഹോദിതഃ"

"സൂത്രധാരൻ കവിയുടെയും കഥയുടെയും ഗുണങ്ങളെ അല്പം സൂചിപ്പിക്കുന്നവനും രംഗത്തെ അലങ്കരിക്കുന്നവനും പ്രൌഢനുമായിരിക്കണം. സന്ദൎഭത്തിന്നനുസരിച്ചു പാത്രങ്ങളെ പ്രവേശിപ്പിച്ചു വിഘ്നംകൂടാതെ നാടകത്തെ നടത്തണം. നടന്മാരിൽ പ്രധാന്യം സൂത്രധാരനാണ്. നാന്ദിയുടെ അവസാനത്തിലാണ സൂത്രധാരൻ പ്രവേശിക്കേണ്ടതു".

൨. മരയാശാരി. ൩. ഇന്ദ്രൻ.

സൂത്രപട്ടിക - പോൎക്കകിൻെറ നടുവിൽ ചിത്രപ്പണിചെയ്തു തറയ്ക്കുന്ന ഒരു മരം. (ഗ്രാമ്യപദം-മൂത്രാട്ടി).

സൂത്രപ്പണി—സുബുദ്ധികളുടെ ചില കൌശലപ്പണി, യന്ത്രപ്പണി, നാഴികമണി വൎത്തമാനക്കമ്പി പുകവണ്ടി എന്നിവയുടെ വേല. (സൂത്രപ്പണിക്കാരൻ=യന്ത്രപ്പണിചെയ്യുന്നവൻ.)

സൂത്രഭാഷ്യം - വ്യാകരണസൂത്രത്തിൻെറയും മററും ആദ്യത്തെ വ്യാഖ്യാനം.

സൂത്രഭിത്ത്-തയ്യൽക്കാരൻ.

സൂത്രം-൧. ചരട്. ൨. വ്യാകരണം മുതലായവയുടെ ചുരുക്കമായ ആദ്യപുസ്തകം. ൩. പൂണൂൽ. ൪. രഹസ്യം. ൫. യന്ത്രപ്പണി. ൬. ഉപായം. ൭. കമ്പി.

സൂത്രവാക്യം—ചുരുക്കവാക്ക്, കാൎയ്യം ഓൎമ്മിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള വാചകങ്ങൾ.

സൂത്രവേഷ്ടനം-നെയ്യുമ്പോൾ നൂൽ ചുററുന്ന സാധനം.

സൂത്രാമാവ്-ഇന്ദ്രൻ. (സുത്രാമാ നോക്കുക).

സൂദന-വി. ൧. നാശത്തെ ചെയ്യുന്ന. ൨. പ്രിയമുള്ള.

സൂദനം-കൊല, വധിക്ക.

സൂദൻ-വെപ്പുകാരൻ, അടുക്കളക്കാരൻ

സൂദം-൧. പാഞ്ചോററി. ൨. പരിപ്പുകറി മുതലായതു്.

സൂദശാലാ-അടുക്കള.

സൂന-വി. ൧. വിടൎന്ന. ൨. ഒഴിവുള്ള. ൩. ജനിച്ച.

സൂനം-൧. പുഷ്പം. ൨. പ്രസവം.

സൂനഹദോസ്-(ഗ്രി) സമ്മേളനം പ്രധാനപ്പെട്ട കാൎയ്യങ്ങളെ സമ്മതിക്കുന്നതിനായി വൈദികാദ്ധ്യക്ഷന്മാർ കൂടുന്ന സ്ഥലം.

സൂനാ-൧. ചെറുനാവ്. ൨. വധസ്ഥാനം. ൩. കൊല. ൪. ഉപദ്രവം. ൫. നദി ൬. പുത്രി. ൭. ആനത്തുമ്പിക്കൈയ്. അരഞ്ഞാണം. കച്ച.

സൂനി-മൃഗങ്ങളെ കൊല്ലുന്നവൻ.

സൂനു-൧. പുത്രൻ. ൨. പുത്രി. ൩. മകളുടെ മകൻ. ൪. എരിക്ക്. ൫. അനുജൻ. ൬. സൂൎയ്യൻ.

സൂനൃത-വി. ൧. സത്യമുള്ള. ൨. മംഗളമുള്ള. ൩. ഇഷ്ടമുള്ള.

സൂനൃതം-പ്രിയമായും സത്യമായുമുള്ള വാക്ക്.

സൂപകാരൻ-വെപ്പുകാരൻ, അടുക്കളക്കാരൻ.

സൂപധൂപനം-കായം എന്ന അങ്ങാടി മരുന്ന്.

സൂപം-൧. പരിപ്പ്. ൨. പാത്രം. ൩. അമ്പ്.

സൂപ്യവൎണ്ണി, സൂപവൎണ്ണി — കാട്ടുപയറ്.

സൂരണകന്ദം-ചേന.

സൂരണം-ചേന.

സൂരത-വി. ൧. ദയയുള്ള. ൨. ക്ഷമയുള്ള.

സൂരൻ-൧. സൂൎയ്യൻ. ൨. വിദ്വാൻ. ൩. യുദ്ധവീരൻ. ൪. രാജാവ്.

സൂരസൂതൻ, സൂരാത്മജൻ - അരുണൻ. (സൂൎയ്യൻനോക്കുക).

സൂരി-വി. ബുദ്ധിയുള്ള, വിദ്യയുള്ള.

സൂരി-പണ്ഡിതൻ, വിദ്വാൻ. ൨. ആദിത്യൻ. ൩. കൃഷ്ണൻ. ൪. എരിക്ക്. ൫. കരിങ്കടുക്.

സൂരിയൻ-സൂൎയ്യൻ.

സൂരീ-൧. സൂൎയ്യന്റെ ഭാൎയ്യ. ൨. കുന്തി.

സൂക്ഷ്മം-മുഴങ്ങ്.

സൂൎത്തി-സുരാഷ്ട്രം (സുറത്തി).

സൂൎപ്പം-മുറം.

സൂൎമ്മി-വാൎത്തുണ്ടാക്കിയ ലോഹപ്രതിമ, ഇരിമ്പുകൊണ്ടുള്ള ബിംബം.

സൂൎയ്യ-ആദിത്യന്റെ ഭാൎയ്യ.

സൂൎയ്യകമലം-സൂൎയ്യകാന്തി പുഷ്പം.

സൂൎയ്യകാന്തം-൧. ഒരു രത്നം.

നിൎമ്മലമായും മിനുത്തതായും പൊട്ടില്ലാത്തതായും ശുദ്ധസ്ഫടികമായും ആകാശനിറമുള്ളതായും സൂൎയ്യരശ്മി തട്ടിയാൽ തീ പുറപ്പെടുന്നതായുമിരിക്കുന്ന സൂൎയ്യകാന്തം നന്ന. (Sunstone). സൂൎയ്യരശ്മികൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ കല്ലാണ്. തൊട്ടാൽ തണുപ്പെങ്കിലും അധികം ചൂടുള്ളതാണ്.

൨. ഒരു പൂവ്. ൩. സ്ഫടികം.

സൂൎയ്യകാന്തി-൧. വെയിൽ. ൨. എള്ളിൻപൂവ്.

സൂൎയ്യകാലം-പകൽ.

സൂൎയ്യകിരണം-ആദിത്യരശ്മി, വെയിൽ.

സൂൎയ്യക്കണ്ണ്-ഒരുമാതിരി തലവേദന, കൊടിഞ്ഞിൽ കുത്തു്.

സൂൎയ്യഛായ-കേതു നിമിത്തം ആദിത്യനുണ്ടാകുന്ന മറവ്, വെയിലിലെനിഴൽ.

സൂൎയ്യഗ്രഹണം - ചന്ദ്രച്ഛായനിമിത്തം സൂൎയ്യബിംബത്തിനുണ്ടാകുന്ന മറവ്. (ഗ്രഹണം എന്ന പദം നോക്കുക).

സൂൎയ്യജാ-യമുനാനദി.

സൂൎയ്യതനയ-യമുനാനദി

സൂൎയ്യൻ-പ. ആദിത്യൻ. പൎയ്യായപദം—സൂരൻ, സൂൎയ്യൻ, ആൎയ്യമാവ്, ആദിത്യൻ, ദ്വാദശാത്മാവ്, ദിവാകരൻ, ഭാസ്കരൻ, അഹസ്കരൻ, ബ്രധ്നൻ, പ്രഭാകരൻ, വിഭാകരൻ, ഭാസ്വാൻ, വിവസ്വാൻ, സപ്താശ്വൻ, ഹരിദശ്വൻ, ഉഷ്ണരശ്മി, വികൎത്തനൻ, അൎക്കൻ, മാൎത്താണ്ഡൻ, മിഹിരൻ, അരുണൻ, പൂഷാവ്, ദ്യുമണി, തരണി, മിത്രൻ, ചിത്രഭാനു, വിരോചനൻ, വിഭാവസു, ഗ്രഹപതി, ത്വിഷാംപതി, അഹൎപ്പതി, ഭാനു, ഹംസൻ, സഹസ്രാംശു, സവിതാവ്, തപനൻ, രവി, പത്മാക്ഷൻ, തേജസാംരാശി, ഛായാനാഥൻ, തമിസ്രഹൻ, കൎമ്മസാക്ഷി, ജഗച്ചക്ഷു, അംശുമാലി, ത്രയീതനു, പ്രദ്യോതനൻ, ദിനമണി, ഖദ്യോതൻ, ലോകബാന്ധവൻ, ഇനൻ, ഭഗ്ഗൻ, ധാമനിധി, ചണ്ഡാംശു, പത്മിനീപതി.

സൂൎയ്യന്റെ അച്ഛൻ കശ്യപനാണു സൂൎയ്യന്റെ പത്നി— ഛായ. സാരഥി— അരുണൻ, നഗരം —വിവസ്വതി. മക്കൾ—യമൻ, യമുന, അശ്വനീകുമാരന്മാർ, ശനി. സൂൎയ്യന്റെ മറവ ഭാൎയ്യമാർ —സംജ്ഞ, സുവൎണ്ണ, സ്വാതി, മഹാവീൎയ്യ. രാമായണത്തിൽ സൂൎയ്യൻ ബ്രഹ്മാവിന്റെ പുത്രൻ എന്നു കാണുന്നു. മന്ദേഹർ എന്ന രാക്ഷസസമൂഹം ഒരിക്കൽ സൂൎയ്യനെ വിഴുങ്ങുന്നതിനു ശ്രമിച്ചപ്പോൾ അദ്ദേഹം തന്റെ ശോഭകൊണ്ടു വെല്ലുകയുണ്ടായി. പാഞ്ചാലിയ്ക്കു അക്ഷയപാത്രവും, സത്രാജിത്തിനു സ്യമന്തകം എന്ന മണിയും കൊടുത്തതു സൂൎയ്യനാണ്. ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ രഥത്തിനു ഏഴു കുതിരകളുണ്ട്. ഏഴു തലയുള്ള ഒറ്റ കുതിരയാണു രഥം വലിച്ചുകൊണ്ടുപോകുന്നതു എന്നും അഭിപ്രായം കാണുന്നു.

ബ്രഹ്മാവിന്റെ പുത്രനായ ദക്ഷനു 60 പുത്രികളുണ്ടായി. അവരിൽ അദിതിയിൽ നിന്നു സൂൎയ്യൻ ഉത്ഭവിച്ചു.

സൂൎയ്യനും ഭൂമിയും തമ്മിലുള്ള അകലം നാഴിക 926 ലക്ഷം. സൂൎയ്യന്റെ വ്യാസം 852,000 മൈൽ. ഉ. എരിക്ക്.

സൂൎയ്യപടം-ഒരുവക വിശേഷശീല, വില്ലൂസ്.

സൂൎയ്യപൎയ്യായനാമകം-ചെമ്പ്.

സൂൎയ്യപുടം-ചില മരുന്നുകൾ നീററുന്നതിന് വെയിലിൽ വെയ്ക്കുക.

സൂൎയ്യപുത്രി-പ. യമുനാനദി. ഉ. മിന്നൽ.

സൂൎയ്യപുത്രൻ-പ. ശനി. ഉ. യമൻ. ൩. സുഗ്രീവൻ. ൪. വൈവസ്വതമനു. ൫. കൎണ്ണൻ.

സൂൎയ്യപ്രഭ-ആദിത്യന്റെ ശോഭ.

സൂൎയ്യപ്രിയം-ചെമ്പ്.

സൂൎയ്യഭക്തം-ഉച്ചമലരി.

സൂൎയ്യമണി-സൂൎയ്യകാന്തം.

സൂൎയ്യവംശം-ആദിത്യന്റെ കുലം.

ഈ രാജകുലം ഇക്ഷ്വാകു സ്ഥാപിച്ചതാണ്. ബ്രഹ്മാവിന്റെ മാനസപുത്രനായ മരീചിമഹൎഷിയുടെ പുത്രൻ കാശ്യപപ്രജാപതി, തൽപുത്രൻ സൂൎയ്യൻ. തൽ

പുത്രൻ വൈവസ്വതമനു. തൽഭാൎയ്യ ശ്രദ്ധ. വൈവസ്വതമനുവിന്റെ പുത്രന്മാർ 10. ഇക്ഷ്വാകു, നൃഗൻ, ശൎയ്യാതി, ദിഷ്ടൻ, ധൃഷ്ടൻ, കരൂഷൻ, നരിഷ്യന്തൻ, പൃഷദ്ധ്രൻ, നാഭാഗൻ, കവി.

(സൂൎയ്യവംശരാജാക്കന്മാരുടെകാലം ത്രേതായുഗത്തിലാണ്. ശ്രീരാമാവതാരം ത്രേതായുഗത്തിലാണല്ലോ.)

സൂൎയ്യവംശത്തിലെ ഒന്നാമത്തെ രാജാവ് ഇക്ഷ്വാകു ആകുന്നു. പുത്രക്രമം ചുവടെ ചേൎക്കുന്നു

ഇക്ഷ്വാകു, കുക്ഷി, വികുക്ഷി, കകുത്സൻ, ബാണൻ, അനരണ്യൻ, ത്രിശംകു, ഹരിശ്ചന്ദ്രൻ, ധുന്ധുമാരൻ, യുവനാശ്വൻ, മാന്ധാതാവു, സുസന്ധി, ധ്രുവസന്ധി, ഭരതൻ, അസിതൻ, സഗരൻ, അസമഞ്ജൻ, അംശുമാൻ, ദിലീപൻ, രഘു, ഭഗീരഥൻ, പുരുഷാദകൻ, കല്മാഷപാദൻ, ശംഖണൻ, സുദൎശനൻ, അഗ്നിവൎണ്ണൻ, ശീഘ്രഗൻ, മരുത്തൻ, പ്രശുശ്രുകൻ, നാഭാഗൻ, അംബരീഷൻ, നഹുഷൻ, യയാതി, അജൻ, ദശരഥൻ, രാമൻ, കുശൻ, അതിഥി, നിഷധൻ, നളൻ, പുണ്ഡരീകൻ, ക്ഷേമധന്വാവ്, ദേവനികൻ, അഹികൻ, പാരിയാത്രൻ, വജ്രനാഭൻ, ഖഗണൻ, വിധൃതാശ്വൻ, ഹിരണ്യനാഭൻ, പുഷ്പൻ, ധ്രുവസന്ധി സുദൎശനൻ, അഗ്നിവൎണ്ണൻ ശീഘ്രൻ, പ്രസുതൻ, സന്ധി, അമൎഷണൻ, സഹസ്വാൻ, വിശ്വസാഹ്വൻ, ബൃഹൽബലൻ, ബൃഹദ്രണൻ, ഉരുക്ഷയൻ, വത്സവ്യൂഹൻ, പ്രതിവ്യൂഹൻ, ഭാനു, ദിവാകരൻ, സഹദേവൻ, ബൃഹദശ്വൻ, ഭാനുമാൻ, പ്രതികാശ്വൻ, സുപ്രതീകൻ, മരുദേവൻ, സുനക്ഷത്രൻ, പുഷ്കരകൻ, അന്തരിക്ഷൻ, സുവൎച്ചസ്സ്, അമിത്രജിത്ത്, ബൃഹദ്രാജൻ, ബൎഹി, കൃതഞ്ജയൻ, രണഞ്ജയൻ, സഞ്ജയൻ, ശാക്യൻ, ശുദ്ധോദനൻ, ലാംഗലി, പ്രസേനജിത്ത്, ക്ഷുദ്രകൻ, കുണകൻ, സുരഥൻ, സുമിത്രൻ.—ആകെ 90.

സൂൎയ്യവല്ലഭാ-താമരപ്പൊയ്ക.

സൂൎയ്യവാരം-ഞായറാഴ്ച.

സൂൎയ്യവാസരം-ഞായറാഴ്ച.

സൂൎയ്യവിലോകം-ഒരടിയന്തരം.

പ്രസവിച്ച് നാലുമാസംകഴിഞ്ഞാൽ ആദ്യമായി കുഞ്ഞിനെ വെളിയിൽ കൊണ്ടിറങ്ങുക.

സൂൎയ്യശോഭ-വെയിൽ.

സൂൎയ്യസാരഥി-അരുണൻ.

സൂൎയ്യസിദ്ധാന്തം-ഒരു പുസ്തകം.

ഇതിന്റെ കൎത്താവിനു സൂൎയ്യനിൽനിന്നു കിട്ടിയതാണ്. ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രമാണു വിഷയം.

സൂൎയ്യാവൎത്തം-ഒരു ശിരോരോഗം.

ഇതു സൂൎയ്യോദയത്തിന്റെ ശേഷം കണ്ണിലും പുരികത്തിലും വേദനയോടുകൂടി കുറച്ചുകുറച്ചായി മദ്ധ്യാഹ്നംവരെ വളൎന്നുവരും. അതിൽപിന്നെ ശമിക്കും.

സൂൎയ്യാശ്മാ-സൂൎയ്യകാന്തം.

സൂൎയ്യാസ്തമനം-സൂൎയ്യൻ അസ്തമിക്കുക.

സൂൎയ്യാഹ്വം-ചെമ്പ്.

സൂൎയ്യേന്ദുസംഗമം-കറുത്തവാവ്.

സൂൎയ്യോദയം-സൂൎയ്യൻ ഉദിക്കുക.

സൂൎയ്യോപരാഗം-സൂൎയ്യഗ്രഹണം.

സൃ

സൃക്-സൃഷ്ഷാവ്.

സൃകം-പു. താമര. 2. അമ്പ്. 3. കാററ്.

സൃകണ്ഡു-ചൊറി.

സൃക്വം-കടവായ്.

സൃക്വിണി-കടവായ്.

സൃഗാലൻ-പു. കുറുക്കൻ. ചോരകുടിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. (ശൃഗാലൻ എന്നുമാവാം). വ. അസുരൻ.

സൃഗാ-ഒരുവിധം ചെറിയ അമ്പ്, കുഴലിൽവച്ചും കൈകൊണ്ടും ഉപയോഗിക്കുന്ന ഒരു ആയുധം, പിന്നോറുതട്ടി.

സൃഗം-കല്ലെറിയാനുള്ള സാധനം, കവിണ. മറ്റൊരുപര്യായം-ഭിണ്ഡിപാലം. (ഒരുമുഴം നീളമുള്ള തിരുകത്തടി എന്നും കാണുന്നു).

സൃഗാലം-കുറുക്കൻ.

സൃണി-പു. ആനത്തോട്ടി. വ. ശത്രു. ന. ചന്ദ്രൻ.

സൃണി(ണീ)ക - വായിൽനിന്നൊലിക്കുന്ന ജലം, ഈത്തം.

സൃത-വി. പോയ.

സൃതി-പു. വഴി. വ. പോക. ന. ഉപദ്രവിക്ക.

സൃദരം-പാമ്പ്.

സൃദാകു - പു. വജ്രം, വ. നദി. ന. മാൻ.

സൃപാടി - പു. ഒരളവ്. വ. നദീവിശേഷം.

സൃപാടം-ഒരളവ്.

സൃപാടിക-പക്ഷിയുടെചുണ്ട് കൊക്ക്.

സൃപ്രൻ-ചന്ദ്രൻ.

സൃപ്രം-കർപ്പൂരം.

സൃമര-വി. നിമിഷം പോകുന്ന.

സൃമരം-പെരുഞ്ചവരിമാൻ.

സൃഷ്ട-വി. പു സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ട, ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ട. വ. വിടപ്പെട്ട. ന. അധികമായുള്ള. ര്. നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ട. ഇ. യോജിപ്പിക്കപ്പെട്ട. ഞ അലങ്കരിക്കപ്പെട്ട. ൧. ബഹുവായിട്ടുള്ള.

സൃഷ്ടി—പു. നിർമ്മിപ്പ്, ഉണ്ടാക്കൽ. സൃഷ്ടി> <സംഹാരം. വ. സ്വഭാവം. ന. ലക്ഷണമുള്ളത് ര്. ലക്ഷണമില്ലാത്തത്.

സൃഷ്ടികർത്താവ് - സൃഷ്ടിക്കുന്ന ആൾ, ബ്രഹ്മാവ്.

സൃഷ്ടിക്കുന്നു-നിർമ്മിക്കുന്നു, ഉണ്ടാക്കുന്നു.

സൃഷ്ടിപ്പ്-നിർമ്മിപ്പ്, ഉണ്ടാക്കൽ.

സെ

സെമിത്തേരി-(ല) ശ്മശാനസ്ഥലം.

സെമിനാരി-വൈദികവിദ്യാലയം.

സേ

സേകപാത്രം-പു. വെള്ളം മുക്കിക്കളയുന്നതിനുള്ള പാത്രം (സേചനം). വ. തോണിയിൽ വന്നുചേർന്ന ജലം മുക്കിക്കളയാനുള്ള പാത്രം.

സേകം-തേകുക, കോരിയൊഴിക്കുക, ചൊരിച്ചൽ, തളിക്കുക, നനക്കുക.

സേചകം-മേഘം.

സേചനം-പു സേകപാത്രം വ. വൃക്ഷച്ചുവട്ടിലും മററും നനയ്ക്കുക, തളിക്കുക.

സേതു-പു. അണ, ചിറ, ആററിലും മററും മറുകരെ നടന്നു പോകാൻ മണ്ണ് കല്ല്, മുതലായവ കൊണ്ടുണ്ടാക്കുന്ന ചിറ, വ. പാലം. ന. നീർമാതളം. ര് സീതാന്വേഷണത്തിനു ശ്രീരാമൻ വാനരന്മാരെക്കൊണ്ട് കെട്ടിച്ച പാലം (അണ). ഇൻഡ്യയുടെ തെക്കെ അതിർത്തി. (രാമേശ്വരം)

സേതുബന്ധം- പു. രാമേശ്വരത്തുനിന്ന് ലങ്കയിലേക്കുള്ള ചിറ, ലങ്കയുടെ ആക്രമണത്തിനു വേണ്ടി നളൻ ചെയ്ത പാലം.

സേതുസ്നാനം-രാമേശ്വരത്തെ സേതുവിങ്കൽ കുളിക്ക.

സേന-ന. സൈന്യം, ശത്രുബലത്തെ ബന്ധിക്കുന്നതു് എന്നൎത്ഥം. പൎയ്യായം. ധ്വജിനി, വാഹിനി, സേനം, പൃതന, അനീകിനി, ചമൂ, വരൂഥിനി, ബലം, സൈന്യം, ചക്രം, അനീകം. ൨. സുബ്രഹ്മണ്യന്റെ ഭാൎയ്യ. ൩. ഈ യുഗത്തിങ്കലെ മൂന്നാമത്തെ ജിനാചാൎയ്യന്റെ മാതാവു്.

സേന-വി. യജമാനൻ ഉള്ള.

സേനാകല്പൻ-ശിവൻ.

സേനാഗൃഹം-പടവീടു്.

സേനാംഗം—ആന, കുതിര, തേര, കാലാൾ.

സേനാധിപൻ-പട്ടാളത്തിൽ പ്രമാണി

സേനാനി-ന. പടനായകൻ, പട്ടാളത്തിൽ പ്രധാനി, ൨. കാൎത്തികേയൻ.

സേനാപതി, സേനാനായകൻ-ന. സൈന്യനായകൻ. ൨. ശിവൻ. ൩. സുബ്രഹ്മണ്യൻ.

സേനാമുഖം - സൈന്യത്തിന്റെ മുൻഭാഗം, സേനയുടെ ഉപക്രമം, മൂന്നു പത്തി കൂടിയതു്. (അക്ഷൌഹിണി നോക്കുക).

സേമന്തി-ചേമന്തി.

സേരം-ഒരളവു്.

സേരാഹം-നല്ല വെള്ളക്കുതിര.

സേവ-ന. ആശ്രയിച്ചു പാൎക്കുക. ൨. ഭജനം. ൩. ഒരുവക പലഹാരം.

സേവക-വി. സേവിക്കുന്ന.

സേവ(ക)-ഒരുമാതിരി പലഹാരം.

സേവ(ക)നാഴി-സേവ(ക)യുണ്ടാക്കുന്നതിനു വളരെ ദ്വാരമുള്ള ഒരു പാത്രം.

സേവകൻ - ന. ഭൃത്യൻ, ആശ്രിതൻ. ൨. ഭജിക്കുന്നവൻ. ൩. തയ്യൽക്കാരൻ.

സേവകം-ചാക്കു്, സഞ്ചി.

സേവധി - നവനിധികളിൽ ഒന്നു്, ശേവധി.

സേവനം-ന. തുന്നൽ. ൨. സേവിക്ക. ൩. ഉപയോഗിപ്പു്. ൪. അനുഭവം. ൫. പരിചയം.

സേവനി-സൂചി.

സേവാമൂൎത്തി -സേവിച്ചധീനമാക്കിയ ദേവത.

സേവാലം-കരിമ്പായൽ.

സേവാവൃത്തി-ന. സേവിച്ചുപാൎക്കുന്നവന്റെ തൊഴിൽ. ൨. സേവകൊണ്ടുള്ള കഴിച്ചൽ.

സേവി -വി. സേവിക്കുന്ന (സ്ത്രീ- സേവിനി.)

സേവിക്കുന്നു-ന. ആശ്രയിച്ചു പാൎക്കുന്നു. ൨. ഭജിക്കുന്നു. ൩. ചില മരുന്നുതിന്നുന്നു. ൪. കഷായം മുതലായതു് കുടിക്കുന്നു. ൫. പിൻതുടരുന്നു, പരിചയപ്പെടുന്നു. ൬. സൂക്ഷിക്കുന്നു.

സേവിത-വി. സേവിക്കപ്പെട്ട.

സേവീ-ഭൃത്യൻ.

സേവ്യ-വി. സേവിക്കപ്പെടാൻ യോഗ്യമായ.

സേവ്യം-ന. രാമച്ചവേർ. ൨. നീർക്കട്ടയു്. ൩. നീർമരുതു്. ൪. അരയാൽ.

സേവ്യമാന-വി. സേവിക്കുന്ന.

സൈ

സൈകത-വി. മണൽകൊണ്ടുള്ള, മണലുള്ള.

സൈകതം-ന. മണൽ തിട്ട. (വെള്ളം താഴുമ്പോൾ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നതു; എന്നാൽ മണൽ നിറപ്പായിരിക്കും). ൨. ചായില്യം.

സൈകതേഷ്ടം-ഇഞ്ചി.

സൈക്ഷവം--എള്ളെണ്ണ.

സൈതവാഹിനി- വിന്ധ്യനിൽനിന്നു പുറപ്പെടുന്ന ഒരു നദി, ബാഹുദാ. കാർത്തവീര്യാർജ്ജുനനാൽ തടയപ്പെട്ടതിൽ നിന്നുമുണ്ടായ നദി.

(സിതവാഹനൻ=വെളുത്ത കുതിരകളുള്ളവൻ- കാർത്തവീര്യാർജ്ജുനൻ. അദ്ദേഹത്തെ സംബന്ധിച്ചതു. കാർത്തവീര്യാർജ്ജുനനാണു ഈ ബാഹുദാനദിയെ ഭൂമിയിലേക്കു കൊണ്ടുവന്നതു.)

സൈത്ത്-ഒലിവുവൃക്ഷം.

സൈനാപത്യം-സേനാധിപത്യം.

സൈനിക-വി. സൈന്യത്തെ സംബന്ധിച്ച.

സൈനികൻ-സേനയിൽ ചേർന്നവൻ, പടരക്ഷിക്കുന്നവൻ, കാവൽക്കാരൻ, സേനയെ രക്ഷിക്കുന്നവൻ, സൈന്യാധിപൻ മുതലായവരുടെ പേർ.

സൈനികം-സൈന്യം.

സൈന്ധവ- വി. ഫ. സിന്ധുദേശത്തുണ്ടായ. വ. കടലിലുണ്ടായ. ന. നദിയിലുണ്ടായ.

സൈന്ധവൻ-ഒരു സന്യാസി.

സൈന്ധവം-ഫ. ഇന്തുപ്പു. വ. കുതിര. ന. ഒരു ദേശം.

സൈന്യപൃഷ്ഠം-സൈന്യത്തിന്റെ പിൻവശം.

സൈന്യവിന്യാസം--സേനയെ അണിനിരത്തുക.

സൈന്യം-സേന, പട്ടാളം.

സൈന്യാവാസം-പാളയം.

സൈരന്ധ്രി-ഫ. സ്വാതന്ത്ര്യമായി അന്യഗൃഹത്തിൽപാർത്തു കേശപ്രസാധനാദി അലങ്കാരത്തോടു കൂടിയിരിക്കുന്നവൾ. വ. വിരാടപുരിയിൽ പാഞ്ചാലിക്കുണ്ടായിരുന്ന പേർ. ന. അന്തഃപുരസ്ത്രീകളെ അലംകരിക്കുന്നതിനും മറ്റുമായി വസിക്കുന്ന സഖി.

സൈരിക-വി. കലപ്പയെ സംബന്ധിച്ച. വ. ഉഴവുപ്പാളിയുള്ള.

സൈരികൻ-ഫ. ഉഴവുകാരൻ. വ. ഉഴവുകാള.

സൈരിഭം-ഫ. പോത്തു്. കൃഷിക്കാർക്കു് ആനയെപ്പോലെയുള്ളതു് എന്നർത്ഥം. വ. സ്വർഗ്ഗം. ഇന്ദ്രസ്വർഗ്ഗം.

സൈരിഭീ-എരുമ.

സൈരീയകം, സൈരേയകം-ചെറുകുറുഞ്ഞി, (മുൾക്കുറുഞ്ഞി).

സൈവാല(ക)ം-കരിമ്പായൽ.

സൊ

സൊന്ന-ശൂന്യം, പൂജ്യം. Cypher.

സൊല്ല-തൊല്ല, ഉപദ്രവം, നാശം.

സൊല്ലാപ്പ-അലമ്പൽ

സൊള്ളടിക്ക-വെടിപറയുക.

സൊള്ളുക-വെടിപറയുക.

സൊള്ളം-കുടമ്പുളി.

സോ

സോഢ-വി. ഫ. സഹിച്ച. വ. ക്ഷമയുള്ള.

സോൽപ്രാശ-വി. അധികമായ.

സോൽപ്രാസ(ശ)ം-ഫ. പരിഹാസവചനം, നിന്ദാസ്തുതി. വ. പൊട്ടിച്ചിരി.

സോദയം-വി. ഉദയത്തോടുകൂടിയ, ലാഭമുള്ള,

സോദരൻ- ഭ്രാതാവ്, (സ്ത്രീ-സോദരി).

സോദര്യൻ-സഹോദരൻ, അനുജൻ,

സോനഹം-വെള്ളുള്ളി.

സോന്മാദ-വി. ഉന്മാദമുള്ള, ഭ്രാന്തുള്ള

സോപകാര-വി. ഉപകാരത്തോടുകൂടിയ.

സോപപ്ലവൻ-രാഹുവിനാൽ ഗ്രസിക്കപ്പെട്ട സൂര്യനോ ചന്ദ്രനോ ഉള്ളവർ.

സോപാനം-൧. കല്പടി, ൨. കോവണി, കോണിപ്പടി.

സ+ഉപാ=ഉപരി. +ആനം=ഗമനം=മുകളിൽ പോകാനുള്ള വഴി.

സോമകൻ-പാഞ്ചാല രാജാവ്, ദ്രുപദരാജാവിന്റെ പിതാമഹൻ.

സോമഗർഭൻ-വിഷ്ണു.

സോമഗ്രഹണം-ചന്ദ്രഗ്രഹണം.

സോമചൂഡൻ-ശിവൻ.

സോമജൻ-ചന്ദ്രന്റെ പുത്രൻ, ബുധൻ.

സോമജം-പാല്.

സോമദത്തൻ-ബാൽഹികന്റെപുത്രൻ.

സോമദേവഭട്ടൻ-കഥാസരിത്സാഗരകർത്താവ്.

സോമദൈവതം-ബുധൻ.

സോമനാഡികായം-ഒരുവക കായം. (ഹിംഗു).

സോമൻ-൧. ചന്ദ്രൻ. ൨. വൈശ്രവണൻ. ൩. സുഗ്രീവൻ. ൪. വായു ൫. ശിവൻ. ൬. യമൻ.

സോമൻ-വെച്ചി.

സോമപൻ-സോമയാഗം ചെയ്തവൻ, സോമപാനം ചെയ്തവൻ.

സോമപതി-ഇന്ദ്രൻ.

സോമപാനം-സോമം പിഴിഞ്ഞ ജലം കുടിക്ക.

സോമപീഥി-സോമപാനം ചെയ്തവൻ. (പാഠഭേദം-സോമപീതി, സോമപീവി).

സോമപുത്രൻ(സുതൻ-ഭൂവ്)-൧. ബുധൻ. ൨. ശനി.

സോമബന്ധു-വെളുത്ത ആമ്പൽ.

സോമം-൧. സോമവല്ലി. ൨. കർപ്പൂരം. ൩. അമൃത്. ൪. കരങ്ങ്. ൫. വെള്ളം. ൬. കഞ്ഞി. ൭. ആകാശം. ൮. കാർകോകിൽ.

സോമയാഗം, സോമയജ്ഞം—ഒരു യാഗം.

സോമയാജി-സോമയാഗം ചെയ്യുന്നവൻ.

സോമയോനി-ഒരുമാതിരി മണമുള്ള മഞ്ഞച്ചന്ദനം.

സോമരാജി-ഒരങ്ങാടി മരുന്നു, കാർകോകിലരി.

സോമരായം-൧. ഒരു തൈ. ൨. കരുവേപ്പ്.

സോമലതാ, സോമവല്ലരി-൧. സോമവല്ലി. ൨. ഗോദാവരി നദി

സോമവംശം-ചന്ദ്രവംശം.

സോമവല്ക്കം-൧. കരിങ്ങാര വൃക്ഷം. ൨. കായാപ്പാല.

സോമവല്ലരി-മീനങ്ങാണി.

സോമവല്ലി-൧. സോമവല്ലി. ൨. ചിററമൃത്. ൩. കാർകോകിൽ. ൪. മീനങ്ങാണി. ൫. ബ്രഹ്മി.

സോമവാരം-തിങ്കളാഴ്ച.

സോമശേഖരൻ-ശിവൻ.

സോമശ്രവസ്സ്—ശ്രുതശ്രവസ്സിന്റെ പുത്രൻ.

(ജനമേജയന്റെ പൌരോഹിത്യം വഹിച്ചു).

സോമശ്രവായണം-ഒരു തീർത്ഥം.

പാണ്ഡവർ ഏകചക്രയിൽ നിന്ന് പാഞ്ചാലത്തേക്കു പോകുംവഴിക്കു ഇത

തീയ്യത്തിൽ കളിക്കുന്ന അംഗാരവൎണ്ണ നൊക്കണ്ടു.

സോമസംഭൃത-നൎമ്മദാനദി.

സോമസിദ്ധാന്തി-ശിവമതക്കാരൻ.

സോമസിദ്ധാന്തം-ശിവമതക്കാർ പ്രമാണിച്ചുവരുന്ന ഒരു ശാസ്ത്രം.

സോമസുതാ-നൎമ്മദാനദി.

സോമളു-വി. മൃദുവായ, ശാന്തമായ.

സോമോത്ഭവ-നൎമ്മദ എന്ന നദി.

സോമോപരാഗം-ചന്ദ്രഗ്രഹണം.

സോരസ്താഡം - അ. നെഞ്ചിലടിച്ചുകൊണ്ടു.

സോല്ലുണ്ഠനം-അകമേ നിന്ദയോടുകൂടിയുള്ള സ്തുതിവാക്ക്.

——

സൌ

സൌകൎയ്യം-പ്ര. സുകരത, ചെയ്യാൻ ഉള്ള എളുപ്പം, ദ്വി. പന്നിയുടെ സ്വഭാവം.

സൌകുമാരകം-പിച്ചള.

സൌകുമാൎയ്യം-പ്ര. മൃദുത്വം. ദ്വി. സുകുമാരന്റെ സ്ഥിതി. തൃ. കോമളത്വം.

സൌക്ഷ്മ്യം-പ്ര. സൂക്ഷ്മം. ദ്വി. വൈദഗ്ദ്ധ്യം.

സൌഖ്യം-പ്ര. സുഖം. ദ്വി. സന്തോഷം.

സൌഗതൻ-പ്ര. വേദത്തെ നിന്ദിക്കുന്ന മതിക്കാരൻ. ദ്വി. ബുദ്ധമതക്കാരൻ.

സൌഗതികൻ-പ്ര. ബുദ്ധമുനി. ദ്വി. അവിശ്വാസി. തൃ. ഇരന്നുനടക്കുന്ന ബ്രാഹ്മണൻ.

സൌഗതികം-വിശ്വാസമില്ലായ്മ.

സൌഗന്ധികം-പ്ര. വെളുത്ത ചെങ്ങഴിനീർപ്പൂ.

ചെങ്ങഴിനീർപ്പൂവിൽ ഒരുതരമാണു. ഇതു ചെമപ്പും വെളുപ്പും കലൎന്ന നിറമുള്ളതും സന്ധ്യാകാലത്തിൽ വികസിക്കുന്നതും വളരെ സൌരഭ്യമുള്ളതുമാകുന്നു. ദ്വി. മാണിക്യം. തൃ. കറുത്ത ആമ്പൽ. ച. ഗന്ധകം. പ. ചുകപ്പുകല്ലു്. ഷ. നാന്മുകപ്പുല്ലു്, കാവട്ടപ്പുല്ലു്.

സൌഗമ്യം-സുഗമത, ലാഘവം.

സൌചി, സൌചികൻ-തയ്യൽക്കാരൻ.

സൌചിത്ര്യം-മനോഹരത.

സൌജന്യം-സുജനത്തിന്റെ സ്വഭാവം (മ) സമ്മാനം.

സൌതി-പ്ര. കൎണ്ണൻ. ദ്വി. ഒരു ഋഷി.

നൈമിശാരണ്യത്തിൽവച്ചു ഋഷികൾക്കു മുമ്പാകെ മഹാഭാരതം ആഖ്യാനം ചെയ്തതു ഈ ഋഷിയാകുന്നു.

സൌദാമിനി-പ്ര. മിന്നൽ പിണർ. ദ്വി. ഐരാവതത്തിന്റെ ഭാൎയ്യ.

സൌദായികം-വി. സ്ത്രീധനമായി കൊടുക്കപ്പെടുന്ന.

സൌദാസൻ - സുദാസന്റെ പുത്രൻ, കല്മാഷപാദൻ.

സൌധഭൂഷണം-ചുണ്ണാമ്പു്.

സൌധം-പ്ര. രാജഗൃഹം, വെൺകളിമാടം. ദ്വി. വെള്ളി.

സൌധവാതായനം — മാളികയുടെ ജന്നൽ.

സൌനന്ദം-ബലരാമന്റെ ഗദ.

സൌനികൻ-കശാപ്പുകാരൻ.

സൌന്ദൎയ്യത്തിരിക്കു്-പ്രണയകലഹം.

സൌന്ദൎയ്യപ്പിണക്കം- ഗൌരവമില്ലാത്ത വഴക്കു.

സൌന്ദൎയ്യചതുഷ്ടയം-സ്ത്രീകൾക്കു പതിവ്രതാധൎമ്മം, തപസ്വികൾക്കു ക്ഷമ, കുയിലിനു സ്വരം, ബ്രാഹ്മണൎക്കു വിദ്യ.

സൌന്ദൎയ്യം-അഴക്, ഭംഗി,

സൌപൎണ്ണം-മരതകം.

സൌപ്തികം-വി. ഉറക്കംസംബന്ധിച്ച

സൌപ്തികം-പു. രാത്രിയിലെ ആക്രമണം. വ. ഭാരതത്തിലെ ഒരു പൎവ്വം.

സൌബലൻ-ശകുനി.

സൌഭഗത്വം-സൌന്ദൎയ്യം.

സൌഭഗം-സൌഭാഗ്യം, സൽഭാഗ്യം.

സൌഭഗി-പു. ശ്രീമാൻ. വ. സുഭഗൻ.

സൌഭഞ്ജനം-മുരിങ്ങമരം.

സൌഭദ്രൻ, സൌഭദ്രേയൻ-അഭിമന്യു.

സൌഭം-ഹരിശ്ചന്ദ്രന്റെ വിമാനനഗരം. ഖപുരം, പ്രതിമാൎഗ്ഗകം ഈ പേരുകളുമുണ്ടു്.

സൌഭരി ഒരു സന്ന്യാസി. (മാന്ധാതാവു നോക്കുക).

സൌഭരി മാന്ധാതാവിന്റെ 50 പുത്രിമാരിൽ 150 പുത്രരെ ജനിപ്പിച്ചു ഭാൎയ്യമാൎക്കു വിശ്വകൎമ്മാവിനെക്കൊണ്ടു ഓരോ കൊട്ടാരം പണിയിച്ചുകൊടുത്തു. ഒടുവിൽ വനത്തിൽ പോയി വിഷ്ണുസേവചെയ്തു.

സൌഭാഗിനേയൻ - സുഭഗാപുത്രൻ, സുന്ദരിയുടെ പുത്രൻ.

സൌഭാഗ്യം-പു. സുഭഗന്റെ അവസ്ഥ, സൌന്ദൎയ്യം. വ. ഛായില്യം. ന. ഐശ്വൎയ്യം. ൪. സിന്ദൂരം. ൫. നന്മ.

സൌഭികൻ-ചെപ്പടിവിദ്യക്കാരൻ

സൌഭ്രാത്രം-സഹോദരസ്നേഹം.

സൌമനസം-പു. ഉദയപൎവ്വതത്തിന്റെ കൊടുമുടി. വ. ജാതിക്കാ.

സൌമിത്രി-ലക്ഷ്മണൻ. സുമിത്രയുടെ പുത്രൻ എന്നൎത്ഥം. (സൌമിത്രൻ എന്നു മാകാരമെന്നു ചിലരുടെ അഭിപ്രായം).

സൌമില്ലൻ-ഒരു കവി.

ചില നാടകങ്ങൾ നിൎമ്മിച്ചിട്ടുണ്ടു്. കാളിദാസനു മുമ്പു ജീവിച്ചിരുന്നു.

സൌമുഖ്യം-സുമുഖത, സൌന്ദൎയ്യം.

സൌമേധികൻ-ദിവ്യജ്ഞാനമുള്ളവൻ

സൌമേരവം-സ്വൎണ്ണം.

സൌമേരുകം-സ്വൎണ്ണം.

സൌമ്യ-വി. പു. സോമനെ സംബന്ധിച്ച. വ. ശാന്തതയുള്ള. ന. ഭംഗിയുള്ള

സൌമ്യ-പു. അറുപതിൽ നാല്പത്തിമൂന്നാംസംവത്സരം. വ. മൂവില. ൩. വള്ളിഎരട്ടിമധുരം. ൪. വലിയ കാട്ടുവെള്ളരി. ൫. ബ്രഹ്മി. ൬. അടപതിയൻ. ൭. വലിയ വാലുഴവം. ൮. എരുമവള്ളി. ൯. ദുൎഗ്ഗ.

സൌമ്യത-ശാന്തത.

സൌമ്യൻ-പു. ബുധൻ. വ. സുമുഖൻ.

സൌമ്യം-പു. ശാന്തത. വ. മുത്തു്. ൩. പാലു്. ൪. ദൎഭവള്ളി. ൫. സൌഗന്ധികം. ൬. അത്തിയാൽ. ൭. സോമയാഗത്തിലെ ഹവിസ്സ്. ൮. സൂക്തം. ൯. സുന്ദരം.

സൌരഥേൻ-യോദ്ധാവു്.

സൌരൻ-ശനി.

സൌരനാഡി-പു. ദേഹത്തിലെ ഒരുതരം ഞരമ്പു്. വ. സൂൎയ്യന്റെ കതിരു്.

സൌരഭം-കുങ്കുമം.

സൌരഭി-ഒരു മുനി.

(ഈ മുനി ഗരുഡനെ ശപിച്ചിട്ടുണ്ടു്. കാരണം ഒരിക്കൽ ഇദ്ദേഹം കാളിന്ദിയിൽ കളിക്കുമ്പോൾ ഗരുഡൻ പെരുമീനിനെ കൊത്തിയെടുക്കവെ അതു പിടച്ചു മുനിയുടെ ശരീരത്തിൽ വീണതാണു).

സൌരഭേയ(ക)ം-കാള.

സൌരഭേയൻ-കാള. (സ്ത്രീ സൌരഭേയി).

സൌരഭ്യം-പ്ര. സുഗന്ധം. വ. അഴക്. ഭംഗി. ന. നല്ല സ്വഭാവം.

സൌരം-മുപ്പതുദിവസമുള്ള ഒരുമാസം.

സൌരയൂഥം—സൂര്യനെ പ്രദക്ഷിണം വെയ്ക്കുന്ന ഗ്രഹാദികളുടെ (ഗോളങ്ങളുടെ) സമൂഹം, സൂര്യനും, സൂര്യനെ ചുററിവരുന്ന ഗോളങ്ങളും ഒന്നിച്ചുള്ള പേരാണ് "സൌരയൂഥം"

സൌരസേയൻ· സ്കന്ദൻ.

സൌരാജ്യം-പ്ര. നല്ല രാജ്യസ്ഥിതി. വ. നല്ല രാജ്യഭരണം.

സൌരാഷ്ട്രം-പ്ര. ഒരു രാജ്യം.

അമദബാദ്, കെയറാ, ബ്രോച്ച്, സൂറററ്, കെയിത്തുവാർ, ബറോഡ ഉൾപ്പെട്ട ദേശം. ഇപ്പോഴത്തെ ഗുജറാററ്. വ. ഒരു രാഗം. ന. വെള്ളോട്. ദ. കുന്തുരുക്കം.

സൌരാഷ്ട്രകം-പ്ര. ഒരുവക വിഷം. വ. പഞ്ചലോഹം.

സൌരി-പ്ര. ശനി, സൂര്യന്റെ പുത്രൻ എന്നർത്ഥം. വ. ഗംഗാനദി. ന. കർണ്ണൻ. ദ. സുഗ്രീവൻ. ഉ. യമൻ.

സൌരിരത്നം-ഇന്ദ്രനീലക്കല്ല്.

സൌവർച്ചലം -തുവർച്ചിലക്കാരം, മധുര ഉപ്പ്.

സൌവർഗ്ഗം-സ്വർഗ്ഗത്തിലുള്ളത്.

സൌവർണ്ണ-വി. സ്വർണ്ണംകൊണ്ടുള്ള.

സൌവർണ്ണി-സ്വർണ്ണമയമായ.

സൊവാസ്തവ-വി. നല്ലസ്ഥലത്തിൽ പണിതുവെച്ച.

സൌവിദൻ, സൌവിദല്ലൻ-രാജഗൃഹത്തിൽ കാവൽ കാക്കുന്നവൻ, സ്ത്രീകളുടെ ഗൃഹംകാക്കുന്നവൻ.

സൌവീരം-ഒരുമാതിരി അഞ്ജനം.

സൌവീരകം-കോലരക്ക്.

സൌവീരാഞ്ജനം-ഒരുവക അഞ്ജനം.

ഇക്കിളം, ഛർദ്ദി മുതലായവയ്ക്കു നന്ന്. ശോധനം-മേനോകനാരങ്ങാനീരിൽ സ്വേദനയന്ത്രത്തിൽ പചിച്ചു ചൂടുവെള്ളത്തിൽ കഴുകി ഉണക്കിയാൽ ശുദ്ധമാകും. ഇം-White Antimony.

സൌശിഷ്ട്യം-നന്മ.

സൌശീല്യം-നല്ല ശീലം.

സൌഷിരം-ഒരു രോഗം.

കഫരക്തങ്ങളുടെ കോപംകൊണ്ടു ഊനു വീങ്ങി വേദനയോടുകൂടി വെള്ളം ഒലിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കും.

സൌഷ്ഠിക-ഒരു വിഷം.

സൌഷ്ഠവം-പ്ര. സൌന്ദര്യം. വ. ശ്രേഷ്ഠത. ന. അധികം.

സൌസ്നാതികൻ- കുളി സ്നാനമായോ എന്നു യാഗാവസാനത്തിങ്കൽ ചോദിക്കുന്ന ആൾ.

സൌക്ഷ്മ്യം-സൂക്ഷ്മത.

സൌഹാർദ്ദം-സ്നേഹം.

സൌഹിത്യം-തൃപ്തി, പൂർത്തിയാക, തികവ്.

'മർത്ത്യരുടെ സൌഹിത്യമതു സംപാദ്യ
നിരവദ്യ !'
(കിർമ്മീരവധം കഥകളി)

സൌഹൃദയം-ബന്ധുത്വം, സ്നേഹം.

—:o:—

സ്ക

സ്കന്ദഗ്രഹം-ഒരു ബാലരോഗം.

കണ്ണിൽ നിന്നു വെള്ളം ഒലിക്കുക, ശരീരം വിയർക്കുക മുതലായവ ലക്ഷണങ്ങൾ.

സ്കന്ദം-രസം.

സ്കന്ദനം-പ്ര. മലശോധന. വ. ഗമനം, മാററം.

സ്കന്ദൻ-൧. സുബ്രഹ്മണ്യൻ. ശത്രുസൈന്യത്തോടു നേരിട്ടു ചെല്ലുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. ൨. ഒരു മുനി.

(ജ്യോതിഷ പ്രവർത്തകനാണ്)

സ്കന്ദാംശകം-രസം.

സ്കന്ദിക്കുന്നു-സ്ഖലിക്കുന്നു.

സ്കന്ധജ-വി. തായ്ത്തടിയിൽ നിന്നും മുളച്ച.

സ്കന്ധതരു-തെങ്ങ്.

സ്കന്ധദേശം-൧. ആനക്കഴുത്തിൽ ഇരിക്കുന്ന സ്ഥലം. ൨. ചുമല്, തോൾ.

സ്കന്ധഫലം-തെങ്ങ്.

സ്കന്ധ-൧. സമൂഹം, സംഘം. ൨. കഴുത്ത്, ചുമൽ. ൩. ശരീരം. ൪ വൃക്ഷത്തിന്റെ കവരം ൫ തണ്ട് (തടി). ൬. യുദ്ധം ൭ ചില പുസ്തകത്തിന്റെ ഭാഗം ൮ പഞ്ചസ്കന്ധം (ബൌദ്ധശാസ്ത്രാനുസാരമായുള്ള രൂപ-വേദനാ വിജ്ഞാന-സംജ്ഞാ-സംസ്കാരങ്ങൾ ൫-ം).

സ്കന്ധഗ്രാമം-കഴുത്തിലെ രോമം.

സ്കന്ധവാഹം-ചുമട്ടുകാള.

സ്കന്ധശാഖ-പ്രധാനക്കൊമ്പ്, വൃക്ഷത്തിന്റെ തായ്ക്കൊമ്പ്.

സ്കന്ധശൃംഗം-പോത്ത്.

സ്കന്ധസ്സ്-൧. ചുമൽ. ൨. കററിത്തടി, കവരം.

സ്കന്ധാ-കവരം, പിരിവ്.

സ്കന്ധാഗ്നി-തടി കടഞ്ഞെടുക്കുന്ന തീ.

സ്കന്ധാവാര — ൧. പാളയം. ൨. സൈന്യം.

സ്കന്ധി-വൃക്ഷം.

സ്കന്ന-വി. പതിക്കപ്പെട്ട, വീണ. സ്വസ്ഥാനത്തുനിന്നു വീണ, കാലുന്ന.

സ്കാന്ദം-പതിനെട്ടു പുരാണങ്ങളിൽ ഒന്ന്. തല്പുരുഷകല്പത്തിൽ സ്കന്ദനാൽ ശൈവധർമ്മങ്ങളും കഥകളും പറയപ്പെട്ടത്. ശിവനെ വാഴ്ത്തുന്നു. അവയവം വിഷ്ണുവിന്റെ രോമങ്ങൾ. താമസപ്രധാനം. ഗ്രന്ഥം 81,100.

സ്ഖ

സ്ഖലനം-൧. കട്ടികളും മററും നില തെററി (വഴുക്കി) വീഴുക, കുട്ടികൾ മുട്ടുകുത്തി നടക്കുക, ഇടർച്ച. ൨. തെററുക. ൩. സ്വധർമ്മിയുടെ ചലനം, ധർമ്മത്തിൽ നിന്നു തെററുക. ൪. കൂട്ടിമുട്ടുക.

സ്ഖലിക്കുന്നു-ഇടറുന്നു.

സ്ഖലിത-വി. ൧. ഇടറപ്പെട്ട, ഇളകുന്ന. ൨. വീണുപോയ, പോയ. ൩. ഉറപ്പില്ലാത്ത. ൪. തലകിറങ്ങിയ. ൫. ഉപദ്രവം തട്ടിയ. ൬. കഴപ്പത്തിലായ.

സ്ഖലിതം-൧. ഉപായം. ൨. ഇടർച്ച, ഇടറിയത്. ൩. ധർമ്മലംഘനം, യുദ്ധമര്യാദയുടെ ലംഘനം. ൪. ബീജമോക്ഷം.

സ്ത

സ്തനനം-൧. ശബ്ദം. ൨. മുഴക്കം, ഇടിമുഴക്കം, ഞരക്കം. ൩. കഠിനമായി ശ്വസിക്ക.

സ്തനന്ധയൻ, സ്തനന്ധയീ, സ്തനപായക, സ്തനപ, സ്തനപായീ-പ്രസവിച്ചു കിടക്കുന്ന കിടാവ്, മുലകുടിക്കുന്ന കുട്ടി.

സ്തനപ-വി. മുലകുടിക്കുന്ന.

സ്തനം-മുല.

സ്തനമുഖം-മുലക്കണ്ണ്.

സ്തനയിത്നു-൧. മേഘം. ൨. രോഗം. ൩. ഇടിമുഴക്കം. ൪. മരണം.

സ്തനാന്തരം-൧. മുലകളുടെ മദ്ധ്യഭാഗം, നെഞ്ച്. ൨. ഹൃദയം. ൩. വിധവ

ഞായിരിക്കുവാൻ നെഞ്ചത്തുള്ള ഒരു ചിഹ്നം.

സ്തനാംശുകം-മുല മറയ്ക്കുന്ന മുണ്ട്.

സ്തനിതം-പ്ര. ഇടിമുഴക്കം. ര. കൈകൊട്ടുന്ന ശബ്ദം.

സ്തന്യം-മുലപ്പാൽ.

സ്തബകം-പൂങ്കുല.

സ്തബരകം-പ്ര. ശീല. ര. തുണി.

സ്തബ്ധ-വി. പ്ര. സ്തംഭിച്ച, അനക്കമില്ലാത്ത, ഇളക്കമില്ലാത്തായ, മൂഢതയുള്ള.

സ്തബ്ധരോമാവ്-പന്നി.

സ്തഭം-ആട്.

സ്തംബകരി-അരി, ധാന്യം. നെല്ല് അരി മുതലായവയുടെ സാമാന്യപ്പേർ. കൂട്ടമുള്ളത് എന്നർത്ഥം.

സ്തംബഘന, സ്തംബഘ്നം-പ്ര. ചെറിയ തൂമ്പാ. ര. തണ്ടരിയും കത്തി. ന. അരിവാൾ. ൪. ഒരുമാതിരി കൊട്ട. (സ്തംബഹനനം എന്നും കാണുന്നു).

സ്തംബഘ്ന-വി. പുൽക്കെട്ടപൊട്ടിക്കുന്നതിനുള്ള.

സ്തംബം-പ്ര. തണ്ടില്ലാതെയും ഇല വിസ്താരമായുമുള്ള വള്ളി, തൃണം മുതലായവയുടെ പൂങ്കുല ര. കററ. ന. പുല്ലുകെട്ട്. ൪. ആനയെ തളയ്ക്കുന്ന മരം ൫. തൂൺ. ൬. പർവ്വതം ൭. ബുദ്ധിയില്ലായ്ക. ൮. കൂട്ടം

സ്തംബഹനനം-അരിവാൾ, കളപറിക്കുക മുതലായവയ്ക്കുള്ള ഒരു ആയുധം.

സ്തംബേരമം-ആന.

സ്തംഭകി - തോൽപൊതിഞ്ഞ ഒരുവക വാദ്യം.

സ്തംഭനം - പ്ര. സ്തംഭിക്ക. ര. മന്ത്രവാദികളുടെ ഒരു കർമ്മം. ന. കാമന്റെ അഞ്ചു ബാണങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

സ്തംഭം-പ്ര. തൂൺ. ര. ജ(ഡ)ത്വം ന. വിരോധം. ൪. മറപ്പ്. ൫. അന്ന്. (ശസ്തംഭം).

സ്തംഭിക്കുന്നു - മരവിക്കുന്നു, ഇളകാതാകുന്നു.

സ്തംഭിത-വി. സ്തംഭിക്കപ്പെട്ട

സ്തംഭിനീ-ഭൂമി (പഞ്ചഭൂതങ്ങളിൽ ഒന്ന്).

സ്തര-വി. നിരന്നുകിടക്കുന്ന.

സ്തരം-പ്ര. പാളി, നിരന്നു കിടക്കുന്നത്. ര. മെത്ത ന. കട്ടിൽ.

സ്തരി-പ്ര. മെത്ത. ര. കട്ടിൽ.

സ്തരീ-പ്ര. പുക, ആവി. ര. മച്ചിയായ പശു.

സ്തവകൻ-സ്തുതിപാഠകൻ.

സ്തവകം-പ്ര പൂങ്കുല. ര. സ്തുതി. ന. കൂട്ടം

സ്തവം-സ്തോത്രം.

സ്തിഭി-കടൽ.

സ്തിമിത-വി. പ്ര. ഇളക്കമില്ലാത്ത ര. നനഞ്ഞ.

സ്തിമിതാ-രാമായണം 24 വൃത്തത്തിലെ 18-ം 24-ം വൃത്തങ്ങൾ.

സ്തീർണ്ണ-വി. നിരന്ന.

സ്തീവി-പ്ര. ജലം. ര. പുല്ല്. ന. ആകാശം. ൪. ചോര. ൫. ഇന്ദ്രൻ.

സ്തുത-വി. സ്തുതിക്കപ്പെട്ട.

സ്തുതൻ-ശിവൻ.

സ്തുതം-സ്തോത്രം.

സ്തുതി-സ്തോത്രം. പര്യായങ്ങൾ-സ്തവം, സ്തുതി, സ്തോത്രം, നതി.

സ്തുതിക്കുന്നു-പുകഴ്ത്തുന്നു.

സ്തുതിപാഠകൻ-സ്തുതിക്കുന്നവൻ; രാജാക്കന്മാരുടെ സമീപത്തിലും മററും സ്തുതിപാടുന്ന ഒരു കൂട്ടക്കാര്; (കീർവാഴ്ത്താൻ നോക്കുക).

സ്തുതിപ്പ്-സ്തുതി.

സ്തുത്യ-വി. സ്തുതിക്കത്തക്ക.

സ്തുത്യർഹ-സ്തുതിക്ക യോഗ്യതയുള്ള.

സ്തുത്യാ-പവിഴക്കൊടി.

സ്തുനകം-ആട്.

സ്തുഭൻ-ആട്ടുകൊററൻ.

സ്തുഭം-ആട്.

സ്തൂപം-൧. താഴികക്കുടം. ൨. കയ്യാംഖം. ൩. കൂമ്പാരം. ൪. ശക്തി.

സ്തൂപിക-൧. ഓർമ്മയെ നിലനിരത്താൻ പണിയിക്കുന്ന സ്തംഭം. ൨. താഴികക്കുടം.

സ്തൂയമാന-സ്തുതിക്കപ്പെട്ട.

സ്തേനൻ-കള്ളൻ.

സ്തേനം-മോഷണം.

സ്തേമം-നനവ്.

സ്തേയം-൧. കളവ്, മോഷണം. ൨. രഹസ്യമായുള്ളത്.

സ്തേയി-൧. കള്ളൻ. ൨. തട്ടാൻ. ൩. എലി.

സ്തൈന്യൻ-കള്ളൻ.

സ്തൈന്യം-മോഷണം.

സ്തൈമിത്യം-൧. സ്തിമിതത, കടുപ്പം, കാഠിന്യം, ഉറപ്പ്. ൨. മരവിപ്പ്, സ്തംഭനം.

സ്തോക-വി. അല്പമായ.

സ്തോകകം-൧. വേഴാമ്പൽ. ൨. വത്സനാഭം.

സ്തോകം-൧. വേഴാമ്പൽ. ൨. ഒരുതുള്ളി ജലം.

സ്തോകനമ്ര-വി. കീഴോട്ട് അല്പം വളഞ്ഞ.

സ്തോതവ്യ-വി. സ്തുതിക്കത്തക്ക.

സ്തോതൃ-വി. സ്തുതിക്കുന്ന.

സ്തോത്രം-൧. സ്തുതി, സ്തുതിപ്പാനുള്ള പദ്യം. ൨. സ്തുതിമന്ത്രം.

സ്തോത്രീയം(യാ)-ഒരുവക പദ്യം.

സ്തോഭം-൧. നിറുത്ത്. ൨. സ്തോത്രം. ൩. ചൈതന്യമില്ലാതെ ചേർക്ക. ൪. അനാദരം. ൫. ഒരു മന്ത്രം. ൬. സാമവേദത്തിന്റെ ഒരു പിരിവ്.

സ്തോമം-൧. കൂട്ടം. സ്തുതിക്കപ്പെടുന്നത് എന്നർത്ഥം. ൨. സ്തുതി. ൩. ധാന്യം. ൪. ധനം. ൫. യാഗം. ൬. വലിയഭാഗം, വലിപ്പം, കട്ടി.

സ്ത്ര

സ്ത്രസ്തൻ-ഭയമുള്ളവൻ.

സ്ത്രീ-൧. പെൺ. പര്യായങ്ങൾ-സ്ത്രീ, യോഷിത്ത്, അബലാ, യോഷാ, നാരീ, സീമന്തിനീ, വധൂ, പ്രതീപദർശിനീ, വാമ, വനിതാ, മഹിളാ.

സ്ത്രീകളുടെ ജാതി ലക്ഷണങ്ങൾ-

'പത്മിനീ ചിത്രിണീ ചൈവ
ശംഖിനീ ഹസ്തിനീ തഥാ'

പത്മിനി, ചിത്രിണി, ശംഖിനി, ഹസ്തിനി ഇങ്ങിനെ സ്ത്രീകൾ നാലുവിധം. ഹസ്തിനിയെ 'കരിണി' എന്നും പറയും.

ലക്ഷണങ്ങൾ.

'ഭവതികമലനേത്രാ നാസികാക്ഷുദ്രരന്ധ്രാ അവിരളകുചയുഗ്മാ ചാരുകേശീ കൃശാംഗീ। മൃദുവചനസുശീലാ ഗീതവാദ്യാനുരക്താ സകലതനുസുവേഷാ 'പത്മിനീ' പത്മഗന്ധാ ॥ 1.

ഭവതിരതിരസജ്ഞാ നാതിഖർവാ നദീർഘാ തിലകുസുമസുനാസാ സ്നിഗ്ദ്ധനീലോല്പലാക്ഷീ। ഘനകഠിനകുചാഢ്യാ സുന്ദരീബദ്ധശീലാ സകലഗുണവിചിത്രാ 'ചിത്രിണീ' ചിത്രവക്ത്രാ ॥ 2.

ദീൎഘാതിദീൎഘനയനാ വരസുന്ദരീ യാ കാമോപഭോഗരസികാഗുണശീലയുക്താ । രേഖാത്രയേണ ച വിഭൂഷിതകണ്ഠദേശാ സംഭോഗകേളിരസികാ കില 'ശംഖിനീ'സാ ॥ 3.

സ്ഥൂലാധരാ സ്ഥൂലനിതംബബിംബാ സ്ഥൂലാംഗുലിഃ സ്ഥൂലകുചാ സുശീലാ । കാമോത്സുകാ ഗാഢരതിപ്രിയാ ച നിതാന്തഭോക്ത്രീ ഖലു 'ഹസ്തിനീ' സ്യാൽ (കരിണീമതാസാ) ॥' 4.

സ്ത്രീകളുടെ പ്രായഭേദങ്ങൾ-ബാല, തരുണി, പ്രൌഢ, വൃദ്ധ. 16 വയസ്സുവരെ ബാല. 16-നു മേൽ 30-നകം തരുണി. 30-നു മേൽ 50-നകം പ്രൌഢ. അതിനു മേൽ വൃദ്ധ.

ഋതുകാലം-12 വയസ്സിൽ തുടങ്ങും. 50-ൽ നില്ക്കും. പകൽ ഋതുവായാൽ സൌഭാഗ്യവതി. രാത്രിയിൽ-ഭൎത്താവിന്റെ ക്ഷേമലാഭങ്ങളെ വൎദ്ധിപ്പിച്ചു ഭൎത്താവിനെ നല്ല അവസ്ഥയിൽ കൊണ്ടുവരും.

ഉ. ഭാൎയ്യ. ന. ഒരു വൃത്തത്തിന്റെ പേർ. ര. ഭാരതത്തിലെ ഒരു പൎവ്വം.

സ്ത്രീകുസുമം-തീണ്ടാരി.

സ്ത്രീഘോഷം-പ്രഭാതം.

സ്ത്രീചൌരൻ-സ്ത്രീയെ മോഷ്ടിക്കുന്നവൻ.

സ്ത്രീജനനി-പെൺകുട്ടികളെ മാത്രം പ്രസവിക്കുന്ന സ്ത്രീ.

സ്ത്രീജിതൻ—സ്ത്രീയുടെ വശത്തിലായവൻ.

സ്ത്രീണൻ-സ്ത്രീവിഷയത്തിൽ അത്യാസക്തിയുള്ളവൻ.

സ്ത്രീത്വം-സ്ത്രീയുടെ ഭാവം (അവസ്ഥ).

സ്ത്രീധനം-വിവാഹത്തിൽ പെണ്ണിന്റെ ശേഷക്കാരിൽ കിട്ടുന്ന ദ്രവ്യം, സ്ത്രീക്കു ബോധിച്ചതുപോലെ ദാനകാൎയ്യം ചെയ്യാൻ തക്ക വിധം സ്വാതന്ത്ര്യത്തിൽ കിട്ടുന്ന ദ്രവ്യം.

സ്ത്രീധൎമ്മം-പു. സ്ത്രീകൾക്കു മാസംതോറും പ്രവൎത്തിക്കുന്ന രക്തം. ഉ. സ്ത്രീയുടെ ധൎമ്മം (ജോലി, പ്രവൃത്തി). ന. സ്ത്രീകളെ സംബന്ധിച്ചുള്ള ഏൎപ്പാടുകൾ.

സ്ത്രീധൎമ്മിണി-തീണ്ടായിരുന്നവൾ. സ്ത്രീധൎമ്മമുള്ളവൾ എന്നൎത്ഥം. (സ്ത്രീധൎമ്മം-ആൎത്തവം).

സ്ത്രീധവൻ-പുരുഷൻ.

സ്ത്രീനായകത്വം—സ്ത്രീയുടെ ഭരണം, സ്ത്രീയുടെ പ്രഭുത്വം, സ്ത്രീയുടെ ആധിപത്യം.

സ്ത്രീപരൻ-സ്ത്രീയെ താല്പൎയ്യമുള്ളവൻ.

സ്ത്രീപ്രജ-പെൺകുട്ടി.

സ്ത്രീപ്രസൂ-പെൺകുട്ടികളെ മാത്രം പ്രസവിക്കുന്ന സ്ത്രീ.

സ്ത്രീപ്രിയം-മാവൃക്ഷം.

സ്ത്രീമുഖപം-അശോകവൃക്ഷം.

സ്ത്രീരഞ്ജനം-വെററില.

സ്ത്രീലിംഗം-പു. വ്യാകരണത്തിലെ നലിംഗങ്ങളിൽ ഉ-ാമത്തേതു്. ഉ. സ്ത്രീകളുടെ അടയാളം.

സ്ത്രീവിധേയ-വി. ഭാൎയ്യയാൽ ഭരിക്കപ്പെടുന്ന, ഭാൎയ്യാവശനായ.

സ്ത്രീവ്യഞ്ജനം-സ്ത്രീയുടെ അടയാളം.

സ്ത്രീസംഗ്രഹണം—ന്യായവിരോധമായി സ്ത്രീയെ ആലിംഗനം ചെയ്ക.

സ്ത്രീസ്വഭാവൻ-സ്ത്രീയുടെ സ്വഭാവമുള്ളവൻ.

സ്ത്രീഹത്യാ-സ്ത്രീയെ കൊലചെയ്ക.

സ്ത്രീഹാരി-സ്ത്രീയെ വശീകരിച്ചു കൊണ്ടുപോകുന്നവൻ, ബലാൽകൊണ്ടുപോകുന്നവൻ.

സ്ത്ര്യ

സ്ത്ര്യദ്ധ്യക്ഷൻ- ശയനാധികാരി, പള്ളിയറ പ്രവൃത്തിക്കാരൻ.

സ്ത്ര്യാഗാരം-അന്തഃപുരം, സ്ത്രീകൾ വസിക്കുന്ന വീട്ടിനകം.

സ്ത്രൈ

സ്ത്രൈണ-വി. ൧. സ്ത്രീകൾക്കുചേൎന്ന. ൨. സ്ത്രീയെ സംബന്ധിച്ച. (നാമം- സ്ത്രൈണത(ത്വം).

സ്ത്രൈണകേസരം- പെണ്ണല്ലി. സ്ത്രീയെ സംബന്ധിച്ച കേസരം എന്നൎത്ഥം.

സ്ഥ

സ്ഥ-പദാന്ത്യത്തിൽ ചേരുമ്പോൾ മുൻപദാൎത്ഥത്തിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതു് എന്നു അൎത്ഥം വരും. ഉ-ം, ഹൃദിസ്ഥം (ഹൃദയത്തിലായതു്) 'ഉള്ള' എന്നും അൎത്ഥം വരാറുണ്ടു്. ഉ-ം, നേരസ്ഥൻ (നേരുള്ളവൻ).

സ്ഥകരം-പാക്കു്.

സ്ഥഗ-വി, ൧. വഞ്ചനയുള്ള. ൨. ലജ്ജയില്ലാത്ത. ൩. മാനമില്ലാത്ത. ൪ നിന്ദയുള്ള.

സ്ഥഗനം-ഒളിപ്പു്, ഒളിച്ചുവെക്കുക.

സ്ഥഗൻ-൧. കള്ളൻ. ൨. ചതിയൻ.

സ്ഥഗരാ-പാക്കു്.

സ്ഥഗികാ-൧. ഗണിക, വേശ്യ. ൨. മുറുക്കാൻ കൊടുപ്പു ജോലിയുള്ളവൾ.

സ്ഥഗിക്കുന്നു-മറയ്ക്കുന്നു.

സ്ഥഗിത-വി. മൂടപ്പെട്ട, ഒളിക്കപ്പെട്ട.

സ്ഥണ്ഡിലം-൧. (യാഗശാലയിലെ) ചതുരഭൂമി, അഗ്നിഹോത്രം വയ്ക്കുവാനായി സംസ്കരിച്ചുണ്ടാക്കിയ സ്ഥലം. ഇതിൽ അഗ്നികൾ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതിനാൽ ഈ പേരുണ്ടായി. മെഴുകി ശുദ്ധിവരുത്തിയ വെറുംസ്ഥലം. ൨. തരിശുനിലം. ൩. എല്ലക.

സ്ഥണ്ഡിലശായി- മെഴുകി ഉണങ്ങാത്തയുള്ള സ്ഥലത്തു കിടന്നു വ്രതം അനുഷ്ഠിക്കുന്നവൻ, ഒരുമാതിരി തപസ്വി.

സ്ഥപതി— ൧. ബാൎഹസ്പത്യയാഗം (ബൃഹസ്പതിസവം) ചെയ്തവൻ. ൨. രാജാവു്. ൩. സ്ത്രീകളുടെ മുറിയിൽ സൂക്ഷിക്കുന്നവൻ. ൪. കാരുക്കൾ എന്ന ആശാരിമാർ നാലുപ്രകാരം ഉള്ളവരിൽ ഒന്നാമൻ. ശേഷം 3-സൂത്രഗ്രാഹി, തക്ഷകൻ, വൎദ്ധകി.

'കാരുഗ്രഹേപ്രാക്സ്ഥപതിശ്ച സൂത്രഗ്രാഹീതതസ്തക്ഷകവൎദ്ധകീച। ഗ്രാഹ്യാഃ ക്രമേണൈവ ചതുൎവിധേഷു ശില്പപ്രവീണേഷുയഥോചിതാസ്തേ ॥'

കാരുക്കളുടെ ലക്ഷണത്തെ പറയുന്നു.

'സൎവ്വശാസ്ത്രനിപുണോജിതേന്ദ്രിയ
സ്സൎവ്വദാവ്യവഹിതോപ്രമാദവാൻ।
കൎമ്മഠോഹൃവികലോവിമത്സരോ
ധാൎമ്മികഃ സ്ഥപതിരസ്തുസത്യവാൻ' ॥

'ജാനിയാൻ സ്ഥാപനാൎഹസ്ഥപതിരിതിഗുണൈഃ പ്രായശസ്തേനതുല്യഃ സൂത്രഗ്രാഹീസ്യാത്താവാംസ്ഥപതി മതിഗതിപ്രേക്ഷകസ്ശിഷ്യകോവാ। സ്ഥൂലാനാന്തക്ഷണാത്തക്ഷക ഇതികഥിതസ്സന്തതം ഹൃഷ്ടചിത്തസ്സൂക്തായശ്ചോപരിഷ്ടാന്നൃഹര പിവിധിവദ്വൃദ്ധികൃദ്വൎദ്ധകീസ്യാൽ ॥'

(മനുഷ്യാലയചന്ദ്രിക)

൫. കുബേരൻ.

സ്ഥലപുരാണം-ഓരോ സ്ഥലത്തിന്റെ ചരിത്രം.

ഉത്തര കേരളത്തിൽ പെരുമ്പുഴ മുതൽ തെക്ക് കന്യാകുമാരി വരെ ഓരോ മഹാക്ഷേത്രങ്ങൾക്ക പരശുരാമനാൽ ഏർപ്പെടുത്തപ്പെട്ട സ്ഥലമാഹാത്മ്യങ്ങൾ (നമ്പൂരിമാർ സംസ്കൃതത്തിൽ എഴുതീട്ടുണ്ട്).

സ്ഥലം-൧. ഇരിക്കുന്ന ദിക്ക്. ൨. ഉറച്ച നിലം. ൩. പ്രദേശസാമാന്യം. (കൃത്രിമമായും അകൃത്രിമമായുമുള്ള പ്രദേശം).

സ്ഥലാ-കൃത്രിമപ്രദേശം.

സ്ഥലി-നന്നാക്കാത്ത പ്രദേശം, ഉറച്ച പ്രദേശം. അകൃത്രിമമായുമുള്ള പ്രദേശം.

'സ്ഥലീത്വകൃത്രിമാപ്രോക്താ
കൃത്രിമാതു സ്ഥലാ മതാ,
അകൃത്രിമം കൃത്രിമം വാ
സ്ഥലമിത്യുച്യതേ ബുധൈഃ'

സ്ഥലം എന്നാൽ പ്രദേശമെന്നർത്ഥം. ഉ-ം, കളിസ്ഥലം, പാറാസ്ഥലം ഇത്യാദി. സ്ഥലി എന്നാൽ പ്രവേശിച്ചു നന്നാക്കാൻ നിവൃത്തിയില്ലാത്തിടം. ഉ-ം, ഫാലസ്ഥലി. അകൃത്രിമം, കൃത്രിമം രണ്ടിനും സ്ഥലം എന്നു പറയാം.

൨. എല്ലുക.

സ്ഥവി-൧. നെയ്യുന്നവൻ. ൨. സ്വർഗ്ഗം.

സ്ഥവിര-വി. ൧. വയസ്സുചെന്ന. ൨. സ്ഥിരതയുള്ള. ൩. ഉറപ്പുള്ള. ൪. പഴകിയ.

സ്ഥവിരൻ-൧. ബ്രഹ്മാവ്. ൨. വൃദ്ധൻ. ൩. യാചകൻ.

സ്ഥവിഷ്ഠ-വി. ൧. ഏററവും തടിച്ച. ൨. വളരെ ശക്തിയുള്ള.

സ്ഥവീയസ്സ്-വി. വളരെ വലുതായ.

സ്ഥാ

സ്ഥാണു-വി. സ്ഥിരതയുള്ള, ഉറപ്പുള്ള.

സ്ഥാണു-൧. ശിവൻ. പ്രളയകാലത്തിൽ പോലും നാശമില്ലാതെ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. ൨. കൊമ്പുകളോടു കൂടാതെ നില്ക്കുന്ന മരം, കുററി. ൩. കന്തം. ൪. കൊമ്പുകളഞ്ഞു നിർത്തിയ മരം. ൫. ഒരുമാതിരി ചിതൽപുററ്.

സ്ഥാണ്ഡിലൻ-സന്യാസി, മെഴുകി ഉണങ്ങാതെയുള്ള സ്ഥലത്തുകിടന്നു വ്രതം അനുഷ്ഠിക്കുന്നവൻ.

സ്ഥാതവ്യ-വി. സ്ഥാപിക്കത്തക്ക, നില്പാൻ യോഗ്യതയുള്ള.

സ്ഥാനക്കൊള്ളു-പുറങ്കിള. The outter mulwall of a native compound.

സ്ഥാനപഞ്ചകം-(ആലീഢം എന്നതു നോക്കുക)

സ്ഥാനപാലകൻ-കാവൽക്കാരൻ.

സ്ഥാനഭ്രംശം, സ്ഥാനഭ്രഷ്ട-ഇരിക്കുന്ന സ്ഥലത്തു നിന്നു താഴത്താവുക.

സ്ഥാനഭ്രഷ്ട-വി. ഇരിക്കുന്ന സ്ഥലത്തു നിന്നു താഴെ പൊയ്പോയ.

സ്ഥാനമാനം-സ്ഥാനവലിപ്പം നിമിത്തമുള്ള മാനം.

സ്ഥാനം-൧. സ്ഥലം. ൨. താമസം. ൩. ഭവനം. ൪. നഗരം. ൫. തുല്യത. ൬. ഉദ്യോഗം, പദവി. ൭. അദ്ധ്യായം. ൮. ഏററക്കുറച്ചൽ ഇല്ലാതിരിക്കൽ. ൯. യുക്തം. ൰. അഷ്ടവർഗ്ഗം ക്ഷയിക്കാതെയും വർദ്ധിക്കാതെയും നിലയ്ക്കുനില്ക്കുന്നതു്, ഇതിനു സ്ഥിതി എന്നും പറയാറുണ്ട്.

ക്ഷയസ്ഥാനവൃദ്ധികൾ മൂന്നും കൂടിയതാണ് 'ത്രിവർഗ്ഗം'. ഇതു നീതിശാസ്ത്ര

ന്മാരുടെ പക്ഷമാണ്. മററുള്ളവരുടെ അഭിപ്രായം ധർമ്മാർത്ഥകാമങ്ങളെന്നാകുന്നു.

(1) ക്ഷയം- ശത്രുക്കളുടെ പ്രവൃത്തി കൊണ്ടുണ്ടാകുന്ന ഉടച്ചൽ.

(2) വൃദ്ധി-തന്റെ ഉൽക്കർഷം ഹേതുവായിട്ടു ശത്രുവിനെ ഉടച്ചുകൊണ്ടുണ്ടാകുന്ന ഔന്നത്യം.

(3) സ്ഥാനം-മേല്പറയപ്പെട്ടവ രണ്ടുമില്ലാത്ത അവസ്ഥ.

൧൧. ഇരിപ്പിടം. ൧൨. സംബന്ധം (പിതൃസ്ഥാനത്തെ). ൧൩. രാജ്യം. (മ) ൧. പദവി. ൨. അവകാശം. ൩. ഷഡ്സ്ഥാനങ്ങൾ. ൧. (വില്ലാളികളുടെ നിലഭേദം). വൈഷ്ണവം, സമപാദം, വൈശാഖം, മണ്ഡലം, പ്രത്യാലീഢം, ആലീഢം. ൨. നാസിക, കണ്ഠം, മാറിടം, താലു, നാക്ക്, പല്ല്.

സ്ഥാനസംജ്ഞ- പുരാതന പണ്ഡിതന്മാർ സംഖ്യയെഴുത്തിനുള്ള സ്ഥാനങ്ങൾക്കു ഏർപ്പെടുത്തിയ പേർ

'ഏക, ദശ, ശത, സഹസ്രാ,
യുത,ലക്ഷ,പ്രയുത,കോടയഃ, ക്രമശഃ
അബ്ജമ വൃന്ദേ, ഖർവ്വനി
ഖർവ്വ,മഹാപത്മ,ശങ്കു,വസ്തസ്മാൽ
ജലധി,ശ്ചാന്ത്യം,മദ്ധ്യം,
പരാർദ്ധ,മിതിദശഗുണോത്തരംസംജ്ഞാഃ

സ്ഥാനാപതി-ഒരു രാജാവിന്റെയോ പ്രഭുവിന്റെയോ ആൾപ്പേര്.

സ്ഥാനാപത്യം— സ്ഥാനാപതിയുടെ വേല.

സ്ഥാനി-വി. സ്ഥാനമുള്ള, സ്ഥാനത്തിരിക്കുന്ന.

സ്ഥാനിക— വി. സ്ഥാനത്തെസ്സംബന്ധിച്ച

സ്ഥാനികൻ-൧. അധിപൻ, നാഥൻ. ൨. ഒരു സ്ഥലത്തെ ഗവർണർ. ൩. ഒരു ഉദ്യോഗസ്ഥൻ.

സ്ഥാനികം-ക്ഷേത്രത്തിലെ അധികാരം, സമുദായസ്ഥാനം.

സ്ഥാനീയ-വി. സ്ഥാനത്തോടു സംബന്ധിച്ചു.

സ്ഥാനീയം-നഗരം, മൂലനഗരം, തലസ്ഥാനം. സ്ഥാനത്തിനു 'ഹിതം' എന്നർത്ഥം.

സ്ഥാനെ-അ. യുക്തം, ശരിയായി. ൨. സത്യമായി. ൩. എന്നതുകൊണ്ട്. ൪. സദൃശമായി.

സ്ഥാപക- വി. സ്ഥാപിക്കുന്ന, ഉറപ്പിക്കുന്ന.

സ്ഥാപകൻ-സൂത്രധാരൻ, രംഗസ്ഥലത്തിൽ ഒരു പ്രമാണി. (സ്ഥാപന നോക്കുക).

സ്ഥാപത്യൻ-രാജഗൃഹത്തിൽ (സ്ത്രീകളുടെ വാസസ്ഥലം) സൂക്ഷിക്കുന്നവൻ.

സ്ഥാപത്യവേദം-ശില്പിശാസ്ത്രം (ഒരു ഉപവേദം).

സ്ഥാപന-നാടകത്തിലെ വസ്തുവെ (കഥാശരീരത്തെ) സ്ഥാപിക്കുന്നതു്.

ഇതിനെ പ്രസ്താവന എന്നാണു ഇപ്പോൾ പറഞ്ഞുവരുന്നതു്. കഥാശരീരം യാതൊന്നിനാൽ പ്രസ്താവിക്കപ്പെടുന്നോ അതു പ്രസ്താവനയാകുന്നു. പ്രസ്താവനയിൽ സാധാരണമായി സൂത്രധാരനും നടിയുമായുള്ള സംഭാഷണം അടങ്ങിയിരിക്കും. സൂത്രധാരനു സ്ഥാപകൻ എന്നും പറയും.

സ്ഥാപനം-൧. വെക്കുക. ൨. നിധി വെക്കുക. ൩. നടുക.

സ്ഥാപനി-ഒരു മരം, പാട.

സ്ഥാപിക്കുന്നു-൧. വെക്കുന്നു. ൨. നടുന്നു. ൩. നിധിവെക്കുന്നു.

സ്ഥാപിത-വി. ൧. വെക്കപ്പെട്ട. ൨. നടപ്പെട്ട. ൩. തീർച്ചചെയ്യപ്പെട്ട. ൪. നിധിവെക്കപ്പെട്ട. ൫. നിയമിക്കപ്പെട്ട.

സ്ഥാമ-ബലം, പരാക്രമം.

സ്ഥാപ്യം-൧. സ്ഥാപിക്കപ്പെട്ടതു്. ൨. പണയം.

സ്ഥായി-വി. ൧. സ്ഥിതിയുള്ള, ഇരിക്കുന്ന. ൨. നിലനില്ക്കുന്ന. ൩. ഉറപ്പുള്ള. ൪. നിവസിക്കുന്ന.

സ്ഥായി-൧. നാട്യത്തിലെ ഒരു രസഭേദം. ൨. സ്ഥിരത. ൩. സ്നേഹം, സ്ഥായീഭാവം.

സ്ഥായിയായി-൧. സ്ഥിരമായി. ൨. പ്രധാനമായി. ൩. തുടർച്ചയായി.

സ്ഥായീഭവിക്കുന്നു- സ്ഥിരമായി ഭവിക്കുന്നു.

സ്ഥായീഭാവം— സ്ഥിരമായുള്ള ഭാവരസം.

സ്ഥായീരസം—സ്നേഹമുള്ളവരുടെ ഒരു ഭാവം.

സ്ഥായുക-സ്ഥിരമായി ഉറച്ചുനില്പാൻ ശീലമുള്ള.

സ്ഥായുകൻ-ഗ്രാമാധിപൻ, ഒരു ഊരിനു രക്ഷിതാവു്, ഏകഗ്രാമാധികാരി.

സ്ഥാലം, സ്ഥാലീ-൧. കലം, പാന, ഓദനാദിപചനപാത്രം, മൺപാത്രം, കട്ടകം. ൨. ഒരു പൂവ്, ഉമ്മത്തിന്റെ പൂവ്.

സ്ഥാലീപുലാകന്യായം-ഒരു സംഗതിയിൽ നിന്നും പല സംഗതികൾ അനുമാനിക്കാവുന്ന സ്ഥിതി.

സ്ഥാവര-വി. സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന, ഇളകാത്ത.

സ്ഥാവരം-൧. സ്ഥിരമായി സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതു്. ൨. പർവ്വതം. ൩. തൃണം. ൪. വൃക്ഷം. സ്ഥാവരം ▷◁ ജംഗമം.

സ്ഥാവിരം-വാർദ്ധക്യം.

70 വയസ്സു കഴിഞ്ഞു് ആരംഭം.

സ്ഥാസകം-൧. ചന്ദനകുങ്കുമാദികൊണ്ടു മേൽ പൂശുന്നതു്. ൨. നീർക്കുമിള.

സ്ഥാസ്നു-വി. ൧. ഏററവും ഉറച്ച, അത്യന്തം സ്ഥിരമായിട്ടുള്ള. ൨. നിലനില്ക്കുന്ന.

സ്ഥി

സ്ഥിത-വി. ഇരുന്ന, നിന്ന.

സ്ഥിതപ്രേമാവു്-മായമില്ലാത്ത സ്നേഹിതൻ.

സ്ഥിതി-൧. ഇരിപ്പു്. ൨. നിശ്ചയം. ൩. നില്പു്. ൪. ഒരു ദിക്കിൽതന്നെ സ്ഥിരമായി ചെയ്യുന്ന ഇരിപ്പു്.

സ്ഥിര-വി. ഉറപ്പുള്ള, ഇളകാത്ത.

സ്ഥിര-൧. ഭൂമി. എല്ലായ്പോഴും ഉള്ളതു് എന്നർത്ഥം. എല്ലാം ഇതിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു എന്നുമാവാം. ഉറച്ചുനില്ക്കുന്നതു് എന്നും പറയാം. ൨. മൂവില.

സ്ഥിരഗന്ധം, സ്ഥിരപുഷ്പം— ചെമ്പകം.

സ്ഥിരച്ഛദം-വൃക്ഷം.

സ്ഥിരജിഹ്വം-മീൻ.

സ്ഥിരത, സ്ഥിരത്വം-ഉറപ്പു്, ധൈര്യം.

സ്ഥിരതര-വി. ഏററവും ഉറപ്പുള്ള.

സ്ഥിരതരൻ-പരബ്രഹ്മം.

സ്ഥിരതരം— അത്യന്തം സ്ഥിരമായിട്ടുള്ളതു്.

സ്ഥിരദംഷ്ട്രൻ-വരാഹാവതാരമൂർത്തി.

സ്ഥിരദംഷ്ട്രം-പാമ്പ്.

സ്ഥിരനക്ഷത്രം-ഇളക്കമില്ലാത്ത നക്ഷത്രം, ധ്രുവനുംമററും.

സ്ഥിരപുഷ്പം-൧. ചെമ്പകവൃക്ഷം. ൨. ബകുളം.

സ്ഥിരപ്പെടുന്നു-ഉറപ്പാകുന്നു.

സ്ഥിരം-൧. ഉറപ്പ്. ൨. കാള.

സ്ഥിരമദം-മയിൽ.

സ്ഥിരരാശികൾ—ഇടവം, ചിങ്ങം, വൃശ്ചികം, കുംഭം ഇവ നാലും.

സ്ഥിരസംഗര-വി. ൧. നന്ദിയുള്ള. ൨. സാരമുള്ള.

സ്ഥിരായുസ്സ്-ഇലവുമരം. വളരെക്കാലം ജീവിച്ചിരിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

സ്ഥിരീകരണം-ഉറപ്പിക്ക.

സ്ഥിരീകരിക്കുന്നു-ഉറപ്പിക്കുന്നു.

സ്ഥിവിരലഗുഡന്യായം- ന്യായങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

"വൃദ്ധൻെറ കൈയിലുള്ള വടി നിലത്തു കുത്തുമ്പോൾ ചില സമയം വിചാരിച്ചിടത്തുതന്നെ കുത്തുകൊണ്ടേയ്ക്കും. ചിലസമയം തെററിപ്പോയെന്നും വരും. സന്ദർഭം സ്പഷ്ടം".

സ്ഥൂ

സ്ഥൂണ-൧. തൂണ്, ഗൃഹത്തിലുള്ളതൂണ്. ൨. അടകല്ല്. ൩. വാർത്തുണ്ടാക്കിയ ഇരിമ്പുവിഗ്രഹം, ഇരിമ്പുപ്രതിമ. ഇളകാതെ നില്ക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ൪. ഒരു ദീനം.

സ്ഥൂണം-തൂണ്.

സ്ഥൂണാകൎണ്ണൻ-ഒരു ഗന്ധർവൻ.

ശിഖണ്ഡിനി വിനിയമനം ചെയ്തതു ഈ ഗന്ധർവനുമായിട്ടാണ്. (സ്ഥൂണം എന്നും കാണുന്നു). (സ്ഥൂണം, സ്ഥൂണാകൎണ്ണൻ-ദ്രുപദൻെറ പുത്രിയായ ശിഖണ്ഡിനിക്കു കുറച്ചുനാളത്തേക്കു തൻെറ പുരുഷത്വം കൊടുത്ത ഒരു യക്ഷൻ എന്നും അഭിപ്രായം കാണുന്നു).

സ്ഥൂണാകൎണ്ണം—അർജ്ജുനൻ കിരാതമൂർത്തിയായ ശിവനെ താഡിച്ച ഒരു ഘോരാസ്ത്രം.

സ്ഥൂമൻ-ചന്ദ്രൻ.

സ്ഥൂമം-പ്രകാശം.

സ്ഥൂരം-കാള.

സ്ഥൂരൻ-മനുഷ്യൻ.

സ്ഥൂല-വി. ൧. തടിച്ച. ൨. കൊഴുത്ത ശക്തിവർദ്ധിച്ച. ൩. മൂഢതയുള്ള.

സ്ഥൂലത-തടിപ്പ്.

സ്ഥൂലതമ-വി. ഏററവും തടിച്ച.

സ്ഥൂലനാസം, സ്ഥൂലനാസിക—പന്നി.

സ്ഥൂലനാളം-ഒരുമാതിരി വലിയ മുള.

സ്ഥൂലൻ-മഹാൻ.

സ്ഥൂലപാദം-ആന.

സ്ഥൂലം-൧. മാംസനേത്രത്തിനു ദൃശ്യമായതു. സ്ഥൂലം><സൂക്ഷ്മം. ൨. പിലാവ്. ൩. വൻകൊന്ന. ൪. കൂമ്പാരം ൫. പർവതശിഖരം.

സ്ഥൂലലക്ഷ്യൻ, സ്ഥൂലലക്ഷൻ-൧. ദാനശീലൻ, വേണ്ടുവോളം കൊടുക്കുന്നവൻ. ൨. വിദ്വാൻ. ൩. ഉപകാരാപകാരങ്ങളെ അറിയുന്ന ബുദ്ധിയോടുകൂടിയവൻ. (നാമം-സ്ഥൂലലക്ഷത).

സ്ഥൂലലക്ഷത-ഔദാര്യശീലം.

സ്ഥൂലവിരാട്ട്-പരന്നുനിറഞ്ഞ വൈദികശക്തിയുടെ വിശ്വരൂപം.

സ്ഥൂലശാടകം— പരുത്തിനൂൽകൊണ്ടു നെയ്ത വസ്ത്രം.

സ്ഥൂലാസ്യം-പാമ്പ്.

സ്ഥൂലി-ഒട്ടകം. (നകാരാന്തം)

സ്ഥൂലിക്കുന്നു-തടിക്കുന്നു.

സ്ഥൂലോച്ചയം-പു. മലയിൽ നിന്നും വീണ പാറ. ൨. പരിപൂർണ്ണതയില്ലായ്ക. ൩. ആനയുടെ നടപോലെയുള്ള നട. ൪. മുഖക്കുരുവ്.

സ്ഥൂലോപലം-വലിയ പാറ.

—ഠ○○ഠ—

സ്ഥേ

സ്ഥേമാവ്-ബലം, സ്ഥിരം.

സ്ഥേയൻ-പു. ജഡ്ജി, ന്യായാധിപതി. ൨. വഴക്ക തീർക്കുന്ന മദ്ധ്യസ്ഥൻ.

സ്ഥേയസ്സ്-വി. പു. സ്ഥിരത്വമുള്ള. ൨. നിത്യമുള്ള.

സ്ഥേഷ്ഠ-വി. വളരെ ഉറപ്പുള്ള.

—:0:—

സ്ഥൈ

സ്ഥൈര്യം-ഉറപ്പ്.

സ്ഥൈര്യലേപനം — (മുമ്പിലത്തെ ഒപ്പം ചേരുമ്മ മനാക്കുക).

—◆◆<>◆◆—

സ്ഥൌ

സ്ഥൌണേയം — തുണിയാകം എന്ന മരുന്ന്.

സ്ഥൌരി-പു. അധികം ബലമുള്ള കുതിര. ൨. ചുമട്ടുകുതിര.

സ്ഥൌല്യം-സ്ഥൂലത.

—:0:—

സ്ന

സ്നപിപ്പിക്കുന്നു — സ്നാനം ചെയ്യിപ്പിക്കുന്നു.

സ്നവം-ഒലിപ്പ്, ഒഴുകുന്നത്.

സ്നവിത-വി. ഒലിച്ച, ഒഴുകിയ.

സ്നസ-സ്ത്രീ. ഞരമ്പ്. ൨. പേശിഞരമ്പ്, അംഗപ്രത്യംഗങ്ങളുടെ സന്ധിബന്ധനത്തെ ചെയ്യുന്ന ഞരമ്പ്. (പേറു ഞരമ്പ എന്നും കാണുന്നു).

—◆—

സ്നാ

സ്നാത-വി. കുളിച്ച, ശുദ്ധിവരുത്തിയ.

സ്നാതകൻ-പു. വേദാദ്ധ്യയനത്തിനു വ്രതമനുഷ്ഠിക്കുന്നവൻ. ൨. വേദം മുഴുവൻ അഭ്യസിച്ചു ഗൃഹത്തിൽ പാർക്കുന്ന ബ്രാഹ്മണൻ, ഗൃഹസ്ഥൻ. ൩. ഭിക്ഷുവായ ബ്രാഹ്മണൻ.

ബ്രഹ്മചര്യാശ്രമത്തിന്റെ സമാപ്തികർമ്മമായ സമാവർത്തനം കഴിഞ്ഞു. ഗൃഹസ്ഥാശ്രമം സ്വീകരിച്ചിട്ടുമില്ല. ഇങ്ങിനെയുള്ള നിലയിലിരിക്കുന്നവരാണ സ്നാതകന്മാർ. ഇവർ മൌഞ്ജീമേഖലാദികളായ ബ്രഹ്മചാരിവ്രതത്തിലെ ചിഹ്നങ്ങളെ ഉപേക്ഷിച്ചു എങ്കിലും ബ്രഹ്മചര്യം മുതലായ വ്രതനിഷ്ഠകളെ ഉപേക്ഷിക്കുകയുമില്ല. ഗംഗാദി പുണ്യതീർത്ഥങ്ങളിൽ സ്നാനം ചെയ്തു ദേവൽഭജനനിഷ്ഠന്മാരായിരിക്കും. ഈ നിലയിലുള്ളവരാണ മലയാളബ്രാഹ്മണസമുദായത്തിലെ വേളിക്കാത്ത അഫന്മാർ. ഇവിടെ ജ്യേഷ്ഠപുത്രൻ വിവാഹം ചെയ്യണമെന്നേ നിർബ്ബന്ധമുള്ളു. മററുള്ളവർ സ്നാതകന്മാരായിരിക്കുക എന്നാത്രെ ശാസ്ത്രശാസനം. (പാ. മ. വ്യാ. സ).

സ്നാനപഞ്ചാംഗം — സംകല്പം, സൂക്തപഠനം, അഘമർഷണം, ദേവാദിതർപ്പണം, മാർജ്ജനം ഇവ ൫-ം.

സ്നാനം-കുളി.

സ്നാനീയ-വി. കുളിക്കുന്നതാകുന്ന, കുളിയോടു ചേർന്ന.

സ്നാനീയം-കുളിപ്പാനുള്ള വെള്ളം മുതലായതു.

സ്നാപനം-കുളിപ്പിപ്പ്, കുളിപ്പിക്കേണ്ട തിനായ് കാത്തുനില്ക്കുക.

സ്നാപകൻ-കുളിപ്പിക്കയോ കുളിപ്പാൻ ജലംകൊണ്ടു വരികയോ ചെയ്യുന്ന ഭൃത്യൻ.

സ്നായർമ്മം-ഒരു രോഗം.

ശുക്ലമണ്ഡലത്തിൽ കഠിനമായിട്ടും മററും വളരെ മാംസത്തോടുകൂടിയും വെളുത്തിട്ടുമുണ്ടാകുന്ന മാംസം.

സ്നായി-വി. കുളിക്കുന്ന.

സ്നായു—രക്തം സഞ്ചരിക്കുന്നതിനുള്ള പെരുഞരമ്പ്.

സ്നി

സ്നിഗ്ദ്ധ-വി. പ്ര. ശുദ്ധീകരിക്കപ്പെട്ട, നെയ് ചേർത്ത, മിനുസമുള്ള, എണ്ണമയമുള്ള. ഉ. ഇടതിങ്ങിയ. ന. സ്നേഹമുള്ള. ർ. തണുപ്പുള്ള.

സ്നിഗ്ദ്ധത-സ്നേഹം, പ്രീതി, മെഴുക്കമയം

സ്നിഗ്ദ്ധൻ-ഒരേ വയസ്സായ ഇഷ്ടൻ, മമതക്കാരൻ, സ്നേഹിതൻ, ഇഷ്ടൻ, ചങ്ങാതി.

സ്നിഗ്ദ്ധ-മജ്ജ.

സ്നിഗ്ദ്ധതാം(ത)-സ്നേഹം, പ്രീതി.

സ്നിഗ്ദ്ധം-പ്ര. മെഴുക്. ഉ. പ്രകാശം ന. മെഴുക്. ർ. പച്ചപ്പുഴുവ്. ഇ. ചരളം. ന്യ. കട്ടി, കനം. ൧. ചെമന്ന ആവണക്ക്. വ്യ. അഴിഞ്ഞിൽ. ൻ. നെയ് മുതലായതു ചേർത്തു സ്നിഗ്ദ്ധത വരുത്തിയ അന്നാദി.

സ്നു

സ്നു-മുകൾപ്പുറ, താഴ്വര, പർവ്വതത്തിന്റെ താഴ്വര. ശുദ്ധമായിട്ടുള്ളതു എന്നർത്ഥം.

സ്നുക്, സ്നുഹാ, സ്നുഹി-ചതുരക്കള്ളി. ക്ഷീരത്തെ ഉദ്ഗിരണം ചെയ്യുന്നതെന്നർത്ഥം.

സ്നുത-വി. പ്ര. ഒഴുകിയ, (ചുരത്തിയ).

'സ്നുതകുചഭരമങ്കേധാരയന്തീമവന്തം'

(നാരായണീയം)

ഉ. ചോർന്ന.

സ്നുഷാ-പുത്രഭാര്യ. ഗൃഹവ്യാപാരത്തിനു ജലം കോരുന്നവൾ എന്നർത്ഥം. മററ പര്യായങ്ങളും-ജനീ, വധു.

സ്നേ

സ്നേഹന-വി. പ്ര. എണ്ണയിടുന്ന. ഉ. നശിപ്പിക്കുന്ന.

സ്നേഹപാത്രം-പ്ര. എണ്ണപ്പാത്രം. ഉ. സ്നേഹത്തിനർഹനായവൻ.

സ്നേഹപ്രിയം-വിളക്ക്.

സ്നേഹം-പ്ര. ക്ഷേമം, മമത. പര്യായങ്ങൾ-പ്രേമ, പ്രിയതാ, ഹാർദ്ദം, പ്രേമം, സ്നേഹം. ഉ. എണ്ണ, നല്ലെണ്ണ. ന. കരുണം.

സ്നേഹരംഗം-എള്ള്.

സ്നേഹവൽ-വി. സ്നേഹമുള്ള.

സ്നേഹി-വി. സ്നേഹമുള്ള.

സ്നേഹി-എള്ള്.

സ്നേഹി-(ഇകാരാന്തം) പ്ര. സ്നേഹമുള്ളവൻ, (സ്ത്രീ-സ്നേഹിനി). ഉ. ചായമിടുന്നവൻ.

സ്നേഹിക്കുന്നു-സ്നേഹത്തെ ചെയ്യുന്നു.

സ്നേഹിത- വി. പ്ര. സ്നേഹിക്കപ്പെട്ട, സ്നേഹമുള്ള. ഉ. പിരട്ടിയ, തേച്ച, എണ്ണയിട്ട.

സ്നേഹിതൻ-ചങ്ങാതി.

സ്നേഹ്ഢ-പ്ര. ചന്ദ്രൻ. ഉ. ഒരു രോഗം.

സ്പ

സ്പൎദ്ധ-൧. മത്സരം. ൨. അസൂയ.

സ്പൎദ്ധന-അസൂയ.

സ്പൎദ്ധാലു-വി. ൧. മത്സരമുള്ള. ൨. അസൂയയുള്ള.

സ്പൎദ്ധി, (സ്പൎദ്ധിനി)- അസൂയയുള്ളവൻ (വൾ).

സ്പന്ദം-൧. ഇളക്കം. ൨. പിടയൽ. ൩. തുടിപ്പ്. ൪. ചാഞ്ചാട്ടം.

സ്പന്ദനം-൧. ഇളക്കം, വിറയൽ, പിടയൽ, തെറിപ്പിക്കൽ. ൨. പിള്ളയനക്കം (ഗൎഭപാത്രത്തിൽ).

സ്പന്ദിക്കുന്നു-ഇളകുന്നു.

സ്പന്ദിത-വി. ഇളക്കപ്പെട്ട, അനക്കപ്പെട്ട.

സ്പൎശനൻ-വായു.

സ്പൎശനം-൧. തൊടുക. ൨. ദാനം. കൊടുക്കുന്ന വസ്തുവിനെ സ്പൎശിക്കുന്നതുകൊണ്ട് ഈ പേരുണ്ടായി.

സ്പൎശപുരുഷൻ-ചാരൻ, വൎത്തമാനം ഗ്രഹിച്ചു വരുന്നതിനു ഗൂഢമായി അയക്കപ്പെടുന്നവൻ.

സ്പൎശൻ-വേഷപ്രച്ഛന്നനായി നടന്നു രാജ്യവൃത്താന്തങ്ങളെ അറിയുന്നവൻ, ഗൂഢപുരുഷൻ.

സ്പൎശം-൧. തൊടുക, ത്വക്കിന്റെ വിഷയം. ൨. യുദ്ധം. ൩. രോഗം. ൪. രീതികേട്. ൫. സമ്മാനം, ദാനം. ൬. വായു. ൭. ആകാശം. ൮. സംയോഗം (സ്പൎശങ്ങൾ=വൎഗ്ഗ്യങ്ങൾ. ഇവ വ്യഞ്ജനങ്ങളിൽ ക മുതൽ മ വരെയുള്ള 25 അക്ഷരങ്ങളാകുന്നു).

സ്പൎശാ-വേശ്യ.

സ്പൎശിക്കുന്നു-൧. തൊടുന്നു. ൨. കൊടുക്കുന്നു.

സ്പഷ്ട-വി. തെളിവായുള്ള.

സ്പഷ്ടത-തെളിവ്.

സ്പൃ

സ്പൃക്ക്-തൊടുക.

സ്പൃക്ക, പൃക്കാ-ചേനകപ്പുല്ല്. ഗന്ധഗുണത്താൽ സ്പൎശിക്കപ്പെടുന്നത് എന്നൎത്ഥം.

സ്പൃശി-പൂത്തരിച്ചുണ്ട. സമീപത്തുചെല്ലുന്നവരുടെ ദേഹത്തിൽ പററുന്നത് എന്നൎത്ഥം. ('കണ്ടകാരിച്ചുണ്ട' എന്നു ബാലപ്രിയ).

സ്പൃഷ്ട-വി. തൊടുന്ന.

സ്പൃഷ്ടി-തൊടുക, സ്പൎശനം.

'പാദസ്പൃഷ്ടികൊണ്ടഹല്യയും'
(അദ്ധ്യാത്മരാമായണം)

സ്പൃഹ-ഇച്ഛ.

സ്പൃഹണം-ഇച്ഛിക്കുക.

സ്പൃഹണീയ-വി. ആഗ്രഹിക്കത്തക്ക.

സ്പൃഹയാലു-വി. ആഗ്രഹമുള്ള.

സ്പൃഹ്യ-വി. ആഗ്രഹിക്കത്തക്ക.

സ്പ്ര

സ്പ്രഷ്ടാ-അധികമായ ചൂട്.

സ്ഫ

സ്ഫടം(ടാ)-പാമ്പിന്റെ പത്തി. ചിലപ്പോൾ വിടൎത്തുന്നത് എന്നൎത്ഥം. (പാഠാന്തരം-സ്ഫുടം, ഫടം).

സ്ഫടികപാത്രം-സ്ഫടികം കൊണ്ടുള്ള പാത്രം.

സ്ഫടികമണി, സ്ഫടികാശ്മം, സ്ഫടികശിലാ-ഉരുണ്ട ചെറിയ സ്ഫടികം, പളുങ്ക്.

സ്ഫടികം-൧. പളുങ്ക്, മണൽ ഉരുക്കി ഉണ്ടാക്കുന്ന ഒരു തെളിഞ്ഞ വസ്തു, കണ്ണാടി. ൨. സൂര്യകാന്തം.
Crystal. വിഷത്തിനും മെഴുവിനും മറവും നന്ന്.
൩. കർപ്പൂരം.

സ്ഫടികാചലം, സ്ഫടികാദ്രി-മേരുപർവ്വതം.

സ്ഫടികാദ്രി-കൈലാസം.

സ്ഫടികാവദാത-വി. സ്ഫടികം കൊണ്ടു ശോഭിക്കുന്ന.

സ്ഫരണം-൧. വിങ്ങൽ. ൨. ഇളക്കം. ൩. വിറയൽ.

സ്ഫാ

സ്ഫാത-വി. വർദ്ധിച്ച, വീർത്ത, വീങ്ങിയ.

സ്ഫാതി-൧. വൃദ്ധി. ൨. വീക്കം.

സ്ഫായത്ത്-വി. വർദ്ധിക്കുന്ന.

സ്ഫാര-വി. വലിയ, പ്രവൃദ്ധം.

സ്ഫാരണം-വിറയൽ.

സ്ഫാരം-൧. പെരുകിയത് (ബഹുലം), വിങ്ങൽ, ൨. വിറയൽ. ൩. കുമള.

സ്ഫാലം-൧. വിറയൽ. ൨. അനക്കം, ഇളക്കം.

സ്ഫാലനം-൧. വിറയൽ. ൨. തഴുകൽ.

സ്ഫി

സ്ഫിക്ക്-ആസനം, തുടയ്ക്കു മുകളിലെ പിൻഭാഗം, കടിയിൽ ഉന്നതമായ പ്രദേശം.

സ്ഫിക്തടം-ആസനം.

സ്ഫിരം-ബഹുലം, വളരെ, പെരുകിയത്.

സ്ഫീ

സ്ഫീത-വി. ൧. വർദ്ധിച്ചിരിക്കുന്ന, വളരെയുള്ള. ൨. ശുഭമായ. ൩. വീങ്ങിയ, ൪. സന്തോഷമുള്ള.

സ്ഫീര-വി. വളരെയുള്ള.

സ്ഫു

സ്ഫുട-വി. ൧. വിടർന്ന. ൨. തെളിവായ. ൩. വ്യക്തമായ. ൪. നിർമ്മലമായ. (നാമം-സ്ഫുടത).

സ്ഫുട-പാമ്പിന്റെ പത്തി.

സ്ഫുടം-൧. പൂത്തു വിരിഞ്ഞു നില്ക്കുന്നത്, വിരിഞ്ഞത്. ൨. വിടർന്നു പൂത്തുനില്ക്കുന്ന മരം.

സ്ഫുടനം-൧. പിളർച്ച, വിടർച്ച ൨. പൊട്ടുക.

സ്ഫുടിക്കുന്നു— വിടരുന്നു, തെളിയുന്നു. (സ. ക്രി. സ്ഫുടിപ്പിക്കുന്നു).
'പുതുമലർപത്രക്കെസ്ഫുടിപ്പിച്ചിട്ടമ്പോടു'
(മയൂരസന്ദേശം)

സ്ഫുടിത-വി. ൧. പൊട്ടിയ. ൨. വിടർന്ന. ൩. പിളർന്ന.

സ്ഫുടീകരിക്ക-സ്പഷ്ടീകരിക്ക.

സ്ഫുരണം(ാ)-൧. പ്രകാശനം, അല്പമായി പ്രകാശിക്ക, തിളങ്ങൽ. ൨. സഞ്ചാരം. ൩. വിങ്ങൽ ൪. വിറയൽ. (പാഠങ്ങൾ- സ്ഫുചനം, സ്ഫോരണം, സ്ഫാരണം, സ്ഫുരണം).

സ്ഫുരൽ-വി. ൧. ശോഭിക്കുന്ന, പ്രകാശിക്കുന്ന. ൨. വീങ്ങുന്ന, വിറയ്ക്കുന്ന. ൩. വ്യാപിക്കുന്ന. ൪. അനങ്ങുന്ന, ഇളകുന്ന.

സ്ഫുരിക്കുന്നു-൧. പ്രകാശിക്കുന്നു. ൨. വ്യാപിക്കുന്നു. ൩. വീങ്ങുന്നു, വിറക്കുന്നു ൪. അനങ്ങുന്നു, ഇളകുന്നു.

സ്ഫുലിംഗം-തീപ്പൊരി.

സ്ഫൂ

സ്ഫൂർജ്ജകം-പനിച്ചിവൃക്ഷം.

സ്ഫൂർജ്ജഥു, സ്ഫുർജ്ജഥു-ഇടിവെട്ട്. (ഇടി എന്ന ശബ്ദം നോക്കുക).

സ്ഫൂർജ്ജം-ഇന്ദ്രന്റെ ഇടിവാൾ, മിന്നൽപിണർ.

സ്ഫൂർത്തി-ഇളക്കം, ഹൃദയത്തിന്റെ ഇടിപ്പ്, ക്ഷോഭം.

സ്ഫേ

സ്ഫേഷ്ഠ-വി. ഏറ്റവും സ്ഥിരം (ദൃഢം) ആയ.

സ്ഫോ

സ്ഫോടകം-പരുവ്.

സ്ഫോടനം-പൊട്ടൽ, പോറൽ.

സ്ഫോടനീ-ശകനം.

സ്ഫോടം-൧. പരുവ്. ൨. പൊട്ടുക.

സ്ഫോടാ-പാമ്പിന്റെ പത്തി.

—:൦:—

സ്മ

സ്മ-അ. ശ്ലോകത്തിന്റെ പാദപൂരണത്തിനുള്ള ഒരു അവ്യയപദം. വിശേഷിച്ചു അർത്ഥമൊന്നും വേണമെന്നില്ല. വർത്തമാനക്രിയയോടു ചേരുമ്പോൾ ആ ക്രിയ ഭൂതക്രിയ ആവും.

ഉ-ം, ദത്തെസ്മ. ദത്തെ=കൊടുക്കുന്നു. ദത്തെസ്മ=കൊടുത്തു.

ലോലകവിയുടെ അഭിപ്രായം കവിതയിൽ സാമർത്ഥ്യമില്ലാത്തവരാണ് ഈ മാതിരി അവ്യയങ്ങളെ പ്രയോഗിക്കുന്നത് എന്നാകുന്നു. ഉദാഹരണത്തിന്നായി തന്റെ ശ്ലോകത്തിന്റെ ഒരു പാദം മുഴുവനും മനഃപൂർവ്വം 'ചവൈ തു ഹി ചവൈ തു ഹി' എന്നാക്കിത്തീർത്തു ലോലകാവ്യത്തിൽ നിരർത്ഥകശബ്ദപ്രയോഗം ഇല്ലെന്നുള്ളതു സുപ്രസിദ്ധമാണല്ലോ.

സ്മയം-൧. ഗർവ്വം. ൨. അത്ഭുതം.

സ്മരകൂപകം (-ഗൃഹം, -മന്ദിരം)-യോനി.

സ്മരഗുരു-വിഷ്ണു.

സ്മരഛത്രം-൧. കാമദേവന്റെ കുട. ൨. Clitoris.

സ്മരണ-ഓർമ്മ.

സ്മരധ്വജം-൧. ലിംഗം. ൨. മത്സ്യം ൩. സംഗീതവാദ്യങ്ങളിൽ ഒന്ന്. ൪. യോനി.

സ്മരധ്വജാ-പ്രകാശമാനമായ നിലാവുള്ള രാത്രി.

സ്മരൻ-കാമദേവൻ.

സ്മരാ-൧. ഓർമ്മ. ൨. സ്നേഹം.

സ്മരലേഖനി-പഞ്ചവർണ്ണക്കിളി.

സ്മരവീഥികാ-വ്യഭിചാരിണി.

സ്മരസഖൻ-ചന്ദ്രൻ.

സ്മരസ്തംഭം-പുരുഷന്റെ ലിംഗം.

സ്മരസ്മൃത്യം-കഴുത.

സ്മരഹരൻ-ശിവൻ.

സ്മരിക്കുന്നു-ഓർക്കുന്നു, വിചാരിക്കുന്നു.

സ്മർത്തവ്യ-വി. സ്മരിക്കത്തക്ക, ഓർമ്മിക്കത്തക്ക, എപ്പോഴും ഓർത്തിരിക്കേണ്ടതായ.

—:൨:—

സ്മാ

സ്മാര-വി. സ്മരനെ സംബന്ധിച്ച.

സ്മാരകം-ഒരാളിന്റെയോ ഒരു കാര്യത്തിന്റെയോ ഓർമ്മയെ നിലനിറുത്തുവാൻ ചെയ്യപ്പെടുന്നതു്, ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നതു്.

സ്മാരികാ-പഞ്ചവർണ്ണക്കിളി.

സ്മാർത്ത-വി. ൧. സ്മൃതിയെസ്സംബന്ധിച്ച. ൨. പ്രമാണമായുള്ള. ൩. ന്യായമായുള്ള. ൪. ഓർമ്മയെസ്സംബന്ധിച്ച.

സ്മാർത്തൻ-പാരമ്പര്യ ന്യായശാസ്ത്രപ്രകാരം നടക്കുന്നവൻ, പാരമ്പര്യ ന്യായശാസ്ത്രം നല്ലവണ്ണം പഠിച്ച ബ്രാഹ്മണൻ, ബ്രാഹ്മണരിൽ ഒരു ന്യായാധിപതി.

സ്മി

സ്മിത-വി ൧. ചിരിക്കുന്ന, ൨. വിടർന്ന.

സ്മിതം-പുഞ്ചിരി.

സ്മിതി-പുഞ്ചിരി.

സ്മൃ

സ്മൃത-വി. വിചാരിക്കപ്പെട്ട, ഓർക്കപ്പെട്ട.

സ്മൃതി-൧. ഓർമ്മ ൨. ന്യായശാസ്ത്രം. ൩. ബുദ്ധി. ൪ ആഗ്രഹം. ൫ മനസ്സിനെ മന്മഥകാര്യത്തിൽ മാത്രം ഏകാഗ്രമാക്കി ചിന്തയോടുകൂടി നെടുവീർപ്പിടുക. (ഇതു പൂർവ്വരാഗാവസ്ഥയിൽ അഭിലാഷം സിദ്ധിച്ചിട്ടില്ലാത്ത നായികാനായകന്മാർക്കുണ്ടാകാവുന്ന പത്തവസ്ഥകളിൽ ഒന്നാണ്)

(സ്മൃതി-വേദാംഗങ്ങൾ, സൂത്രങ്ങൾ, രാമായണം, മഹാഭാരതം, പുരാണങ്ങൾ, ധർമ്മശാസ്ത്രങ്ങൾ ഇവ്വിധമുള്ള ദർശനങ്ങളല്ലാത്ത പുസ്തകങ്ങൾ. ദർശനങ്ങളായ വേദങ്ങൾക്കു ശ്രുതി എന്നു പേർ. ശ്രുതി നോക്കുക).

സ്മൃതിവിഭാഗം-വേദാംഗങ്ങൾ, ധർമ്മശാസ്ത്രങ്ങൾ, ഇതിഹാസങ്ങൾ പുരാണങ്ങൾ, തന്ത്രങ്ങൾ, കാവ്യങ്ങൾ രൂപകങ്ങൾ, ഗദ്യപുസ്തകങ്ങൾ, നീതിശാസ്ത്രങ്ങൾ.

സ്മൃതിചന്ദ്രികാ—ഒരു ന്യായശാസ്ത്ര പുസ്തകം.

കർത്താവു-ദ്രാവിഡക്കാരനായ ദേവനഭട്ടൻ.

സ്മൃതിമൽ-വി. ൧. ഓർമ്മയുള്ള. ൨ ന്യായശാസ്ത്രം പഠിച്ച.

സ്മൃതിമാൻ-ഒരലങ്കാരം.

സ്മൃതിവിഭ്രമം-ഓർമ്മക്കുഴപ്പം.

സ്മൃതിവിരുദ്ധ-വി. ന്യായശാസ്ത്രവിരുദ്ധമായ.

സ്മൃതിശാസ്ത്രം-ഒരു ന്യായശാസ്ത്രം.

സ്മേ

സ്മേര-വി. ൧. വിടർന്ന. ൨. ചിരിക്കുന്ന. ൩. തെളിവുള്ള.

സ്മേരം-൧, പ്രകാശിപ്പ്. ൨. വിടരുക.

സ്മേരവിഷ്കിരം-മയിൽ.

സ്യ

സ്യദം-വേഗത്തിലുള്ള ഗമനം, വേഗം.

'ഉല്പ്ലുതീകൃത്യമൃഗസ്യദം'

(അഭിജ്ഞാനശാകുന്തളം)

സ്യന്ദ-വി. ഒഴുകുന്ന.

സ്യന്ദന-വി. വേഗമുള്ള, വേഗം പോകുന്ന.

സ്യന്ദനം-൧. തേര്. ചക്രങ്ങളോടുകൂടിയതും യുദ്ധത്തിനുപയുക്തവുമായ വാഹനം (യാനം). ഇളകുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

൨. ഒഴുകുക. ൩. വേഗം പോക. ൪. വെള്ളം. ൫ വായിലെ വെള്ളം. ൬. തൊട്ടുകാര. തേർപ്പണിചെയ്യുന്നപ്രയോഗിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

സ്യന്ദനാരോഹൻ-തേരാളി. തേരിൽ കയറുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

സ്യന്ദം-രഥം.

സ്യന്ദി-വി. ൧. സ്യന്ദിക്കുന്ന, ഒഴുകുന്ന. ൨. പോകുന്ന.

സ്യന്ദിനി-൧ വായിലെ വെള്ളം, വായ്നീരു്, ഏത്തായ്. ഒലിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ൨. ഇരട്ട പെറുന്ന പശു.

സ്യന്ദ്യതാ-പ്രവാഹം.

സ്യന്ന-വി. ഒഴുകിയ, ചുരത്തിയ.

സ്യമന്തകം-ഒരു ദിവ്യരത്നം. (കഥ സുപ്രസിദ്ധമാണു്).

ഇതു സൂര്യൻ സത്രാജിത്തിനു കൊടുത്തതാണു്. സത്രാജിത്തു തന്റെ അനുജനായ പ്രസേനനു അണിയുന്നതിനു കൊടുക്കയും നായാട്ടിനുപോയ അവസരത്തിൽ പ്രസേനനെ വധിച്ചു മണിയെ ഒരു സിംഹം കൊണ്ടുപോകയും സിംഹത്തെക്കൊന്നു അതിനെ ജാംബവാൻ കൈക്കലാക്കയും ചെയ്തു. പിന്നീടു കൃഷ്ണൻ ജാംബവാനോടു യുദ്ധം ചെയ്കയാൽ ജാംബവാൻ സന്തോഷിച്ചു ആ മണിയേയും തന്റെ മകളായ ജാംബവതിയേയും കൃഷ്ണനു കൊടുത്തു. മണിയെ കൃഷ്ണൻ സത്രാജിത്തിനു തിരിയെ നൽകി. സത്രാജിത്തിനെ വധിച്ചു ശതധന്വാൻ അതിനെ കൈക്കലാക്കി കടന്നു. കൃഷ്ണൻ ബലരാമനുമായി വരുന്നതറിഞ്ഞു ശതധന്വാൻ മണിയെ അക്രൂരനെ ഏല്പിച്ചുംകൊണ്ടു ഓടിപ്പോയി. കൃഷ്ണൻ പിടികൂടി വധിച്ചു. ബലഭദ്രൻ കൃഷ്ണനെ സംശയിച്ചിരിക്കവെ മണിയെ അക്രൂരൻ ഹാജരാക്കി. കൃഷ്ണനും ബലരാമനും സത്യഭാമയും മണിവേണമെന്നു വഴക്കു കൂട്ടുകകൊണ്ടു ഒടുക്കം അക്രൂരന്റെ പക്കൽതന്നെ ഇരിക്കട്ടെ എന്നു ബലഭദ്രൻ തീർച്ചയാക്കി. ഈ മണി ഇരിക്കുന്നേടത്തു ആധി, വ്യാധി മുതലായവ ഉണ്ടാകയില്ല ഇതു ദിനംപ്രതി എട്ടുഭാരം സ്വർണ്ണത്തെ നൽകുന്നതാണു്.

സ്യമന്തപഞ്ചകം-അഞ്ചു തടാകങ്ങൾ. പരശുരാമൻ ൨൧ പ്രാവശ്യം ക്ഷത്രിയരാജാക്കന്മാരെ വധിച്ചു അവരുടെ രക്തംകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയതാണു്.

സ്യാ

സ്യാനന്ദൂരം-തിരുവനന്തപുരം.

സ്യാലൻ-അളിയൻ, ഭാര്യയുടെ താഴെയും മേലെയുമുള്ള ഉടപ്പിറന്നവൻ. വന്നു പൊയ്ക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

സ്യൂ

സ്യൂത—വി. തുന്നപ്പെട്ട, ഊടും പാവുമായി നെയ്യപ്പെട്ട.

സ്യൂതം-൧. മുളയും മറ്റുംകൊണ്ടു മടഞ്ഞുണ്ടാക്കുന്ന കൊട്ട (കുട്ട) വട്ടിമുതലായതു്. നെയ്തുണ്ടാക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. കാലിച്ചാക്കു്, വലിയ സഞ്ചി. ൨. ഊടും പാവുമായി നെയ്യപ്പെട്ടതു്.

സ്യൂതി-തുന്നൽ, തുന്നുക. ൨ സന്തതി.

സ്യൂതൻ-ആദിത്യൻ.

സ്യൂമം-൧ ജലം. ൨. സുഖം. ൩. രശ്മി.

സ്യോ

സ്യോന-വി. ഭംഗിയുള്ള, സന്തോഷമുള്ള.

സ്യോനം-൧. ചാക്കു്. ൨. രശ്മി.

സ്യോനൻ-സൂര്യൻ.

സ്യോനാകം, ശോണാകം, ശ്യോനാകം-പലകപ്പയ്യാനി എന്ന വൃക്ഷം

സ്ര

സ്രക്ക്-൧. മാല. ൨. ശിരോലങ്കാരം.

സ്രംസി-വി. താഴുന്ന, പൊഴിയുന്ന, വീഴുന്ന.

സ്രംസീ-ഉകമരം. മലശോധനയുണ്ടാക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

സ്രംസിക്കുന്നു-വീഴുന്നു.

സ്രജ്യാ-കയർ.

സ്രഗ്വിണി-രാമായണം ൨൪ വൃത്തത്തിലെ ൨൧-ാം വൃത്തം.

സ്രദ്ധാ-ദക്ഷന്റെ മകൾ, ധർമ്മന്റെ ഭാര്യ, കാമദേവന്റെ അമ്മ.

സ്രവണം-൧. മൂത്രം. ൨. വിയർപ്പ്. ൩. ഒഴുക്ക്.

സ്രവന്തി-൧. നദി, ആറ്. ൨. അഴകണ്ണി.

സ്രവൽഗർഭ-ഗർഭം അലസിയ പശു.

സ്രവത്ത്-ഒഴുകുന്ന, ഒലിക്കുന്ന.

സ്രവദ്രംഗം-ചന്ത.

സ്രവാ-ഒഴുക്ക്, വാർച്ച ൨. ഉറവ്.

സ്രവാ-പെരുങ്കുരുമ്പ.

സ്രവിക്കുന്നു-൧. ഒഴുകുന്നു, ഒലിക്കുന്നു. ൨. വാലുന്നു.

സ്രഷ്ടാവ്-സൃഷ്ടിക്കുന്നവൻ, ഉണ്ടാക്കുന്നവൻ. ൨. ദൈവം ൩. ശിവൻ. ൪. ബ്രഹ്മാവ്.

സ്രസ്ത-വി. സ്ഥാനത്തു നിന്നു വീണ, വേർപെട്ട, ഊരിപ്പോയ.

 സ്രസ്തം സ്രസ്തമഹോ സുവർണ്ണവലയം'
 (അഭിജ്ഞാനശാകുന്തളം)

സ്രസ്തരം-ചാരുകട്ടിൽ, കട്ടിൽ.

സ്രാ

സ്രാക്ക്-അ. വേഗം.

സ്രാങ്ക്-ചുക്കാൻ പിടിക്കുന്ന ആൾ. (പെർഷ്യൻ ഭാഷ).

സ്രാദ്ധദേവൻ-യമൻ.

സ്രാപ്പ്-സറാപ്പ്, A Shroff, ഉണ്ടിയൽ വ്യാപാരി, പണത്തിന്റെ ചുമതലക്കാരൻ. (അറബിഭാഷ)

സ്രാമ്പി-ഒരുമാതിരി മാളിക.

സ്രാവം-ഒലിക്കുക, ഒലിപ്പ്.

സ്രാവക-വി. ഒഴുകുന്ന.

സ്രാവകം-മുളക്.

സ്രു

സ്രുക്ക്-ഹോമത്തിനുള്ള ഒരു പാത്രം.

സ്രുത-വി. ഒലിക്കപ്പെട്ട, ഒലിച്ച.

സ്രുതി-ഒലിപ്പ്.

സ്രുവ-൧. പെരുങ്കുരുമ്പ. ൨. സ്രുവം.

സ്രുവം-ഹോമത്തിനുള്ള ഒരു പാത്രം.

 ഹോമം കഴിക്കുമ്പോൾ ഒരു പാത്രത്തിൽ നിന്നെടുത്തു ഹോമിപ്പാനായി സ്വർണ്ണം, ചെമ്പു, ചമത ഇവയിൽ ഏതെങ്കിലും കൊണ്ടു ഒരു മുഴം നീളത്തിൽ അഗ്രം അല്പം കഴിഞ്ഞ സ്ഥിതിയിൽ ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതാണ്.

സ്രുഹസ്തൻ-ശിവൻ.

സ്രുവാവൃക്ഷം-വയ്യങ്കത. സ്രുവത്തിനുള്ള മരം എന്നർത്ഥം.

സ്രോ

സ്രോതസ്സ്-൧. ഒഴുക്ക്. ൨. അരുവി. ൩. നദി. ൪. ഉറവ്. ൫. ജലം.

സ്രോതഃപതി-കടൽ.

സ്രോതസ്യൻ- ൧. ശിവൻ. ൨. കള്ളൻ.

സ്രോതസ്വതി-നദി.

സ്രോതസ്വിനി-നദി.

സ്രോതോഞ്ജനം—കണ്ണിൽ തേക്കുന്ന ഒരു മരുന്ന്, നീലാഞ്ജനം.

ഇക്കിളം, ഛർദ്ദി മുതലായവയ്ക്കു നന്ന്. ഇം-Sulphuret of antimony, Black antimony.

സ്വ

സ്വ-വി. സ്വന്തമായുള്ള. തന്റേതായ എന്ന അർത്ഥത്തിൽ സാധാരണ പദത്തിന്റെ ആരംഭത്തിൽ ചേരും. ഉ-ം, സ്വപിതാ = തന്റെ പിതാവ്.

സ്വ-വി. തന്നെസ്സംബന്ധിച്ച, തനിക്കുള്ള.

സ്വഃ ൧. വിഷ്ണു. ൨. ആത്മാവ്.

സ്വക-വി. തന്റേതായുള്ള, തനിക്കുള്ള.

സ്വകമ്പനൻ-വായു

സ്വകർമ്മകൃത്ത്-തനതുവേലയെ ചെയ്യുന്നവൻ

സ്വകർമ്മം-തനതുവേല

സ്വകാര്യം തനതുകാര്യം.

സ്വകീയ-വി. തനിക്കുള്ള, തന്നെ സംബന്ധിച്ച, സ്വന്തമായുള്ള. (സ്വകീയം > < പരകീയം).

സ്വകുലക്ഷയം-മീൻ

സ്വക്ഷ-വി. (സു+അക്ഷ) ൧. നല്ല കണ്ണുള്ള. ൨. സൂക്ഷ്മബുദ്ധിയുള്ള.

സ്വഗത-വി. തന്റെ പററിൽ ഉള്ള, തങ്കലിരിക്കുന്ന.

സ്വഗതം-നാടകമുറയിൽ 'ഒരാൾ വിചാരിക്കുന്നു' എന്നു പറയുന്നതിനു പകരം പറഞ്ഞുവരാറുള്ള ഒരു വാക്ക്, മറെറാരാളും കേൾക്കാതെ തന്നിച്ചു പറക, വിചാരിക്ക. ആത്മഗതം എന്നും പറയും.

സ്വച്ഛ-വി. ൧. ശുഭ്രമുള്ള, വെടിപ്പുള്ള. ൨. വെളുത്ത. ൩. തെളിഞ്ഞ. ൪. സുഖമുള്ള.

സ്വച്ഛത-വെടിപ്പ്, ശുഭ്രം.

സ്വച്ഛന്ദ-വി. ൧. തന്നിഷ്ടപ്രകാരമുള്ള. ൨. തെളിഞ്ഞ.

സ്വച്ഛന്ദചാരി-വി. തന്നിഷ്ടംപോലെ നടക്കുന്ന.

സ്വച്ഛന്ദത-തന്നിഷ്ടം.

സ്വച്ഛന്ദൻ മറെറാരാളിന്റെ വശത്തിൽ കീഴടങ്ങാത്തവൻ, സ്വതന്ത്രൻ. സ്വയമായ അഭിപ്രായത്തോടു കൂടിയവനെന്നർത്ഥം.

സ്വച്ഛന്ദം തന്നിഷ്ടം.

സ്വച്ഛന്ദം-അ. ഇഷ്ടപ്രകാരം.

'സ്വച്ഛന്ദം കടന്നാണവിട്ടയുടനെ'
(അഭിജ്ഞാനശാകുന്തളം)

സ്വച്ഛം-൧. മുത്ത്. ൨. അഭ്രകം ൩. സ്ഫടികം.

സ്വജ-വി. തനിക്കുണ്ടായ, തങ്കൽനിന്നുണ്ടായ.

സ്വജനനിഭൃതൻ—സ്വജനത്തിനെ വണങ്ങിയിരിക്കുന്നവൻ, സ്വജനവിശ്വാസി.

സ്വജനം—തന്റെ ജനം, തന്റെ ജാതിയിൽപ്പെട്ടവൻ, ബന്ധു.

സ്വജൻ-പുത്രൻ. (സ്ത്രീ-സ്വജാ).

സ്വജം-൧. ചോര. ൨. വിയർപ്പ്.

സ്വജാതി- ൧. തന്റെ ജാതിയിലുള്ളവൻ. ൨. തരത്തിലുള്ള വസ്തു.

സ്വജാതിദ്വിട്ട്-നായ്.

സ്വതഃ-അ. താനേതന്നെ.

സ്വതന്ത്ര-വി. തന്നിഷ്ടം പ്രവൎത്തിക്കുന്ന, മററാരാൾക്ക കീഴടങ്ങാത്ത.

സ്വതസ്സിദ്ധ-വി. താനേതന്നേ കിട്ടിയ, സഹജമായ.

സ്വതേ-താനേതന്നേ.

സ്വത്ത്-തന്റെവക.

സ്വത്വബുദ്ധി-മമതാബുദ്ധി.

സ്വത്വം-പു. തനിക്ക താൻ മതിയെന്നുള്ള സ്ഥിതി. ഉ. മമത.

സ്വദിക്കുന്നു-രുചിനോക്കുന്നു, സ്വാദു ഗ്രഹിക്കുന്നു.

സ്വദേശജ-വി. തന്റെദിക്കിൽ ഭവിച്ച.

സ്വദേശം-പു. തന്റെ ദിക്ക്. ഉ. തന്റെ സ്ഥലം.

സ്വദേശി-തന്റെ ദിക്കിലുള്ളവൻ.

സ്വധനം-തന്റെ മുതൽ.

സ്വധൎമ്മം-അതാതു ജാതിക്കടുത്ത മുറ.

സ്വധാ-ദക്ഷന്റെയും പ്രസൂതിയുടെയും പുത്രി.

സ്വധാ-അ. ദേവാദികൾക്ക ഹവിസ്സു മുതലായവയെ നൽകുമ്പോൾ പ്രയോഗിക്കപ്പെടുന്ന വാക്ക്. (വിവരണം ഗൃഹ്യസൂത്രാദികൾ കൊണ്ടറിയുക).

സ്വധാ-പു. മായ. ഉ. ഒരാളുടെ ഇഷ്ടം. നു. ഒരാളിന്റെ നിശ്ചയം. ർ. പിതൃക്കൾക്ക നൽകുന്ന ഭക്ഷണം. ഇ. ഒരാളിന്റെ പങ്ക്. ന്യ. ഭക്ഷണം. ൧. ശ്രാദ്ധം.

സ്വധാപ്രിയൻ-പു. അഗ്നി. ഉ. ദേവത.

സ്വധിതി-വെണ്മഴു. തന്റെ ഉടമസ്ഥനെ രക്ഷിക്കുന്നതു് എന്നൎത്ഥം. (ശ്രുതിപ്രകാരം ക്ഷൌരക്കത്തി എന്നു കാണുന്നു).

സ്വനഗ്രാഫി(ണി)— ഒരു യന്ത്രം. Gramaphone.

സ്വനം-ശബ്ദം, ഒച്ച.

സ്വനി-ശബ്ദം.

സ്വനിക-വി. ശബ്ദിക്കുന്ന.

സ്വനിത-വി. ശബ്ദിക്കപ്പെട്ട.

സ്വനിതം-പു. ഇടിമുഴക്കം. ഉ. ശബ്ദം.

സ്വനോത്സാഹം-കാണ്ടാമൃഗം.

സ്വന്തം-തനിക്കുള്ള.

സ്വൻ-പു. ചാൎച്ചക്കാരൻ, ഗോത്രം ഒന്നായിട്ടുള്ളവൻ, ജ്ഞാതി. ഉ. ആത്മാവ്.

സ്വപക്ഷ-വി. തന്റെ പക്ഷത്തുള്ള.

സ്വപക്ഷൻ-പു. സ്നേഹിതൻ. ഉ. തന്റെ പക്ഷത്തുള്ളവൻ.

സ്വപക്ഷപ്രഭവ-വി. തന്റെ ജനങ്ങളിൽ നിന്നുണ്ടായ.

സ്വപനം-ഉറക്കം.

സ്വപരചക്രജ-വി. തന്നാട്ടിലും മറുനാട്ടിലും നിന്നുണ്ടായ.

സ്വപരമണ്ഡലം-തന്റെയും ശത്രുവിന്റെയും രാജ്യം.

സ്വപിക്കുന്നു-ഉറങ്ങുന്നു.

സ്വപ്നക്-വി. നിദ്രാശീലമുള്ള.

സ്വപ്നപ്രായ-വി. സ്വപ്നത്തിൽ കാണുന്നതുപോലെയുള്ള.

സ്വപ്നം-പു. ഉറക്കം. ഉ. ഉറക്കത്തിൽ തോന്നുന്ന അവസ്ഥകൾ.

പാതി ഉറക്കവും പാതി ഉണൎവും കൂടിയ സ്ഥിതിയത്രെ സ്വപ്നം.

സ്വഭാവം-തന്റെ ശരിയായ ഭാവം, മാതിരി, പ്രകൃതി, ശീലം. മററ പൎയ്യായങ്ങൾ—സംസിദ്ധി, പ്രകൃതി, സ്വരൂപം, നിസൎഗ്ഗം.

സ്വഭാവതഃ - അ. സ്വഭാവംകൊണ്ടുതന്നെ, പ്രകൃത്യാതന്നെ.

സ്വഭാവോക്തി - ഒരലങ്കാരം.

സ്വഭൂ - ൧. ബ്രഹ്മം. സ്വയമേവ ഭവിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. ൨. വിഷ്ണു. ൩. മഹേശ്വരൻ.

സ്വഭ്രം - വെള്ളി.

സ്വമേകം - വത്സരം.

സ്വമേധ - തന്റെ ബുദ്ധി, തനിക്കൊത്തപോലെ.

സ്വം - ൧. തന്നെ സംബന്ധിച്ചത്. (ഈ അർത്ഥത്തിൽ ത്രിലിംഗം). ൨. ഐശ്വര്യം, ധനം, വസ്തുവക. ൩. പ്രത്യേകമുള്ള അവസ്ഥ. ൪. പ്രസിദ്ധപ്പെട്ടത്.

സ്വം - മുതൽ, സമ്പത്ത്, ധനം.

സ്വംഗം - (സു+അംഗം) നല്ല അവയവം, അംഗസൗന്ദര്യം.

സ്വമ്മ് - ചെമ്മ്, സ്വത്ത്.

സ്വയം — അ. തനിച്ച്, തന്നെസ്സംബന്ധിച്ച.

സ്വയരക്ഷ, സ്വയപരിഷ്കാരം എന്നൊക്കെ പറയുന്നത് അബദ്ധമാണ്. സ്വയം എന്ന ശബ്ദത്തിലെ അനുസ്വാരം ലോപിക്കാവുന്നതല്ല. സ്വയംരക്ഷ, സ്വയംപരിഷ്കാരം ഇത്യാദിതന്നെ വേണം. 'സ്വ' എന്നുമാത്രം ചേർക്കയാണെങ്കിൽ സ്വരക്ഷ, സ്വപരിഷ്കാരം എന്നിങ്ങിനെ ആവാം.

സ്വയംകൃത - തന്നാൽ ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ട.

സ്വയംകൃതാനർത്ഥപഞ്ചകം — തന്നത്താൻ വരുത്തിക്കൂട്ടുന്ന അനർത്ഥം. ദരിദ്രനു രണ്ടു ഭാര്യ, രണ്ടടിക്കിൽ കൃഷി (കൂട്ടുകൃഷി), പെരുവഴിയിൽ വീടുവെയ്ക്കൽ, സാക്ഷിനില്ക്കൽ, ചുമതലവഹിക്കൽ ഇങ്ങിനെ ൫.

സ്വയംദത്തൻ - തന്നത്താൻ മറ്റൊരുവനു വിററവൻ (ദ്വാദശപുത്രൻ നോക്കുക)

സ്വയംഭൂ - ൧. ബ്രഹ്മാവ്. തന്നത്താൻ പിറന്നവൻ, മറ്റൊരാളുടെ പുത്രനല്ലാത്തവൻ ഇങ്ങനെ ശബ്ദാർത്ഥം. ൨. വിഷ്ണു. ൩. ശിവൻ. ൪. സമയം. ൫. സ്നേഹം. ൬. കാമൻ. ൭. പരമാത്മാവ്. ൮. സ്ത്രീകളുടെ നെഞ്ഞ്.

സ്വായംഭുവൻ - ൧. ഒന്നാമത്തെ മനു. ൨. ബ്രഹ്മാവ്. ൩. ശിവൻ.

സ്വയംവ(ബ)രം - കന്യകയുടെ ഇഷ്ടം പോലെ ഭർത്താവിനെ സ്വീകരിക്കുന്ന ഒരുവിധം വിവാഹം.

സ്വയംവരാ - ഭർത്താവിനെ വരിക്കുന്നവൾ.

സ്വയംവരാ - ഭർത്താവിനെ തിരഞ്ഞെടുക്കുന്നവൾ.

സ്വരഘ്നം - ഒരു രോഗം.

മൂർച്ഛയുണ്ടാകാ, കണ്ണുതട്ടിയടയ്ക്കും; ശ്വാസം കൂടക്കൂടെ വിടും. ഒച്ചയടയ്ക്കും തൊണ്ട വരളും. കഴുത്തു സ്വാധീനമല്ലാതെ വരും.

സ്വരത്രയം - ൧. ഹ്രസ്വം, ദീർഘം, പ്ലുതം 3-ം. ൨. (വേദോച്ചാരണത്തിൽ വേണ്ടത്) ഉദാത്തം, അനുദാത്തം, സ്വരിതം.

സ്വരവാദി - ഒരു വാദ്യം.

(സുഷിരം എന്ന ഇനത്തിൽപ്പെട്ടതാണ്).

സ്വരപത്തനം - സാമവേദം.

സ്വരമണ്ഡലിക - ഒരു മാതിരി വീണ.

സ്വയംശ്രേഷ്ഠൻ - ശിവൻ.

സ്വരം - ൧. ശബ്ദം. ൨. രാഗം. ൩. വ്യാകരണത്തിൽ അ മുതൽ ഔ വരെയുള്ള 16 അക്ഷരങ്ങൾ, അച്ചുകൾ. ൪. മൂക്കിൽക്കൂടി കടക്കുന്ന വായു. ൫. അനുസ്വാരം. ൬. ഏഴ് എന്ന അക്കം.

സ്വരലാസിക-വേണു.

സ്വരവാസന - പാട്ടിലുള്ള വശത, പാട്ടിന്റെ മാധുൎയ്യം.

സ്വരസാദം-ഒരു ദീനം, ഒച്ചയടപ്പ്.

സ്വരാംശം-സംഗീതസ്വരത്തിന്റെ ചില അംശത്തിനുള്ള പേർ.

സ്വരാ-ഒരു ബ്രാഹ്മണന്റെ പ്രധാന ഭാൎയ്യ.

സ്വരാപഗാ-ഗംഗാനദി.

സ്വരാല്വ-വയമ്പ്.

സ്വരിത-വി. ഉച്ചരിക്കപ്പെട്ട.

സ്വരിതം-ഉദാത്താദി മൂന്നു സ്വരങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

സ്വരു-പു. വജ്രായുധം, ഇടിവാൾ. ശബ്ദിക്കുന്നതു എന്നൎത്ഥം. ശത്രുക്കളെ ദുഃഖിപ്പിക്കുന്നതു എന്നുമാവാം. ൨. യാഗം. ൩. അമ്പ്. ൪. യൂപത്തിന്റെ പൂള്, യജ്ഞസ്തംഭമുണ്ടാക്കുന്നതിനു മരം ചെത്തുമ്പോൾ ആദ്യമായി വീണ ശകലം.

സ്വരുചി-വി. തനിക്കിഷ്ടമുള്ള.

സ്വരുവം-നായന്മാരിൽ ഒരു ജാതി.

സ്വരുസ്സ്-ഇടിവാൾ.

സ്വരൂപ-വി. ൧. ബുദ്ധിയുള്ള, വിദ്യയുള്ള, ൨. തുല്യമായ. ൩. ഇഷ്ടമുള്ള. ൪. ഒരുപോലെ ശീലമുള്ള.

സ്വരൂപം-പു. സ്വഭാവം, പ്രകൃതി. ൨. മാതിരി. ൩. രാജ്യം.

സ്വരൂപക്കാർ ശൂദ്രരിൽ ഒരു തരക്കാർ.

സ്വരൂപിക്കുന്നു - കൂട്ടുന്നു, സംഭരിക്കുന്നു.

സ്വർ-അ. സ്വൎഗ്ഗം. ൨. സൌന്ദൎയ്യം, ശോഭ. ൩. ആകാശം. ൪. ആദിത്യന്റെയും ധ്രുവന്റെയും മദ്ധ്യസ്ഥലം. (സ്വർ നാമാവ്യയമാണ്).

സ്വര്-അ. മംഗളവാചകം.

സ്വൎഗ്ഗം-ഇന്ദ്രന്റെ വാസസ്ഥലം, ദേവലോകം. (മേരുപൎവ്വതത്തിന്മേലാണ്.) ദേവന്മാരുടെ അധിവാസസ്ഥാനം എന്നൎത്ഥം.

'സ്വരവ്യയം സ്വൎഗ്ഗനാക
ത്രിദിവത്രിദശാലയാഃ
സുരലോകോ ദ്യോദിവൌ ദ്വേ
സ്ത്രീയാം ക്ലീബേ ത്രിവിഷ്ടപം'

സ്വൎഗ്ഗഗിരി-മേരു പൎവ്വതം.

സ്വൎഗ്ഗത്തിലെകട്ടുറുമ്പ് - യാതൊരുപദ്രവും ചെയ്യാത്ത വലിയ പാവം.

സ്വൎഗ്ഗത്തിൽകട്ടുറുമ്പ്-(ശൈലി) ചില്ലറശല്യം ചെയ്യുന്നവൻ.

സ്വൎഗ്ഗവധു-ദേവസ്ത്രീ.

സ്വൎഗ്ഗസ്ഥ-വി. സ്വൎഗ്ഗത്തിലിരിക്കുന്ന.

സ്വൎഗ്ഗാനുഭവം, സ്വൎഗ്ഗാനുഭൂതി-സ്വൎഗ്ഗത്തിലുള്ള അനുഭവം.

സ്വൎഗ്ഗാപഗാ-സ്വൎഗ്ഗംഗ.

സ്വൎഗ്ഗാരോപണം - കന്യകമറിയത്തിന്റെ സ്വൎഗ്ഗപ്രവേശം

സ്വൎഗ്ഗാരോഹണം-പു. സ്വൎഗ്ഗത്തിലേക്കു കരേറുക. ൨. ക്രിസ്തു ഉത്ഥാനാനന്തരം സ്വശക്തിയാൽ 40-ാം ദിവസം സ്വൎഗ്ഗത്തിലേക്കുപോയ എഴുന്നള്ളത്ത്.

സ്വൎഗ്ഗ്യ, സ്വൎഗ്ഗീയ-വി. സ്വൎഗ്ഗത്തെ സംബന്ധിച്ച.

സ്വൎജ്ജികാക്ഷാരം - തുവച്ചിലക്കാരം, വേങ്ങചുട്ട വെണ്ണീർ കൊണ്ടുണ്ടാക്കുന്ന ക്ഷാരം എന്നും കാണുന്നു.

സ്വൎണ്ണക-വി. പൊന്നുകൊണ്ടുള്ള.

സ്വൎണ്ണകായൻ-ഗരുഡൻ.

സ്വൎണ്ണകാരൻ-തട്ടാൻ.

സ്വൎണ്ണകൃത്ത്-തട്ടാൻ.

സ്വൎണ്ണക്ഷീരി-മലംഎരുമ. സ്വൎണ്ണനിറമായ ക്ഷീരത്തോടു കൂടിയതു് എന്നൎത്ഥം. (എരുമത്താളി എന്നു ചിലർ).

സ്വൎണ്ണചൂഡം-കാട്ടുകാക്ക.

സ്വൎണ്ണജം-വെള്ളത്തീയം.

സ്വൎണ്ണപക്ഷൻ-ഗരുഡൻ.

സ്വൎണ്ണപുഷ്പം-ചെമ്പകം എന്ന പൂമരം.

സ്വൎണ്ണബിന്ദു-വിഷ്ണു.

സ്വൎണ്ണഭസ്മം-പൊന്നു സിന്ദൂരിച്ചതു്.

സ്വൎണ്ണം-പൊന്നു്.

ജ്വരം, ചുമ, വിഷം, ക്ഷയം മുതലായതിനു നന്നു്. യൌവ്വനം, കാന്തി മുതലായവയെ വൎദ്ധിപ്പിക്കും. ധരിച്ചാൽ പാപം നശിക്കും. നല്ല സ്വൎണ്ണത്തിന്റെ ലക്ഷണം-ഉരുക്കിയാൽ ചെമന്നിരിക്കും. മുറിച്ചാൽ വെളുത്തിരിക്കും ചാണയിൽ ഉരച്ചാൽ കുങ്കുമത്തിന്റെ നിറം കാണും. തൂക്കത്തിൽ കനം കൂടും സ്നിഗ്ദ്ധത കാണും. ചെമപ്പുനിറവും മഞ്ഞൾനിറവും കലൎന്നിരിക്കും. നല്ലപോലെ ശുദ്ധിചെയ്യാതെയും നല്ലതിന്മണ്ണം നീറാതെയും ഇരിക്കുന്ന സ്വൎണ്ണം ഭക്ഷിച്ചുണ്ടാകുന്ന വികാരത്തിൽ കടുക്ക പൊടിച്ചു പഞ്ചസാര ചേൎത്തു മൂന്നുനാൾ സേവിക്കുക. ത-പൊന്നു്. ഇം-Gold (ഗോൾഡ്).

സ്വൎണ്ണമയ—വി. പൊന്നു കൊണ്ടുള്ള. (പു-സ്വൎണ്ണമയൻ. സ്ത്രീ-സ്വൎണ്ണമയീ).

സ്വൎണ്ണമൃഗം-പൊന്മാൻ.

സ്വൎണ്ണയൂഥി(യൂഥിക)- മഞ്ഞനിറമുള്ള മുല്ല.

സ്വൎണ്ണരേഖ-പൊന്നുകൊണ്ടുള്ള വര.

സ്വൎണ്ണരേണു-പൊൻപൊടി.

സ്വൎണ്ണവൎണ്ണാ-മഞ്ഞൾ, മരമഞ്ഞൾ.

സ്വൎണ്ണവാഴ-കദളിവാഴ.

സ്വൎണ്ണഹരിതാലം-പൊന്നരിതാരം.

സ്വൎണ്ണലി-ഒരു ചെടി.

ചമ്മലന്തയിൽ ചെറിയ തരമാണു്. കുറച്ചു പടൎച്ചയുണ്ടു്. തണ്ടിൽ മുള്ളു കാണും.

സ്വൎദ്ധുനീ-ഗംഗാനദി.

സ്വൎന്നദി-ആകാശഗംഗ.

സ്വൎഭാനു-രാഹു, അമൃതപാനം ചെയ്യണമെന്നുള്ള ദുൎമ്മോഹം ഹേതുവായിട്ടു ദേവവേഷം ധരിച്ചു സ്വൎഗ്ഗത്തിൽ ശോഭിച്ചവൻ.

സ്വൎവ്വധൂ-അപ്സരസ്ത്രീ.

സ്വൎവ്വാപി-ഗംഗാനദി.

സ്വൎവ്വേശ്യാ-അപ്സരസ്ത്രീ.

സ്വൎവ്വൈദ്യൻ - സ്വൎഗ്ഗത്തിലെ വൈദ്യൻ, അശ്വിനീപുത്രൻ.

സ്വല്പ-വി. ഏററവും കുറഞ്ഞ, അല്പമായ.

സ്വല്പിഷ്ഠ-വി. വളരെ ചെറിയ.

സ്വവശ-വി. സ്വാതന്ത്ര്യമുള്ള.

സ്വവാസിനി-വിവാഹം കഴിഞ്ഞവളും പ്രാരബ്ധയൌവ്വനയുമായ സ്ത്രീ.

സ്വസാദികൾ—തങ്ങളെ നയിക്കുന്നവർ.

സ്വസാവു്-സഹോദരി.

സ്വസൃപുത്രൻ (-പുത്രി) -സോദരീപുത്രൻ (പുത്രി).

സ്വസ്തി-ആശീൎവ്വാദം (ക്ഷേമം, പുണ്യം മുതലായവയിൽ വൎത്തിക്കുന്നു).

സ്വസ്തികം-പു. ധനികന്മാരുടെ ഗൃഹം.

൨. മുൻവശത്തു മണ്ഡപമുള്ള ഒരു വിശിഷ്ട ക്ഷേത്രം, ദേവാലയ വകഭേദം. മംഗളത്തെ ചെയ്യുന്നതു എന്നർത്ഥം. സർവ്വതോഭദ്രം എന്നതു നോക്കുക. ൩. കോഴി. ൪. തരത്തിന വരുന്ന കാര്യം ൫. നാല്ക്കവലവഴി. ൬. തെക്കും പടിഞ്ഞാറും വടക്കും മണ്ഡപവും കിഴക്കു വാതിലുമുള്ള ഒരു രാജധാനി. ൭. ഒരു മാതിരി പലഹാരം. ൮. ഒരു ഗൂഢാർത്ഥമുള്ള അടയാളം.

സ്വസ്തികാസനം-ജംഘയുടേയും തുടയുടേയും ഇടയിൽ രണ്ടു കാലടികളേയും വെച്ചു ശരീരം വളയാതെ നേരെയുള്ള ഇരിപ്പ്.

സ്വസ്തിമതി-ക്ഷേമവതി.

സ്വസ്തിമത്ത്-വി. സന്തോഷമുള്ള, സുഖമുള്ള.

സ്വസ്തിമാൻ-പുണ്യവാൻ, വിനാശരഹിതൻ.

സ്വസ്തിവാചകം-ബ്രാഹ്മണർ ചെയ്യുന്ന ഒരു കർമ്മം.

സ്വസ്ഥ-വി. ൧. തന്നിൽതന്നെയിരിക്കുന്ന. ൨. തളർച്ചയോടുകൂടാത്ത, സുഖമുള്ള. ൩. ഉറപ്പുള്ള. ൪. വിശ്വാസമുള്ള. ൫. യോഗ്യമായ് നില്ക്കുന്ന.

സ്വസ്ഥത-൧. സൌഖ്യം. ൨. അവസ്ഥ.

സ്വസ്ഥനായ-വി. ൧. ആശ്വസിച്ചിരിക്കുന്ന, സുഖമുള്ള, വേലയിൽ നിന്നൊഴിഞ്ഞിരിക്കുന്ന ൨. ഉറപ്പ്.

സ്വസ്ഥൻ-തളർച്ചയോടു കൂടാത്തവൻ.

സ്വസ്ഥബുദ്ധി-യോഗ്യമായ് നിലനില്ക്കുന്ന ബുദ്ധി.

സ്വസ്ഥം-അ. സുഖമായി.

സ്വസ്ഥമാകുന്നു-൧. ആശ്വാസമാകുന്നു, അവസരമാകുന്നു. ൨. സൌഖ്യമാകുന്നു.

സ്വസ്ഥവൃത്തി-ആശ്വാസം, സുഖം.

സ്വസ്രീയൻ-കൂടപ്പിറന്നവളുടെ മകന്റെ പേർ. സ്വസാവിന്റെ അപത്യം എന്നർത്ഥം. (പാഠാന്തരം-സ്വസ്രേയൻ).

സ്വസ്രീയാ, സ്വസ്രേയാ-സഹോദരിയുടെ പുത്രി.

സ്വഹസ്തം-൧. തന്റെ കൈ. ൨. സ്വന്ത കൈപ്പട.

സ്വഹസ്താക്ഷരം-സ്വന്ത കൈപ്പടയിലുള്ള എഴുത്ത്, കൈയെഴുത്ത്.

സ്വാ

സ്വാകാംക്ഷ-൧, (സു+ആകാംക്ഷ) സൽകാര്യത്തിലുള്ള ആഗ്രഹം. ൨. (സ്വ+ആകാംക്ഷ) തങ്കാര്യത്തിലുള്ള താല്പര്യം.

സ്വാംകികൻ-ചെണ്ടക്കാരൻ, മദ്ദളക്കാരൻ.

സ്വാക്ഷരം-സ്വന്തകൈപ്പട.

സ്വാഗതം-൧. നിഷ്പ്രയാസം വന്നുചേരുക, സുഖമായി വന്നുചേരുക ൨. അതിഥികൾ വന്നാൽ പറയപ്പെടുന്ന മംഗലവാക്ക്.

സ്വാഗതാ-ഒരു വൃത്തത്തിന്റെ പേർ

സ്വാച്ഛന്ദ്യം-സ്വച്ഛന്ദത, തന്നിഷ്ടപ്രകാരമുള്ള സ്ഥിതി (ഇരിപ്പ്), സ്വാതന്ത്ര്യം.

സ്വാതന്ത്ര്യം- സ്വതന്ത്രത, അന്യനു കീഴടങ്ങാതെ ഇരിക്കുന്നവരുടെ സ്ഥിതി.

സ്വാതി-൧. ചോതിനക്ഷത്രം. ൨. [illegible]ന്റെ ഭാര്യ. ൩. വാൾ.

സ്വാതിവിന്ദുസമുത്ഭവം-മുത്ത്.

സ്വാത്മവരപ്രദൻ-തന്റെ ആത്മാവിനെക്കൂടേയും വരമായി കൊടുക്കുന്നവൻ.

സ്വാത്മാവ്-൧. (സ്വ+ആത്മാവ്) തന്റെ ആത്മാവ്. ൨. (സു+ആത്മാവ്) നല്ല ആത്മാവ്.

സ്വാദ്-൧. രുചി, മധുരം. ൨. ജീവകം എന്ന മരുന്ന്. ൩. ശർക്കര. ൪ മുന്തിരിങ്ങ.

സ്വാദ്-വി. ൧ മധുരമുള്ള. ൨. സൌന്ദര്യമുള്ള. ൩. ഇഷ്ടമുള്ള. ൪. രുചി തോന്നത്തക്ക.

സ്വാദം, സ്വാദനം-൧. രുചി. ൨. രുചി നോക്കുക, കടിക്കുക, തിന്നുക. ൩. അനുഭവം.

സ്വാദിഷ്ഠ-വി. അത്യധികം സ്വാദുള്ള (മധുരമുള്ള).

സ്വാദീയസ്സ്-വളരെ സ്വാദുള്ള (മധുരമുള്ള).

സ്വാദുകണ്ടകം-൧. ഞെരിഞ്ഞിൽ. ൨. വയ്യങ്കതക്.

സ്വാദുകര-വി. രുചിയുള്ള.

സ്വാദുധന്വാവ്-കാമദേവൻ.

സ്വാദുപടോലി-ഒരുതരം പടോലം.

അരോചകം, അഗ്നിമാന്ദ്യം, ജ്വരം മുതലായവയെ ശമിപ്പിക്കും. പഥ്യവും പുഷ്ടികരവും ബലപ്രദവുമാണ്. കറിയ്ക്കു പയോഗിക്കാറുള്ള പടോലം ഇതാകുന്നു.

സ്വാദുരസ-൧. കാകോളി. ൨. മുന്തിരിങ്ങാപ്പഴം. ൩. മദ്യം. ൪. ഈന്തപ്പഴം.

സ്വാദമ്ലം-മാതളം.

സ്വാദ്വീ-മുന്തിരി, മുന്തിരിങ്ങാപ്പഴം. ആസ്വദിക്കപ്പെടുന്നത് എന്നർത്ഥം.

സ്വാധിഷ്ഠാനം — ആറാധാരങ്ങളിൽ ഒന്ന്. (ഷഡാധാരങ്ങൾ എന്നതു നോക്കുക). (മൂലാധാരത്തിൽ നിന്നു നാലംഗുലത്തിനു മേൽ സ്വാധിഷ്ഠാനം)

സ്വാധീന-വി. ൧. തന്റെ ഇഷ്ടംപോലെ ഉപകരിക്കുന്ന. ൨. തനിക്കു കൂടെ സഹായിക്കുന്ന, തന്റെ അധികാരത്തിലുള്ള.

സ്വാധീനം-പാങ്ങ്, എളുപ്പം, തന്റെ അധീനം, തന്റെ ശക്തി.

സ്വാധീനപതികാ-തന്റെ ഭർത്താവിനെ കീഴടങ്ങാത്തവൾ.

സ്വാധീനപ്പെടുന്നു — കീഴടങ്ങുന്നു, തന്റെ വശത്താകുന്നു.

സ്വാദ്ധ്യായം-൧. വേദാഭ്യാസം, മോക്ഷസാധനത്തെ ശീലിക്കയോ മന്ത്രത്തെ ജപിക്കയോ ചെയ്യുക. ൨. വേദം. ൩. കാണാതെ പഠിക്കുക, ഉരുവിടുക.

സ്വാദ്ധ്യായവാൻ-വേദം അഭ്യസിക്കുന്നവൻ.

സ്വാദ്ധ്യാനുഭവം, സ്വാദ്ധ്യാനുഭൂതി-ആത്മബോധം.

സ്വാദ്ധ്യായീ-വേദാഭ്യാസം ചെയ്യുന്ന ശിഷ്യൻ.

സ്വാനം-ശബ്ദം.

സ്വാന്ത-വി. ശബ്ദിക്കുന്ന.

സ്വാന്തം— ൧. മനസ്സ്. ശബ്ദിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. (മനസ്സംബന്ധം കൂടാതെ വാക്ക് പ്രവർത്തിക്കയില്ലല്ലൊ). ൨. ഗുഹ.

സ്വാപതേയം-ദ്രവ്യം, വസ്തു.

സ്വാപം-൧. ഉറക്കം. ൨. മടി, മടിക്കുക. ൩. അറിവില്ലായ്ക. ൪. ഒരു ദീനം. ൫. സ്വപ്നം. ൬. പ്രജ്ഞാകേട്.

സ്വാഭാവിക-വി സ്വഭാവത്തെസ്സംബന്ധിച്ചുള്ള.

സ്വാഭാവ്യം-പ്രകൃത്യാ ഉള്ളതു്, സഹജമായ ശീലം.

സ്വാമി-ഉടയക്കാരനായ, രക്ഷിക്കുന്ന, അധികാരമുള്ള.

സ്വാമി-൧. വിഷ്ണു. ൨. ശിവൻ. ൩. കാൎത്തികേയൻ, ൪. വാത്സ്യായനമുനി. ൫. ഗരുഡൻ. ൬. യജമാനൻ, നാഥൻ, ഉടമസ്ഥൻ (സ്ത്രീ-സ്വാമിനി). ൭. രാജാവ്. ൮. വിദ്വാൻ, വിദ്വാനായ ബ്രാഹ്മണൻ ൯. ഗുരു ൧൦. ഭൎത്താവ്. ൧൧. രസം. ൧൨. രാജ്യാംഗങ്ങൾ ൭-ം കൂടിയതിൽ ഒന്ന്.

സ്വാമിതാ(ത്വം)-൧. ഉടമസ്ഥത. ൨. യജമാനത്വം. ൩. തീറവകാശം.

സ്വാമിദ്രോഹം-യജമാനനെ ദ്രോഹിക്കുക, വിരോധംചെയ്യുക.

സ്വാമിനീ-൧. യജമാനസ്ത്രീ. ൨. രാജസ്ത്രീ. (പു-സ്വാമി). ൩. ഉടമസ്ഥ.

സ്വാമിഭക്തി - ൧. യജമാനനോടുള്ള ഭക്തി. ൨. രാജഭക്തി.

സ്വാമിഭോഗം-ജന്മിക്കുള്ള ഭാഗം, ഉടമസ്ഥന്റെ പങ്ക്.

സ്വാമ്യം-൧. യജമാനത്വം. ൨. ഉടമസ്ഥത. ൩. സൎവ്വാധികാരം.

സ്വാംഗഹോമം - തന്റെ ശരീരത്തെ തന്നെ ഹോമിക്കുകയെന്നതു്.

സ്വായത്ത-വി. ൧. തന്റേതായി കിട്ടിയ. ൨. തന്റെ പ്രയത്നത്താൽ കിട്ടിയ.

സ്വായംഭുവൻ-൧-ാമത്തെ മനു.

സ്വാരസ്യം- ൧. നല്ല രസമുള്ളതിന്റെ സ്ഥിതി, സ്വരസത ൨. ഭംഗി.

സ്വാരാജ്യം-ഇന്ദ്രസ്വൎഗ്ഗം.

സ്വാരാട്ട്-ഇന്ദ്രൻ. സ്വൎഗ്ഗത്തിൽ ശോഭിക്കുന്നവൻ എന്നൎത്ഥം.

സ്വാരോചിഷൻ-രണ്ടാമത്തെ മനു.

സ്വാൎത്ഥ-വി. സ്വന്ത അൎത്ഥമുള്ള.

സ്വാൎത്ഥതൽപരത, സ്വാൎത്ഥപരത-തങ്കാൎയ്യത്തിലുള്ള താല്പൎയ്യം.

സ്വാൎത്ഥം-സ്വന്ത അൎത്ഥം, സമ്പത്തു്.

സ്വാശ്രയം-൧. തന്നെത്തന്നെ ആശ്രയിക്കുകയെന്നുള്ളതു്. ൨. പാൎപ്പിടം.

സ്വാസ്ഥ്യം-സ്വസ്ഥത, സുഖം.

സ്വാഹാ-അഗ്നിയുടെ ഭാൎയ്യ, ദക്ഷന്റെയും പ്രസൂതിയുടെയും പുത്രി. ദേവന്മാർ ഇതുകൊണ്ടു വഴിപോലെ വിളിക്കപ്പെട്ടുന്നതിനാൽ ഈ പേരുണ്ടായി. മറുപൎയ്യായങ്ങൾ-അഗ്നായി, ഹുതഭുക്‌പ്രിയ.

സ്വാഹാ-അ. ദേവപ്രാൎത്ഥനയിൽ ഉപയോഗിക്കുന്ന വാക്കു്. ദേവതകൾക്കു ഹവിരാദികളെ നല്കുമ്പോൾ പ്രയോഗിക്കുന്നതു്. (വിവരണം ഗൃഹ്യസൂത്രാദികൾ കൊണ്ടറിയുക).

സ്വാഹാപതി-അഗ്നി.

സ്വാഹാഭുക്കു്-ഒരു ദേവത.

സ്വി

സ്വിൽ-അ. ചോദ്യത്തിലും സംശയത്തിലും പ്രയോഗിക്കുന്ന ഒരു പദം.

സ്വിന്ന-വി. ൧. തളൎന്ന. ൨. വിയൎത്ത. ൩. വേവിച്ച.

—:o:—

സ്വീ

സ്വീകരണം-൧ കൈക്കൊള്ളുക. ൨. വാഗ്ദത്തംചെയ്ക; സമ്മതിക്ക. ൩. വിവാഹം.

സ്വീകാരം-൧. കൈക്കൊള്ളൽ. ൨. സമ്മതം. ൩. വിവാഹം.

സ്വീകരിക്കുന്നു-൧. കൈക്കൊള്ളുന്നു. ൨. സമ്മതിക്കുന്നു. ൩. വിവാഹം ചെയ്യുന്നു.

സ്വീകാൎയ്യ-വി. കൈക്കൊള്ളത്തക്ക.

സ്വീകൃത-വി. സ്വീകരിക്കപ്പെട്ട.

സ്വീകൃതവിക്രിയൻ-സ്വീകരിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന വികാരത്തോടുകൂടിയവൻ, കാമോദ്ദീപിതൻ.

സ്വീകൃതി-൧. സ്വീകാരം. ൨. വിവാഹം.

സ്വീയ-വി. തന്റേതായ, തന്നെ സംബന്ധിച്ച.

സ്വേ

സ്വേച്ഛാ-തന്നിഷ്ടം.

സ്വേച്ഛാവൃത്തി-തന്റെ ഇഷ്ടംപോലെ ചെയ്ക.

സ്വേദ-വി. ചൂടുള്ള, വിയർപ്പുള്ള.

സ്വേദജ-വി. വിയർപ്പിൽ നിന്നുണ്ടായ.

സ്വേദജങ്ങൾ-കൃമികൾ, കാട്ടീച്ചകൾ, കൊതു, മൂട്ട മുതലായ ജീവികൾ.

സ്വേദനി-൧. ദോശച്ചട്ടി. ൨. മദ്യം വാറ്റുന്ന പാത്രം. അഗ്നിയുടെ ചൂടു കൊണ്ടു സ്വേദിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

സ്വേദനികാ-അടുക്കള.

സ്വേദം-൧. വിയർപ്പു്. ഇതുകൊണ്ടു അംഗം നനയുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു. വിയർപ്പിനു ഹേതുവായ അംഗതാപം. ൨. ചൂടു്. ൩. ആവി.

സ്വേദിക്കുന്നു-വിയർക്കുന്നു, ഉഷ്ണിക്കുന്നു.

സ്വൈ

സ്വൈര-വി. ൧. തന്നിഷ്ടമുള്ള, ബന്ധനമില്ലാത്ത. ൨. സാവധാനമുള്ള, മടിയുള്ള

സ്വൈരഗാമി (-മിനി)— സ്വേച്ഛപോലെ നടക്കുന്നവൻ (-വൾ).

സ്വൈരത, സ്വൈരതാ—തന്നിഷ്ടം; ബന്ധനമില്ലായ്ക, സുഖം.

സ്വൈരൻ-൧. സ്വാതന്ത്ര്യമായി നടക്കുന്നവൻ ൨. മന്ദൻ.

സ്വൈരം- സ്വന്തഇഷ്ടം സുഖം. (ക്രി) ഇച്ഛപോലെ.

സ്വൈരാലാപ -രഹസ്യവർത്തമാനം.

സ്വൈരി-വി. തന്റെ ഇഷ്ടംപോലെ നടക്കുന്ന.

സ്വൈരിണീ-൧. വ്യഭിചാരിണി, തന്നോന്നിവാസമായി നടക്കുന്നവൾ എന്നർത്ഥം. പാംസുല, വേശ്യ. ൨. മലംപുള്ളു്.

സ്വൈരിത-തന്നിഷ്ടം, സ്വാതന്ത്ര്യം, സ്വേച്ഛാചാരിത്വം.

സ്വോ

സ്വോദരപൂരക-വി. തന്റെ വയറു മാത്രം നിറയ്ക്കുന്ന (കുക്ഷിംഭരി).

സ്വോദരപൂരണം-അവനവന്റെ വയറു നിറയ്ക്കൽ, സ്വന്തം ഉപജീവനം.

ഹ

ഹ—ഹല്ലുകളിൽ മുപ്പത്തുമൂന്നാം അക്ഷരം.

ഹ-അ. പാദപൂരണത്തിങ്കൽ പറയും.

ഹഃ-൧. ശിവൻ. ൨. വിഷ്ണു.

ഹകാരം-ഹ എന്ന അക്ഷരം.

ഹക്ക്-ഉള്ളതു്, വാസ്തവമായതു്. (അറബിഭാഷ).

ഹക്കൽ-ബുദ്ധി. (അറബിഭാഷ).

ഹക്കിം-വൈദ്യൻ. (അറബിഭാഷ).

ഹജാം-ക്ഷുരകൻ.

ഹജ്ജറ്റ്- മഹമ്മദന്മാരുടെ കാലാരംഭവർഷം. From 16th July. A. D. 622.

This PDF edition is generated from the scanned images of Śabdatārāvali, volume 2, edition 2, made available by a team of volunteers comprising of Shiju Alex, Byju Ramakrishnan, VS Sunil, Vishva Prabha and Benjamin Varghese. This can be downloaded or read online at http://stv.sayahna.org
under the terms of Creative Commons Attribution-ShareAlike License.

Sayahna Foundation, JWRA 34, Jagathy, Trivandrum 695014 • ⟨info@sayahna.org⟩